BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
68
5 F
12

M

tis in eis et uoca[illegible]
sum mea exultati[illegible]
glia mea. Dõe n[illegible]
dimus imõabs qi [illegible]
frequentiuz uos [illegible]
gui et gtui g[illegible]
exercituu[illegible]
tie belle ueien[illegible]
[illegible] sumunte [illegible]
[illegible] furores ei [illegible]

5
10
A
14

A

68- 5- F- 12

HORATIVS.

M. ANTONII MVRETI IN EVM SCHOLIA.

ALDI MANVTII de metris Horatianis.

Eiuſdem annotationes in Horatium.

AL DVS

VENETIIS, M. D. LXI. 25

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

Bibliothecae Romanae S. Pant.
Schol. Piar.

68-5-F-12

M. ANTONIVS MVRETVS IOANNI AVANSONIO,

REGII AVGVSTIORIS CONSILII PRAESIDI,

inuictiſsimi Galliarum regis Henrici ad ſummum Pontificem legato, uiro ampliſsimo, S. P. D.

INGRATI animi uitio, Ioannes Auanſoni, uir clariſsime, nullum equidem unquam uitiũ tetrius, aut naturæ hominis alienius duxi. ingratos autem ſemper exiſtimaui non eos modo, qui, prouocati beneficiis, gratiã referre ſtuderent nullam, quod mihi ferarum ſuperare immanitatem uidetur: ſed omnes omnino, qui, quibus in uiris aliquam uirtutis exuperantiam animaduertiſſent, non eos omni obſeruantia colere, omnibus modis ornare, omni denique genere prædicationis celeberrimos efficere contenderent. Diuinum enim bonum, ut a Platone, eiusque diſcipulo Ariſtotele accepimus, honor eſt: Deoq;

iccirco primum eum tribuere oportet ip
ſi, tum iis, in quibus aliqua diuinæ natu
ræ expreſſa elucet ſimilitudo. neque ue-
ro dubitandum eſt, quin Deus grauiter,
ut ita dixerim, ferat, cum aut ſui diſſimi
les honore affici, aut ſimilibus honorem
meritum non deferri uidet: qua in re par
culpa eſt adulatorum, & eorum, qui co
gnitam alienæ uirtutis præſtantiam ſilen
tio tegunt. cum autem omnis uirtus lau
dabiles, amabilesq́; facit eos, in quibus
eſt; tum ea præcipue, quæ foras patet,
proiectaq́; eſt, totamq́; ſe ad alienas utili
tates porrigit: quo in genere iuſtitiam
in primis, liberalitatemq́. ac beneficen-
tiam ponimus. quibus tu cũ ſemper ita
floruerìs, ut omnem gratiam atque au-
ctoritatem tuam nunquam non libentiſ-
ſime contuleris ad iuuandos eos, quibus
in ipſis cauſſa eſſet aliqua, cur iuuari de-
berent; mirum non eſt, ſi ita te littera-
rum ſtudiis exculti homines certatim or
nant, ut in te laudando propriam ſibi
quandam ipſi gloriam quærere uidean-
tur. Equidem, de me ut dicam, cum in
Gallia

Gallia eſſem,cognoſceremq́; multorum
& litteris , & ſermonibus , unum eſſe te
in aula principis,qui præter ceteros inge
nioſiſſimorum , mihiq́; coniunctiſſimo-
rum hominum cauſſam ſuſciperes , qui
eos omni ſtudio cōplecterere, qui eis ad
Regis ipſius notitiam tua commendatio
ne iter aperires, amabam te iam tum in-
credibiliter : quiq́; nullum a te unquam
beneficium accepiſſem ;, eorum tamen
quos amabam,& uirtutis tuæ cauſſa,uel
plurimum tibi debere me arbitrabar. ita
que cum Romam iens , in illam nobiliſ-
ſimam legationem , qua nunc fungeris ;
per hanc urbem iter feciſſes : ubi primū
te hic eſſe audiui, nihil antiquius habui,
quàm ut te uiderem , manumq́ue illam
deoſcularer, quam in adiuuandis erudi-
tis hominibus ſemper occupatam, nun-
quam defatigatam fuiſſe intelligebam .
ibi quàm tu me humaniter exceperis ,
quàm comiter allocutus fueris , quàm
prolixe detuleris , quidquid a te mea
cauſſa fieri poſſet, & memini Auanſoni,
decus,& præſidium litterarum,& eo ma

gis memini, quòd recordatio ſiue ruſticitatis, ſiue ſuperbiæ, quam in aliis quibuſdam expertus eram, humanitatis illius tuæ memoriam mihi iucundiorem facit. Eſt uero ad cõciliandos hominum animos potentiſſima res, comitas affabilitasq́; ſermonis. nunquam, mihi crede, poſtea deſii cogitare, quæ mihi potiſſimum eſſet ineunda ratio teſtificandi aliqua in parte ſcriptorum meorum, quàm magnifice ſentirem de maximis tuis, præclariſſimisq́. uirtutibus. etſi ſatis exploratum habebam, minime omnium te aut meo, aut cuiuſquam teſtimonio indigere. nam quæ, per Deum immortalem, pars ætatis tuæ non ea fuit claritate ac ſplendore, ut illuſtrare potius illa alios, quàm aliena luce illuſtrari debere uideatur? Qui primum natus es ea ex gente, qua nulla inter Allobrogas, ne quid amplius dicam, uel antiquior, uel omni genere ornamentorum cumulatior reperiri poteſt. Quis enim neſcit e Sammarcellorum familia, tanquam e fertiliſſimo quodam præſtantium hominum ſeminario,

nario innumerabiles uiros belli paciſq́. artibus clariſſimos extitiſſe? Teſtis Rauenna, quæ memorabili illo prœlio duos e tuis fortiſſime pro patria dimicãtes mirata, prius tandem ultimum edentes ſpiritum uidit, quàm ullam dantes fracti, aut defatigati periculis animi notã. patre uero tuo quem unquam Allobrogum ſenatus habuit, aut iuſtitia & æquitate, aut conſilio & prudentia, aut diuinarum humanarumq́; legũ cognitione & ſcientia ſuperiorem? cuius tu per ueſtigia ingreſſus, in itinere, quod ad ueram gloriam ducit, ea celeritate properaſti, ut altero & uiceſimo ætatis tuæ anno, Senis, qua tum in ciuitate iuris ciuilis ſtudia præcipue uigebant, a Philippo Decio, longe clariſſimo per id tempus legum antiſtite, dignus iudicatus ſis, cui utriuſque iuris publice interpretandi facultas ampliſſima tribueretur. cuius rei fama cum ad Franciſci Regis optimi maximi aures perueniſſet; nullam ille moram interponendam putauit, quin eos honores in te transferret, quibus antea

 pater

pater tuus, uir clariſſimus, ſumma erat omnium approbatione perfunctus. at Henricus, ne qui omni genere laudis omnes ſuperaturus erat omnium ætatum Principes, liberalitate ſuperari a patre uideretur, collatos in te ab eo honores noua ipſe dignitate cumulauit; libellorũq; te ſupplicum in aula magiſtrum eſſe uoluit ſibi. Ex quo autem patris morte ad regium culmen euectus eſt, quem tandem ille finem fecit ornandi tui, aut quã rem maioris momenti, ſeu bello, ſeu pace, geſſit, in qua te non in partem ſuorum conſiliorum perpetuo admiſerit? qui quanti te faciat, uel ex eo intelligi poteſt, quòd ſanctioris conſilii ſui præſidem in primis eſſe te iuſsit: deinde ad ſummum Pontificem miſit, qui ſuam in urbe totius orbis terrarum nobiliſsima perſonam ſuſtineres. Hæc ego, Auanſoni, pauca de multis laudis tuæ argumenta perſtrinxi: de quibus, aliiſq; innumerabilibus ſi uberius ac copioſius commemorare inſtituerem; librum, non epiſtolam, ſcribere neceſſe haberem. ac erit ali

quod

quod fortaſſe tempus, cum mihi plus o-
tii ſumere licebit ad res tuas maiore, ut ait Horatius, plectro concinendas. nunc autem eum ipſum, quem modo nominaui, Horatium ad te mitto, diligenter a me emendatum, auctumq́ue (non enim audeo dicere, illuſtratum) ſcholiis quibuſdam meis. quæ ſi tibi tantoperé placebunt, quanto te opere ipſius Horatii ſcriptis delectari ſcio, præclare mihi collocaſſe operam uidebor. ſin, quod metuo, nihil admodum in eis inerit dignũ, quod ad te mitteretur: peto tamen a te, ut hoc exiguum obſeruantiæ in te meæ pignus tantiſper æquo animo accipias, dum ea perpolio diligentius, quæ præſenti tibi promiſſa, breui me in tuo nomine editurum eſſe confido. Vale. Venetiis, Kal. Oct. M. D. L V.

IDEM

IDEM STVDIOSIS.

BERNARDINVS Lauredanus, adoleſcens clariſſimus, nullum neque finem, neque modum facit de nobis omnibus bene merendi. is cum accepiſſet, Horatium mihi eſſe in manibus, non tantum librum ſuum ueterem mihi perbenigne utendum dedit; uerumetiam hanc poetæ ipſius uitam, nunquam antea impreſſam, obtulit, miſſam ad ſe, ut aiebat, e Flandria uſque, ab Antonio Morillono, antiquorum monumentorũ homine ſtudioſiſſimo, qui eam deſcripſerat ex antiquiſſimo uolumine, quod Gandaui aſſeruatur. Eam ego lectam, dignam iudicaui, quæ ederetur: etſi Petro Crinito probatam non fuiſſe intelligebam. ſed de Crinito ipſo alius erit dicendi locus. fuit enim antiquarum rerum neque tam acer exiſtimator, neque tam diligens indagator, quàm à nonnullis creditur. Vos interim accipite Horatii uitam, eumq́ue, cuius eam munere habetis, ut par eſt, amate.

Q. HO-

Q. HORATII FLACCI VITA, E VETVSTISSIMO CODICE DESCRIPTA.

HORATIVS Flaccus Venuſinus, patre, ut ipſe tradit, libertino, & exactionum coactore; ut uero creditum eſt, ſalſamentario, cum illi quidam in altercatione exprobraſſet, Quotiens ego uidi patrem tuum brachio ſe emũgentem? Bello Philippenſi excitus a M. Bruto imperatore tribunus militum meruit, uictisq́. partibus uenia impetrata, ſcriptum quæſtorium comparauit, ac primo Mæcenati, mox Auguſto inſinuatus, non mediocrem in amborum amicitia locum tenuit. Mæcenas quantopere eum dilexerit, ſatis monſtratur illo epigrãmate:

Ni te uiſceribus meis Horati
Plus iam diligo, tu tuum ſodalem
* *Nimio uideas ſtrigoſiorem.*

ſed multo magis extremis, tali ad Auguſtum elogio.

Horati Flacci, ut mei, eſto memor. Auguſtus epiſtolarum quoque ei officium obtulit. hoc ad Mæcenatem ſcripto ſignificat: Ante ipſe ſufficiebam ſcribendis epiſtolis amicorum:

amicorum: nunc occupatiſsimus & infir-
mus, Horatium noſtrum te cupio adduce-
re. ueniet igitur ab iſta paraſita menſa ad
hanc regiam, & nos in epiſtolis ſcribendis
adiuuabit. Ac ne recuſanti quidem, aut ſuc
cenſuit quidquam, aut amicitiam ſuam in-
gerere deſiit. Extant epiſtolæ, e quibus ar-
gumenti gratia pauca ſubieci: Sume tibi ali
quid iuris apud me, tanquam ſi conuictor
mihi fueris. recte enim, & non temere fe-
ceris: quoniam id uſus mihi tecum eſſe uo-
lui, ſi per ualetudinem tuam fieri poſsit, &
rurſus: Tui qualem habeam memoriam, po
teris ex Septimio quoque noſtro audire.
nam incidit, ut illo coram fieret a me tui
mentio. neque enim, ſi tu ſuperbus amici-
tiam noſtram ſpreuiſti, ideo nos quoque
ἀνθυπερφρονοῦμεν. Præterea ſæpe eum, inter a-
lios locos, puriſsimum penem, & homun-
cionē lepidiſsimum appellat, unaq́. & alte-
ra liberalitate locupletauit: ſcripta quidem
eius uſque adeo probauit, manſuraq́. per-
petuo credidit, ut non modo ſæculare car-
men componendum iniunxerit, ſed & Vin
delicam uictoriam Tiberii Druſiq́. priui-
gnorum ſuorum, eumq́. coegerit propter
hoc tribus carminum libris ex longo inter-
uallo quartum addere. Poſt ſermones uero
lectos, nullam ſui mentionem habitam ita

ſit

ſit queſtus: Iraſci me tibi ſcito, quòd in plé riſque eiuſmodi ſcriptis mecum potiſsimũ loquaris. an uereris, ne apud poſteros infame tibi ſit, quòd uidearis familiaris nobis eſſe? Expreſsitq́ue eclogam, cuius initium eſt:

Cum tot ſuſtineas, & tanta pericula ſolus,
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes: in publica commoda peccem
Si longo ſermone morer tua tempora Cæſar.

Habitu corporis breuis fuit, atque obeſus, qualis & a ſemetipſo in ſatyris deſcribitur, & ab Auguſto hac epiſtola: Pertulit ad me Dionyſius libellum tuum: quem ego ut accuſantem, quantuluſcunque eſt, boni conſulo. uereri autem mihi uideris, ne maiores libelli tui ſint, quàm ipſe es: ſed ſi tibi ſtatura deeſt, corpuſculum non deeſt. itaque licebit in ſextariolo ſcribas, cum circuitus uoluminis tui ſit * οἰκωλήςατος, ſicut eſt uentriculi tui. Ad res Venereas intẽperantior traditur. nam, ſpeculato cubiculo, ſcorta dicitur habuiſſe diſpoſita, ut quocũque reſpexiſſet, ibi ei imago coitus referretur. Vixit plurimum in ſeceſſu ruris ſui Sabini, aut Tiburtini, domusq́. eius oſtenditur circa Tiburni luculum. Venerunt in manus meas & elegi ſub eius titulo, & epiſtola proſa oratione, quaſi commendantis ſe Mæcenati.

Mæcenati. ſed utraque falſa puto. Nam elegi uulgares: epiſtola etiam obſcura: quo uitio minime tenebatur. Natus eſt VI. id. Decemb. L. Cotta & L. Torquato conſulibus. deceſsit V. kal. Decemb. C. Mario Cẽſorino, & C. Aſinio Gallo conſulibus, poſt nonum & quinquageſimum annum, hærede Auguſto palam nuncupato, cum urgente ui ualetudinis, non ſufficeret ad obſignãdas teſtamenti tabulas. Humatus & conditus eſt extremis Eſquiliis, iuxta Mæcenatis tumulum.

LECTORI.

Notas illas, quibus ſyllabarum modus, uerſuumq́. ratio indicatur, ad ſingulas odas apponere neceſſe non fuit: quòd eo toto de genere, in extremo libro, ab Aldo Manutio ſubtiliter admodum atque erudite explicatum eſt.

Q. HORATII FLACCI CARMINVM

LIBER I.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

AD MAECENATEM.

Alios aliis rebus duci; ſe lyricorum uerſuum ſtudio teneri.

MAECENAS atauis edite regibus,
O & præſidium, & dulce decus meum.
Sunt quos curriculo pulverem olympicum
Collegiſſe iuuat; metaq. feruidis
Euitata rotis, palmaq. nobilis
Terrarum dominos euehit ad deos.
Hunc, ſi mobilium turba Quiritium
Certat tergeminis tollere honoribus;
Illum, ſi proprio condidit horreo,
Quidquid de Libycis uerritur areis,
Gaudentem patrios findere ſarculo
Agros, Attalicis condicionibus
Nunquam dimoueas: ut trabe Cypria
Myrtoum pauidus nauta ſecet mare.
Luctantem Icarijs fluctibus Africum
Mercator metuens, otium, & oppidi
Laudat rura ſui: mox reficit rates

Quaſſas indocilis pauperiem pati.
Eſt qui nec ueteris pocula Maſſici,
Nec partem ſolido demere de die
Spernit, nunc uiridi membra ſub arbuto
Stratus, nunc ad aquæ lene caput ſacræ.
Multos caſtra iuuant, & lituo tubæ
Permiſtus ſonitus, bellaq. matribus
Deteſtata. manet ſub Ioue frigido
Venator teneræ coniugis immemor:
Seu uiſa eſt catulis cerua fidelibus:
Seu rupit teretes Marſus aper plagas.
Me doctarum ederæ præmia frontium
Dis miſcent ſuperis: me gelidum nemus
Nympharumq. leues cum ſatyris chori
Secernunt populo: ſi neque tibias
Euterpe cohibet: nec Polyhymnia
Lesboum refugit tendere barbiton.
Quod ſi me lyricis uatibus inſeris:
Sublimi feriam ſidera uertice.

AD AVGVSTVM CAESAREM.

Deos omnes iratos eſſe Romanis, ob Cæſaris cædem: unam imperii ſpem in Auguſto conſtitutam.

IAM ſatis terris niuis, atque diræ
Grandinis miſit pater: & rubente
Dextera ſacras iaculatus arceis,
Terruit urbem:
Terruit genteis: graue ne rediret

Sæculum Pyrrhæ noua monſtra queſtæ:
Omne cum Proteus pecus egit altos
Viſere monteis:
Piſcium & ſumma genus hæſit ulmo:
Nota quæ ſedes fuerat columbis:
Et ſuperiecto pauidæ natarunt
Aequore damæ.
Vidimus flauum Tiberim retortis
Litore Etruſco uiolenter undis,
Ire deiectum monumenta regis,
Templaq. Veſtæ:
Iliæ dum ſe nimium querenti
Iactat ultorem: uagus & ſiniſtra
Labitur ripa, Ioue non probante
Vxorius amnis.
Audiet ciues acuiſſe ferrum,
Quo graues Perſæ melius perirent:
Audiet pugnas, uitio parentum
Rara iuuentus.
Quem uocet diuum populus ruentis
Imperi rebus? prece qua fatigent
Virgines ſanctæ minus audientem
Carmina Veſtam?
Cui dabit parteis ſcelus expiandi
Iupiter? tandem uenias precamur
Nube candenteis humeros amictus
Augur Apollo.
Siue tu mauis Erycina ridens,
Quam Iocus circum uolat, & Cupido.

Siue neglectum genus, et nepotes
Reſpicis auctor.
Heu nimis longo ſatiate ludo:
Quem iuuat clamor, galeæq. leues,
Acer et Mauri peditis cruentum
Vultus in hoſtem.
Siue mutata iuuenem figura,
Ales in terris imitaris, almæ
Filius Maiæ, patiens uocari
Cæſar ultor:
Serus in cælum redeas: diuq.
Lætus interſis populo Quirini:
Ne'ue te noſtris uitijs iniquum
Ocyor aura
Tollat. hic magnos potius triumphos,
Hic ames dici pater, atque princeps:
Neu ſinas Medos equitare inultos
Te duce Cæſar.

IN VIRGILIVM ATHENAS PROFICISCENTEM.

Precatur fauſtum iter: deinde occaſione ſumpta hominum audaciam deteſtatur. 3

SIC *te diua potens Cypri,*
Sic fratres Helenæ lucida ſidera;
Ventorumq. regat pater,
Obſtructis alijs, præter Iapyga:
Nauis, quæ tibi creditum

Debes

Debes Virgilium: finibus Atticis
Reddas incolumem precor:
Et ſerues animæ dimidium meæ.
Illi robur, et æs triplex
Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commiſit pelago ratem
Primus, nec timuit præcipitem Africum
Decertantem Aquilonibus,
Nec triſtes Hyadas, nec rabiem Noti:
Quo non arbiter Adriæ
Maior: tollere, ſeu ponere uult freta.
Quem mortis timuit gradum,
Qui ſiccis oculis monſtra natantia,
Qui uidit mare turgidum, et
Infames ſcopulos Acroceraunia?
Nequidquam deus abſcidit
Prudens Oceano diſſociabili
Terras: ſi tamen impiæ
Non tangenda rates tranſiliunt uada.
Audax omnia perpeti
Gens humana ruit per uetitum nefas.
Audax Iapeti genus
Ignem fraude mala gentibus intulit.
Poſt ignem ætheria domo
Subductum, macies, et noua febrium
Terris incubuit cohors:
Semotiq. prius tarda neceſſitas
Leti corripuit gradum.
Expertus uacuum Dædalus aera

Pennis non homini datis.
Perrupit Acheronta Herculeus labor.
Nil mortalibus arduum eſt.
Cælum ipſum petimus ſtultitia: neque
Per noſtrum patimur ſcelus
Iracunda Iouem ponere fulmina.

AD P. SEXTIVM.

Aduentu ueris, & communi moriendi condicione propoſita, hortatur ad uoluptates.

SOLVITVR *acris hiems grata uice ueris, & Fauoni:*
Trahuntq. ſiccas machinæ carinas:
Ac neque iam ſtabulis gaudet pecus, aut arator igni:
Nec prata canis albicant pruinis.
Iam Cytherea choros ducit Venus imminente Luna:
Iunctæq. Nymphis Gratiæ decentes
Alterno terram quatiunt pede: dũ graueis Cyclopũ
Vulcanus ardens urit officinas.
Nunc decet aut uiridi nitidũ caput impedire myrto,
Aut flore, terræ quem ferunt ſolutæ.
Nunc & in umbroſis Fauno decet immolare lucis,
Seu poſcat agna, ſiue malit hœdo.
Pallida mors æquo pulſat pede pauperum tabernas,
Regumq. turres. o beate Sexti,
Vitæ ſumma breuis ſpem nos uetat inchoare longã.
Iam te premet nox, fabulæq. manes,
Et domus exſilis Plutonia. quò ſimul mearis;
Nec regna uini ſortiere talis:

Nec tenerum Lycidam mirabere: quo calet iuuẽtus
Nunc omnis: & mox uirgines tepebunt.

AD PYRRHAM.

Miſeros eſſe, qui illius amore teneantur. ſe ex eo, tanquam à naufragio, enataſſe.

5

QVIS *multa gracilis te puer in roſa*
Perfuſus liquidis urget odoribus
Grato Pyrrha ſub antro?
Cui flauam religas comam?
Simplex munditijs, heu quoties fidem,
Mutatosq́. deos flebit: & aſpera
Nigris æquora uentis
Emirabitur inſolens:
Qui nunc te fruitur credulus aurea:
Qui ſemper uacuam, ſemper amabilem
Sperat, neſcius auræ
Fallacis. miſeri quibus
Intentata nites. me tabula ſacer
Votiua paries indicat uuida
Suſpendiſſe potenti
Veſtimenta maris deo.

AD AGRIPPAM.

Bella ab eo geſta, a Vario cantatum iri: ſe conuiuiis tantum, & amoribus deſcribendis aptum eſſe.

6

SCRIBERIS *Vario fortis, & hoſtium*

Victor, mæonij carminis alite,
Quam rem cunque ferox nauibus, aut equis
Miles te duce geſſerit.
Nos Agrippa, neque hæc dicere, nec grauem
Peleidæ ſtomachum cedere neſcij,
Nec curſus duplicis per mare Vlyſſei,
Nec ſæuam Pelopis domum
Conamur, tenues grandia: dum pudor
Imbellisq. lyræ muſa potens uetat
Laudes egregij Cæſaris, & tuas
Culpa deterere ingeni.
Quis Martem tunicâ tectum adamantina
Digne ſcripſerit? aut puluere Troico
Nigrum Merionen? aut ope Palladis
Tydidem ſuperis parem?
Nos conuiuia, nos prælia uirginum
Sectis in iuuenes unguibus acrium
Cantamus, uacui, ſiue quid urimur;
Non præter ſolitum leues.

AD MVNATIVM PLANCVM.

Alias aliis, ſibi Tiburtinam regionem placere. Cohortatio ad uoluptates.

7

LAVDABVNT *alij claram Rhodon, aut Mitylenen,*
Aut Epheſum, bimaris ue Corinthi
Mœnia, uel Baccho Thebas, uel Apolline Delphos
Inſignes, aut Theſſala Tempe.

Sunt

Sunt quibus unum opus eſt, intactæ Palladis urbem
Carmine perpetuo celebrare: &
Vndique decerptam fronti præponere oliuam.
Plurimus in Iunonis honorem
Aptum dicit equis Argos, diteſq. Mycenas.
Me nec tam patiens Lacedæmon,
Nec tam Lariſſæ percuſſit campus opimæ,
Quàm domus Albuneæ reſonantis,
Et præceps Anio, & Tiburni lucus, & uda
Mobilibus pomaria riuis.
Albus ut obſcuro deterget nubila cælo
Sæpe notus, neque parturit imbres
Perpetuos: ſic tu ſapiens finire memento
Triſtitiam, uitæq. labores
Molli Plance mero: ſeu te fulgentia ſignis
Caſtra tenent: ſeu denſa tenebit
Tiburis umbra tui. Teucer Salamina, patremq.
Cum fugeret: tamen uda Lyæo
Tempora populea fertur uinxiſſe corona,
Sic triſteis affatus amicos.
Quò nos cunque feret melior fortuna parente,
Ibimus o ſocij, comiteſque.
Nil deſperandum Teucro duce, & auſpice Teucro.
Certus enim promiſit Apollo,
Ambiguam tellure noua Salamina futuram.
O fortes, peioraq. paſſi
Mecum ſæpe uiri, nunc uino pellite curas:
Cras ingens iterabimus æquor.

AD LYDIAM.

Oblique iuuenem quendam, quem Sybarin uocat, ut mollem, & uoluptatibus colliquefactum, notat.

8

LYDIA *dic per omneis*
Te deos oro: Sybarin cur properes amando.
Perdere: cur apricum
Oderit campum patiens pulueris, atque Solis.
Cur neque militaris
Inter æqualeis equitet: gallica nec lupatis
Temperet ora fręnis.
Cur timet flauum Tiberim tangere: cur oliuum
Sanguine uiperino
Cautius uitat: neque iam liuida geſtat armis
Brachia, ſæpe diſco,
Sæpe trans finem iaculo nobilis expedito.
Quid latet, ut marinæ
Filium dicunt Thetidis ſub lacrymoſa Troiæ
Funera: ne uirilis
Cultus in cædem, & Lycias proriperet cateruas.

AD THALIARCHVM.

Hieme indulgendum uoluptati.

9

VIDES, *ut alta ſtet niue candidum*
Soracte: nec iam ſuſtineant onus
Siluæ laborantes; geluque
Flumina conſtiterint acuto?
Diſſolue frigus, ligna ſuper foco

Large

Large reponens: atque benignius
Deprome quadrimum Sabina
O Thaliarche merum dyota.
Permitte diuis cetera. qui ſimul
Strauere uentos æquore feruido
Deprœliantes: nec cupreſſi,
Nec ueteres agitantur orni.
Quid ſit futurum cras, fuge quærere: &
Quem ſors dierum cunque dabit, lucro
Appone: nec dulceis amores
Sperne puer: neque tu choreas:
Donec uirenti canicies abeſt
Moroſa. nunc & campus, & area,
Lenesq́. ſub noctem ſuſurri
Compoſita repetantur hora.
Nunc & latentis proditor intimo
Gratus puellæ riſus ab angulo:
Pignusq́. direptum lacertis,
Aut digito male pertinaci.

IN MERCVRIVM.

MERCVRI facunde, nepos Atlantis,
Qui feros cultus hominum recentum
Voce formaſti catus, & decoræ
More palæſtræ:
Te canam magni Iouis, & deorum
Nuntium, curuæq́. lyræ parentem,
Callidum quidquid placuit iocoſo
Condere furto.

Te boues olim niſi reddidiſſes
Per dolum amotas, puerum minaci
Voce dum terret: uiduus pharetra
Riſit Apollo.
Quin & Atreidas duce te ſuperbos
Ilio diues Priamus relicto,
Theſſalosq. igneis, & iniqua Troiæ
Caſtra fefellit.
Tu pias lætis animas reponis
Sedibus: uirgaq. leuem coerces
Aurea turbam, ſuperis deorum
Gratus, & imis.

AD LEVCONOEN.

Indulgendum uoluptati, omiſſa futurorum cura.

11

TV'NE *quæſieris, (ſcire nefas) quē mihi, quē tibi*
Finem Di dederint Leuconoe: nec Babylonios
Tentaris numeros: ut melius quidquid erit pati,
Seu plures hiemes, ſeu tribuit Iupiter ultimam:
Quæ nunc oppoſitis debilitat pumicibus mare
Tyrrhenum. ſapias: uina liques: & ſpatio breui
Spem longam reſeces. dum loquimur, fugerit inuida
Aetas. carpe diem, quamminimum credula poſtero.

AD AVGVSTVM.

Diis, heroibus, uirisq. aliquot illuſtribus laudatis, poſtremo commendat Auguſtum.

12

QVEM *uirum, aut heroa, lyra, uel acri*

Tibia ſumis celebrare Clio?
Quem deum? cuius recinet iocoſa
Nomen imago,
Aut in umbroſis Heliconis oris,
Aut ſuper Pindo, gelido'ue in Hæmo?
Vnde uocalem temere inſecutæ
Orphea ſiluæ,
Arte materna rapidos morantem
Fluminum lapſus, celeresq́. uentos,
Blandum & auritas fidibus canoris
Ducere quercus.
Quid prius dicam ſolitis parentum
Laudibus? qui res hominum, ac deorum,
Qui mare, & terras, uarijsq́. mundum
Temperat horis?
Vnde nil maius generatur ipſo:
Nec uiget quidquam ſimile, aut ſecundum.
Proximos illi tamen occupauit
Pallas honores.
Prœlijs audax neque te ſilebo
Liber: & ſæuis inimica uirgo
Belluis: nec te metuende certa
Phœbe ſagitta.
Dicam & Alciden, puerosq́. Ledæ,
Hunc equis, illum ſuperare pugnis
Nobilem: quorum ſimul alba nautis
Stella refulſit:
Defluit ſaxis agitatus humor:
Concidunt uenti: fugiuntq́. nubes:

Et minax (ſic Di uoluere) ponto
Vnda recumbit.
Romulum poſt hos prius, an quietum
Pompili regnum memorem, an ſuperbos
Tarquini faſceis, dubito, an Catonis
Nobile letum.
Regulum, & Scauros, animæq. magnæ
Prodigum Paullum ſuperante Pœno,
Gratus inſignis referam camœna,
Fabriciumque.
Hunc, & incomptis Curium capillis
Vtilem bello tulit, & Camillum
Sæua paupertas, & auitus apto
Cum lare fundus.
Creſcit occulto uelut arbor æuo
Fama Marcelli. micat inter omneis
Iulium ſidus, uelut inter igneis
Luna minores.
Gentis humanæ pater, atque cuſtos
Orte Saturno, tibi cura magni
Cæſaris fatis data: tu ſecundo
Cæſare regnes.
Ille ſeu Parthos latio imminenteis
Egerit iuſto domitos triumpho:
Siue ſubiectos orientis oris
Seras, & Indos:
Te minor lætum reget æquus orbem:
Tu graui curru quaties olympum:
Tu parum caſtis inimica mittes
Fulmina lucis.

AD LYDIAM.

Dolet ſibi Telephum anteponi.

13

C V M *tu Lydia Telephi*
Ceruicem roſeam, cerea Telephi
Laudas brachia: uæ, meum
Feruens difficili bile tumet iecur.
Tunc nec mens mihi, nec color
Certa ſede manet: humor & in genas
Furtim labitur, arguens,
Quàm lentis penitus macerer ignibus.
Vror, ſeu tibi candidos
Turparunt humeros immodicæ mero
Rixæ: ſiue puer furens
Impreſſit memorem dente labris notam.
Non, ſi me ſatis audias,
Speres perpetuum, dulcia barbare
Lædentem oſcula, quæ Venus
Quincta parte ſui nectaris imbuit.
Felices ter & ampliùs,
Quos irrupta tenet copula: nec malis
Diuulſos querimonijs,
Suprema citius ſoluet amor die.

IN BRVTVM, BELLVM CIVILE REPARANTEM.

14

O N A V I S *referent in mare te noui*
Fluctus. o quid agis? fortiter occupa.

Portum,

Portum, non ne uides, ut
Nudum remigio latus,
Et malus celeri ſaucius Africo,
Antennæq. gemant? ac ſine funibus
Vix durare carinæ
Poſſint imperioſius
Aequor? non tibi ſunt integra lintea:
Non Di: quos iterum preſſa uoces malo.
Quamuis pontica pinus,
Siluæ filia nobilis,
Iactes & genus, & nomen inutile.
Nil pictis timidus nauita puppibus
Fidit. tu niſi uentis
Debes ludibrium, caue.
Nuper ſolicitum quæ mihi tædium,
Nunc deſiderium, curaq. non leuis,
Interfuſa nitentes
Vites æquora cycladas.

NEREI VATICINIVM DE RVINA TROIAE.

16

PASTOR *cum traheret per freta nauibus*
Idæis Helenen perfidus hoſpitam:
Ingrato celeres obruit otio
Ventos: ut caneret fera
Nereus fata. Mala ducis aui domum,
Quam multo repetet Græcia milite,
Coniurata tuas rumpere nuptias,

Et

Et regnum Priami uetus.
Eheu quantus equis, quantus adeſt uiris
Sudor: quanta moues funera Dardanæ
Genti. iam galeam Pallas, & ægida,
Curruſque, & rabiem parat.
Nequidquam, Veneris præſidio ferox,
Pectes cæſariem: grataq. feminis
Imbelli cithara carmina diuides.
Nequidquam thalamo graues
Haſtas, & calami ſpicula Gnoſij
Vitabis, ſtrepitumque, & celerem ſequi
Aiacem. tamen heu ſerus adulteros
Crines puluere collines.
Non Laertiaden, exitium tuæ
Gentis, non Pylium Neſtora reſpicis?
Vrgent impauidi te Salaminius
Teucerque, & Sthenelus ſciens
Pugnæ, ſiue opus eſt imperitare equis,
Non auriga piger. Merionen quoque
Noſces. ecce furit te reperire atrox
Tydides melior patre.
Quem tu, ceruus uti uallis in altera
Viſum parte lupum graminis immemor,
Sublimi fugies mollis anhelitu,
Non hoc pollicitus tuæ.
Iracunda diem proferet Ilio,
Matroniſq. Phrygum claſſis Achillei.
Poſt certas hiemes uret Achaicus
Ignis Iliacas domos.

PALINODIA.

Veniam petit a puella, quam uerſibus læſerat. 16

O MATRE *pulchra filia pulchrior,*
Quem criminoſis cunque uoles modum
Pones iambis: ſiue flamma,
Siue mari libet Hadriano.
Non Dindymene, non adytis quatit
Mentem ſacerdotum incola Pythius,
Non Liber æque: non acuta
Sic geminant Corybantes æra,
Triſtes ut iræ: quas neque Noricus
Deterret enſis, nec mare naufragum,
Nec ſæuus ignis, nec tremendo
Iupiter ipſe ruens tumultu.
Fertur Prometheus addere principi
Limo coactus particulam undique
Deſectam, & inſani leonis
Vim ſtomacho appoſuiſſe noſtro.
Iræ Thyeſten exitio graui
Strauere: & altis urbibus ultimæ
Stetere cauſſæ, cur perirent
Funditus: imprimeretq́. muris
Hoſtile aratrum exercitus inſolens.
Compeſce mentem. me quoque pectoris
Tentauit in dulci iuuenta
Feruor: & in celeres iambos
Miſit furentem. nunc ego mitibus

Mutare

Mutare quæro triſtia: dum mihi
Fias recantatis amica
Opprobrijs: animumq. reddas.

AD TYNDARIDEM.

Inuitat eam in Lucretilem. 17

VELOX *amœnum ſæpe Lucretilem*
Mutat Lycæo Faunus: & igneam
Defendit æſtatem capellis
Vſque meis, pluuiosq. uentos,
Impune tutum per nemus arbutos
Quærunt latentes, & thyma deuiæ
Olentis uxores mariti:
Nec uirides metuunt colubros,
Nec martiales hædilia lupos:
Vtcunque dulci Tyndari fiſtula
Valles, & Vſticæ cubantis
Leuia perſonuere ſaxa.
Di me tuentur: Dis pietas mea,
Et muſa cordi eſt. hinc tibi copia
Manabit ad plenum benigno
Ruris honorum opulenta cornu.
Hic in reducta ualle, caniculæ
Vitabis æſtus: & fide Teia
Dices laborantes in uno
Penelopen, uitreamq. Circen.
Hic innocentis pocula Lesbij
Duces ſub umbra: nec Semeleius

Cum Marte confundet Thyoneus
Prælia: nec metues proteruum
Suſpecta Cyrum: ne male diſpari
Incontinentes inijciat manus:
Et ſcindat hærentem coronam
Crinibus, immeritamq. ueſtem.

AD VARVM.

Vino moderate ſumpto hilarari animum; immodico rixas excitari.

18

NVLLAM *Vare ſacra uite prius ſeueris arborem*
Circa mite ſolum Tiburis, et mœnia Catili.
Siccis omnia nam dura Deus propoſuit: neque
Mordaces aliter diffugiunt ſolicitudines.
Quis poſt uina grauē militiā, aut pauperiē crepat?
Quis nō te potius Bacche pater, teq. decēs Venus?
At ne quis modici tranſiliat munera Liberi,
Centaurea monet cum Lapithis rixa ſuper mero
Debellata: monet Sithonijs non leuis Euius:
Cum fas, atque nefas exiguo fine libidinum
Diſcernunt auidi. non ego te candide Baſſareu
Inuitum quatiam: nec uarijs obſita frondibus
Sub diuum rapiam. ſæua tene cum Berecynthio
Cornu tympana: quæ ſubſequitur cæcus amor ſui,
Et tollens uacuum plus nimio gloria uerticem,
Arcaniq. fides prodiga, pellucidior uitro.

DE

DE GLYCERA.

Se illius amore uri. 19

MATER *ſæua cupidinum,*
Thebanæq́. iubet me Semeles puer,
Et laſciua licentia
Finitis animum reddere amoribus.
Vrit me Glyceræ nitor
Splendentis Pario marmore purius:
Vrit grata proteruitas,
Et uultus nimium lubricus aſpici.
In me tota ruens Venus,
Cyprum deſeruit: nec patitur Scythas,
Et uerſis animoſum equis
Parthum dicere: nec quæ nihil attinent.
Hic uiuum mihi ceſpitem, hic
Verbenas pueri ponite, turaq́.
Bimi cum patera meri.
Mactata ueniet lenior hoſtia.

AD MAECENATEM.

Inuitat eum ad tenue conuiuium. 20

VILE *potabis modicis Sabinum*
Cantharis: Græca quod ego ipſe teſta
Conditum leui: datus in theatro
Cum tibi plauſus
Care Mæcenas eques: ut paterni

Fluminis ripæ, ſimul et iocoſa
Redderet laudes tibi Vaticani
Montis imago.
Cæcubum, et prælo domitam Caleno
Tu bibes uuam. mea nec Falernæ
Temperant uites, neque Formiani
Pocula colles.

IN DIANAM, ET APOLLINEM.

Sæculare carmen.

21

DIANAM *teneræ dicite uirgines:*
Intonſum pueri dicite Cynthium,
Latonamq. ſupremo
Dilectam penitus Ioui.
Vos lætam fluuijs, et nemorum coma
Quæcunque aut gelido prominet Algido,
Nigris aut Erymanthi
Siluis, aut uiridis Gragi.
Vos Tempe totidem tollite laudibus,
Natalemq. mares Delon Apollinis,
Inſignemq. pharetra,
Fraternaq. humerum lyra.
Hic bellum lacrymoſum, hic miſeram famem,
Peſtemque, a populo, et principe Cæſare in
Perſas, atque Britannos
Veſtra motus aget prece.

AD ARISTIVM.

Innocentiam ubique tutam.

22

INTEGER *uitæ, ſcelerisq. purus*
Non eget Mauris iaculis, nec arcu,
Nec uenenatis grauida ſagittis
Fuſce pharetra:
Siue per Syrtes iter æſtuoſas,
Siue facturus per inhoſpitalem
Caucaſum: uel quæ loca fabuloſus
Lambit Hydaſpes.
Nanque me ſilua lupus in Sabina,
Dum meam canto Lalagen, & ultra
Terminum curis uagor expeditus:
Fugit inermem.
Quale portentum neque militaris
Daunia in latis alit æſculetis:
Nec Iubæ tellus generat, leonum
Arida nutrix.
Pone me pigris ubi nulla campis
Arbor æſtiua recreatur aura:
Quod latus mundi nebulæ, malusque
Iupiter urget:
Pone ſub curru nimium propinqui
Solis, in terra domibus negata:
Dulce ridentem Lalagen amabo,
Dulce loquentem.

AD CHLOEN.

Non eſſe cur uiriles complexus, iam uiro matura, refugiat.

23

Vitas hinnuleo me ſimilis Chloe,
Quærenti pauidam montibus auijs
Matrem, non ſine uano
Aurarum, & ſiluæ metu.
Nam ſeu mobilibus ueris inhorruit
Aduentus folijs: ſeu uirides rubum
Dimouere lacertæ:
Et corde, & genibus tremit.
Atqui non ego te, tigris ut aſpera,
Getulus'ue leo, frangere perſequor.
Tandem deſine matrem
Tempeſtiua ſequi uiro.

AD VIRGILIVM.

Deflet Quinctilii mortem.

24

Qvis deſiderio ſit pudor, aut modus
Tam cari capitis? præcipe lugubres
Cantus Melpomene: cui liquidam pater
Vocem cum cithara dedit.
Ergo Quinctilium perpetuus ſopor
Vrget? cui pudor, & iuſtitiæ ſoror
Incorrupta fides, nudaq. ueritas,
Quando ullum inuenient parem?
Multis ille quidem flebilis occidit:

Nulli

Nulli flebilior, quàm tibi Virgili.
Tu fruſtra pius, heu non ita creditum,
Poſcis Quinctilium deos.
Quod ſi Threicio blandius Orpheo
Auditam moderere arboribus fidem:
Non uanæ redeat ſanguis imagini,
Quam uirga ſemel horrida
Non lenis precibus fata recludere,
Nigro compulerit Mercurius gregi.
Durum, ſed leuius fit patientia,
Quidquid corrigere eſt nefas.

AD LYDIAM.

Inſultat ei, quòd, iam uetula, uiciſsim a iuuenibus contemnatur.

25

P ARCIVS *iunctas quatiunt feneſtras*
Ictibus crebris iuuenes proterui:
Nec tibi ſomnos adimunt: amatque
Ianua limen:
Quæ prius multum faciles mouebat
Cardines. audis minus, & minus iam,
Me tuo longas pereunte noctes
Lydia dormis.
Inuicem mœchos anus arrogantes
Flebis, in ſolo leuis angiportu,
Thracio bacchante magis ſub inter-
lunia uento:
Cum tibi flagrans amor, & libido,

Quæ

Quæ ſolet matres furiare equorum:
Sæuiet circa iecur ulceroſum,
Non ſine queſtu,
Læta quòd pubes hedera uirenti
Gaudeat, pulla magis atque myrto:
Aridas frondes hiemis ſodali
Dedicet Hebro.

DE AELIO LAMIA.

Se, ſoluto animo, uelle Lamiam laudare.

26

MVSIS *amicus, triſtitiam, & metus*
Tradam proteruis in mare Creticum
Portare uentis, quis ſub arcto
Rex gelidæ metuatur oræ,
uid Tyridaten terreat, unice
Se rus. o quæ fontibus integris
Gaudes, apricos necte flores,
Necte meo Lamiæ coronam
Pimplea dulcis. nil ſine te mei
Poſſunt honores. hunc fidibus nouis,
Hunc Lesbio ſacrare plectro,
Teque, tuasq. decet ſorores.

Sodales ſimul epulantes, a iurgio ad ſermonum hilaritatem reuocat.

27

NATIS *in uſum lætitiæ ſcyphis*
Pugnare, Thracum eſt. tollite barbarum
Morem: uerecundumq. Bacchum

Sanguineis

Sanguineis prohibete rixis.
Vino, & lucernis medus Acinaces
Immane quantum diſcrepat. impium
Lenite clamorem ſodales:
Et cubito remanete preſſo.
Vultis ſeueri me quoque ſumere
Partem falerni? dicat Opuntiæ
Frater Megillæ, quo beatus
Vulnere, qua pereat ſagitta.
Ceſſat uoluntas? non alia bibam
Mercede. quæ te cunque domat Venus,
Non erubeſcendis adurit
Ignibus: ingenuoq. ſemper
Amore peccas. quidquid habes, age
Depone tutis auribus. ah miſer
Quanta laboras in Charybdi,
Digne puer meliore flamma.
Quæ ſaga, quis te ſoluere Theſſalis
Magus uenenis, quis poterit Deus?
Vix illigatum te triformi
Pegaſus expediet chimæra.

IN MORTEM ARCHITAE TARENTINI.

28

TE *maris & terræ, numeroq. carentis arenæ*
Menſorem cohibent Archita
Pulueris exigui prope litus parua Matinum
Munera: nec quidquam tibi prodeſt

Aerias

Aerias tentaſſe domos, animoq́. rotundum
Percurriſſe polum morituro.
Occidit & Pelopis genitor conuiua deorum,
Tithonusq́. remotus in auras,
Et Iouis arcanis Minos admiſſus: habentq́ue
Tártara Panthoiden iterum Orco
Demiſſum: quamuis clypeo Troiana refixo
Tempora teſtatus nihil ultra
Neruos, atque cutem morti conceſſerat atræ,
Iudice te, non ſordidus auctor
Naturæ, ueriq́ue. Sed omnes una manet nox:
Et calcanda ſemel uia leti.
Dant alios Furiæ toruo ſpectacula Marti.
Exitio eſt auidis mare nautis.
Miſta ſenum, ac iuuenum denſantur funera. nullum
Sæua caput Proſerpina fugit.
Me quoque deuexi rapidus comes Orionis
Illyricis Notus obruit undis.
At tu nauta uagæ ne parce malignus arenæ
Oſſibus, & capiti inhumato
Particulam dare. ſic quodcunque minabitur Eurus
Fluctibus Heſperijs: Venuſinæ
Plectantur ſiluæ te ſoſpite: mutaq́. merces,
Vnde poteſt, tibi defluat æquo
Ab Ioue Neptunoq́. ſacri cuſtode Tarenti.
Negligis, immeritis nocituram
Poſtmodo te natis fraudem committere? fors &
Debita iura, uicesq́. ſuperbæ
Te maneant ipſum. precibus non linquar inultis:

Teq́.

Teq. piacula nulla reſoluent.
Quanquam feſtinas: non eſt mora longa, licebit
Iniecto ter puluere curras.

AD ICCIVM.

Miratur, cum a philoſophiæ ſtudio ad militiam tranſiſſe.

29

ICCI *beatis nunc Arabum inuides*
Gazis: & acrem militiam paras
Non ante deuictis Sabeæ
Regibus, horribiliq. Medo
Nectis cathenas. quæ tibi uirginum
Sponſo necato barbara ſeruiet?
Puer quis ex aula capillis
Ad cyathum ſtatuetur unctis,
Doctus ſagittas tendere ſericas
Arcu paterno? quis neget arduis
Pronos relabi poſſe riuos
Montibus, & Tiberim reuerti:
Cum tu coemptos undique nobiles
Libros Panæti, Socraticam & domum
Mutare loricis Iberis,
Pollicitus meliora, temnis?

AD VENEREM.

Vt in ædem Glyceræ ueniat.

30

O GENVS *regina Gnidi, Paphique*
Sperne dilectam Cypron: & uocantis

Ture

Ture te multo Glyceræ decoram
Transfer in ædem.
Feruidus tecum puer, & ſolutis
Gratiæ zonis, properentq. Nymphæ,
Et parum comis ſine te Iuuentas,
Mercuriusque.

Se non diuitias, ſed tranquillam hilaremq. uitam ab Apolline poſcere.

31

QVID *dedicatum poſcit Apollinem*
Vates? quid orat, de patera nouum
Fundens liquorem? non opimas
Sardiniæ ſegetes feracis:
Non æſtuoſæ grata Calabriæ
Armenta: non aurum, aut ebur Indicum:
Non rura, quæ Lyris quieta
..det aqua, taciturnus amnis.
Premant Calena falce, quibus dedit
Fortuna, uitem: diues & aureis
Mercator exſiccet culullis
Vina Syra reparata merce,
Dis carus ipſis: quippe ter, & quater
Anno reuiſens æquor Atlanticum
Impune. me paſcunt oliuæ:
Me cicorea, leueſq. maluæ.
Frui paratis & ualido mihi
Latoe dones, & precor integra
Cum mente, nec turpem ſenectam
Degere, nec cithara carentem.

Barbiton, ſiue teſtudinem ſuam commendat. 32

P O S C I M V S *ſiquid uacui ſub umbra*
Luſimus tecum: quod & hunc in annum
Viuat, et plures: age dic Latinum
Barbite carmen,
Lesbio primum modulate ciui:
Qui ferox bello, tamen inter arma,
Siue iactatam religarat udo
Litore nauim:
Liberum, et Muſas, Veneremque, et illi
Semper hærentem puerum canebat:
Et Lycum nigris oculis, nigroque
Crine decorum.
O decus Phœbi, & dapibus ſupremi
Grata teſtudo Iouis, o laborum
Dulce lenimen, mihi cunque ſalue
Rite uocanti.

AD ALBIVM TIBVLLVM.

Ne doleat ſibi riualem adoleſcentiorem, a Glycera anteponi. 33

A L B I *ne doleas plus nimio memor*
Immitis Glyceræ: neu miſerabiles
Decantes elegos: cur tibi iunior
Læſa præniteat fide.
Inſignem tenui fronte Lycorida,
Cyri torret amor: Cyrus in aſperam
Declinat Pholoen. ſed prius Apulis

Iungentur

Iungentur capreæ lupis:
Quàm turpi Pholoe peccet adultero.
Sic uiſum Veneri: cui placet impares
Formas, atque animos, ſub iuga ahenea
Sæuo mittere cum ioco.
Ipſum me melior cum peteret Venus:
Grata detinuit compede Myrtale
Libertina, fretis acrior Adriæ
Curuantis calabros ſinus.

Pænitere ſe, quòd Epicureus fuerit. 34

PARCVS *deorum cultor, & infrequens,*
Inſanientis dum ſapientiæ
Conſultus erro: nunc retrorſum
Vela dare, atque iterare curſus
Cogor relictos. nanque Dieſpiter
Igni coruſco nubila diuidens,
Plerunque per purum tonantes
Egit equos, uolucremq́. currum:
Quo bruta tellus, & uaga flumina,
Quo Styx, & inuiſi horrida Tænari
Sedes, Atlanteusq́. finis
Concutitur. ualet ima ſummis
Mutare, & inſignem attenuat Deus,
Obſcura promens. hinc apicem rapax
Fortuna cum ſtridore acuto
Suſtulit: hic poſuiſſe gaudet.

AD FORTVNAM.

Vt ſeruet Cæſarem in Britannos ire meditantem. 35

O DIVA, *gratum quæ regis Antium:*
Præſens uel imo tollere de gradu
Mortale corpus, uel ſuperbos
Vertere funeribus triumphos:
Te pauper ambit ſolicita prece
Ruris colonus: te dominam æquoris,
Quicunque Bithyna laceſſit
Carpathium pelagus carina.
Te Dacus aſper, te profugi Scythæ,
Vrbesq́ue, gentesq́ue, et Latium ferox,
Regumq́. matres barbarorum, &
Purpurei metuunt tyranni:
Iniurioſó ne pede proruas
Stantem columnam: neu populus frequens
Ad arma ceſſantes, ad arma
Concitet: imperiumq́. frangat.
Te ſemper anteit ſæua neceſſitas,
Clauos trabaleis, & cuneos manu
Geſtans ahena: nec ſeuerus
Vncus abeſt, liquidumq́. plumbum
Te ſpes, et albo rara fides colit
Velata panno: nec comitem abnegat:
Vtcunque mutata potenteis
Veſte domos inimica linquis.
At uulgus infidum, & meretrix retro

Periura cedit. diffugiunt cadis
Cum fece ſiccatis amici,
Ferrę iugum pariter doloſi.
Serues iturum Cæſarem in ultimos
Orbis Britannos, & iuuenum recens
Examen Eois timendum
Partibus, Oceanoq́. rubro.
Eheu cicatricum, & ſceleris pudet,
Fratrumq́ue. quid nos dura refugimus
Aetas? quid intactum nefaſti
Liquimus? unde manus iuuentus
Metu deorum continuit? quibus
Pepercit aris? o utinam noua
Incude diffingas retuſum in
Maſſagetas, Arabasq́. ferrum.

Ob Numidæ reditum gaudio exſultat. 36

E T *ture, & fidibus iuuat*
Placare, & uituli ſanguine debito
Cuſtodes Numidæ deos:
Qui nunc Heſperia ſoſpes ab ultima
Caris multa ſodalibus,
Nulli plura tamen diuidit oſcula,
Quam dulci Lamiæ, memor
Actæ non alio rege puertiæ,
Mutatæq́. ſimul togæ.
Creſſa ne careat pulchra dies nota;
Neu promptæ modus amphoræ,
Neu morem in ſalium ſit requies pedum:

Neu

Neu multi Damalis meri
Baſſum Threicia uincat Amyſtide:
Neu deſint epulis roſæ:
Neu uiuax apium, neu breue lilium.
Omnes in Damalim putres
Deponent oculos: nec Damalis nouo
Diuelletur adultero,
Laſciuis ederis ambitioſior.

Ob uictoriam Actiacam, genio indulgendum eſſe.

N V N C *eſt bibendum: nunc pedeq; libero* 37
Pulſanda tellus: nunc ſaliaribns
Ornare puluinar Deorum
Tempus erat dapibus ſodales.
Antehac nefas depromere cæcubum
Cellis auitis: dum Capitolio
Regina dementeis ruinas,
Funus & imperio parabat,
Contaminato cum grege turpium
Morbo uirorum: quidlibet impotens
Sperare: fortunaq́. dulci
Ebria. ſed minuit furorem
Vix una ſoſpes nauis ab ignibus:
Mentemq́. lymphatam Mareotico
Redegit in ueros timores
Cæſar ab Italia uolantem
Remis adurgens: accipiter uelut
Molleis columbas, aut leporem citus
Venator in campis niualis

Aemoniæ : daret ut cathenis
Fatale monſtrum . quæ generoſius
Perire quærens , nec muliebriter
Expauit enſem : nec latenteis
Claſſe cita reparauit oras .
Auſa & iacentem uiſere regiam
Vultu ſereno fortis , et aſperas
Tractare ſerpenteis : ut atrum
Corpore combiberet uenenum ;
Deliberata morte ferocior ;
Sæuis Liburnis ſcilicet inuidens
Priuata deduci ſuperbo
Non humilis mulier triumpho .

AD PVERVM.

Se tenui apparatu gaudere .

PERSICOS *odi puer apparatus .* 38
Diſplicent nexæ philyra coronæ .
Mitte ſectari , roſa quo locorum
Sera moretur .
Simplici myrto nihil allabores
Sedulus curo . neque te miniſtrum
Dedecet myrtus , neque me ſub arcta
Vite bibentem .

Q. HORATII FLACCI
CARMINVM
LIBER II.

AD C. ASINIVM POLLIONEM.

Commendat ſcripta illius,quibus bella ciuilia complectebatur.

MOTVM ex Metello conſule ciuicum,
Belliq. cauſſas, & uitia, & modos,
Ludumq. Fortunæ,graueiſq.
Principú amicitias, et arma
Non dum expiatis uncta cruoribus,
Periculoſæ plenum opus aleæ,
Tractas : & incedis per ignes
Suppoſitos cineri doloſo.
Paullum ſeueræ muſa tragœdiæ
Deſit theatris : mox, ubi publicas
Res ordinaris, grande munus
Cecropio repetes cothurno,
Inſigne mæſtis præſidium reis,
Et conſulenti Pollio curiæ :
Cui laurus æternos honores
Dalmatico peperit triumpho.
Iam nunc minaci murmure cornuum
Perſtringis aureis : iam litui ſtrepunt :
Iam fulgor armorum fugaces

Terret equos, equitumq. uultus.
Audire magnos iam uideor duces
Non indecoro puluere ſordidos:
Et cuncta terrarum ſubacta,
Præter atrocem animum Catonis.
Iuno, & deorum quiſquis amicior
Afris inulta ceſſerat impotens
Tellure: uictorum nepotes
Rettulit inferias Iugurthæ.
Quis non Latino ſanguine pinguior
Campus ſepulcris impia prœlia
Teſtatur? auditumq. Medis
Heſperiæ ſonitum ruinæ?
Qui gurges, aut quæ flumina lugubris
Ignara belli? quod mare Dauniæ
Non decolorauere cædes?
Quæ caret ora cruore noſtro?
Sed ne relictis muſa procax iocis
Cææ retractes munera næniæ:
Mecum Dioneo ſub antro
Quære modos leuiore plectro.

AD C. SALLVSTIVM CRISPVM.

Contemptores opum, ſolos diuites, ſolos reges, ſolos beatos eſſe.

2

NVLLVS *argento color eſt auaris*
Abdito terris, inimice lamnæ
Criſpe Salluſti: niſi temperato
Splendeat uſu.

Viuet

Viuet extento Proculeius æuo,
Notus in fratres animi paterni.
Illum aget penna metuente ſolui
Fama ſuperſtes.
Latius regnes auidum domando
Spiritum, quàm ſi Libyam remotis
Gadibus iungas: & uterque Pœnus
Seruiat uni.
Creſcit indulgens ſibi dirus hydrops:
Nec ſitim pellit: niſi cauſſa morbi
Fugerit uenis, & aquoſus albo
Corpore langor.
Redditum Cyri ſolio Phraaten
Diſſidens plebi, numero beatorum
Eximit uirtus: populumq. falſis
Dedocet uti
Vocibus, regnum, & diadema tutum
Deferens uni; propriamq. laurum:
Quiſquis ingenteis oculo irretorto
Spectat aceruos.

AD DELIVM.

Neque deijciendum aduerſis, neque efferendum proſperis rebus animum: ſed hilarandam uitam: cum æqua ſit omnibus moriendi condicio.

AEQVAM *memento rebus in arduis*
Seruare mentem: non ſecus in bonis
Ab inſolenti temperatam
Lætitia, moriture Deli,

Seu mæſtus omni tempore uixeris:
Seu te in remoto gramine per dies
Feſtos rèclinatum bearis
Interiore nota Falerni:
Quà pinus ingens, albaq. populus
Vmbram hoſpitalem conſociare amant
Ramis; & obliquo laborat
Lympha fugax trepidare riuo.
Huc uina, & unguenta, & nimium breuis
Flores amœnæ ferre iube roſæ:
Dum res, & ætas, & ſororum
Fila trium patiuntur atra.
Cedes coemptis ſaltibus, & domo,
Villaque, flauus quam Tiberis lauit:
Cedes: & exſtructis in altum
Diuitijs potietur heres.
Diues'ne, priſco natus ab Inacho,
Nil intereſt: an pauper, & infima
De gente ſub dio moreris,
Victima nil miſerantis Orci.
Omnes eodem cogimur. omnium
Verſatur urna, ſerius, ocyus
Sors exitura: & nos in æternum
Exſilium impoſitura cymbæ.

AD XANTHIAM PHOCEVM.

Quòd in ancilla laboret, non eſſe, cur ipſum pudeat. multis enim ſummis uiris idem contigiſſe.

4

NE *ſit ancillæ tibi amor pudori*

Xanthia

Xanthia Phoceu. prius inſolentem
Serua Briſeis niueo colore
Mouit Achillem.
Mouit Aiacem Telamone natum
Forma captiuæ dominum Tecmeſſæ.
Arſit Atrides medio in triumpho
Virgine rapta:
Barbaræ poſtquam cecidere turmæ
Theſſalo uictore: & ademptus Hector,
Tradidit feſſis leuiora tolli
Pergama Graijs.
Neſcias, an te generum beati
Phyllidis flauæ decorent parentes
Regium certe genus, & penates
Mæret iniquos.
Crede non illam tibi de ſceleſta
Plebe delectam: neque ſic fidelem,
Sic lucro aduerſam, potuiſſe naſci
Matre pudenda.
Brachia, & uultum, teretesq́. ſuras
Integer laudo. fuge ſuſpicari,
Cuius octauum trepidauit ætas
Claudere luſtrum

Reuocandam eſſe mentem a deſiderio uirginis immaturæ. 5

NON DVM *ſubacta ferre iugum ualet*
Ceruice: non dum munia comparis
Aequare: nec tauri ruentis
In Venerem tolerare pondus.

Circa

Circa uirentes eſt animus tuæ
Campos iuuencæ, nunc fluuijs grauem
Solantis æſtum, nunc in udo
Ludere cum uitulis ſalicto
Prægeſtientis. tolle cupidinem
Immitis uuæ: iam tibi liuidos
Diſtinguet autumnus racemos
Purpureo uarius colore.
Iam te ſequetur. currit enim ferox
Aetas: & illi, quos tibi dempſerit,
Apponet annos, iam proterua
Fronte petet Lalage maritum,
Dilecta, quantum non Pholoe fugax,
Non Chloris, albo ſic humero nitens,
Vt pura nocturno renidet
Luna mari, Gnidius'ue Gyges:
Quem ſi puellarum inſereres choro:
Mire ſagaceis falleret hoſpites,
Diſcrimen obſcurum, ſolutis
Crinibus, ambiguoq. uultu.

AD SEPTIMIVM.

Tiburtinæ & Tarentinæ regionis amœnitatem commendat.

SEPTIMI *Gades aditure mecum, &*
Cantabrum indoctum iuga ferre noſtra, &
Barbaras Syrteis, ubi Maura ſemper
Aeſtuat unda:
Tibur Argeo poſitum colono

Sit meæ ſedes utinam ſenectæ:
Sit modus laſſo maris, & uiarum,
Militiæque.
Vnde ſi parcæ prohibent iniquæ:
Dulce pellitis ouibus Galeſi
Flumen, & regnata petam Laconi
Rura Phalanto.
Ille terrarum mihi præter omneis
Angulus ridet: ubi non Hymetto
Mella decedunt, uiridiq. certat
Bacca Venafro:
Ver ubi longum, tepidasq. præbet
Iupiter brumas: & amicus Aulon,
Fertilis Baccho minimum Falernis
Inuidet uuis.
Ille te mecum locus, & beatæ
Poſtulant arces: ibi tu calentem
Debita ſparges lacryma fauillam
Vatis amici.

AD POMPEIVM VARVM.

Ei reduci gratulatur.

O SAEPE *mecum tempus in ultimum*
Deducte Bruto militiæ duce,
Quis te redonauit quiritem
Dis patrijs, Italoq. cælo,
Pompei meorum prime ſodalium?
Cum quo morantem ſæpe diem mero

Fregi,

Fregi, coronatus nitenteis
Malobathro Syrio capillos.
Tecum Philippos, & celerem fugam
Senſi relicta non bene parmula,
Cum fracta uirtus: & minaces
Turpe ſolum tetigere mento.
Sed me per hoſteis Mercurius celer
Denſo pauentem ſuſtulit aere:
Te rurſus in bellum reſorbens
Vnda fretis tulit æſtuoſis.
Ergo obligatam redde Ioui dapem:
Longaq́. feſſum militia latus
Depone ſub lauru mea: nec
Parce cadis tibi deſtinatis.
Obliuioſo leuia Maſſico
Ciboria exple: funde capacibus
Vnguenta de conchis. quis udo
Deproperare apio coronas,
Curat'ue myrto? quem Venus arbitrum
Dicet bibendi? non ego ſanius
Bacchabor Edonis. recepto
Dulce mihi furere eſt amico.

IN BARINEN.

Non eſſe, cur ei iuranti credatur: formoſarum enim periuria a Diis negligi.

8

VLLA *ſi iuris tibi peierati*
Pœna Barine nocuiſſet unquam:

Dente

Dente ſi nigro fieres, uel uno
Turpior ungui:
Crederem. ſed tu, ſimul obligaſti
Perfidum uotis caput: eniteſcis
Pulchrior multo: iuuenumq́. prodis
Publica cura.
Expedit matris cineres opertos
Fallere, et toto taciturna noctis
Signa cum cælo, gelidaq́. diuos
Morte carenteis.
Ridet hoc inquam Venus ipſa: rident
Simplices nymphæ, ferus et Cupido,
Semper ardentes acuens ſagittas
Cote cruenta.
Adde, quòd pubes tibi creſcit omnis:
Seruitus creſcit noua: nec priores
Impiæ tectum dominæ relinquunt,
Sæpe minati.
Te ſuis matres metuunt iuuencis:
Te ſenes parci: miſeræq́. nuper
Virgines nuptæ, tua'ne retardet
Aura maritos.

AD VALGIVM.

Vt mortuum puerum aliquando flere deſinat.

NON *ſemper imbres nubibus hiſpidos*
Manant in agros: aut mare Caſpium
Vexant inæquales procellæ

Vſque:

Vſque : nec Armenijs in oris
Amice Valgi ſtat glacies iners
Menſeis per omneis : aut aquilonibus
Querceta Gargani laborant :
Et folijs uiduantur orni .
Tu ſemper urges flebilibus modis
Myſten ademptum : nec tibi ueſpero
Surgente , decedunt amores ,
Nec rapidum fugiente Solem .
At non ter æuo functus amabilem
Plorauit omneis Antilochum ſenex
Annos : nec impubem parentes
Troilon , aut Phrygiæ ſorores
Fleuere ſemper . deſine mollium
Tandem querelarum : & potius noua
Cantemus Auguſti trophæa
Cæſaris : & rigidum Niphaten ,
Medumq. flumen gentibus additum
Victis minores uoluere uertices :
Intraq. præſcriptum Gelonos
Exiguis equitare campis .

AD LICINIVM.

Retinendam eſſe mediocritatem , & animi in utraque fortuna moderationem.

10

R E C T I V S *uiues Licini , neque altum*
Semper urgendo : neque , dum procellas
Cautus horreſcis , nimium premendo
Litus iniquum .

Auream

Auream quiſquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obſoleti
Sordibus tecti; caret inuidenda
Sobrius aula.
Sæpius uentis agitatur ingens
Pinus & celſæ grauiore caſu
Decidunt turres: feriuntq́. ſummos
Fulmina montes.
Sperat infeſtis, metuit ſecundis
Alteram ſortem bene præparatum.
Pectus. informeis hiemes reducit
Iupiter: idem
Summouet. non, ſi male nunc, & olim
Sic erit. quondam cithara tacentem
Suſcitat muſam, neque ſemper arcum
Tendit Apollo.
Rebus anguſtis animoſus, atque
Fortis appare: ſapienter idem
Contrahes uento nimium ſecundo
Turgida uela.

AD Q. HIRPINVM.

Omiſsis curis, hilariter uiuendum eſſe.

11

QVID *bellicoſus Cantaber, & Scythes*
Hirpine Quincti cogitet, Hadria
Diuiſus obiecto, remittas
Quærere: nec trepides in uſum
Poſcentis æui pauca. fugit retro

Leuis

Leuis iuuentas, & decor, arida
Pellente laſciuos amores
Canicie, facilemq́. ſomnum.
Non ſemper idem floribus eſt honos
Vernis: neque uno Luna rubens nitet
Vultu. quid æternis minorem
Conſilijs animum fatigas?
Cur non ſub alta uel platano, uel hac
Pinu iacentes ſic temere, & roſa
Canos odorati capillos,
Dum licet, Aſſyriaq́. nardo
Potamus uncti? diſſipat Euyus
Curas edaces. quis puer ocyus
Reſtinguet ardentis Falerni
Pocula prætereunte lympha?
Quis deuium ſcortum eliciet domo
Lyden? eburna, dic age, cum lyra
Maturet, in comptum Lacænæ
More comam religata nodum.

AD MAECENATEM.

Res graues & atroces lyricis uerſibus non conuenire. ſoluta autem oratione, res geſtas Auguſti, Mæcenatem ipſum perſcripturum: ſe nihil poſſe, præter Liciniæ formam, canere.

12

NOLIS *longa feræ bella Numantiæ,*
Nec dirum Annibalem, nec Siculum mare
Pœno purpureum ſanguine, mollibus
Aptari citharæ modis:
Nec ſæuos Lapithas, et nimium mero

Hylæum,

Hylæum, domitosq́. Herculea manu
Telluris iuuenes, unde periculum
Fulgens contremuit domus
Saturni ueteris: tuq́. pedeſtribus
Dices hiſtorijs prœlia Cæſaris
Mæcenas melius, ductaq́. per uias
Regum colla minantium.
Me dulcis dominæ muſa Liciniæ
Cantus, me uoluit dicere lucidum
Fulgenteis oculos, & bene mutuis
Fidum pectus amoribus:
Quam nec ferre pedem dedecuit choris
Nec certare ioco: nec dare brachia
Ludentem nitidis uirginibus, ſacro
Dianæ celebris die.
Num tu, quæ tenuit diues Achæmenes,
Aut pinguis Phrygiæ Mygdonias opes
Permutare uelis crine Liciniæ?
Plenas aut Arabum domos?
Dum flagrantia detorquet ad oſcula
Ceruicem: aut facili ſæuitia negat,
Quæ poſcente magis gaudeat eripi:
Interdum rapere occupat?

IN ARBOREM, CVIVS CASV *in agro Sabino pæne oppreſſus eſt.*

Nunquam homini ſatis exploratum eſſe, quid uitare debeat. Sapphus, & Alcæi laudes.

13

ILLE *& nefaſto te poſuit die,*

Quicunque primum, & ſacrilega manu
Produxit arbos, in nepotum
Perniciem, opprobriumq́. pagi.
Illum & parentis crediderim ſui
Fregiſſe ceruicem: & penetralia
Sparſiſſe nocturno cruore
Hoſpitis: ille uenena Colchica,
Et quidquid uſquam concipitur nefas
Tractauit: agro qui ſtatuit meo
Te triſte lignum, te caducum
In domini caput immerentis.
Quid quiſque uitet, nunquam homini ſatis
Cautum eſt in horas. nauita boſphorum
Pœnas perrhorreſcit: neque ultra
Cæca timet aliunde fata.
Miles ſagittas, & celerem fugam
Parthi: cathenas Parthus, & Italum
Robur. ſed improuiſa leti
Vis rapuit, rapietq́. gentes.
Quàm pæne furuæ regna Proſerpinæ,
Et iudicantem uidimus Aeacum,
Sedesq́. diſcretas piorum, &
Aeolijs fidibus querentem
Sappho puellis de popularibus,
Et te ſonantem plenius aureo
Alcæe plectro dura nauis,
Dura fugæ mala, dura belli.
Vtrunque ſacro digna ſilentio
Mirantur umbræ dicere: ſed magis

Pugnas,

Pugnas, & exactos tyrannos
Denſum humeris bibit aure uulgus.
Quid mirum? ubi illis carminibus ſtupens
Demittit atras bellua centiceps
Aures: & intorti capillis
Eumenidum recreantur angues.
Quin & Prometheus, & Pelopis parens
Dulci laborum decipitur ſono:
Nec curat Orion leones,
Aut timidos agitare lyncas.

AD POSTVMVM.

Mortem ineuitabilem eſſe.

14

EHEV *fugaces Poſtume Poſtume*
Labuntur anni: nec pietas moram
Rugis, & inſtanti ſenectæ
Afferet, indomitæq. morti.
Non ſi tricenis, quotquot eunt dies,
Amice places illacrymabilem
Plutona tauris: qui ter amplum
Geryonen, Tityonq. triſti
Compeſcit unda, ſcilicet omnibus,
Quicunque terræ munere ueſcimur,
Enauiganda, ſiue reges,
Siue inopes erimus coloni.
Fruſtra cruento Marte carebimus,
Fractiſq. rauci fluctibus Hadriæ.
Fruſtra per autumnos nocentem

Corporibus metuemus auſtrum.
Viſendus ater flumine languido
Cocytus errans, & Danai genus
Infame, damnatusq. longi
Siſyphus Aeolides laboris.
Linquenda tellus, & domus, & placens
Vxor: neque harum, quas colis, arborum
Te præter inuiſas cupreſſos
Vlla breuem dominum ſequetur.
Abſumet heres cæcuba dignior
Seruata centum clauibus: & mero
Tinguet pauimentum ſuperbo
Pontificum potiore cenis.

IN SVI SAECVLI LVXVRIAM.

IAM *pauca aratro iugera regiæ*
Moles relinquent: undique latius
Extenta uiſentur Lucrino
Stagna lacu: platanusq. cælebs
Euincet ulmos. tum uiolaria, &
Myrtus, & omnis copia narium
Spargent oliuetis odorem
Fertilibus domino priori.
Tum ſpiſſa ramis laurea feruidos
Excludet ictus. non ita Romuli
Præſcriptum, & intonſi Catonis
Auſpicijs, ueterumq. norma.

Priuatus

uatus illis cenſus erat breuis:
Commune magnum: nulla decempedis
Metata priuatis, opacam
Porticus excipiebat Arcton:
Nec fortuitum ſpernere ceſpitem
Leges ſinebant, oppida publico
Sumptu iubentes, & Deorum
Templa nouo decorare ſaxo.

AD GROSPHVM.

Tranquillitatem animi optari ab omnibus: eam uero non congerendis opibus, honoribus ue, ſed coercendis cupiditatibus comparari.

16

OTIVM diuos rogat in patenti
Prenſus Aegæo: ſimul atra nubes
Condidit Lunam: neque certa fulgent
Sidera nautis.
Otium bello furioſa Thrace,
Otium Medi pharetra decori,
Groſphe non gemmis, neque purpura uenale, nec auro.
Non enim gazæ, neque conſularis
Summouet lictor miſeros tumultus
Mentis, & curas laqueata circum
Tecta uolantes.
Viuitur paruo bene: cui paternum
Splendet in menſa tenui ſalinum:
Nec leueis ſomnos timor, aut cupido
Sordidus aufert.

Quid breui fortes iaculamur æuo
Multa? quid terras alio calentes
Sole mutamus? patriæ quis exſul
Se quoque fugit?
Scandit æratas uitioſa naues
Cura, nec turmas equitum relinquit,
Ocyor ceruis, & agente nimbos
Ocyor euro.
Lætus in præſens animus, quod ultra eſt,
Oderit curare: & amara læto
Temperet riſu. nihil eſt ab omni
parte beatum.
Abſtulit clarum cita mors Achillem:
Longa Tithonum minuit ſenectus:
Et mihi forſan, tibi quod negarit,
Porriget hora.
Te greges centum, Siculæq́. circum
Mugiunt uaccæ: tibi tollit hinnitum
Apta quadrigis equa: te bis Afro
Murice tinctæ
Veſtiunt lanæ. mihi parua rura, &
Spiritum Graiæ tenuem camœnæ,
Parca non mendax dedit: & malignum
Spernere uulgus.

AD MAECENATEM AEGROTVM.

Negat ſe ei ſuperſtitem eſſe poſſe.

CVR *me querelis exanimas tuis?* 17

Nec

Nec dis amicum eſt, nec mihi, te prius
Obire Mæcenas, mearum
Grande decus columenq́. rerum.
Ah te meæ ſi partem animæ rapit
Maturior uis: quid moror altera?
Nec carus æque, nec ſuperſtes
Integer. ille dies utranque
Ducet ruinam: non ego perfidum
Dixi ſacramentum: ibimus, ibimus,
Vtcunque præcedes, ſupremum
Carpere iter comites parati.
Me nec Chimæræ ſpiritus igneæ,
Nec ſi reſurgat centimanus Gyges,
Diuellet unquam. ſic potenti
Iuſtitiæ, placitumq́. Parcis.
Seu Libra, ſeu me Scorpius adſpicit
Formidoloſus, pars uiolentior
Natalis horæ, ſeu tyrannus
Heſperiæ Capricornus undæ:
Vtrunque noſtrum incredibili modo
Conſentit aſtrum. te Iouis impio
Tutela Saturno refulgens
Eripuit: uolucrisq́. fati
Tardauit alas: cum populus frequens
Lætum theatris ter crepuit ſonum.
Me truncus illapſus cerebro
Suſtulerat: niſi Faunus ictum
Dextra leuaſſet, Mercurialium
Cuſtos uirorum, reddere uictimas,

Aedemq. uotiuam memento.
Nos humilem feriemus agnam.

Se in re tenui, ſua tamen ſorte contentum uiuere. at alios, nullum ædificandi, nullum quærendi, nullum rapiendi modum facere, quaſi nihil de morte cogitantes.

18

NON *ebur, neque aureum*
Mea renidet in domo lacunar:
Non trabes Hymettiæ
Premunt columnas ultima reciſas
Africa: neque Attali
Ignotus heres regiam occupaui.
Nec laconicas mihi
Trahunt honeſtæ purpuras clientæ.
At fides & ingeni
Benigna uena eſt: pauperemq. diues
Me petit. nihil ſupra
Deos laceſſo: nec potentem amicum
Largiora flagito,
Satis beatus unicis Sabinis.
Truditur dies die.
Nouæq. pergunt interire Lunæ.
Tu ſecanda marmora
Locas ſub ipſum funus: & ſepulcri
Immemor, ſtruis domos:
Mariſq. Baijs obſtrepentis urges
Summouere littora,
Parum locuples continente ripa.
Quid quod uſque proximos

Reuellis

Reuellis agri terminos? & ultra
Limites clientium
Salis auarus? pellitur paternos
In ſinu ferens deos
Et uxor, & uir, ſordidosq́. natos.
Nulla certior tamen
Rapacis Orci fine deſtinata
Aula diuitem manet
Herum. quid ultra tendis? æqua tellus
Pauperi recluditur,
Regumq́. pueris: nec ſatelles Orci
Callidum Promethea
Reuexit auro captus. hic ſuperbum
Tantalum, atque Tantali
Genus coercet. hic leuare functum
Pauperem laboribus,
Vocatus, atque non uocatus audit.

IN BACCHVM.

19

BACCHVM *in remotis carmina rupibus*
Vidi docentem: credite poſteri:
Nymphasq́. diſcentes, & aures
Capripedum Satyrorum acutas.
Euœ recenti mens trepidat metu:
Plenoq́. Bacchi pectore turbidum
Lætatur. euœ parce Liber,
Parce graui metuende thyrſo.
Fas peruicaceis eſt mihi Thyadas,

Viniq.

Viniq. fontem, lactis & uberes
Cantare riuos: atque truncis
Lapſa cauis iterare mella.
Fas & beatæ coniugis additum
Stellis honorem, tectaq. Penthei
Diſiecta non leui ruina,
Thracis & exitium Lycurgi.
Tu flectis amnes, tu mare barbarum:
Tu ſeparatis uuidus in iugis
Nodo coerces uiperino
Biſtonidum ſine fraude crines.
Tu cum parentis regna per arduum
Cohors gigantum ſcanderet impia:
Rhetum retorſiſti leonis
Vnguibus, horribiliq. mala:
Quanquam choreis aptior, & iocis,
Ludoq. dictus, non ſat idoneus
Pugnæ ferebaris: ſed idem
Pacis eras, mediusq. belli.
Te uidit inſons Cerberus aureo
Cornu decorum, leniter atterens
Caudam, & recedentis trilingui
Ore pedes, tetigitq. crura.

AD MAECENATEM.

Famam ſuam æternam fore.

20

NON *uſitata, nec tenui ferar*
Penna biformis per liquidum æthera

Vates:

Vates: neque in terris morabor
Longius: inuidiaq́. maior
Vrbeis relinquam. non ego pauperum
Sanguis parentum, non ego quem uocas,
Dilecte Mæcenas obibo:
Nec Stygia cohibebor unda.
Iam iam reſidunt cruribus aſperæ
Pelles: & album mutor in alitem
Superna; naſcunturq́. leues
Per digitos, humerosq́. plumæ.
Iam Dædaleo ocyor Icaro,
Viſam gementis litora Boſphori;
Syrtesq́. Getulas canorus
Ales, Hyperboreosq́. campos.
Me Colchus, & qui diſſimulat metum
Marſæ cohortis Dacus, & ultimi
Noſcent Geloni. me peritus
Diſcet Iber, Rhodaniq́. potor.
Abſint inani funere neniæ,
Luctusq́. turpes, & querimoniæ.
Compeſce clamorem: ac ſepulcri
Mitte ſuperuacuos honores.

Q. HORATII FLACCI CARMINVM

LIBER III.

Non opibus aut honoribus, ſed quiete animi, uitam beatam effici.

ODI *profanum uulgus, & arceo.*
Fauete linguis. carmina non prius
Audita, Muſarum ſacerdos,
Virginibus, puerisq. canto.
Regum timendorum in proprios greges,
Reges in ipſos imperium eſt Iouis,
Clari giganteo triumpho,
Cuncta ſupercilio mouentis.
Eſt, ut uiro uir latius ordinet
Arbuſta ſulcis: hic generoſior
Deſcendat in campum petitor:
Moribus hic, meliorq. fama
Contendat: illi turba clientium
Sit maior. æqua lege neceſſitas
Sortitur inſigneis, & imos:
Omne capax mouet urna nomen.
Diſtrictus enſis cui ſuper impia
Ceruice pendet, non Siculæ dapes
Dulcem elaborarint ſaporem
Non auium, citharæq. cantus

Somnum

Somnum reducat. ſomnus agreſtium
Lenis uirorum non humileis domos
Faſtidit, umbroſamq́. ripam,
Non zephyris agitata Tempe.
Deſiderantem quod ſatis eſt, neque
Tumultuoſum ſollicitat mare,
Nec ſæuus arcturi cadentis,
Impetus, aut orientis hœdi,
Non uerberatæ grandine uineæ,
Fundusq́. mendax, arbore nunc aquas
Culpante, nunc torrentia agros
Sidera, nunc hiemes iniquas.
Contracta piſces æquora ſentiunt,
Iactis in altum molibus. huc frequens
Cementa demittit redemptor
Cum famulis, dominusq́. terræ
Faſtidioſus. ſed timor, & minæ
Scandunt eodem, quo dominus: neque
Decedit ærata triremi: &
Poſt equitem ſedet atra cura.
Quod ſi dolentem nec Phrygius lapis,
Nec purpurarum ſidere clarior
Delinit uſus, nec Falernæ
Vitis, Achæmeniumq́. coſtum:
Cur inuidendis poſtibus, & nouo
Sublime ritu moliar atrium?
Cur ualle permutem Sabina
Diuitias operoſiores?

Pueros a teneris unguiculis ad fortitudinem, & tolerantiam aſ ſuefieri oportere. 2

ANGVSTAM, *amici, pauperiem pati*
Robuſtus acri militia puer
Condiſcat: & Parthos feroceis
Vexet eques metuendus haſta:
Vitamq́. ſub dio, & trepidis agat
In rebus. illum ex mœnibus hoſticis
Matrona bellantis tyranni
Proſpiciens, & adulta uirgo
Suſpiret: eheu ne rudis agminum
Sponſus laceſſat regius aſperum
Tactu leonem: quem cruenta
Per medias rapit ira cædes.
Dulce, & decorum eſt pro patria mori.
Mors & fugacem perſequitur uirum:
Nec parcit imbellis iuuentæ
Poplitibus, timidoq́. tergo.
Virtus repulſæ neſcia ſordidæ
Intaminatis fulget honoribus:
Nec ſumit, aut ponit ſecures
Arbitrio popularis auræ.
Virtus recludens immeritis mori
Cælum, negata tentat iter uia:
Cœtusq́. uulgareis, & udam
Spernit humum fugiente penna.
Eſt & fideli tuta ſilentio
Merces. uetabo, qui Cereris ſacrum
Vulgarit arcanæ: ſub iiſdem

Sit trabibus: fragilemq́. mecum
Soluat faſelum. ſæpe Dieſpiter,
Neglectus, inceſto addidit integrum.
Raro antecedentem ſceleſtum
Deſeruit pede pœna claudo.

Virtute præditum uirum nihil extimeſcere. Iunonis oraculum de imperio Romano.

IVSTVM, *& tenacem propoſiti uirum,*
Non ciuium ardor praua iubentium,
Non uultus inſtantis tyranni
Mente quatit ſolida: neque auſter
Dux inquieti turbidus Hadriæ,
Nec fulminantis magna Iouis manus.
Si fractus illabatur orbis,
Impauidum ferient ruinæ.
Hac arte Pollux, & uagus Hercules
Innixus, arces attigit igneas:
Quos inter Auguſtus recumbens
Purpureo bibit ore nectar.
Hac te merentem Bacche pater tuæ
Vexere tigres, indocili iugum
Collo trahentes. hac Quirinus
Martis equis Acheronta fugit,
Gratum elocuta conſiliantibus
Iunone diuis. Ilion, Ilion
Fatalis, inceſtusq́. iudex,
Et mulier peregrina uertit
In puluerem, ex quo deſtituit deos

Mercede

Mercede pacta Laomedon: mihi
Caſtæq. damnatum Mineruæ
Cum populo, & duce fraudulento.
Iam nec Lacænæ ſplendet adulteræ
Famoſus hoſpes: nec Priami domus
Periura, pugnaces Achiuos
Hectoreis opibus refringit:
Noſtriſq. ductum ſeditionibus
Bellum reſedit. protinus & graues
Iras, & inuiſum nepotem,
Troica quem peperit ſacerdos,
Marti redonabo. illum ego lucidas
Inire ſedes, ducere nectaris
Succos, & adſcribi quietis
Ordinibus patiar deorum.
Dum longus inter ſæuiat Ilion,
Romamq. pontus: qualibet exſules
In parte regnanto beati:
Dum Priami, Paridiſq. buſto
Inſultet armentum: & catulos feræ
Cælent inultæ: ſtet Capitolium
Fulgens: triumphatiſq. poſſit
Roma ferox dare iura Medis.
Horrenda late nomen in ultimas
Extendat oras. qua medius liquor
Secernit Europen ab Afro:
Qua tumidus rigat arua Nilus:
Aurum irrepertum, & ſic melius ſitum,
Cum terra cælat, ſpernere fortior,

Quàm

Quàm cogere humanos in uſus,
Omne ſacrum rapiente dextra.
Quicunque mundo terminus obſtitit,
Hunc tangat armis, uiſere geſtiens,
Qua parte debacchentur ignes:
Qua nebulæ, pluuijq. rores.
Sed bellicoſis fata Quiritibus
Hac lege dico: ne nimium pij,
Rebusq. fidentes, auitæ
Tecta uelint reparare Troiæ.
Troiæ renaſcens alite lugubri
Fortuna triſti clade iterabitur,
Ducente uictrices cateruas
Coniuge me Iouis, & ſorore.
Ter ſi reſurgat murus aheneus
Auctore Phœbo: ter pereat meis
Exciſus Argiuis: ter uxor
Capta uirum, pueroſq. ploret.
Non hæc iocoſæ conueniunt lyræ.
Quò Muſa tendis? deſine peruicax
Referre ſermones Deorum: &
Magna modis tenuare paruis.

Se a multis periculis, Muſarum ope ereptum fuiſſe. Male ceſsiſſe omnibus, qui aduerſum Deos aliquid moliri uoluerint.

4

DESCENDE *cælo, & dic age tibia*
Regina longum Calliope melos,
Seu uoce nunc mauis acuta,
Seu fidibus, citharáue Phœbi.

Auditis? an me ludit amabilis
Inſania? audire, & uideor pios
Errare per lucos: amœnæ
Quos & aquæ ſubeunt, & auræ.
Me fabuloſæ Vulture in Appulo,
Altricis extra limen Apuliæ,
Ludo, fatigatumq́. ſomno,
Fronde noua puerum palumbes
Texere: mirum quod foret omnibus:
Quicunque celſæ nidum Acherontiæ,
Saltusq́. Batinos, & aruum
Pingue tenent humilis Ferenti,
Vt tuto ab atris corpore uiperis
Dormirem, & urſis: ut premerer ſacra
Lauroq́ue, collataq́. myrto,
Non ſine Dis animoſus infans.
Veſter Camœnæ, ueſter in arduos
Tollor Sabinos: ſeu mihi frigidum
Præneſte, ſeu Tibur ſupinum,
Seu liquidæ placuere Baiæ.
Veſtris amicum fontibus, & choris,
Non me Philippis uerſa acies retro,
Deuota non extinxit arbos,
Nec Sicula Palinurus unda.
Vtcunque mecum uos eritis: libens
Inſanientem nauita Boſphorum
Tentabo, & arentes arenas
Littoris Aſſyrij uiator.
Viſam Britannos hoſpitibus feros,

Et lætum equino ſanguine Concanum.
Viſam pharetratos Gelonos,
Et Scythicum inuiolatus amnem.
Vos Cæſarem altum, militia ſimul
Feſſas coborteis abdidit oppidis:
Finire quærentem labores
Pierio recreatis antro.
Vos lene conſilium & datis: et dato
Gaudetis almæ. ſcimus ut impios
Titanas, immanemq́. turmam
Fulmine ſuſtulerit caduco,
Qui terram inertem, qui mare temperat
Ventoſum, & urbes, regnaq́. triſtia:
Diuosq́ue, mortaleisq́. turmas
Imperio regit unus æquo.
Magnum illa terrorem intulerat Ioui
Fidens iuuentus, horrida brachijs,
Fratresq́. tendentes opaco
Pelion impoſuiſſe Olympo.
Sed quid Typhoeus, & ualidus Mimas,
Aut quid minaci Porphyrion ſtatu,
Quid Rhœtus, euulſisq́. truncis
Enceladus iaculator audax,
Contra ſonantem Palladis ægida
Poſſent ruentes? hinc auidus ſtetit
Vulcanus: hinc matrona Iuno, &
Numquam humeris poſiturus arcum,
Qui rore puro Caſtaliæ lauit
Crineis ſolutos: qui Lyciæ tenet

 Dumeta,

Dumeta, natalemq. ſiluam,
Delius, & Patareus Apollo.
Vis conſili expers mole ruit ſua.
Vim temperatam Di quoque prouehunt
In maius: ijdem odere uires
Omne nefas animo mouentes.
Teſtis mearum centimanus Gyges
Sententiarum notus, & integræ
Tentator Orion Dianæ
Virginea domitus ſagitta.
Iniecta monſtris terra dolet ſuis:
Mæretq. partûs fulmine luridum
Miſſos ad orcum: nec peredit
Impoſitam celer ignis Aetnam:
Incontinentis nec Tityi iecur
Relinquit ales, nequitiæ additus
Cuſtos: amatorem trecentæ
Pirithoum cohibent cathenæ.

AVGVSTI LAVDES.

Reguli conſtantia, & ad Pœnos reditus.

5

CAELO *tonantem credidimus Iouem*
Regnare. præſens diuus habebitur
Auguſtus, adiectis Britannis
Imperio, grauibusq. Perſis.
Miles'ne Craſſi coniuge barbara
Turpis maritus uixit? & hoſtium
(Pro curia, inuerſiq. mores)

Con-

Conſenuit ſocerorum in armis,
Sub rege Medo, Marſus, & Appulus
Ancyliorum, nominis, & togæ
Oblitus, æternæq. Veſtæ,
Incolumi Ioue, & urbe Roma?
Hoc cauerat mens prouida Reguli
Diſſentientis condicionibus
Fœdis, & exemplo trahentis
Perniciem ueniens in æuum:
Si non periret immiſerabilis
Captiua pubes. Signa ego Punicis
Affixa delubris, & arma
Militibus ſine cæde, dixit,
Direpta uidi. uidi ego ciuium
Retorta tergo brachia libero,
Portasq. non clauſas, & arua
Marte coli populata noſtro.
Auro repenſus ſcilicet acrior
Miles redibit? flagitio additis
Damnum. neque amiſſos colores
Lana refert medicata fuco:
Nec uera uirtus, cum ſemel excidit,
Curat reponi deterioribus.
Si pugnat extricata denſis
Cerua plagis: erit ille fortis,
Qui perfidis ſe credidit hoſtibus:
Et Marte Pœnos proteret altero,
Qui lora reſtrictis lacertis
Senſit iners: timuitq. mortem.

Hic unde uitam ſumeret inſcius,
Pacem duello miſcuit. O pudor,
O magna Carthago probroſis
Altior Italiæ ruinis.
Fertur pudicæ coniugis oſculum,
Paruosq́. natos, ut capitis minor,
A ſe remouiſſe, & uirilem
Toruus humi poſuiſſe uultum:
Donec labanteis conſilio patres
Firmaret auctor nunquam alias dato,
Interq́. mærentes amicos
Egregius properaret exſul.
Atqui ſciebat, quæ ſibi barbarus
Tortor pararet. non aliter tamen
Dimouit obſtanteis propinquos,
Et populum reditus morantem,
Quàm ſi clientum longa negotia
Dijudicata lite relinqueret,
Tendens Venafranos in agros,
Aut Lacedæmonium Tarentum.

Corruptos ſui temporis mores inſectatur. 6

DELICTA *maiorum immeritus lues*
Romane: donec templa refeceris,
Aedesq́. labentes deorum, &
Fœda nigro ſimulacra fumo.
Dis te minorem quod geris: imperas.
Hinc omne principium: huc refer exitum.
Di multa neglecti dederunt

Heſperiæ

Heſperiæ mala luctuoſæ.
Iam bis Monæſes, & Pacori manus
Non auſpicatos contudit impetus
Noſtros: & adiecisse prædam
Torquibus exiguis renidet.
Pæne occupatam ſeditionibus
Deleuit urbem Dacus, & Aethiops,
Hic claſſe formidatus, ille
Miſſilibus melior ſagittis.
Fœcunda culpæ ſæcula, nuptias
Primum inquinauere, & genus, & domos.
Hoc fonte deriuata clades
In patriam populumq. fluxit.
Motus doceri gaudet Ionicos
Matura uirgo: & fingitur artubus
Iam nunc, & inceſtos amores
De tenero meditatur ungui.
Mox iuniores quærit adulteros
Inter mariti uina: neque eligit,
Cui donet impermiſſa raptim
Gaudia luminibus remotis:
Sed iuſſa coram non ſine conſcio
Surgit marito: ſeu uocat inſtitor,
Seu nauis Hiſpanæ magiſter,
Dedecorum pretioſus emptor.
Non his iuuentus orta parentibus
Infecit æquor ſanguine Punico;
Pyrrhumque, & ingentem cecidit
Antiochum, Annibalemq. dirum:

Sed ruſticorum maſcula militum
Proles, Sabellis docta ligonibus
Verſare glebas: & ſeueræ
Matris ad arbitrium reciſos
Portare fuſtes: Sol ubi montium
Mutaret umbras: & iuga demeret
Bobus fatigatis, amicum
Tempus agens abeunte curru.
Damnoſa quid non imminuit dies?
Aetas parentum peior auis, tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem uitioſiorem.

AD ASTERIEN.

Conſolatur eam de mariti abſentia dolentem.

QVID fles Aſterie, quem tibi candidi
Primo reſtituent uere fauonij,
Thynna merce beatum
Conſtantis iuuenem fide
Gygen? ille notis actus ad Oricum
Poſt inſana capræ ſidera frigidas
Noctes, non ſine multis
Inſomnis lacrymis agit.
Atqui ſolicitæ nuntius hoſpitæ
Suſpirare Chloen, & miſeram tuis
Dicens ignibus uri,
Tentat mille uafer modis.
Vt Prœtum mulier perfida credulum

Falſis impulerit criminibus, nimis
Caſto Bellerophonti
Maturare necem refert.
Narrat pæne datum Pelea Tartaro:
Magneſſam Hippoliten dum fugit abſtinens:
Et peccare docentes
Fallax hiſtorias monet
Fruſtra: nam ſcopulis ſurdior Icari
Voces audit adhuc integer. at tibi,
Ne uicinus Enipeus
Plus iuſto placeat, caue.
Quamuis non alius flectere equum ſciens
Aeque conſpicitur gramine Martio:
Nec quiſquam citus æque
Tuſco denatat alueo.
Prima nocte domum claude: neque in uias
Sub cantu querulæ deſpice tibiæ:
Et te ſæpe uocanti
Duram, difficilis mane.

AD MAECENATEM.

Cur Kal. Martiis, cum ſine uxore ſit, nihilo minus tamen epuletur, & ſacrificet.

8

MARTIIS *cælebs quid agam kalendis:*
Quid uelint flores, & acerra turis
Plena, miraris, poſitusq́. carbo in
Ceſpite uiuo,
Docte ſermones utriuſque linguæ.
Voueram dulces epulas, & album

Libero

Libero caprum prope ſuneratus
Arboris ictu.
Hic dies anno redeunte feſtus
Corticem adſtrictum pice dimouebit
Amphoræ fumum bibere inſtitutæ
Conſule Tullo.
Sume Mæcenas cyathos amici
Soſpitis centum: & uigiles lucernas
Perfer in lucem: procul omnis eſto
Clamor, & ira:
Mitte ciuiles ſuper urbe curas.
Occidit Daci Cotiſonis agmen:
Medus infeſtus ſibi luctuoſis
Diſſidet armis:
Seruit Hiſpanæ uetus hoſtis oræ
Cantaber ſera domitus cathena.
Iam Scythæ laxo meditantur arcu
Cedere campis.
Negligens nequa populus laboret,
Parce priuatus nimium cauere: &
Dona præſentis cape lætus horæ: ac
Linque ſeuera.

Dialogus Horatii & Lydiæ.

Ho. DONEC *gratus eram tibi,*
Nec quiſquam potior brachia candidæ
Ceruici iuuenis dabat:
Perſarum uigui rege beatior.
Ly. Donec non alia magis

Arſiſti:

Arſiſti: neque erat Lydia poſt Chloen:
Multi Lydia nominis
Romana uigui clarior Ilia.
Ho. Me nunc Threſſa Chloe regit
Dulces docta modos, & citharæ ſciens:
Pro qua non metuam mori,
Si parcent animæ fata ſuperſtiti.
Ly. Me torret face mutua
Thurini Calais filius Ornithi:
Pro quo bis patiar mori:
Si parcent puero fata ſuperſtiti.
Ho. Quid? ſi priſca redit Venus,
Diductosq́. iugo cogit aheneo?
Si flaua excutitur Chloe,
Reiectæq́. patet ianua Lydiæ?
Ly. Quanquam ſidere pulchrior
Ille eſt: tu leuior cortice, & improbo
Iracundior Adria:
Tecum uiuere amem: tecum obeam libens.

AD LYCEN.

Vt, poſita duritie, aliqua ipſius miſeratione capiatur. 10

EXTREMVM *Tanain ſi biberes Lyce,*
Sæuo nupta uiro: me tamen aſperas
Porrectum ante fores obijcere incolis
Plorares aquilonibus.
Audis quo ſtrepitu ianua, quo nemus
Inter pulchra ſitum tecta remugiat

Ventis?

Ventis? & poſitas ut glaciet niues
Puro numine Iupiter?
Ingratam Veneri pone ſuperbiam:
Ne currente retro funis eat rota.
Non te Penelopen difficilem procis
Tyrrhenus genuit parens.
O, quamuis neque te munera, nec preces,
Nec tinctus uiola pallor amantium,
Nec uir Pieria pellice ſaucius
Curuat: ſupplicibus tuis
Parcas, nec rigida mollior æſculo,
Nec mauris animum mitior anguibus.
Non hoc ſemper erit liminis, aut aquæ
Cæleſtis patiens latus.

AD MERCVRIVM.

Vt modos ſibi dictet, quibus Lyde flecti poſsit. Danaidum fabula.

11

MERCVRI, *nam te docilis magiſtro*
Mouit Amphion lapides canendo,
Tuq. teſtudo reſonare ſeptem
Callida neruis,
Nec loquax olim, neque grata, nunc &
Diuitum menſis, & amica templis,
Dic modos, Lyde quibus obſtinatas
Applicet aures.
Quæ uelut latis equa trima campis,
Ludit exſultim: metuitq. tangi,

Nuptiarum

Nuptiarum expers, & adhuc proteruo
Cruda marito.
Tu potes tigres, comitesq́. ſiluas
Ducere: & riuos celeres morari.
Ceſſit immanis tibi blandienti
Ianitor aulæ
Cerberus: quamuis furiale centum
Muniant angues caput eius: atque
Spiritus teter, ſaniesq́. manet
Ore trilingui.
Quin & Ixion, Tityosq́. uultu
Riſit inuito. ſtetit urna paullum
Sicca, dum grato Danai puellas
Carmine mulces.
Audiat Lyde ſcelus, atque notas
Virginum pœnas, & inane lymphæ
Dolium fundo pereuntis imo,
Seraq́. fata.
Quæ manent culpas etiam ſub orco
Impiæ: nam quid potuere maius?
Impiæ ſponſos potuere duro
Perdere ferro.
Vna de multis face nuptiali
Digna, periurum fuit in parentem
Splendide mendax: & in omne uirgo
Nobilis æuum.
Surge, quæ dixit iuueni marito:
Surge: ne longus tibi ſomnus, unde
Non times, detur: ſocerum, & ſceleſtas
Falle

Falle ſorores.

Quæ, uelut nactæ uitulos leænæ
Singulos eheu lacerant. ego illis
Mollior, nec te feriam: nec intra
Clauſtra tenebo.
Me pater ſæuis oneret cathenis:
Quòd uiro clemens miſero peperci:
Me uel extremos Numidarum in agros
Claſſe releget.
I, pedes quò te rapiunt, et auræ:
Dum fauet nox, et Venus: i ſecundo
Omine: et noſtri memorem ſepulcro
Scalpe querelam.

AD NEOBVLEN.

Eam Hebri adoleſcentis amore correptam, otio ſe iam tradere. 12

MISERARVM *eſt neque amori dare ludum:*
Neque dulci mala uino lauere: aut ex-
animari metuentes patruæ uerbera linguæ.
Tibi qualum Cythereæ puer ales,
Tibi telas, operoſæq; Mineruæ
Studium aufert Neobule Liparæi nitor Hebri.
Eques ipſo melior Bellerophonte,
Neque pugno, neque ſegni pede uictus,
Simul unctos Tiberinis humeros lauit in undis.
Catus idem per apertum fugientes
Agitato grege ceruos iaculari: et
Celer alto latitantem fruticeto excipere aprum.

AD FONTEM BLANDVSIAE.

Commendat eius amœnitatem.

13

O FONS Blanduſiæ ſplendidior uitro,
Dulci digne mero, non ſine floribus,
Cras donaberis hœdo:
Cui frons turgida cornibus
Primis, et Venerem, & prœlia deſtinat
Fruſtra: nam gelidos inficiet tibi
Rubro ſanguine riuos,
Laſciui ſoboles gregis.
Te flagrantis atrox hora caniculæ
Neſcit tangere: tu frigus amabile
Feſſis uomere tauris
Præbes, et pecori uago.
Fies nobilium tu quoque fontium:
Me dicente cauis impoſitam ilicem
Saxis: unde loquaces
Lymphæ deſiliunt tuæ.

AVGVSTI LAVDES.

14

HERCVLIS ritu modo dictus o plebs
Morte uenalem petijſſe laurum,
Cæſar, Hiſpana repetit penates
Victor ab ora.
Vnico gaudens mulier marito
Prodeat iuſtis operata diuis:
Et ſoror clari ducis, et decoræ
Supplice uitta

Virginum

Virginum matres, iuuenumq́. nuper
Soſpitum. uos o pueri, et puellæ
Iam uirum expertæ, male ominatis
Parcite uerbis.
Hic dies uere mihi feſtus atras
Eximet curas: ego nec tumultum,
Nec mori per uim metuam, tenente
Cæſare terras.
I, pete unguentum puer, et coronas,
Et cadum Marſi memorem duelli:
Spartacum ſi qua potuit uagantem
Fallere teſta.
Dic et argutæ properet Neæræ
Myrrheum nodo cohibere crinem:
Si per inuiſum mora ianitorem
Fiet: abito.
Lenit albeſcens animos capillus
Litium, et rixæ cupidos proteruæ.
Non ego hoc ferrem calidus iuuenta
Conſule Planco.

IN CHLORIM.

Vt ſaltem uetula nequitias facere deſinat.

15

V X O R *pauperis Ibici,*
Tandem nequitiæ pone modum tuæ,
Famoſisq́. laboribus.
Maturo propior deſine funeri
Inter ludere uirgines:

Et Stellis nebulam ſpargere candidis.
Non, ſi quid Pholoen ſatis,
Et te Chlori decet. filia rectius
Expugnat iuuenum domos,
Pulſo Thyas uti concita tympano.
Illam cogit amor Nothi
Laſciuæ ſimilem ludere capreæ.
Te lanæ prope nobilem
Tonſæ Luceriam, non citharæ decent,
Nec flos purpureus roſæ,
Nec poti uetulam fece tenus cadi.

AD MAECENATEM.

Se contentum eſſe ſua ſorte. hac autem affectione animi uitam beatam conſtare.

16

INCLVSAM *Danaen turris ahenea,*
Robuſtæq. fores, & uigilum canum
Triſtes excubiæ munierant ſatis
Nocturnis ab adulteris:
Si non Acriſium, uirginis abditæ
Cuſtodem pauidum, Iupiter, & Venus
Riſiſſent: fore enim tutum iter, et patens
Conuerſo in pretium deo.
Aurum per medios ire ſatellites,
Et perrumpere amat ſaxa, potentius
Ictu fulmineo. concidit auguris
Argiui domus, ob lucrum
Demerſa excidio. diffidit urbium.

Portas uir Macedo: & ſubruit æmulos
Reges muneribus. munera nauium
Sæuos illaqueant duces.
Creſcentem ſequitur cura pecuniam,
Maiorumq́. fames. iure perhorrui
Late conſpicuum tollere uerticem
Mæcenas equitum decus.
Quanto quiſque ſibi plura negauerit,
A Dis plura feret. nil cupientium
Nudus caſtra peto: & transfuga, diuitum
Partes linquere geſtio,
Contemptæ dominus ſplendidior rei,
Quàm, ſi quidquid arat non piger Appulus,
Occultare meis dicerer horreis,
Magnas inter opes inops.
Puræ riuus aquæ, ſiluaq́. iugerum
Paucorum, & ſegetis certa fides meæ,
Fulgentem imperio fertilis Africæ
Fallit ſorte beatior.
Quanquam nec Calabræ mella ferunt apes:
Nec Læſtrigonia Bacchus in amphora
Langueſcit mihi: nec pinguia Gallicis
Creſcunt uellera paſcuis:
Importuna tamen pauperies abeſt.
Nec, ſi plura uelim, tu dare deneges.
Contracto melius parua cupidine
Vectigalia porrigam:
Quàm ſi Mygdoniis regnum Alyatici
Campis continuem. multa petentibus,

Deſunt

Deſunt multa . bene eſt, cui Deus obtulit
Parca, quod ſatis eſt, manu.

AD AELIVM LAMIAM.

Nobilitatem ipſius commendat : deinde admonet, ut ſe præparet ad diem craſtinum, qui pluuioſus fore uidebatur, hilariter exigendum.

17

AELI *uetuſto nobis ab Lamo,*
Quando & priores hic Lamias ferunt
Denominatos, & nepotum
Per memores genus omne faſtus;
Auctore ab illo ducis originem.
Qui Formiarum mœnia dicitur
Princeps, & innantem Maricæ
Litoribus tenuiſſe Lyrin
Late tyrannus . cras folijs nemus
Multis, & alga litus inutili
Demiſſa tempeſtas ab Euro
Sternet : aquæ niſi fallit augur
Annoſa cornix . dum poteſt, aridum,
Compone lignum : cras genium mero
Curabis, & porco bimeſtri,
Cum famulis operum ſolutis.

AD FAVNVM.

Vt ſibi propitius ſit.

18

FAVNE, *Nympharum fugientum amator,*
Per meos fines, & aprica rura

Lenis incedas: abeasq́. paruis
Aequus alumnis:
Si tener pleno cadit hœdus anno:
Larga nec deſunt Veneris ſodali
Vina crateri: uetus ara multo
Fumat odore:
Ludit herboſo pecus omne campo:
Cum tibi nonæ redeunt Decembres:
Feſtus in pratis uacat otioſo
Cum boue pagus:
Inter audaces lupus errat agnos:
Spargit agreſtes tibi ſilua frondes:
Gaudet inuiſam pepuliſſe foſſor
Ter pede terram.

AD TELEPHVM.

Non ita curandas eſſe ueteres hiſtorias, ut ea quæ ad uitam exhilarandam pertinent.

19

QVANTVM *diſtet ab Inacho*
Codrus, pro patria non timidus mori,
Narras, & genus Aeaci,
Et pugnata ſacro bella ſub Ilio.
Quo Chium pretio cadum
Mercemur; quis aquam temperet ignibus:
Quo præbente domum, & quota
Pelignis caream frigoribus; taces.
Da Lunæ propere nouæ,
Da noctis mediæ, da puer auguris
Murenæ, tribus, aut nouem

Miſcentur cyathis pocula commodis.
Qui muſas amat impares;
Ternos ter cyathos attonitus petet
Vates. tres prohibet ſupra
Rixarum metuens tangere Gratia
Nudis iuncta ſororibus.
Inſanire iuuat. cur Berecynthiæ
Ceſſant flamina tibiæ?
Cur pendet tacita fiſtula cum lyra?
Parcentes ego dexteras
Odi: ſparge roſas. audiat inuidus
Dementem ſtrepitum Lycus:
Et uicina ſeni non habilis Lyco.
Spiſſa te nitidum coma,
Puro te ſimilem Telephe ueſpero:
Tempeſtiua petit Chloe:
Me lentus Glyceræ torret amor meæ.

AD PYRRHVM.

Ne formoſum puerum a puella abſtrahere moliatur. 20

NON *uides, quanto moueas periclo*
Pyrrhe Getulæ catulos leænæ?
Dura poſt paullo fugies inaudax
Prœlia raptor:
Cum per obſtantes iuuenum cateruas
Ibit, inſignem repetens Nearchum:
Grande certamen, tibi præda cedat
Maior, an illi.

Interim dum tu celeres ſagittas
Promis, hæc dentes acuit timendos:
Arbiter pugnæ poſuiſſe nudo
Sub pede palmam
Fertur: et leni recreare uento
Sparſum odoratis humerum capillis:
Qualis aut Nireus fuit, aut aquoſa
Raptus ab Ida.

AD AMPHORAM.

Vt in Coruini gratiam uina uetuſta promat.

O NATA *mecum conſule Manlio,* 21
Seu tu querelas, ſiue geris iocos,
Seu rixam, et inſanos amores,
Seu facilem pia teſta ſomnum:
Quocunque lectum nomine Maſſicum
Seruas; moueri digna bono die:
Deſcende Coruino iubente,
Promere languidiora uina.
Non ille, quanquam Socraticis madet
Sermonibus: te negliget horridus:
Narratur & priſci Catonis
Sæpe mero caluiſſe uirtus.
Tu lene tormentum ingenio admoues
Plerunque duro: tu ſapientium
Curas, & arcanum iocoſo
Conſilium retegis Lyæo:
Tu ſpem reducis mentibus anxijs,

Viresq́ue, & addis cornua pauperi,
Poſt te neque iratos trementi
Regum apices, neque militum arma.
Te Liber, & ſi læta aderit Venus,
Segnesq́. nodum ſoluere Gratiæ,
Viuæq́. producent lucernæ:
Dum rediens fuget aſtra Phœbus:

IN DIANAM.

MONTIVM *cuſtos, nemorumq́. uirgo,* 22
Quæ laborantes utero puellas
Ter uocata audis: adimisq́. leto
Diua triformis:
Imminens uillæ tua pinus eſto:
Quam per exactos ego lætus annos,
Verris obliquum meditantis ictum
Sanguine donem.

AD PHIDILEN.

Suadens Deos puris manibus, & bona conſcientia colendos eſſe.

CAELO *ſupinas ſi tuleris manus* 23
Naſcente Luna ruſtica Phidile:
Si ture placaris, & borna
Fruge lareis, auidaq́. porca:
Nec peſtilentem ſentiet Africum
Fœcunda uitis, nec ſterilem ſeges
Rubiginem, aut dulces alumni

Pomifero graue tempus anno.
Nam quæ niuali paſcitur Algido
Deuota, quercus inter, & ilices:
Aut creſcit Albanis in herbis
Victima, pontificum ſecures
Ceruice tinget. te nihil attinet
Tentare multa cæde bidentium
Paruos coronantem marino
Rore deos fragiliq. myrto.
Immunis aram ſi tetigit manus:
Non ſumptuoſa blandior hoſtia,
Mollibit auerſos penates
Farre pio, & ſaliente mica

IN AVAROS.

INTACTIS opulentior
Theſauris Arabum, & diuitis Indiæ,
Cæmentis licet occupes
Thyrrhenum omne tuis, & mare Ponticum:
Si figit adamantinos
Summis uerticibus dira neceſſitas
Clauos: non animum metu,
Non mortis laqueis expedies caput.
Campeſtres melius Scythæ,
Quorum plauſtra uagas rite trahunt domos,
Viuunt, & rigidi Getæ:
Immetata quibus iugera liberas
Fruges, & Cererem ferunt:

Nec

Nec cultura placet longior annua:
Defunctumq́. laboribus
Aequali recreat ſorte uicarius.
Illic matre carentibus
Priuignis mulier temperat innocens:
Nec dotata regit uirum
Coniux: nec nitido fidit adultero.
Dos eſt magna, parentium
Virtus, & metuens alterius uiri
Certo fœdere caſtitas.
Et peccare nefas, aut pretium eſt mori.
O quiſquis uolet impias
Cædes, aut rabiem tollere ciuica:
Si quæret, pater urbium,
Subſcribi ſtatuis: indomitam audeat
Refrænare licentiam,
Clarus poſt genitis. quatenus, heu nefas,
Virtutem incolumem odimus:
Sublatam ex oculis quærimus inuidi.
Quid triſtes querimoniæ.
Si non ſupplicio culpa reciditur?
Quid leges ſine moribus
Vanæ proficiunt? ſi neque feruidis
Pars incluſa caloribus
Mundi, nec boreæ finitimum latus,
Durateq́. ſolo niues
Mercatorem abigunt. horrida callidi
Vincunt æquora nauitæ.
Magnum pauperies opprobrium, iubet

Quiduis & facere, & pati:
Virtutisq. uiam deſerit arduæ.
Vel nos in Capitolium,
Quò clamor uocat, & turba fauentium:
Vel nos in mare proximum
Gemmas, & lapides, aurum & inutile,
Summi materiam mali,
Mittamus. ſcelerum ſi bene pænitet:
Eradenda cupidinis
Praui ſunt elementa: & teneræ nimis
Mentes aſperioribus
Formandæ ſtudijs. neſcit equo rudis
Hærere ingenuus puer:
Venariq. timet, ludere doctior,
Seu græco iubeas trocho:
Seu malis uetita legibus alea.
Cum periura patris fides
Conſortem ſocium fallat, & hoſpitem:
Indignoq. pecuniam
Heredi properet. ſcilicet improbæ
Creſcunt diuitiæ: tamen
Curtæ neſcio quid ſemper abeſt rei.

AD BACCHVM.

25

QVO *me Bacche rapis tui*
Plenum? quæ nemora, & quos agor in ſpecus
Velox mente noua? quibus
Antris egregij Ceſaris audiar

Aeternum

Aeternum meditans decus
Stellis inſerere, & concilio Iouis?
Dicam inſigne recens, adhuc
IndiЕtum ore alio. non ſecus in iugis
Ex ſomnis ſtupet Eubyas,
Hebrum proſpiciens, & niue candidam
Thracen, ac pede barbaro
Luſtratam Rhodopen. ut mihi deuio
Rupes, & uacuum nemus
Mirari libet. o Naiadum potens,
Baccharumq. ualentium
Proceras manibus uertere fraxinos,
Nil paruum, aut humili modo,
Nil mortale loquar. dulce periculum eſt
O Lenææ ſequi Deum
Cingentem uiridi tempora pampino.

Se iam ſenem amoribus aptum amplius non eſſe.

26

V I X I *puellis nuper idoneus;*
Et militaui non ſine gloria:
Nunc arma, defunctumq. bello
Barbiton hic paries habebit:
Leuum marinæ qui Veneris latus
Cuſtodit. hic hic ponite lucida
Funalia, & uecteis, & arcus
Oppoſitis foribus minaceis.
O, quæ beatam diua tenes Cyprum, &
Memphim carentem Sythonia niue

Regina,

Regina, ſublimi flagello
Tange Chleon ſemel, arrogantem.

AD GALATEAM NAVIGATVRAM.

Deterret eam præcipue exemplo Europæ.

27

IMPIOS *parræ recinentis omen*
Ducat, & prægnans canis, aut ab agro
Rana decurrens lupa Lanuuino,
Fetaq. uulpes:
Rumpat & ſerpens iter inſtitutum:
Si per obliquum ſimilis ſagittæ
Terruit mannos. ego cui timebo,
Prouidus auſpex,
Ante quàm ſtantes repetant paludes
Imbrium diuina auis imminentum:
Oſcinem coruum prece ſuſcitabo
Solis ab ortu.
Sis licet felix ubicunque mauis:
Et memor noſtri Galatea uiuas:
Teq. nec leuus uetet ire picus,
Nec uaga cornix:
Sed uides quanto trepidet tumultu
Pronus Orion? ego, quid ſit ater
Hadriæ, noui, ſinus: & quid albus
Peccet Iapyx.
Hoſtium uxores, pueriq. cæcos
Sentiant motus orientis Hœdi, &
Aequoris nigri fremitum, & trementes

Verbere

Verberè ripas.
Sic et Europe niueum doloſo
Credidit tauro latus: et ſcatentem
Belluis pontum, mediasq. fraudes
Palluit audax.
Nuper in pratis ſtudioſa florum, et
Debitæ nymphis opifex coronæ,
Nocte ſubluſtri, nihil, aſtra præter,
Vidit et undas.
Quæ ſimul centum tetigit potentem
Oppidis Creten: pater o relictum,
Filiæ nomen, pietasq. dixit
Victa furore,
Vnde, quò ueni? leuis una mors eſt
Virginum culpæ. uigilans ne ploro
Turpe commiſſum, an uitijs carentem
Ludit imago
Vana, quæ porta fugiens eburna
Somnium ducit? melius'ne fluctus
Ire per longos fuit, an recentes
Carpere flores?
Si quis infamem mihi nunc iuuencum
Dedat iratæ: lacerare ferro, &
Frangere enitar modo multum amati
Cornua tauri.
Impudens liqui patrios penates:
Impudens Orcum moror. O, deorum
Si quis hæc audis: utinam inter errem
Nuda leones

Ante.

Ante, quàm turpis macies decentes
Occupet malas: teneræq. ſuccus
Defluat prædæ: ſpecioſa quæro
Paſcere tigres.
Vilis Europe, pater urget abſens:
Quid mori ceſſas? potes hac ab orno
Pendulum zona bene te ſecuta,
Elidere collum.
Siue te rupes, et acuta leto
Saxa delectant: age te procellæ
Crede ueloci: niſi herile mauis
Carpere penſum
Regius ſanguis: dominæq. tradi
Barbaræ pellex. aderat quærenti
Perfidum ridens Venus, et remiſſo
Filius arcu.
Mox ubi luſit ſatis: abſtineto
Dixit irarum, calidæq. rixæ:
Cum tibi inuiſus laceranda reddet
Cornua taurus.
Vxor inuicti Iouis eſſe neſcis?
Mitte ſingultus: bene ferre magnam
Diſce fortunam: tua ſectus orbis
Nomina ducet.

AD LYDEN.

Diem Neptuno ſacrum hilariter exigendum eſſe. 28

FESTO *quid potius die*
Neptuni faciam? prome reconditum

Lyde ſtrenua Cæcubum:
Munitæq́. adhibe uim ſapientiæ.
Inclinare meridiem
Sentis: ac, ueluti ſtet uolucris dies,
Parcis diripereo horreo
Ceſſantem Bibuli conſulis amphoram,
Nos cantabimus inuicem
Neptunum, et uirides Nereidum comas.
Tu curua recines lyra
Latonam, et celeris ſpicula Cinthiæ:
Summo carmine, quæ Cnidon
Fulgenteisq́. tenet Cycladas: et Paphon
Iunctis uiſit oloribus.
Dicetur merita Nox quoque nenia.

AD MAECENATM.

Inuitat eum ad cenam.

29

TYRRHENA *regum progenies, tibi*
Non ante uerſo lene merum cado
Cum flore Mæcenas roſarum, et
Preſſa tuis balanus capillis
Iam dudum apud me eſt. eripe te mora
Ne ſemper udum Tibur, et Eſulæ
Decliue contempleris aruum, et
Telogoni iura paricidæ,
Faſtidioſam deſere copiam, et
Molem propinquam nubibus arduis:
Omitte mirari beatæ

Fumum,

Fumum, et opes, ſtrepitumq. Romæ.
Plerunque gratæ diuitibus uices,
Mundæq. paruo ſub lare pauperum
Cenæ, ſine aulæis, et oſtro
Solicitum explicuere frontem.
Iam clarus occultum Andromedes pater
Oſtendit ignem: iam Procyon furit,
Et ſtella ueſani leonis,
Sole dies referente ſiccos.
Iam paſtor umbras cum grege languido,
Riuumq. feſſus quærit, et horridi
Dumeta Siluani: caretq.
Ripa uagis taciturna uentis.
Tu, ciuitatem quis deceat ſtatus,
Curas: et urbi ſolicitus times,
Quid Seres, et regnata Cyro
Bactra parent, Tanaisq. diſcors.
Prudens futuri temporis exitum
Caliginoſa nocte premit Deus:
Ridetque, ſi mortalis ultra
Fas trepidat. quod adeſt, memento
Componere æquus. cetera fluminis
Ritu feruntur, nunc medio alueo
Cum pace dilabentis Etruſcum
In mare; nunc lapides adeſos,
Stirpesq. raptas, et pecus, et domos
Voluentis una, non ſine montium
Clamore, uicinæq. ſiluæ.
Cum fera diluuies quietos

Irritat

Irritat amnes. ille potens ſui,
Lætusq́. deget: cui licet in diem
Dixiſſe, uixi: cras uel atra
Nube polum pater occupato,
Vel ſole puro: non tamen irritum
Quodcunque retro eſt, efficiet: neque
Diffinget, infectumq́. reddet,
Quod fugiens ſemel hora uexit.
Fortuna ſæuo læta negotio, &
Ludum inſolentem ludere pertinax,
Tranſmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc alij benigna.
Laudo manentem. ſi celeres quatit
Pennas, reſigno quæ dedit: & mea
Virtute me inuoluo: probamq́.
Pauperiem ſine dote quæro.
Non eſt meum, ſi mugiat Africis
Malus procellis, ad miſeras preces
Decurrere; & uotis paciſci,
Ne Cypriæ, Tyriæq́. merces
Addant auaro diuitias mari.
Tunc me biremis præſidio ſcaphæ,
Tutum per Aegæos tumultus
Aura feret, geminusq́. Pollux.

Carminum ſuorum gloriam æternam fore.

EXEGI *monumentum ære perennius,* 30
Regaliq́. ſitu Pyramidum altius:
Quod non imber edax, non aquilo impotens
Poſſit diruere, aut innumerabilis

Annorum ſeries, & fuga temporum.
Non omnis moriar: multaq́. pars mei
Vitabit Libitinam. uſque ego poſtera
Creſcam laude recens: dum capitolium
Scandet cum tacita uirgine pontifex.
Dicar, qua uiolens obſtrepit Aufidus:
Et qua pauper aquæ Daunus, agreſtium
Regnator populorum: ex humili potens
Princeps Aeolium carmen ad Italos
Deduxiſſe modos. ſume ſuperbiam
Quæſitam meritis: & mihi Delphica
Lauro cinge uolens Melpomene comam.

Q. HORATII FLACCI CARMINVM LIBER IIII.

Se iam ea ætate eſſe, ut a rebus Venereis alieno eſſe animo debeat: & tamen Ligurini uæſano amore torreri.

INTERMISSA *Venus diu*
Rurſus bella moues. parce precor, precor.
Non ſum qualis eram bonæ
Sub regno Cynaræ. deſine dulcium
Mater ſæua Cupidinum
Circa luſtra decem flectere mollibus
Iam durum imperijs. abi
Quò blandæ iuuenum te reuocant preces.
Tempeſtiuius in domo
Paulli, purpureis ales oloribus,
Comeſſabere Maximi:
Si torrere iecur quæris idoneum.
Nanque & nobilis, & decens,
Et pro ſolicitis non tacitus reis,
Et centum puer artium,
Late ſigna feret militiæ tuæ.
Et quandoque potentior
Largis muneribus riſerit æmuli,
Albanos prope te lacus

Ponet marmoream ſub trabe Cypria.
Illic plurima naribus
Duces tura: lyræque, & Berecynthiæ
Delectabere tibiæ
Miſtis carminibus non ſine fiſtula.
Illic bis pueri die
Numen cum teneris uirginibus tuum
Laudantes, pede candido
In morem ſalium, ter quatient humum.
Me nec femina, nec puer,
Iam nec ſpes animi credula mutui,
Nec certare iuuat mero:
Nec uincire nouis tempora floribus.
Sed cur heu Ligurine, cur
Manat rara meas lacryma per genas?
Cur facunda parum decoro
Inter uerba cadit lingua ſilentio?
Nocturnis te ego ſomnijs
Iam captum teneo: iam uolucrem ſequor
Te per gramina Martij
Campi, te per aquas dure uolubiles.

AD ANTONIVM IVLVM.

Pindarum inimitabilem eſſe.

PINDARVM *quiſquis ſtudet æmulari,*
Iule: ceratis ope Dædalea
Nititur pennis, uitreo daturus
Nomina ponto.

Monte decurrens uelut amnis, imbres
Quem ſuper notas aluere ripas,
Feruet, immenſusq́. ruit profundo
Pindarus ore,
Laurea donandus Apollinari,
Seu per audaces noua dithyrambos
Verba deuoluit, numerisq́. fertur
Lege ſolutis:
Seu Deos, regesq́. canit, Deorum
Sanguinem: per quos cecidere iuſta
Morte centauri: cecidit tremendæ
Flamma chimæræ:
Siue, quos Elea domum reducit
Palma cæleſtes: pugilem'ue, equum'ue
Dicit: & centum potiore ſignis
Munere donat:
Flebili ſponſæ iuuenem'ue raptum
Plorat: & uires, animumq́ue, moresq́ue,
Aureos deducit in aſtra: nigroq́.
Inuidet orco.
Multa Dircæum leuat aura cycnum:
Tendit Antoni quoties in altos
Nubium tractus. ego apis Matinæ
More, modoq́.
Grata carpentis thyma per laborem
Plurimum, circa nemus, uuidiq́.
Tiburis ripas, operoſa paruus
Carmina fingo.
Concines maiore poeta plectro

 Cæſarem:

Cæſarem: quandoque trahet feroces
Per ſacrum cliuum, merita decorus
Fronde, Sicambros,
Quo nihil maius, melius'ue terris
Fata donauere, boniq́. diui:
Nec dabunt: quamuis redeant in aurum
Tempora priſcum.
Concines lætosq́. dies, & urbis
Publicum ludum, ſuper impetrato
Fortis Auguſti reditu, forumq́.
Litibus orbum.
Tum meæ, ſiquid loquar audiendum,
Vocis accedet bona pars: & o Sol
Pulcher, o laudande, canam, recepto
Cæſar felix.
Tuq́. dum procedis; Io triumphe,
Non ſemel dicemus, Io triumphe,
Ciuitas omnis: dabimusq́. diuis
Tura benignis.
Te decem tauri totidemq́. uaccæ,
Me tener ſoluet uitulus relicta
Matre, qui largis iuueneſcit herbis
In mea uota,
Fronte curuatos imitatus igneis
Tertium Lunæ referentis ortum,
Qua notam duxit, niueus uideri,
Cetera fuluus.

AD MELPOMENEN.

Se uitam, famamq. ei debere.

QVEM *tu Melpomene ſemel*
Naſcentem placido lumine uideris:
Illum non labor Iſthmius
Clarabit pugilem: non equus impiger
Curru ducet Achaico
Victorem: neque res bellica Delijs
Ornatum folijs ducem,
Quòd regum tumidas contuderit minas:
Oſtendet capitolio.
Sed quæ Tibur aquæ fertile perfluunt,
Et ſpiſſæ nemorum comæ,
Fingent Aeólio carmine nobilem.
Romæ principis urbium
Dignatur ſoboles inter amabiles
Vatum ponere me choros:
Et iam dente minus mordeor inuido.
O teſtudinis aureæ
Dulcem quæ ſtrepitum Pieri temperas:
O mutis quoque piſcibus
Donatura cycni, ſi libeat, ſonum,
Totum muneris hoc tui eſt,
Quòd monſtror digito prætereuntium
Romanæ fidicen lyræ:
Quòd ſpiro, & placeo: ſi placeo: tuum eſt.

DRVSI LAVDES.

QVALEM miniſtrum fulminis alitem,
Cui rex Deorum regnum in aues uagas
Permiſit, expertus fidelem
Iupiter in Ganymede flauo.
Olim iuuentas, & patrius uigor
Nido laborum propulit inſcium:
Vernique, iam nimbis remotis,
Inſolitos docuere niſus
Venti pauentem: mox in ouilia
Demiſit hoſtem uiuidus impetus:
Nunc in reluctantes dracones
Egit amor dapis, atque pugnæ:
Qualem'ue lætis caprea paſcuis
Intenta, fuluæ matris ab ubere
Iam lacte depulſum leonem,
Dente nouo peritura uidit:
Videre Rhæti bella ſub Alpibus
Druſum gerentem & Vindelici: quibus
Mos unda deductus per omne
Tempus Amazonia ſecuri
Dextras obarmet, quærere diſtuli:
Nec ſcire fas eſt omnia. ſed diu,
Lateq. uictrices cateruæ
Conſilijs iuuenis reuictæ.
Senſere, quid mens rite, quid indoles
Nutrita fauſtis ſub penetralibus
Poſſet, quid Auguſti paternus

In pueros animus Nerones.
Fortes creantur fortibus: & bonis
Eſt in iuuencis, eſt in equis patrum
Virtus: nec imbellem feroces
Progenerant aquilæ columbam.
Doctrina ſed uim promouet inſitam:
Rectiq. cultus pectora roborant;
Vtcunque defecere mores,
Dedecorant bene nata culpæ.
Quid debeas o Roma Neronibus,
Teſtis Metuarum flumen, & Aſdrubal
Deuictus, & pulcher fugatis
Ille dies Latio tenebris,
Qui primus alma riſit adorea:
Dirus per urbes Afer ut Italas,
Ceu flamma per tedas, uel eurus
Per Siculas equitauit undas.
Poſt hoc ſecundis uſque laboribus
Romana pubes creuit: & impio
Vaſtata Pœnorum tumultu
Fana Deos habuere rectos:
Dixitq. tandem perfidus Hannibal,
Cerui luporum præda rapacium
Sectamur ultro, quos opimus
Fallere, & effugere eſt triumphus.
Gens, quæ cremato fortis ab Ilio
Iactata Tuſcis æquoribus ſacra,
Natosque, maturosq. patres
Pertulit Auſonias ad urbeis:

Duris

Duris ut ilex tonſa bipennibus
Nigræ feraci frondis in Algido,
Per damna, per cædeis, ab ipſo
Ducit opes, animumq́. ferro.
Non Hydra ſecto corpore firmior
Vinci dolentem creuit in Herculem:
Monſtrum'ue ſummiſere Colchi
Maius, Echioniæ'ue Thebæ.
Merſes profundo: pulchrior euenit.
Luctere: multa proruet integrum
Cum laude uictorem: geretq́.
Prœlia coniugibus loquenda.
Carthagini iam non ego nuntios
Mittam ſuperbos: occidit, occidit
Spes omnis, & fortuna noſtri
Nominis Aſdrubale interempto.
Nil Claudiæ non efficient manus.
Quas & benigno numine Iupiter
Defendit: & curæ ſagaces
Expediunt per acuta bella.

AD AVGVSTVM.

Vt tandem in urbem redeat. 5

DIVIS *orte bonis, optime Romulæ*
Cuſtos gentis, abes iam nimium diu:
Maturum reditum pollicitus patrum
Sancto concilio, redi.
Lucem redde tuæ dux bone patriæ,

Inſtar

Inſtar ueris enim uultus ubi tuus
Affulſit: populo gratior it dies:
Et ſoles melius nitent.
Vt mater iuuenem, quem notus inuido
Flatu Carphathij trans maris æquora
Cunctantem ſpatio longius annuo
Dulci detinet a domo:
Votis omnibusque, & precibus uocat:
Curuo nec faciem littore dimouet:
Sic deſiderijs icta fidelibus
Quærit patria Cæſarem.
Tutus bos etenim rura perambulat:
Nutrit rura Ceres, almaq. fauſtitas:
Pacatum uolitant per mare nauitæ:
Culpari metuit fides:
Nullis polluitur caſta domus ſtupris:
Mos, & lex maculoſum edomuit nefas
Laudantur ſimili prole puerperæ:
Culpam pœna premit comes.
Quis Parthum paueat? quis gelidum Scythen?
Quis, Germania quos horrida parturit,
Fœtus incolumi Cæſare? quis feræ
Bellum curet Iberiæ?
Condit quiſque diem collibus in ſuis:
Et uitem uiduas ducit ad arbores:
Hinc ad uina redit lætus: & alteris
Te menſis adhibet Deum.
Te multa prece, te proſequitur mero
Diffuſo pateris; & laribus tuum

Miſcet

Miſcet numen, uti Græcia Caſtoris,
Et magni memor Herculis.
Longas o utinam dux bone ferias
Præſtes Heſperiæ, dicimus integro
Sicci mane die: dicimus uuidi,
Cum Sol Oceano ſubeſt.

IN APOLLINEM ET DIANAM, carmen ſæculare.

6

DIVE, *quem proles Niobæa magnæ*
Vindicem linguæ, Tityosq. raptor
Senſit, & Troiæ prope uictor altæ
Phthius Achilles,
Ceteris maior, tibi miles impar:
Filius quamuis Thetidos marinæ
Dardanas turres quateret tremenda
Cuſpide pugnax.
Ille, mordaci uelut icta ferro
Pinus, aut impulſa cupreſſus euro,
Procidit late: poſuitq. collum
Puluere teucro.
Ille non incluſus equo Mineruæ
Sacra mentito, male feriatos
Troas, & lætam Priami choreis
Falleret aulam.
Sed palam captis grauis, heu nefas, heu,
Neſcios fari pueros Achiuis
Vreret flammis, etiam latentes
Matris in aluo:

Ni

Ni tuis uictus, Veneriſq. gratæ
Vocibus diuum pater annuiſſet
Rebus Aeneæ potiore ductos
Alite muros.
Doctor argutæ fidicen Thaliæ
Phœbe, qui Xantho lauis amne crines:
Dauniæ defende decus camœnæ
Leuis Agyieu.
Spiritum Phœbus mihi, Phœbus artem
Carminis, nomenq. dedit poetæ.
Virginum primæ, pueriq. claris
Patribus orti,
Deliæ tutela deæ, fugaces
Lyncas, & ceruos cohibentis arcu,
Lesbium ſeruate pedem, meique
Pollicis ictum.
Rite Latonæ puerum canentes,
Rite creſcentem face noctilucam,
Proſperam frugum, celeremq. pronos
Voluere menſeis.
Nupta iam dices, ego dis amicum,
Sæculo feſtas referente luces,
Reddidi carmen docilis modorum
Vatis Horati.

AD TORQVATVM.

Veris aduentu, & æqua moriendi condicione propoſita, inuitat ad hilaritatem.

7

DIFFVGERE *niues: redeunt iam gramina cãpis,*
Arbo-

Arboribusq́. comæ.
Mutat terra uices: & decreſcentia ripas
Flumina prætereunt.
Gratia cum Nymphis, geminisq́. ſororibus audet
Ducere nuda choros.
Immortalia ne ſperes, monet annus, & almum
Quæ rapit hora diem.
Frigora miteſcunt zephyris: uer proterit æſtas,
Interitura, ſimul
Pomifer autumnus fruges effuderit: & mox
Bruma recurrit iners.
Damna tamen celeres reparant cæleſtia Lunæ:
Nos ubi decidimus,
Quò pius Aeneas, quò Tullus diues, & Ancus.
Puluis, & umbra ſumus.
Quis ſcit an adijciant hodiernæ craſtina ſummæ
Tempora Di ſuperi?
Cuncta manus auidas fugient heredis, amico
Quæ dederis animo.
Cum ſemel occideris; & de te ſplendida Minos
Fecerit arbitria:
Non Torquate genus, non te facundia, non te
Reſtituet pietas.
Infernis neque enim tenebris Diana pudicum
Liberat Hippolytum:
Nec lethæa ualet Theſeus abrumpere caro
Vinculo Pirithoo.

AD MARCIVM CENSORINVM.

Nihil eſſe potentius carminibus ad perpetuandam famam. 8

*D*ONAREM *pateras, grataq́. commodus*
Cenſorine meis æra ſodalibus:
Donarem tripodas, præmia fortium
Graiorum: neque tu peſſima munerum
Ferres: diuite me ſcilicet artium,
Quas aut Parrhaſius protulit, aut Scopas,
Hic ſaxo, liquidis ille coloribus,
Solers nunc hominem ponere, nunc Deum.
Sed non hæc mihi uis: non tibi talium
Res eſt, aut animus deliciarum egens.
Gaudes carminibus. carmina poſſumus
Donare: & pretium dicere muneri.
Non inciſa notis marmora publicis,
Per quæ ſpiritus, & uita redit bonis
Poſt mortem ducibus: non celeres fugæ,
Reiectæq́. retrorſum Hannibalis minæ,
Non incendia Carthaginis impiæ,
Eius, qui domita nomen ab Africa
Lucratus redijt; clarius indicant
Laudes, quàm Calabræ Pierides: neque,
Si chartæ ſileant, quod benefeceris,
Mercedem tuleris. quid foret Iliæ,
Mauortisq́. puer, ſi taciturnitas
Obſtaret meritis inuida Romuli?
Ereptum Stygijs fluctibus Aeacum

Virtus,

Virtus, & fauor, & lingua potentium
Vatum diuitibus conſecrat inſulis.
Dignum laude uirum muſa uetat mori:
Cælo muſa beat. ſic Iouis intereſt
Optatis epulis impiger Hercules.
Clarum Tyndaridæ ſidus ab infimis
Quaſſas eripiunt æquoribus rates.
Ornatus uiridi tempora pampino
Liber uota bonos ducit ad exitus.

AD LOLLIVM.

Scripta ſua nunquam interitura. ſine poetarum ope, uirtutem obliuione obrui. ſe Lollij laudes poſteris proditurum.

9

N E *forte credas interitura,*
Longe ſonantem natus ad Aufidum,
Non ante uulgatas per artes
Verba loquor ſocianda chordis.
Non, ſi priores Mæonius tenet
Sedeis Homerus: Pindaricæ latent,
Cææque, & Alcæi minaces,
Steſichoriq. graues camœnæ.
Nec, ſiquid olim luſit Anacreon,
Deleuit ætas. ſpirat adhuc amor:
Viuuntq. commiſſi calores
Aeoliæ fidibus puellæ.
Non ſola comptos arſit adulteri
Crines, & aurum ueſtibus illitum
Mirata, regaleiſq. cultus,
Et comites, Helene Lacæna:

Primus

Primus ue Teucer tela Cydonio
Direxit arcu: non ſemel Ilios
Vexata: non pugnauit ingens
Idomeneus, Sthenelus'ue ſolus
Dicenda muſis prœlia, non ferox
Hector, uel acer Deiphobus graues
Excepit ictus pro pudicis
Coniugibus, puerisq́. primus.
Vixere fortes ante Agamemnona
Multi, ſed omnes illacrymabiles
Vrgentur, ignotiq́. longa
Nocte: carent quia uate ſacro.
Paullum ſepultæ diſtat inertiæ
Celata uirtus. non ego te meis
Chartis inornatum ſileri,
Tot'ue tuos patiar labores
Impune Lolli carpere liuidas
Obliuiones. eſt animus tibi
Rerumq́. prudens, & ſecundis
Temporibus, dubijsq́. rectus,
Vindex auaræ fraudis, & abſtinens
Ducentis ad ſe cuncta pecuniæ,
Conſulq́. non unius anni,
Sed quoties bonus, atque fidus
Iudex honeſtum prætulit utili: &
Reiecit alto dona nocentium
Vultu: & per obſtantes cateruas
Explicuit ſua uictor arma.
Non poſſidentem multa, uocaueris

Recte beatum : rectius occupat
Nomen beati , qui deorum
Muneribus ſapienter uti ,
Duramq́. callet pauperiem pati :
Peiusq́. leto ſlagitium timet :
Non ille pro caris amicis ,
Aut patria timidus perire .

AD LIGVRINVM.

Vt , dum per ætatem licet , fruatur formæ ſuæ bono : fore enim alioqui,ut ipſum pæniteat, cum florem illum ætatis amiſerit.

10

O CRVDELIS *adhuc , & Veneris muneribus potens ,*
Inſperata tuæ cum ueniet pluma ſuperbiæ :
Et quæ nunc humeris inuolitant , deciderint comæ :
Nunc & qui color eſt Puniceæ flore prior roſæ :
Mutatus , Ligurinum in faciem uerterit hiſpidam :
Dices , heu (quoties te ſpeculo uideris alterum)
Quæ mens eſt hodie, cur eadem non puero fuit?
Vel cur his animis incolumes non redeunt genæ ?

AD PHYLLIDEM.

Inuitat eam ad epulas .

11

E S T *mihi nonum ſuperantis annum*
Plenus Albani cadus : eſt in horto
Phylli nectendis apium coronis :
Eſt ederæ uis
Multa : qua crines religata fulges :
Ridet argento domus : ara , caſtis
Vincta uerbenis , auet immolato

Spargier

Spargier agno:
Cuncta feſtinat manus: huc, & illuc
Curſitant miſtæ pueris puellæ:
Sordidum flammæ trepidant rotantes
Vertice fumum.
Vt tamen noris, quibus aduoceris
Gaudijs: idus tibi ſunt agendæ,
Qui dies menſem Veneris marinæ
Findit Aprilem:
Iure ſollemnis mihi, ſanctiorq́.
Pæne natali proprio: quòd ex ha
Luce Mæcenas meus affluentes
Ordinat annos.
Telephum, quem tu petis, occupauit,
Non tuæ ſortis iuuenem, puella
Diues, & laſciua: tenetq́. grata
Compede uinctum.
Terret ambuſtus Phaethon auaras
Spes: & exemplum graue præbet ales
Pegaſus, terrenum equitem grauatus
Bellerophontem,
Semper ut te digna ſequare: & ultra
Quàm licet, ſperare, neſas putando,
Diſparem uites. age iam meorum
Finis amorum,
(Non enim poſthac alia calebo
Femina) condiſce modos, amanda
Voce quos reddas. minuuntur atræ
Carmine curæ.

AD VIRGILIVM.

Deſcribit ueris aduentum: tum ipſum inuitat ad epulas, ea condicione, ut ſecum pro ſymbolo nardi onycem afferat. 12

IAM *ueris comites, quæ mare temperant,*
Impellunt animæ lintea Thraciæ:
Iam nec prata rigent; nec fluuij ſtrepunt
Hiberna niue turgidi.
Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens
Infelix auis, & Cecropiæ domus
Aeternum opprobrium, quòd male barbaras
Regum eſt ulta libidines.
Dicunt in tenero gramine pinguium
Cuſtodes ouium carmina fiſtula:
Delectantq́. deum, cui pecus, & nigri
Colles Arcadiæ placent.
Adduxere ſitim tempora Virgili.
Sed preſſum Calibus ducere Liberum
Si geſtis, iuuenum nobilium cliens:
Nardo uina merebere.
Nardi paruus onyx eliciet cadum;
Qui nunc Sulpicijs accubat horreis,
Spes donare nouas largus, amaraq́.
Curarum eluere efficax.
Ad quæ ſi properas gaudia; cum tua
Velox merce ueni. non ego te meis
Immunem meditor tingere poculis:
Plena diues ut in domo.
Verum pone moras, & ſtudium lucri:

Nigrorumq. memor, dum licet, ignium,
Miſce ſtultitiam conſilijs breuem.
Dulce eſt deſipere in loco.

IN LYCEN.

Inſultat ei, quòd iam anus fiat, & libidine flagrans, contemnatur a iuuenibus.

13

AVDIVERE *Lyce di mea uota: di*
Audiuere Lyce: ſis anus; & tamen
Vis formoſa uideri:
Ludisque: & bibis impudens;
Et cantu tremulo pota Cupidinem
Lentum ſolicitas. ille uirentis, &
Doctæ pſallere Chiæ,
Pulchris excubat in genis.
Importunus enim tranſuolat aridas
Quercus: & refugit te, quia luridi
Dentes, te quia rugæ
Turpant, & capitis niues.
Nec Coæ referunt iam tibi purpuræ,
Nec clari lapides tempora: quæ ſemel
Notis condita faſtis,
Incluſit uolucris dies.
Quò fugit Venus heu? quo ue color decens?
Quò motus? quid habes illius? illius?
Quæ ſpirabat amores:
Quæ me ſurpuerat mihi?
Felix poſt Cynaram, notaq. & artium
Gratarum facies: ſed Cynaræ breues

Annos fata dederunt,
Seruatura diu parem
Cornicis uetulæ temporibus Lycen:
Poſſent ut iuuenes uiſere feruidi
Multo non ſine riſu,
Dilapſam in cineres facem.

AD AVGVSTVM.

A ſenatu populoq. R. dignos ipſi honores reddi non poſſe. 14

QVAE *cura patrum, quæ'ue Quiritium*
Plenis honorum muneribus, tuas
Auguſte uirtutes in æuum
Per titulos, memoreſq́. faſtus
Aeternet? o, qua ſol habitabiles
Illuſtrat oras, maxime principum,
Quem legis expertes Latinæ
Vindelici didicere nuper,
Quid Marte poſſes. milite nam tuo
Brennus Genaunos, implacidum genus,
Brennosq́. ueloces, & arces
Alpibus impoſitas tremendis,
Deiecit acer, plus uice ſimplici.
Maior Neronum mox graue prælium
Commiſit: immaneſq́. Rhætos
Auſpicijs pepulit ſecundis,
Spectandus in certamine Martio;
Deuota morti pectora liberæ
Quantis fatigaret ruinis:

Indomitas prope qualis undas
Exercet auſter, Pleiadum choro
Scindente nubes: impiger hoſtium
Vexare turmas: & frementem
Mittere equum medios per ignes.
Sic tauriformis uoluitur Aufidus:
Qui regna Dauni præfluit Appuli:
Cum ſæuit; horrendamq. cultis
Diluuiem meditatur agris.
Vt barbarorum Claudius agmina
Ferrata uaſto diruit impetu:
Primosque, & extremos metendo
Strauit humi ſine clade uictor:
Te copias, te conſilium, & tuos
Præbente diuos. nam tibi, quo die
Portus Alexandrea ſupplex,
Et uacuam patefecit aulam;
Fortuna luſtro proſpera tertio
Belli ſecundos reddidit exitus:
Laudemque, & optatum peractis
Imperiis decus arrogauit.
Te Cantaber non ante domabilis,
Medusque, & Indus, te profugus Scythes
Miratur, o tutela præſens
Italiæ, dominæq. Romæ:
Te fontium qui cælat origines
Nilusque, & Iſter, te rapidus Tigris,
Te belluoſus qui remotis
Obſtrepit Oceanus Britannis,

Te ne pauentis funera Galliæ,
Duræq. tellus audit Iberiæ.
Te cæde gaudentes Sicambri,
Compoſitis uenerantur armis.

AVGVSTI LAVDES.

15

PHOEBVS *uolentem prælia me loqui,*
Victas & urbes increpuit lyra:
Ne parua Tyrrenum per æquor
Vela darem. Tua Cæſar ætas
Fruges & agris rettulit uberes:
Et ſigna noſtro reſtituit Ioui,
Direpta Parthorum ſuperbis
Poſtibus: & uacuum duellis
Ianum Quirini clauſit: & ordinem
Rectum, & uaganti fræna licentiæ
Iniecit: amouitq. culpas:
Et ueteres reuocauit artes:
Per quas latinum nomen, & Italæ
Creuere uires: famaq. & imperi
Porrecta maieſtas ad ortum
Solis, ab Heſperio cubili.
Cuſtode rerum Cæſare, non furor
Ciuilis, aut uis eximet otium:
Non ira, quæ procudit enſeis:
Et miſeras inimicat urbes.
Non qui profundum Danubium bibunt,
Edicta rumpent Iulia: non Getæ,

Non

Non Seres, infidi'ue Perſæ,
Non Tanain prope flumen orti.
Noſq. & profeſtis lucibus, & ſacris
Inter iocoſi munera Liberi
Cum prole, matroniſq. noſtris,
Rite deos prius apprecati,
Virtute ſanctos more patrum duces,
Lydis remiſto carmine tibijs,
Troiamque, & Anchiſen, & almæ
Progeniem Veneris canemus.

Q. HORATII FLACCI
EPODON
LIBER.

AD MAECENATEM, IN BELLVM
Actiacum proficiſcentem.

IBIS *liburnis inter alta nauium*
Amice propugnacula,
Paratus omne Cæſaris periculũ
Subire Mæcenas tuo.
Quid nos? quibus te uita ſit ſu-
perſtite
Iucunda; ſi contra; grauis.
Vtrum'ne iuſſi perſequemur otium
Non dulce, ni tecum ſimul?
An hunc laborem mente laturi, decet
Qua ferre non molles uiros,
Feremus? & te uel per Alpium iuga,
Inhoſpitalem & Caucaſum,
Vel occidentis uſque ad ultimum ſinum,
Forti ſequemur pectore?
Roges, tuum labore quid iuuem meo,
Imbellis, ac firmus parum.
Comes minore ſum futurus in metu:
Qui maior abſenteis habet.
Vt aßidens implumibus pullis auis
Serpentium allapſus timet

Magis relictis: non, ut adſit, auxili
Latura plus præſentibus.
Libenter hoc, & omne militabitur
Bellum in tuæ ſpem gratiæ:
Non ut iuuencis illigata pluribus
Aratra nitantur meis:
Pecus'ue Calabris ante ſidus feruidum
Lucana mutet paſcua:
Nec ut ſuperni uilla candens Tuſculi
Circæa tangat mœnia.
Satis ſuperq. me benignitas tua
Ditauit. haud parauero,
Quod, aut, auarus ut Chremes, terra premam:
Diſcinctus aut perdam ut nepos.

VITAE RVSTICAE LAVDES.

BEATVS *ille, qui procul negotijs,*
Vt priſca gens mortalium,
Paterna rura bobus exercet ſuis,
Solutus omni fœnore:
Non excitatur claſſico miles truci:
Nec horret iratum mare:
Forumq. uitat, & ſuperba ciuium
Potentiorum limina.
Ergo aut adulta uitium propagine
Altas maritat populos:
Aut in reducta ualle mugientium
Proſpectat errantes greges:

Inutiliq.

Inutilesq́. falce ramos amputans,
Feliciores inſerit:
Aut preſſa puris mella condit amphoris
Aut tondet informes oues:
Vel cum decorum mitibus pomis caput
Autumnus aruis extulit:
Vt gaudet, inſitiua decerpens pyra
Certantem & uuam purpuræ:
Qua muneretur te Priape, & te pater
Siluane tutor finium.
Libet iacere modo ſub antiqua ilice:
Modo in tenaci gramine.
Labuntur altis interim ripis aquæ:
Queruntur in ſiluis aues:
Fontesq́. lymphis obſtrepunt manantibus:
Somnos quod inuitet leues.
At cum tonantis annus hibernus Iouis
Imbreis, niueisq́. comparat:
Aut trudit acreis hinc & hinc multa cane
Apros in obſtantes plagas:
Aut amite leui rara tendit retia,
Turdis edacibus dolos,
Pauidumq́. leporem, & aduenam laqueo gruem
Iucunda captat præmia.
Quis non malarum, quas amor curas habet,
Hæc inter obliuiſcitur?
Quòd ſi pudica mulier in partem iuuet
Domum, atque dulces liberos:
Sabina qualis, aut peruſta ſolibus

Pernicis

Pernicis uxor Appuli:
Sacrum & uetuſtis extruat lignis focum
  Laſſi ſub aduentum uiri:
Claudensq́. textis cratibus lætum pecus,
  Diſtenta ſiccet ubera:
Et horna dulci uina promens dolio,
  Dapes inemptas apparet:
Non me Lucrina iuuerint conchylia,
  Magis'ue rhombus, aut ſacri,
Si quos eois intonata fluctibus
  Hiems ad hoc uertat mare;
Non Afra auis deſcendat in uentrem meum,
  Non attagen Ionicus
Iucundior; quàm lecta de pinguiſſimis
  Oliua ramis arborum;
Aut herba lapathi prata amantis, & graui
  Maluæ ſalubres corpori,
Vel agna feſtis cæſa Terminalibus,
  Vel hœdus ereptus lupo.
Has inter epulas, ut iuuat paſtas oues
  Videre properantes domum:
Videre feſſos uomerem inuerſum boues
  Collo trahentes languido:
Poſitosq́. uernas, ditis examen domus
  Circum renidenteis lareis.
Hæc ubi locutus: fœnerator Alphius,
  Iam iam futurus ruſticus,
Omnem relegit idibus pecuniam:
  Querit calendis ponere.

AD MAE-

AD MAECENATEM.
allium deteſtans. 3

PARENTIS *olim ſiquis impia manu*
Senile guttur fregerit:
Edat cicutis allium nocentius.
O dura meſſorum ilia.
Quid hoc ueneni ſæuit in præcordijs?
Num uiperinus his cruor
Incoctus herbis n[illegible] fefellit? an malas
Canidia tractauit dapes?
Vt Argonautas præter omnes candidum
Medea mirata eſt ducem:
Ignota tauris illigaturum iuga,
Perunxit hoc Iaſonem:
Hoc delibutis ulta donis pellicem
Serpente fugit alite.
Nec tantus unquam ſiderum inſedit uapor
Siticuloſæ Apuliæ:
Nec munus humeris efficacis Herculis
Inarſit æſtuoſius.
At ſi quid unquam tale concupiueris
Iocoſe Mæcenas: precor
Manum puella ſuauio opponat tuo:
Extrema & in ſponda cubet.

IN MENAM, LIBERTVM
Pompeij magni. 4

LVPIS, *& agnis quanta ſortito obtigit;*

Tecum mihi diſcordia eſt,
Ibericis peruſte funibus latus,
Et crura dura compede
Licet ſuperbus ambules pecunia:
Fortuna non mutat genus.
Vides'ne, ſacram metiente te uiam
Cum bis ter ulnarum toga;
Vt ora uertat huc, & huc euntium
Liberrima indignatio?
Sectus flagellis hic triumuiralibus
Præconis ad faſtidium,
Arat Falerni mille fundi iugera:
Et Appiam mannis terit:
Sedilibusq. magnus in primis eques
Othone contempto ſedet.
Quid attinet tot ora nauium graui
Roſtrata duci pondere
Contra latrones, atque ſeruilem manum,
Hoc hoc tribuno militum?

IN CANIDIAM VENEFICAM. 5

AT *o deorum quiſquis in cælo regis*
Terras, & humanum genus:
Quid iſte fert tumultus? aut quid omnium
Vultus in unum me truces?
Per liberos te, ſi uocata partubus
Lucina ueris affuit:
Per hoc inane purpuræ decus precor,

Per

Per improbaturum hæc Iouem,
Quid ut nouerca me intueris? aut uti
Petita ferro bellua?
Vt hæc trementi queſtus ore, conſtitit
Inſignibus raptis puer,
Impube corpus; quale poſſet impia
Mollire Thracum pectora:
Canidia breuibus implicata uiperis
Crines, & incomptum caput,
Iubet ſepulcris caprificos erutas
Iubet cupreſſu funebres,
Et uncta turpis oua ranæ ſanguine,
Plumamq. nocturnæ ſtrygis,
Herbasque, quas & Colchos, atque Iberia
Mittit uenenorum ferax,
Et oſſa ab ore rapta ieiunæ canis,
Flammis aduri Colchicis.
At expedita Sagana per totam domum
Spargens auernales aquas,
Horret capillis, ut marinus, aſperis
Echinus, aut currens aper:
Abacta nulla Veia conſcientia,
Ligonibus duris humum
Exhauriebat, ingemens laboribus
Quò poſſet infeſſus puer
Longo die bis, ter ue mutatæ dapis
Inemori ſpectaculo:
Cum promineret ore, quantum extant aqua
Suſpenſa mente corpora:

Exerta uti medulla, & aridum iecur,
Amoris eſſet poculum:
Interminato cum ſemel fixæ cibo
Intabuiſſent pupulæ.
Non defuiſſe maſculæ libidinis
Ariminenſem Foliam;
Et otioſa credidit Neapolis,
Et omne uicinum oppidum:
Quæ ſidera excantata uoce Theſſala,
Lunamq. cælo deripit.
Hic irreſectum ſæua dente liuido
Canidia rodens pollicem,
Quid dixit? aut quid tacuit? o rebus meis
Non infideles arbitræ
Nox, & Diana, quæ ſilentium regis:
Arcana cum fiunt ſacra:
Nunc nunc adeſte: nunc in hoſtiles domos
Iram, atque numen uertite.
Formidoloſis dum latent ſiluis feræ
Dulci ſopore languidæ:
Senem, quod omnes rideant, adulterum
Latrent Suburranæ canes,
Nardo perunctum: quale non perfectius
Meæ laborarunt manus.
Quid accidit? cur dira barbaræ minus
Venena Medeæ ualent?
Quibus ſuperba fugit ulta pellicem
Magni Creontis filiam:
Cum palla, tabo munus imbutum, nouam

Incendio nuptam abſtulit.
Atqui nec herba, nec latens in aſperis
Radix feſellit me locis.
Indormit unctis omnium cubilibus
Obliuione pellicum.
Ah, ah, ſolutus ambulat ueneficæ
Scientioris carmine.
Non uſitatis Vare potionibus,
O multa fleturum caput,
Ad me recurres: nec uocata mens tua
Marſis redibit uocibus.
Maius parabo: maius infundam tibi
Faſtidienti poculum:
Priusq. cælum ſidet inferius mari
Tellure porrecta ſuper,
Quàm non amore ſic meo flagres, uti
Bitumen atris ignibus.
Sub hæc puer, iam non, ut ante mollibus.
Lenire uerbis impias:
Sed dubius unde rumperet ſilentium,
Miſit Thyeſteas preces.
Venena, magnum fas, nefasque, non ualent
Conuertere humanam uicem.
Diris agam uos. dira deteſtatio
Nulla expiatur uictima.
Quin, ubi perire iuſſus expirauero:
Nocturnus occurram furor:
Petamq. uultus umbra curuis unguibus:
Quæ uis deorum eſt manium:

Et inquietis aſſidens præcordijs,
Pauore ſomnos auferam.
Vos turba uicatim hinc, & hinc ſaxis petens
Contundet obſcenas anus.
Poſt, inſepulta membra different lupi,
Et Exquilinæ alites.
Neque hoc parentes, heu mihi ſuperſtites,
Effugerit ſpectaculum.

IN MALEDICVM.

6

QVID immerentes hoſpites uexas canis,
Ignauus aduerſum lupos?
Quin huc inanes, ſi potes, uertis minas:
Et me remorſurum petis?
Nam qualis aut Moloſſus, aut fuluus Lacon,
Amica uis paſtoribus,
Agam per altas aure ſublata niues,
Quæcunque præcedet fera.
Tu cum timenda uoce compleſti nemus:
Proiectum odoraris cibum.
Caue: caue: nanque in malos aſperrimus
Parata tollo cornua.
Qualis Lycambæ ſpretus infido gener,
Aut acer hoſtis Bubalo:
An ſi quis atro dente me petiuerit,
Inultus ut flebo puer?

IN BELLVM CIVILE GESTVM
contra Brutum, & Caſſium.

7

QVO' *quò ſceleſti ruitis? aut cur dexteris*
Aptantur enſes conditi?
Parum ne campis, atque Neptuno ſuper
Fuſum eſt Latini ſanguinis?
Non ut ſuperbas inuidæ Carthaginis
Romanus arces ureret:
Intactus aut Britannus ut deſcenderet
Sacra cathenatus uia.
Sed ut, ſecundum uota Parthorum, ſua
Vrbs hæc periret dextera.
Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus
Vnquam, niſi in diſpari, feris.
Furor ne cæcus, an rapit uis acrior?
An culpa? reſponſum date.
Tacent: & ora pallor albus inficit:
Menteſq. perculſæ ſtupent.
Sic eſt. acerba fata Romanos agunt,
Sceluſq. fraternæ necis:
Vt immerentis fluxit in terram Remi
Sacer nepotibus cruor.

IN ANVM LIBIDINOSAM.

8

ROGARE *longo putidam te ſæculo,*
Vires quid eneruet meas?

Cum ſit tibi dens ater: & rugis uetus
Frontem ſenectus exaret:
Hietq. turpis inter aridas nates
Podex, uelut crudæ bouis.
Sed incitat me pectus, & mammæ putres,
Equina quales ubera,
Venterq. mollis, & femur tumentibus
Exile ſuris additum.
Eſto beata: funus atque imagines
Ducant triumphales tuum:
Nec ſit marita, quæ rotundioribus
Onuſta bacis ambulet.
Quid? quod libelli ſtoici inter ſericos
Iacere puluillos amant?
Illitterati num minus nerui rigent?
Minus'ue languet faſcinum?
Quod ut ſuperbo prouoces ab inguine:
Ore allaborandum eſt tibi.

AD MAECENATEM.

Præſentit alacritatem, quam percipiet, cum Auguſtus de Antonio, & Cleopatra triumphum aget.

9

QVANDO *repoſtum cæcubum ad feſtas dapes,*
Victore lætus Cæſare,
Tecum ſub alta (ſic Ioui gratum) domo
Beate Mæcenas bibam,
Sonante miſtum tibijs carmen lyra,
Hac Dorium, illis Barbarum?
Vt nuper, actus cum freto Neptunius

Dux fugit uſtis nauibus,
Minatus urbi uincla, quæ detraxerat
Seruis amicus perfidis.
Romanus, (eheu poſteri negabitis)
Emancipatus feminæ,
Fert uallum, & arma miles: & ſpadonibus
Seruire rugoſis poteſt:
Interq. ſigna turpe militaria
Sol aſpicit conopeum.
Ad hunc frementes uerterunt bis mille equos
Galli canentes Cæſarem:
Hoſtiliumq. nauium portu latent
Puppes ſiniſtrorſum citæ.
Io triumphe, tu moraris aureos
Currus, & intactas boues,
Io triumphe, nec Iugurthino parem
Bello reportaſti ducem,
Neque Africano: cui ſuper Carthaginem
Virtus ſepulcrum condidit.
Terra, mariq. uictus hoſtis, punico
Lugubre mutauit ſagum:
Aut ille centum nobilem Cretam urbibus
Ventis iturus non ſuis,
Exercitatas aut petit Syrtes noto
Aut fertur incerto mari.
Capaciores affer huc puer ſcyphos,
Et Chia uina, aut Lesbia:
Vel quod fluentem nauſeam coerceat:
Metire nobis cæcubum.

Curam, metumq́. Cæſaris rerum, iuuat
Dulci Lyæo ſoluere.

IN MEVIVM.

Optat ei naufragium. 10

M A L A *ſoluta nauis exit alite,*
Ferens olentem Meuium.
Vt horridis utrunque uerberes latus,
Auſter memento fluctibus.
Niger rudentes Eurus inuerſo mari,
Fractosq́. remos differat.
Inſurgat Aquilo, quantus altis montibus
Frangit trementes ilices.
Nec ſidus atra nocte amicum appareat;
Qua triſtis Orion cadit.
Quietiore nec feratur æquore
Quàm Graia uictorum manus:
Cum pallas uſto uertit iram ab Ilio
In impiam Aiacis ratem.
O quantus inſtat nauitis ſudor tuis,
Tibiq́. pallor luteus,
Et illa non uirilis eiulatio.
Preces & auerſum ad Iouem:
Ionius cum remugiens ſinus,
Noto carinam ruperit.
Opima quod ſi præda curuo littore
Porrecta mergos iuuerit:
Libidinoſus immolabitur caper,
Et agna tempeſtatibus.

AD PECTIVM.

Se amore Lyciſci captum, non poſſe ad uerſus faciendos animum adijcere.

XI

PECTI *nihil me, ſicut antea, iuuat*
Scribere uerſiculos, amore perculſum graui:
Amore, qui me, præter omnes expetit
Mollibus in pueris, aut in puellis urere.
Hic tertius december, ex quo deſtiti
Inachia furere; ſiluis honorem decutit.
Heu me per urbem (nam pudet tanti mali)
Fabula quanta fui: conuiuiorum & pænitet:
In quis amantem & languor, & ſilentium
Arguit, & latere petitus imo ſpiritus.
Contraq. lucrum nil ualere candidum,
Pauperis ingenium querebar applorans tibi:
Simul calentis inuerecundus Deus
Feruidiora mero arcana promorat loco.
Quod ſi meis inæſtuat præcordijs
Libera bilis: ut hæc ingrata uentis diuidat
Fomenta, uulnus nil malum leuantia:
Deſinet imparibus certare ſummotus pudor.
Vbi hæc ſeuerus te palam laudaueram:
Iuſſus abire domum, ferebar incerto pede
Ad non amicos heu mihi poſtes, & heu
Limina dura, quibus lumbos, & infregi latus.
Nunc gloriantis quamlibet mulierculam
Vincere mollitia, amor Lyciſci me tenet:
Vnde expedire non amicorum queant

Libera conſilia, nec contumeliæ graues:
Sed alius ardor, aut puellæ candidæ,
Aut teretis pueri longam redonantis comam.

In fœdam anum, quæ ſe ab eo ſubigi uolebat.

12

QVID *tibi uis mulier nigris digniſſima barris?*
Munera cur mihi quid'ue tabellas
Mittis nec firmo iuueni, nec naris obeſæ?
Nanque ſagacius unus odoror:
Polypus, an grauis hirſutis cubet hircus in alis:
Quàm canis acer, ubi lateat ſus.
Quis ſudor uietis, et quàm malus undique membris
Creſcit odor: cum pene ſoluto
Indomitam properat rabiem ſedare: nec illi
Iam manet humida creta, colorque
Stercore fucatus crocodili: iamq. ſubando
Tenta cubilia tectaq. rumpit:
Vel mea cum ſæuis agitat faſtidia uerbis,
Inachia langues minus, ac me.
Inachiam ter nocte potes: mihi ſemper ad unum
Mollis opus. pereat male, quæ te
Lesbia quærenti taurum monſtrauit inertem:
Cum mihi Cous adeſſet Amyntas;
Cuius in indomito conſtantior inguine neruus,
Quàm noua collibus arbor inhæret.
Muricibus Tyrijs iteratæ uellera lanæ,
Cui properabantur? tibi nempe.
Ne foret æquales inter conuiua, magis quem
Diligeret mulier ſua, quàm te.

O egeo

O ego non felix, quam tu fugis: ut pauet acres
Agna lupos, capreæq. leones.

AD AMICOS.

Hiemem uoluptatibus traducendam.

13

HORRIDA *tempeſtas cælum contraxit et imbres,*
Niueſq. deducunt Iouem. nunc mare, nunc ſiluæ
Threicio Aquilone ſonant. rapiamus amici
Occaſionem de die: dumq. uirent genua,
Et decet, obducta ſoluatur fronte ſenectus.
Tu uina Torquato moue conſule preſſa meo.
Cetera mitte loqui. Deus hæc fortaſſe benigna
Reducet in ſedem uice. nunc & Achæmenia
Perfundi nardo iuuat: & fide Cyllenea
Leuare diris pectora ſolicitudinibus:
Nobilis ut grandi cecinit Centaurus alumno,
Inuicte mortalis dea nate puer Thetide
Te manet Aſſaraci tellus: quam frigida parui
Findunt Scamandri flumina, lubricus & Simois,
Vnde tibi reditum certo ſub tegmine Parcæ
Rupere: nec mater domum cœrula te reuehet.
Illic omne malum uino, cantuq. leuato,
Deformis ægrimoniæ, dulcibus alloquijs.

AD MAECENATEM.

Phrynes amorem in cauſſa eſſe, ne promiſſos iambos abſoluat.

14

MOLLIS *inertia cur tantam diffuderit imis*
Obliuionem ſenſibus,

Pocula Lethæos ut ſi ducentia ſomnos
Arente fauce traxerim:
Candide Mæcenas occidis ſæpe rogando.
Deus deus nam me uetat,
Inceptos, olim promiſſum carmen, iambos
Ad umbilicum adducere.
Non aliter Samio dicunt arſiſſe Bathillo
Anacreonta Teium:
Qui perſæpe caua teſtudine fleuit amorem
Non elaboratum ad pedem.
Vreris ipſe miſer. quod ſi non pulchrior ignis
Accendit obſeſſam Ilion,
Gaude ſorte tua. me libertina neque uno
Contenta Phryne macerat.

A D N E AE R A M.

Fractam ab ea fidem conqueritur.

15

N O X *erat: & cælo fulgebat Luna ſereno*
Inter minora ſidera:
Cum tu magnorum numen læſura Deorum
In uerba iurabas mea,
Arctius, atque edera procera aſtringitur ilex
Lentis adhærens brachijs:
Dum pecori lupus, & nautis infeſtus Orion
Turbaret hibernum mare:
Iutonſosq. agitaret Apollinis aura capillos:
Fore hunc amorem mutuum,
O dolitura mea multum uirtute Neæra,

Nam

Nam ſiquid in Flacco uiri eſt:
Non feret aſſiduas potiori te dare noctes:
Et quæret iratus parem.
Nec ſemel offenſæ cedet conſtantia formæ:
Si certus intrarit dolor.
At tu quicunque es felicior; atque meo nunc
Superbus incedis malo:
Sis pecore, & multa diues tellure licebit:
Tibiq. Pactolus fluat:
Nec te Pythagoræ fallant arcana renati:
Formaq. uincas Nirea:
Eheu translatos alio mærebis amores:
At ego uiciſſim riſero.

Queritur bellis ciuilibus nullum imponi finem.

16

ALTERA *iam teritur bellis ciuilibus ætas:*
Suis & ipſa Roma uiribus ruit.
Quam neque finitimi ualuerunt perdere Marſi,
Minacis aut Etruſca Porſenæ manus,
Aemula nec uirtus Capuæ, nec Spartacus acer,
Nouisq. rebus infidelis Allobrox,
Nec fera cærulea domuit Germania pube,
Parentibusq. abominatus Hannibal:
Impia perdemus deuoti ſanguinis ætas:
Ferisq. rurſus occupabitur ſolum.
Barbarus heu cineres inſiſtet uictor: & urbem
Eques ſonante uerberabit ungula:
Quæq. carent uentis, & ſolibus, oſſa Quirini,
Nefas uidere, diſſipabit inſolens.

Forte quid expediat, communiter, aut melior pars
Malis carere quæritis laboribus.
Nulla ſit hac potior ſententia: Phocæorum
Velut profugit execrata ciuitas:
Agros, atque lares proprios, habitandaq́. fana
Apris reliquit, & rapacibus lupis:
Ire, pedes quocunque ferunt: quocunque per undas
Notus uocabit, aut proteruus Africus.
Sic placet? an melius quis habet ſuadere? ſecunda
Ratem occupare quid moramur alite?
Sed iuremus in hæc, ſimul imis ſaxa renarint
Vadis leuata: ne redire ſit nefas:
Neu conuerſa domum pigeat dare lintea: quando
Padus Matina lauerit cacumina:
In mare ſeu celſus procurrerit Apenninus;
Nouaq́. monſtra iunxerit libidine
Mirus amor: iuuet ut tigres ſubſidere ceruis:
Adulteretur & columba miluio:
Credula nec flauos timeant armenta leones:
Ametq́. ſalſa leuis hircus æquora.
Hæc, & quæ poterunt reditus abſcindere dulces,
Eamus omnis execrata ciuitas,
Aut pars indocili melior grege. mollis, & expes
Inominata perprimat cubilia.
Vos, quibus eſt uirtus, muliebrem tollite luctum:
Etruſca præter & uolate littora.
Nos manet Oceanus circumuagus. arua beata
Petamus arua, diuites & inſulas:
Reddit ubi Cererem tellus inarata quotannis:

Et

Per & Dianæ non mouenda numina,
Per atque libros carminum ualentium
Refixa cælo deuocare ſidera,
Canidia parce uocibus tandem ſacris:
Citumq́. retro ſolue ſolue turbinem.
Mouit nepotem Telephus Nereium:
In quem ſuperbus ordinarat agmina
Myſorum: & in quem tela acuta torſerat.
Vnxere matres Iliæ addictum feris
Alitibus, atque canibus homicidam Hectorem:
Poſtquam relictis mœnibus rex procidit
Heu peruicacis ad pedes Achillei.
Setoſa duris exuere pellibus
Laborioſi remiges Vlyſſei
Volente Circe membra: tunc mens, & ſonus
Relapſus, atque notus in uultus honor.
Dedi ſatis, ſuperq́: pœnarum tibi
Amata nautis multum, & inſtitoribus.
Fugit iuuentas, et uerecundus color
Reliquit oſſa pelle amicta lurida:
Tuis capillus albus eſt odoribus:
Nullum a labore me reclinat ocium:
Vrget diem nox, & dies noctem: neque eſt
Leuare tenta ſpiritu præcordia.
Ergo negatum uincor, ut credam miſer,
Sabella pectus increpare carmina:
Caputq́. Marſa diſſilire næniа.
Quid amplius uis? o mare, & terra, ardeo,
Quantum neque atro delibutus Hercules

Neſſi

Neſſi cruore: nec ſicana feruida
Furens in Aetna flamma. tu, donec cinis
Iniurioſis aridus uentis ferar:
Cales uenenis officina Colchicis.
Quæ finis? aut quod me manet ſtipendium?
Effare: iuſſas cum fide pœnas luam:
Paratus expiare, ſeu popoſceris
Centum iuuencos: ſiue mendaci lyra
Voles ſonari: tu pudica, tu proba,
Perambulabis aſtra ſidus aureum.
Infamis Helenæ Caſtor offenſus uice,
Fraterq́. magni Caſtoris, uicti prece
Adempta uati reddidere lumina.
Et tu (potes nam) ſolue me dementia,
O nec paternis obſoleta ſordibus,
Nec in ſepulcris pauperum prudens anus
Nouendialeis diſſipare pulueres.
Tibi hoſpitale pectus: & puræ manus;
Tuusq́. uenter partumeius: & tuo
Cruore rubros obſtetrix pannos lauit.
Vtcunque fortis exſilis puerpera.

CANIDIA.

18

QVID *obſeratis auribus fundis preces?*
Non ſaxa nudis ſurdiora nauitis
Neptunus alto tundit hibernus ſalo.
Inultus ut tu riſeris cotyttia
Vulgata ſacrum liberi Cupidinis?

Et

Et exquilini pontifex uenefici
Impune ut urbem nomine impleris meo?
Quid proderit ditaſſe Pelignas anus?
Velocius ue miſcuiſſe toxicum,
Si tardiora fata te uotis manent?
Ingrata miſero uita ducenda eſt in hoc:
Nouis ut uſque ſuppetas doloribus.
Optat quietem Pelopis infidus pater,
Egens benignæ Tantalus ſemper dapis:
Optat Prometheus obligatus aliti:
Optat ſupremo collocare Siſyphus,
In monte ſaxum: ſed uetant leges Iouis.
Voles modo altis deſilire turribus:
Modo enſe pectus Norico recludere:
Fruſtraq́. uincla gutturi innectes tuo,
Faſtidioſa triſtis ægrimonia.
Vectabor humeris tunc ego inimicis eques:
Meæq́. terra cedet inſolentiæ.
An quæ mouere cereas imagines,
Vt ipſe noſti curioſus, & polo
Deripere Lunam uocibus poſſum meis:
Poſſum crematos excitare mortuos,
Deſideriq́. temperare poculum,
Plorem artis in te nil ualentis exitum?

Q. HORATII FLACCI
CARMEN
SAECVLARE.

PHOEBE, *ſiluarumq́. potens*
Diana,
Lucidum cæli decus, o colendi
Semper, & culti, date quæ pre
camur
Tempore ſacro.
Quo Sibyllini monuere uerſus,
Virgines lectas, puerosq́. caſtos
Dis, quibus ſeptem placuere colles,
Dicere carmen.
Alme Sol, curru nitido diem qui
Promis; & celas: aliusque, & idem
Naſceris: poſſis nihil urbe Roma
Viſere maius.
Rite maturos aperire partus
Lenis Ilithyia, tuere matres:
Siue tu Lucina probas uocari,
Seu genitalis ,
Diua, producas ſobolem: patrumq́.
Proſperes decreta ſuper iugandis
Feminis, prolisq́. nouæ feraci
Lege marita:
Certus ut denos decies per annos
Orbis, & cantus, referatq́. ludos

Ter die claro, totieſq. grata
Nocte frequentes.
Voſq. ueraces ceciniſſe Parcæ,
Quod ſemel dictum eſt, ſtabiliſq. rerum
Terminus ſeruat, bona iam peractis
Iungite fata.
Fertilis frugum, pecoriſq. tellus
Spicea donet Cererem corona:
Nutriant fœtus & aquæ ſalubres,
Et Iouis auræ.
Condito mitis, placiduſq. telo,
Supplices audi pueros Apollo:
Siderum regina bicornis audi
Luna puellas.
Roma ſi ueſtrum eſt opus: Iliæq.
Littus Etruſcum tenuere turmæ,
Iuſſa pars mutare lares, & urbem
Soſpite curſu:
Cui per ardentem ſine fraude Troiam
Caſtus Aeneas patriæ ſuperſtes
Liberum muniuit iter, daturus
Plura relictis:
Di probos mores docili iuuentæ,
Di ſenectuti placidæ quietem,
Romulæ genti date, remque, prolemque,
Et decus omne.
Quiq. uos bobus ueneratur albis
Clarus Anchiſæ, Veneriſq. ſanguis:
Imperet bellante prior, iacentem

 Lenis

Lenis in hoſtem.

Iam mari, terraq́. manus potentes
Medus, Albanasq́. timet ſecures:
Iam Scythæ reſponſa petunt ſuperbi
Nuper, & Indi:
Iam fides, & pax, & honor, pudorq́.
Priſcus, & neglecta redire uirtus
Audet, apparetq́. beata pleno
Copia cornu.
Augur, & fulgente decorus arcu
Phœbus, acceptusq́. nouem camœnis,
Qui ſalutari leuat arte feſſos
Corporis artus:
Si Palatinas uidet æquus arces,
Remq́. Romanam, Latiumq́. felix:
Alterum in luſtrum, meliusq́. ſemper
Proroget æuum.
Quæq́. Auentinum tenet, Algidumq́.
Quindecim Diana preces uirorum
Curet: & uotis puerorum amicas,
Applicet aures.
Hæc Iouem ſentire, deosq́. cunctos,
Spem bonam, certamq́. domum reporto,
Doctus & Phœbi chorus, & Dianæ
Dicere laudes.

Q. HORATII FLACCI EPISTOLARVM LIBER I.

AD MAECENATEM.

PRIMA dicte mihi, ſumma dicende camœna,
Spectatum ſatis, & donatum iam rude quæris
Mæcenas iterum antiquo me includere ludo.
Non eadem eſt ætas, non mens. Veianius, armis
Herculis ad poſtem fixis, latet abditus agro:
Ne populum extrema toties exoret arena.
Eſt, mihi purgatam crebro qui perſonet aurem:
Solue ſeneſcentem mature ſanus equum, ne
Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.
Nunc itaque & uerſus, & cetera ludicra pono:
Quid uerũ, atq. decẽs, curo, et rogo: et omnis in hoc (ſum:
Cõdo, et cõpono, quæ mox depromere poſſim.
Ac ne forte roges, quo me duce, quo lare tuter:
Nullius addictus iurare in uerba magiſtri,
Quò me cunque rapit tempeſtas, deferor hoſpes.
Nunc agilis fio, & uerſor ciuilibus undis
Virtutis ueræ cuſtos, rigidusq. ſatelles:
Nunc in Ariſtippi furtim præcepta relabor,
Et mihi res, non me rebus ſubmittere conor.

Vt nox longa, quibus mentitur amica; dieſq.
Longa uidetur opus debentibus; ut piger annus
Pupillis, quos dura premit cuſtodia matrum;
Sic mihi tarda fluunt, ingrataq. tempora, quæ ſpem,
Conſiliumq. morantur agendi gnauiter id, quod
Aeque pauperibus prodeſt, locupletibus æque,
Aeque neglectum pueris, ſenibusq. nocebit.
Reſtat, ut his ego me ipſe regam ſolerq. elementis.
Non poſſis oculo quantum contendere Lynceus:
Non tamen iccirco contemnas lippus inungi:
Nec, quia deſperes inuicti membra Glyconis,
Nodoſa corpus nolis prohibere chiragra.
Eſt quodam prodire tenus, ſi non datur ultra.
Feruet auaritia, miſeraq. cupidine pectus?
Sunt uerba, & uoces, quibus hunc lenire dolorem
Poſſis, & magnam morbi deponere partem.
Laudis amore tumes? ſunt certa piacula, quæ te
Ter pure lecto poterunt recreare libello.
Inuidus, iracundus, iners, uinoſus, amator,
Nemo adeo ferus eſt, ut non miteſcere poſſit,
Si modo culturæ patientem commodat aurem.
Virtus eſt, uitium fugere: & ſapientia prima,
Stultitia caruiſſe. uides, quæ maxima credis
Eſſe mala, exiguum cenſum, turpemq. repulſam,
Quanto deuites animi, capitisq. labore.
Impiger extremos curris mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per ſaxa, per igneis.
Ne cures ea, quæ ſtulte miraris, & optas:
Diſcere, & audire, & meliori credere non uis.

Quis

Quis circum pagos, & circum compita pugnax,
Magna coronari contemnat Olympia? cui ſpes,
Cui ſit conditio dulcis ſine puluere palmæ?
Vilius argentum eſt auro, uirtutibus aurum.
O ciues ciues, quærenda pecunia primum eſt,
Virtus poſt nummos. hæc Ianus ſummus ab imo
Perdocet: hæc recinunt iuuenes dictata, ſenesq́.
Læuo ſuſpenſi loculos, tabulamq́. lacerto.
Si quadringentis ſex ſeptem millia deſunt,
Eſt animus tibi, ſunt mores, & lingua, fidesq́ue:
Plebs eris. At pueri ludentes, rex eris, aiunt,
Si recte facies. Hic murus aheneus eſto:
Nil conſcire ſibi, nulla palleſcere culpa.
Roſcia, dic ſodes, melior lex, an puerorum
Nenia, quæ regnum recte facientibus offert,
Et maribus Curijs, & decantata Camillis?
Is ne tibi melius ſuadet, qui rem facias, rem:
Si poſſis recte; ſi non, quocunque modo rem:
Vt proprius ſpectes lacrymoſa poemata Puppi:
An qui fortunæ te reſponſare ſuperbe
Liberum, et erectum præſens hortatur, et optat?
Quòd ſi me populus Romanus forte roget, cur
Non, ut porticibus, ſic iuditijs fruar iſdem,
Nec ſequar, aut fugiam, quæ diligit ipſe, uel odit:
Olim quod uulpes ægroto cauta leoni
Reſpondit, referam: quia me ueſtigia terrent
Omnia te aduerſum ſpectantia, nulla retrorſum.
Bellua multorũ es capitũ. nam quid ſequar? aut quẽ?
Pars hominum geſtit conducere publica: ſunt qui

Cruſtis, & pomis uiduas uenentur auaras;
Excipiantq́ue ſenes, quos in uiuaria mittant.
Multis occulto creſcit res fœnore. uerum
Eſto alijs alios rebus, ſtudijsq́. teneri:
Idem eadem poſſunt horam durare probantes?
Nullus in orbe ſinus Baijs prælucet amœnis,
Si dixit diues: lacus, & mare ſentit amorem
Feſtinantis heri. cui ſi uitioſa libido
Fecerit auſpicium: cras ferramenta Theanum
Tolletis fabri. Lectus genialis in aula eſt?
Nil ait eſſe prius, melius nil cælibe uita.
Si non eſt: iurat bene ſolis eſſe maritis.
Quo teneam uultus mutantem Protea nodo?
Quid pauper? ride. mutat cenacula, lectos,
Balnea, tonſores: conducto nauigio æque
Nauſeat, ac locuples, quem ducit priua triremis.
Si curtatus inæquali tonſore capillos
Occurri: rides. ſi forte ſubucula pexæ
Trita ſubeſt tunicæ: uel ſi toga diſſidet impar:
Rides. Quid mea cum pugnat ſententia ſecum:
Quod petijt, ſpernit: repetit, quod nuper omiſit:
Aeſtuat, & uitæ diſconuenit ordine toto:
Diruit, ædificat; mutat quadrata rotundis?
Inſanire putas ſolennia me: neque rides:
Nec medici credis, nec curatoris egere
A prætore dati: rerum tutela mearum
Cum ſis, & praue ſectum ſtomacheris ob unguem
De te pendentis, te reſpicientis amici.
Ad ſummam, ſapiens uno minor eſt Ioue, diues,
Liber,

Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum,
Præcipue ſanus, niſi cum pituita moleſta eſt.

AD LOLLIVM.

2

TROIANI *belli ſcriptorem, maxime Lolli,*
Dum tu declamas Romæ, Præneſte relegi:
Qui, quid ſit pulchrũ, quid turpe; quid utile, quid nõ
Plenius, ac melius Chryſippo, & Crantore dicit.
Cur ita crediderim, niſi quid te detinet, audi.
Fabula, qua Paridis propter narratur amorem,
Græcia barbariæ lento colliſa duello:
Stultorum regum, & populorum continet æſtus.
Antenor cenſet belli præcidere cauſſam.
Quid Paris? ut ſaluus regnet, uiuatq. beatus;
Cogi poſſe negat. Neſtor componere lites
Inter Pelidèn feſtinat, & inter Atriden.
Hunc amor, ira quidem communiter urit utrunque.
Quidquid delirant reges, plectuntur Achiui.
Seditione, dolis, ſcelere, atque libidine, & ira
Iliacos intra muros peccatur, et extra.
Rurſus quid uirtus, et quid ſapientia poſſit,
Vtile propoſuit nobis exemplar Vlyſſem:
Qui domitor Troiæ, multorum prouidus urbes,
Et morès hominum inſpexit: latumq. per æquor,
Dum ſibi, dum ſocijs reditum parat, aſpera multa
Pertulit. aduerſis rerum immerſabilis undis.
Sirenum uoces, et Circes pocula noſti:
Quæ ſi cum ſocijs ſtultus, cupidusq. bibiſſet:

Sub

Sub domina meretrice fuiſſet turpis, & excors:
Vixiſſet canis immundus, uel amica luto ſus.
Nos numerus ſumus, & fruges conſumere nati,
Sponſi Penelopes, nebulones, Alcinoiq́.
In cute curanda plus æquo operata iuuentus:
Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, &
Ad ſtrepitum citharæ ceſſatum ducere curam.
Vt iugulent homines, ſurgunt de nocte latrones:
Vt teipſum ſerues, non expergiſceris? atqui
Si nolis ſanus curres hydropicus. & ni
Poſces ante diem librum cum lumine: ſi non
Intendes animum ſtudijs, & rebus honeſtis:
Inuidia, uel amore uigil torquebere. nam cur,
Quæ lædunt oculos, feſtinas demere: ſi quod
Eſt animum, differs curandi tempus in annum?
Dimidium facti, qui cœpit habet. ſapere aude:
Incipe, qui recte uiuendi prorogat horam:
Ruſticus, expectat dum defluat amnis: at ille
Labitur, & labetur in omne uolubilis æuum.
Quæritur argentum, puerisq́. beata creandis
Vxor, & incultæ pacantur uomere ſiluæ.
Quod ſatis eſt, cui contingit: nihil amplius optet.
Non domus, et fundus, non æris aceruus, et auri
Aegroto domini deducit corpore febres',
Non animo curas. ualeat poſſeſſor oportet,
Si comportatis rebus bene cogitat uti.
Qui cupit, aut metuit, iuuat illum ſic domus, aut res,
Vt lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram,
Auriculas citharæ collecta ſorde dolentes.

Sincerum

Sincerum eſt niſi uas: quodcunque infundis, aceſcit.
Sperne uoluptates. nocet empta dolore uoluptas.
Semper auarus eget. certum uoto pete finem.
Inuidus alterius macreſcit rebus opimis.
Inuidia Siculi non inuenere tyranni
Maius tormentum. qui non moderabitur iræ:
Infectum uolet eſſe, dolor quod ſuaſerit, et mens,
Dum pœnas odio per uim feſtinat inulto.
Ira furor breuis eſt. animum rege: qui niſi paret,
Imperat: hunc frænis, hunc tu compeſce cathena.
Fingit equum tenera docilem ceruice magiſter,
Ire uiam, quam monſtrat eques. uenaticus ex quo
Tempore ceruinam pellem latrauit in aula,
Militat in ſeruis catulus. nunc adbibe puro
Pectore uerba puer, nunc te melioribus offer.
Quo ſemel eſt imbuta recens, ſeruabit odorem
Teſta diu. quòd ſi ceſſas, aut ſtrenuus anteis:
Nec tardum opperior, nec præcedentibus inſto.

AD IVLIVM FLORVM.

3

IVLI *Flore, quibus terrarum militet oris*
Claudius Auguſti priuignus, ſcire laboro.
Thraca ne uos, Hebruſq. niuali compede uinctus,
An freta uicinas inter currentia turres,
An pingues Aſiæ campi, colleſq. morantur?
Quid ſtudioſa cohors operũ ſtruit? Hæc quoque curo.
Quis ſibi res geſtas Auguſti ſcribere ſumit?
Bella quis, & paces longum diffundit in æuum?

Quid

Quid Titius, Romana breui uenturus in ora?
Pindarici fontis qui non expalluit hauſtus,
Faſtidire lacus, & riuos auſus apertos:
Vt ualet? ut meminit noſtri? fidibus ne latinis
Thebanos aptare modos ſtudet auſpice muſa?
An tragica deſæuit, & ampullatur in arte?
Quid mihi Celſus agit? monitus, multúq. monēdus
Priuatas ut quærat opes, & tangere uitet
Scripta, palatinus quæcunque recepit Apollo:
Ne, ſi forte ſuas repetitum uenerit olim
Grex auium plumas: moueat cornicula riſum
Furtiuis nudata coloribus. ipſe quid audes?
Quæ circumuolitas agilis Thyma? non tibi paruum
Ingenium, non incultum eſt, nec turpiter hirtum.
Seu linguam cauſſis acuis, ſeu ciuica iura
Reſpondere paras, ſeu condis amabile carmen:
Prima feres ederæ uictricis præmia. quòd ſi
Frigida curarum fomenta relinquere poſſes:
Quò te celeſtis ſapientia duceret, ires.
Hoc opus, hoc ſtudium parui properemus, et ampli:
Si patriæ uolumus, ſi nobis uiuere cari.
Debes hoc etiam reſcribere, ſi tibi curæ:
Quàm te conueniat Munatius. an male ſarta
Gratia necquidquam coit: & reſcinditur? at uos
Seu calidus ſanguis, ſeu rerum inſcitia uexat,
Indomita ceruice feros: ubicunque locorum
Viuitis, indigni fraternum rumpere fœdus:
Paſcitur in ueſtrum reditum uotiua iuuenca.

AD ALBIVM TIBVLLVM.

Albi, noſtrorum ſermonum candide iudex, 4
Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
Scribere quod Caſſi Parmenſis opuſcula uincat?
An tacitum ſiluas inter reptare ſalubreis,
Curantem quidquid dignum ſapiente, bonoq́. eſt?
Non tu corpus eras ſine pectore. Di tibi formam,
Di tibi diuitias dederunt, artemq́. fruendi.
Quid uoueat dulci nutricula maius alumno;
Quàm ſapere, & fari poſſit, quæ ſentiat; et cui
Gratia, fama, ualetudo contingat abunde,
Et mundus uictus non deficiente crumena?
Inter ſpem, curamq́ue, timores inter, & iras
Omnem crede diem tibi diluxiſſe ſupremum.
Grata ſuperueniet, quæ non ſperabitur, hora.
Me pinguem, & nitidum bene curata cute uiſes:
Cum ridere uoles Epicuri de grege porcum.

AD TORQVATVM.

Si potes archaicis conuiua recumbere lectis,
Nec modica cenare times olus omne patella:
Supremo te ſole domi Torquate manebo.
Vina bibes iterum Tauro diffuſa, paluſtreis
Inter Minturnas, Sinueſſanumq́. Petrinum.
Sin melius quid habes, accerſe, uel imperium fer.
Iandudum ſplendet focus, & tibi munda ſupellex.
Mitte leues ſpes, & certamina diuitiarum,

Et Moſchi cauſſam. cras nato Cæſare feſtus
Dat ueniam, ſomnumq́. dies. impune licebit
Aeſtiuam ſermone benigno tendere noctem.
Quò mihi fortuna, ſi non conceditur uti?
Parcus ob heredis curam, nimiumq́. ſeuerus,
Aſſidet inſano. potare, & ſpargere flores,
Incipiam: patiarque, uel inconſultus haberi.
Quid non ebrietas deſignat? operta recludit:
Spes iubet eſſe ratas: in prœlia trudit inermem:
Solicitis animis onus eximit: addocet artes.
Fœcundi calices quem non fecere diſertum?
Contracta quem non in paupertate ſolutum?
Hæc ego procurare & idoneus imperor, et non
Inuitus: ne turpe toral, ne ſordida mappa
Corruget nareis: ne non et cantharus & lanx
Oſtendat tibi te: ne fidos inter amicos
Sit, qui dicta foras eliminet. ut coeat par,
Iungaturq́. pari: Brutum tibi, Septiciumque,
Et niſi cena prior, potiorq́. puella Sabinum
Detinet, aſſumam. locus eſt & pluribus umbris:
Sed nimis arcta premunt olidæ conuiuia capræ.
Tu quotus eſſe uelis, reſcribe: & rebus omiſſis.
Atria ſeruantem poſtico falle clientem.

AD NVMICIVM.

6

N I L *admirari, prope res eſt una Numici,*
Solaque, quæ poſſit facere, & ſeruare beatum.
Hunc Solem, & ſtellas, & decedentia certis

Tempo-

Tempora momentis, ſunt qui formidine nulla
Imbuti ſpectent. quid cenſes munera terræ?
Quid maris extremos Arabas ditantis, et Indos?
Ludicra quid, plauſus, & amici dona Quiritis,
Quo ſpectanda modo, quo ſenſu credis, & ore?
Qui timet his aduerſa, fere miratur eodem,
Quo cupiens, pacto. pauor eſt utrique moleſtus:
Improuiſa ſimul ſpecies exterret utrunque.
Gaudeat, an doleat: cupiat, metuat'ne: quid ad rē?
Si, quidquid uidit melius, peius'ue ſua ſpe,
Defixis oculis, animoque, & corpore torpet.
Inſani ſapiens nomen ferat, æquus iniqui,
Vltra, quàm ſatis eſt, uirtutem ſi petat ipſam.
I nunc, argētū, et marmor uetus, æraque, et artes
Suſpice: cum gemmis Tyrios mirare colores:
Gaude, quòd ſpectant oculi te mille loquentem:
Gnauus mane forum, et ueſpertinus pete tectum:
Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
Mucius, indignum, quòd ſit peioribus ortus,
Hic tibi ſit potius, quàm tu mirabilis illi.
Quidquid, ſub terra eſt, in apricum proferet ætas:
Defodiet condetq. nitentia. cum bene notum
Porticus Agrippæ, et uia te conſpexerit Appi:
Ire tamen reſtat, Numa quo deuenit, et Ancus.
Si latus, aut renes morbo tentantur acuto:
Quære fugam morbi. uis recte uiuere. quis non?
Si uirtus hoc una poteſt dare: fortis omiſſis
Hoc age delicijs. uirtutem uerba putas, ut
Lucum ligna. caue ne portus occupet alter,

Nec

Nec Cybiratica, nec Bythina negotia perdas.
Mille talenta rotundentur: totidem altera porro:
Tertia ſuccedant: & quæ pars quadret aceruum.
Scilicet uxorem cum dote, fidemq́ue, & amicos,
Et genus, & formam regina pecunia donat:
Ac bene nummatum decorat ſuadela, Venusq́ue.
Mancipijs locuples, eget æris Cappadocum rex.
Ne fueris hic tu: Chlamydes Lucullus, ut aiunt,
Si poſſet centum ſcenæ præbere rogatus,
Qui poſsũ tot? ait tamen et quæram, et quod habebo
Mittam. poſt paullo ſcribit, ſibi millia quinque
Eſſe domi chlamydum: partem, uel tolleret omneis.
Exilis domus eſt, ubi non & multa ſuperſunt:
Et dominum fallunt: & proſunt furibus. ergo
Si res ſola poteſt facere, & ſeruare beatum:
Hoc primus repetas opus: hoc poſtremus omittas.
Si fortunatum ſpecies, & gratia præſtat:
Mercemur ſeruum, qui dictet nomina: læuum
Qui fodiat latus: et cogat trans pondera dextram
Porrigere. hic multum in Fabia ualet: ille Velina:
Cuilibet hic faſceis dabit: eripietq́. curule
Cui uolet importunus ebur. frater, pater, adde,
Vt cuique eſt ætas, ita quenque facetus adopta.
Si bene qui cenat, bene uiuit: lucet: eamus,
Quo ducit gula: piſcemur, uenemur: ut olim
Gargilius, qui mane plagas, uenabula, ſeruos,
Differtum tranſire forum, populumq́. iubebat:
Vnus ut e multis populo ſpectante referret
Emptum mulus aprum. crudi, tumidiq́. lauemur,

Quid

Quid deceat, quid non obliti, cerite cera
Digni, remigium uitioſum Ithacenſis Vlyſſei:
Cui potior patria fuit interdicta uoluptas.
Si, Mimnermus uti cenſet, ſine amore, iocisq́.
Nil eſt iucundum: uiuas in amore, iocisque.
Viue: uale. ſiquid nouiſti rectius iſtis:
Candidus imperti: ſi non, his utere mecum.

AD MAECENATEM.

7

QVINQVE *dies tibi pollicitus me rure futurũ,*
Sextilem totum mendax deſideror. atqui
Si me uiuere uis ſanum, recteq́. ualentem:
Quam mihi das ægro, dabis ægrotare timenti,
Mæcenas ueniam: dum ficus primá, calorq́.
Deſignatorem decorat lictoribus atris:
Dum pueris omnis pater, et matercula pallet:
Officioſaq́. ſedulitas, et opella forenſis
Adducit febres; et teſtamenta reſignat.
Quod ſi bruma niues Albanis illinet agris:
Ad mare deſcendet uates tuus: et ſibi parcet:
Coniunctusq́. leget, te dulcis amice reuiſet
Cum zephyris, ſi concedes, et hirundine prima.
Non quo more pyris ueſci Calaber iubet hoſpes:
Tu me feciſti locupletem: Veſcere ſodes.
Iam ſatis eſt. At tu quantumuis tolle. Benigne.
Non inuiſa feres pueris munuſcula paruis.
Tam teneor dono, quàm ſi dimittar onuſtus.
Vt libet: hæc porcis hodie comedenda relinques.

m *Prodigus,*

Prodigus, & ſtultus donat quæ ſpernit, & odit.
Hæc ſeges ingratos tulit, & feret omnibus annis.
Vir bonus, & ſapiens dignis ait eſſe paratum:
Nec tamen ignorat, quid diſtent æra lupinis.
Dignum præſtabo me etiam pro laude merentis.
Quod ſi me noles uſquam diſcedere: reddes
Forte latus, nigros anguſta fronte capillos:
Reddes dulce loqui: reddes ridere decorum, &
Inter uina fugam Cynaræ mœrere proteruæ.
Forte per anguſtam tenuis uulpecula rimam
Repſerat in cameram frumenti: paſtaq́. rurſus
Ire foras pleno tendebat corpore fruſtra.
Cui muſtela procul, ſi uis, ait, effugere iſtinc:
Macra cauum repetes arctum, quem macra ſubiſti.
Hac ego ſi compellar imagine: cuncta reſigno.
Nec ſomnum plebis laudo ſatur altilium: nec
Otia diuitijs Arabum liberrima muto.
Sæpe uerecundum laudaſti. rexq́ue, paterq́ue,
Audiſti coram: nec uerbo parcius abſens:
Inſpice, ſi poſſum donata reponere lætus.
Haud male Telemachus proles patientis Vlyſſei:
Non eſt aptus equis Ithacæ locus: ut neque planis
Porrectus ſpatijs: nec multæ prodigus herbæ,
Atride. magis apta tibi tua dona relinquam.
Paruum parua decent. mihi iam non regia Roma,
Sed uacuum Tibur placet, aut imbelle Tarentum.
Strenuus, & fortis, cauſſisq́. Philippus agendis
Clarus, ab officijs octauam circiter horam
Dum redit: atque foro nimium diſtare Carinas

Iam

Iam grandis natu queritur: conſpexit, ut aiunt,
Abraſum quendam uacua tonſoris in umbra,
Cultello proprios purgantem leniter ungues.
Demetri (puer hic non læue iuſſa Philippi
Accipiebat) abi: quære, et refer, unde domo, quis,
Cuius fortunæ, quo ſit patre, quo ue patrono.
It: redit: & narrat, Vulteium nomine Menam,
Præconem, tenui cenſu, ſine crimine notum,
Et properare loco, et ceſſare, et quærere, et uti,
Gaudentem paruisq. ſodalibus, et lare certo,
Et ludis, et poſt deciſa negotia campo.
Scitari libet ex ipſo, quodcunque refers. dic
Ad cenam ueniat. non ſane credere Mena.
Mirari ſecum tacitus. quid multa? benigne,
Reſpondet. negat ille mihi? negat improbus, et te
Negligit, aut horret. Vulteium mane Philippus
Vilia uendentem tunicato ſcruta popello,
Occupat: et ſaluere iubet prior. ille Philippo
Excuſare laborem, et mercenaria uincla:
Quòd non mane domum ueniſſet: deniq́ue, quod non
Prouidiſſet eum. ſic ignouiſſe putato
Me tibi: ſi cenas hodie mecum. ut libet. ergo
Poſt nonam uenies. nunc i: rem ſtrenuus auge.
Vt uentum ad cenam eſt: dicenda, tacenda locutus,
Tandem dormitum dimittitur. hic ubi ſæpe
Occultum uiſus decurrere piſcis ad hamum.
Mane cliens, etiam certus conuiua iubetur
Rura ſuburbana indictis comes ire Latinis.
Impoſitus mannis, aruum, cælumq́. Sabinum

Non ceſſat laudare. uidet, ridetq. Philippus:
Et ſibi dum requiem, dum riſus undique quærit:
Dum ſeptem donat ſeſtertia: mutua ſeptem
Promittit: perſuadet uti mercetur agellum.
Mercatur. ne te longis ambagibus ultra,
Quàm ſatis eſt, morer: ex nitido fit ruſticus: atque
Sulcos, & uineta crepat mera: præparat ulmos,
Immoritur ſtudijs: & amore ſeneſcit habendi.
Verum ubi oues furto, morbo periere capellæ:
Spem mentita ſeges: bos eſt enectus arando:
Offenſus damnis, media de nocte caballum
Arripit: iratusq. Philippi tendit ad ædeis.
Quem ſimul aſpexit ſcabrum, intõſumq. Philippus,
Durus ait Vultei nimis, attentusq. uideris
Eſſe mihi. pol me miſerum patrone uocares:
Si uelles, inquit, uerum mihi dicere nomen.
Quod te per genium, dextramq́ue, deosq. penates
Obſecro, & obteſtor: uitæ me redde priori.
Qui ſimul aſpexit, quantum dimiſſa petitis
Præſtent; mature redeat: repetatq. relicta.
Metiri ſe quenque ſuo modulo, ac pede uerum eſt.

AD CELSVM ALBINOVANVM.

8

CELSO *gaudere, ut bene rem gerere Albinouano*
Muſa rogata refer, comiti, ſcribæq. Neronis.
Si quæret, quid agã: dic multa, et pulchra minantẽ,
Viuere, nec recte, nec ſuauiter: haud quia grando
Contuderit uites: oleamq. momorderit æſtus:

Nec

Nec quia longinquis armentum ægrotet in aruis.
Sed quia mente minus ualidus, quàm còrpore toto,
Nil audire uelim: nil diſcere: quod leuet ægrum:
Fidis offendar medicis: iraſcar amicis:
Cur me funeſto properent arcere ueterno:
Quæ nocuere ſequar: fugiam quæ profore credam:
Romæ Tibur amem uentoſus: Tibure Romam.
Poſt hæc ut ualeat: quo pacto rem gerat, & ſe:
Vt placeat iuueni, percontare, atque cohorti.
Si dicet, rectè: primum gaudere, ſubinde
Præceptum auriculis hoc inſtillare memento:
Vt tu fortunam, ſic nos te Celſe feremus.

AD CLAVDIVM NERONEM.

9

SEPTIMIVS *Claudi nimirum intelligit unus,*
Quanti me facias. nam cum rogat, et prece cogit,
Scilicet ut tibi ſe laudare, & tradere coner,
Dignum mente, domoq. legentis honeſta Neronis:
Munere cum fungi propioris cenſet amici:
Quid poſſim uidet: ac nouit me ualdius ipſo.
Multa quidem dixi, cur excuſatus abirem:
Sed timui, mea ne finxiſſe minora putarer,
Diſſimulator opis propriæ: mihi commodus uni.
Sic ego maioris fugiens opprobria culpæ,
Frontis ad urbanæ deſcendi præmia. quòd ſi
Depoſitum laudas ob amici iuſſa pudorem:
Scribe tui gregis hunc: et fortem crede, bonumque.

AD FVSCVM ARISTIVM.

10

VRBIS amatorem Fuſcum ſaluere iubemus
Ruris amatores, hac in re ſcilicet una
Multum diſſimiles, ad cetera pæne gemelli.
Fraternis animis quidquid negat alter, & alter:
Annuimus pariter uetuli, notiq. columbi.
Tu nidum ſeruas: ego laudo ruris amæni
Riuos, muſco circumlita ſaxa, nemuſque.
Quid quæris? uiuo, & regno: ſimul iſta reliqui,
Quæ uos ad cœlum effertis rumore ſecundo.
Vtq. ſacerdotis fugitiuus, liba recuſo:
Pane egeo, iam mellitis potiore placentis.
Viuere naturæ ſi conuenienter oportet:
Ponendæq. domo quærenda eſt area primum:
Nouiſti ne locum potiorem rure beato?
Eſt ubi plus tepeant hiemes? ubi gratior aura
Leniat & rabiem canis, & momenta leonis;
Cum ſemel accepit ſolem furibundus acutum?
Eſt ubi diuellat ſomnos minus inuida cura?
Deterius Libycis olet, aut nitet herba lapillis?
Purior in uicis aqua tendit rumpere plumbum,
Quàm, quæ per pronum trepidat cũ murmure riuũ?
Nempe inter uarias nutritur ſilua columnas:
Laudaturq. domus longos quæ proſpicit agros.
Naturam expellas furca: tamen uſque recurret:
Et mala perrumpet furtim faſtidia uictrix.
Non qui Sidonio contendere callidus oſtro
Neſcit Aquinatem potantia uellera fucum;

Certius

Certius accipiet damnum, propius ue medullis;
Quàm qui non poterit uero diſtinguere falſum.
Quem res plus nimio delectauere ſecundæ:
Mutatæ quatient. ſiquid mirabere, pones
Inuitus. fuge magna: licet ſub paupere tecto
Reges, & regum uita præcurrere amicos.
Ceruus equum pugna melior communibus herbis
Pellebat: donec minor in certamine longo
Implorauit opes hominis: frænumq. recepit.
Sed poſtquam uictor uiolens diſceſſit ab hoſte:
Non equitem dorſo, non frænum depulit ore.
Sic qui pauperiem ueritus, potiorē metallis
Libertate caret; dominum uehet improbus: atque
Seruiet æternum: quia paruo neſciet uti.
Cui non conueniet ſua res: ut calceus olim,
Si pede maior erit, ſubuertet; ſi minor, uret.
Lætus ſorte tua uiues ſapienter Ariſti.
Nec me dimittes incaſtigatum; ubi plura
Cogere, quàm ſatis eſt, ac non ceſſare uidebor.
Imperat, aut ſeruit collecta pecunia cuique,
Tortum digna ſequi potius, quàm ducere funem.
Hæc tibi dictabam poſt fanum putre Vacunæ,
Excepto quod non ſimul eſſes, cetera lætus.

AD BVLLATIVM.

II

QVID *tibi uiſa Chios Bullati, notaq. Lesbos?*
Quid concinna Samos? quid Crœſi regia Sardis?
Smyrna quid, et Colophon? maiora, minorane fama?

Cuncta ne præ campo, & Tiberino flumine ſordent?
An uenit in uotum Attalicis ex urbibus una?
An Lebedum laudas odio maris, atque uiarum?
Scis Lebedus quàm ſit Gabijs deſertior, atque
Fidenis uicus: tamen illic uiuere uellem:
Oblitusq. meorum, obliuiſcendus & illis,
Neptunum procul e terra ſpectare furentem.
Sed neque, qui Capua Romam petit imbre, lutoq.
Aſperſus, uolet in caupona uiuere: nec qui
Frigus collegit furnos & balnea laudat,
Vt fortunatam plene præſtantia uitam.
Nec ſi te ualidus iactauerit auſter in alto:
Iccirco nauem trans Aegæum mare uendas.
Incolumi Rhodos, & Mitylene pulchra facit: quod
Penula ſolſtitio, campeſtre niualibus auris,
Per brumam Tiberis, ſextili menſe caminus.
Dum licet: & uultum ſeruat fortuna benignum:
Romæ laudetur Samos, et Chios, et Rhodos abſens.
Tu quamcunque Deus tibi fortunauerit horam
Grata ſume manu: nec dulcia differ in annum:
Vt quocunque loco fueris, uixiſſe libenter
Te dicas. nam ſi ratio, et prudentia curas,
Non locus effuſi late maris arbiter aufert:
Cælum non animū mutant, qui trans mare currunt.
Strenua nos exercet inertia: nauibus, atque
Quadrigis petimus bene uiuere. quod petis, hic eſt:
Eſt Vlubris: animus ſi te non deficit æquus.

AD ICCIVM.

12

FRVCTIBVS Agrippæ Siculis, quos colligis, Icci
Si recte frueris: non eſt ut copia maior
Ab Ioue donari poſſit tibi. tolle querelas.
Pauper enim non eſt, cui rerum ſuppetit uſus.
Si uentri bene, ſi lateri eſt, pedibusq́. tuis: nil
Diuitiæ poterunt regales addere maius.
Si forte in medio poſitorum abſtemus herbis
Viuis, et urtica: ſic uiues, protinus ut te
Confeſtim liquidus fortunæ riuus inauret.
Vel quia naturam mutare pecunia neſcit:
Vel quia cuncta putas una uirtute minora.
Miramur, ſi Democriti pecus edit agellos,
Cultaq́., dum peregre eſt animus ſine corpore uelox:
Cum tu inter ſcabiem tantam, et contagia lucri,
Nil paruum ſapias: et adhuc ſublimia cures?
Quæ mare cōpeſcant cauſſæ: quid temperet annum:
Stellæ ſpontæ ſua, iuſſæ ne uagentur, et errent:
Quid premat obſcurum Lunæ, quid proferat orbē:
Quid uelit, et poſſit rerum concordia diſcors:
Empedocles, an Stertinij deliret acumen.
Verum ſeu piſces, ſeu porrum, et cæpe trucidas:
Vtere Pompeio Groſpho: et ſiquid petet, ultro
Defer: nil Groſphus niſi uerum orabit, et æquum.
Vilis amicorum eſt annona, bonis ubi quid deeſt.
Ne tamen ignores quo ſit Romana loco res:
Cantaber Agrippæ, Claudi uirtute Neronis
Armenius cecidit. ius, imperiumq́. Phraates
Cæſaris

Cæſaris accepit genibus minor. aurea fruges
Italiæ pleno diffudit copia cornu.

AD VINIVM ASELLAM.

13

V T *proficiſcentem docui te ſæpe, diuq́ue:*
Auguſto reddes ſignata uolumina Vinni:
Si ualidus, ſi lætus erit: ſi denique poſcet:
Ne ſtudio noſtri pecces: odiumq́. libellis
Sedulus importes, opera uehemente miniſter.
Si te forte meæ grauis uret ſarcina chartæ:
Abijcito potius; quàm quò perferre iuberis
Clitellas ferus impingas: Aſinæq́. paternum
Cognomen, uertas in riſum: & fabula fias.
Viribus uteris per cliuos, flumina, lamas.
Victor propoſiti ſimulac perueneris illuc:
Sic poſitum ſeruabis onus, ne forte ſub ala
Faſciculum portes librorum: ut ruſticus agnum,
Vt uinoſa globos furtiuæ Pyrrhia lanæ:
Vt cum pileolo ſoleas conuiua tribulis.
Ne uulgo narres te ſudauiſſe ferendo
Carmina: quæ poſſunt oculos, aureisq́. morari
Cæſaris. oratus multa prece nitere porro.
Vade, uale, caue ne titubes; mandataq́. frangas.

AD VILLICVM SVVM.

14

V I L L I C E *ſiluarũ, et mihi me reddẽtis agelli,*
Quem tu faſtidis, habitatum quinque focis, &

Quinque

Quinque bonos ſolitum Bariam dimittere patres:
Certemus: ſpinas animo ne ego fortius, an tu
Euellas agro: & melior ſit Horatius, an res.
Me quamuis Lamiæ pietas, & cura moratur
Fratrem mærentis, rapto de fratre dolentis
Inſolabiliter: tamen iſtuc mens, animusque
Fert: & amat ſpatijs obſtantia rumpere clauſtra.
Rure ego uiuentem, tu dicis in urbe beatum.
Cui placet alterius, ſua nimirum eſt odio, ſors.
Stultus uterque locum immeritum cauſſatur inique.
In culpa eſt animus: qui ſe non effugit unquam.
Tu mediaſtinus tacita prece rura petebas:
Nunc urbem, & ludos, & balnea uillicus optas.
Me conſtare mihi ſcis: & diſcedere triſtem,
Quandocunque trahunt inuiſa negotia Romam.
Non eadem miramur: eo diſconuenit inter
Meque, et te. nam quæ deſerta, et inhoſpita teſqua
Credis: amœna uocat, mecum qui ſentit: & odit,
Quæ tu pulchra uocas. fornix tibi, et uncta popina
Incutiunt urbis deſiderium: uideo: & quòd
Angulus iſte feret piper, et tus ocyus uua.
Nec uicina ſubeſt, uinum præbere taberna
Quæ poſſit tibi: nec meretrix tibicina, cuius
Ad ſtrepitum ſalias terræ grauis. et tamen urges
Iampridem non tacta ligonibus arua: bouemque
Diſiunctum curas: et ſtrictis frondibus exples.
Addit opus pigro riuus, ſi decidit imber:
Multa mole docendus aprico parcere prato.
Nunc age quid noſtrum concentum diuidat, audi.

Quem tenues decuere togæ, nitidiq́. capilli:
Quem ſcis immunem Cynaræ placuiſſe rapaci:
Quem bibulum liquidi media de luce falerni:
Cena breuis iuuat, et prope riuum ſomnus in herba.
Nec luſiſſe pudet: ſed non incidere ludum.
Non iſtic obliquo oculo mea commoda quiſquam
Limat: non odio obſcuro, morſuq́. uenenat.
Rident uicini, glebas, & ſaxa mouentem.
Cum ſeruis urbana diaria rodere mauis.
Horum tu in numerum uoto ruis. inuidet uſum
Lignorum, & pecoris tibi calo argutus, & horti:
Optat ephippia bos piger: optat arare caballus.
Quam ſcit uterque, libens, cenſebo, exerceat artem.

AD VALAM.

15

Q VAE *ſit hiems Veliæ, quod cælũ Vala Salerni,*
Quorum hominũ regio, & qualis uia, nã mihi Baias
Muſa ſuperuacuas Antonius, & tamen illis
Me facit inuiſum: gelida cum perluor unda
Per medium frigus. ſane myrteta relinqui,
Dictaq́. ceſſantem neruis elidere morbum
Sulfura comtemni, uicus gemit, inuidus ægris,
Qui caput, et ſtomachum ſupponere fontibus audet
Cluſinis: Gabiosq́. petunt, & frigida rura.
Mutandus locus eſt: & diuerſoria nota:
Præter agendus equus. quò tendis? non mihi Cumas
Eſt iter, aut Baias. leua ſtomachoſus habena
Dicet eques. ſed equi frenato eſt auris in ore.

Maior

Maior utrum populum frumenti copia paſcat:
Collectos ne bibant imbres, puteos ne perennes
Iugis aquæ: nam uina nihil moror illius oræ.
Rure meo poſſum quiduis perferre, patiq́ue.
Ad mare cum ueni: generoſum, & lene requiro:
Quod curas abigat: quod cum ſpe diuite manet
In uenas, animumq́. meum: quod uerba miniſtret:
Quod me Lucanæ iuuenem commendet amicæ.
Tractus uter pluris lepores, uter educet apros:
Vtra magis piſces, & echinos æquora celent:
Pinguis ut inde domum poſſim, Phæaxq́. reuerti:
Scribere te nobis, tibi nos accredere par eſt.
Menius, ut rebus maternis, atque paternis
Fortiter abſumptis, urbanus cœpit haberi
Scurra uagus, non qui certum præſepe teneret:
Impranſus non qui ciuem dignoſceret hoſte:
Quælibet in quemuis opprobria fingere ſæuus,
Pernicies, & tempeſtas, barathrumq́. macelli,
Quidquid quæſierat, uentri donabat auaro.
Hic ubi nequitiæ fautoribus, & timidis nil,
Aut paullum abſtulerat: patinas cenabat omaſi
Vilis & agnini, tribus urſis quod ſatis eſſet.
Scilicet ut uentres lamna candente nepotum
Diceret urendos correctus. Menius idem
Quidquid erat nactus prædæ maioris, ubi omne
Verterat in fumum, & cinerem, non hercule miror
Aiebat, ſiqui comedunt bona: cum ſit obeſo
Nil melius turdo: nil uulua pulchrius ampla.

Nimirum

Nimirum hic ego ſum: nam tuta, et paruula laudo;
Cum res deficiunt: ſatis inter uilia fortis.
Verum ubi quid melius contingit, & unctius: idem
Vos ſapere, et ſolos aio bene uiuere: quorum
Conſpicitur nitidis fundata pecunia uillis.

AD QVINTIVM.

16

NE *perconteris, fundus meus optime Quincti,*
Eruo paſcat herum: an baccis opulentet oliuæ:
Pomis ne, et pratis: an amicta uitibus ulmo:
Scribetur tibi forma loquaciter, et ſitus agri.
Continui montes, niſi diſſocientur opaca
Valle: ſed ut ueniens dextrum latus aſpiciat ſol:
Læuum diſcedens curru fugiente uaporet.
Temperiem laudes. quid, ſi rubicunda benigne
Corna uepres, et pruna ferant? ſi quercus, et ilex,
Multa fruge pecus, multa dominum iuuet umbra?
Dicas adductum propius frondere Tarentum?
Fons etiam riuo dare nomen idoneus, ut nec
Frigidior Thracam, nec purior ambiat Hebrus:
Infirmo capiti fluit utilis, utilis aluo:
Hæ latebræ dulces, etiam (ſi credis) amœnæ
Incolumem tibi me præſtant Septembribus horis.
Tu recte uiuis, ſi curas eſſe, quod audis.
Iactamus iam pridem omnis te Roma beatum.
Sed uereor, ne cui de te plus, quàm tibi, credas:
Ne'ue putes alium ſapiente, bonoq. beatum:
Neu ſi te populus ſanum, recteq. ualentem

Dictitet:

Dictitet: occultam febrem ſub tempus edendi
Diſſimules: donec manibus tremor incidat unctis.
Stultorum incūrata pudor malus ulcera celat.
Siquis bella tibi terra pugnata, mariq́ue
Dicat: & his uerbis uacuas permulceat aures:
Te ne magis ſaluum populus uelit, an populum tu:
Seruat in ambiguo, qui conſulit, & tibi, & urbi,
Iupiter: Auguſti laudes agnoſcere poſſis?
Cum pateris ſapiens, emendatusq́. uocari:
Reſpondes ne tuo, dic ſodes, nomine? nempe
Vir bonus, & prudens dici delector ego, ac tu.
Qui dedit hoc hodie, cras, ſi uolet, auferet: ut ſi
Detulerit faſces indigno; detrahet idem.
Pone: meum eſt, inquit. pono: triſtisq́. recedo.
Idem ſi clamet furem: neget eſſe pudicum:
Contendat laqueo collum preſſiſſe paternum:
Mordear opprobrijs falſis, mutemq́. colores?
Falſus honor iuuat, & mendax infamia terret,
Qué, niſi mendoſum, et mendacé? uir bonus eſt quis?
Qui conſulta patrum, qui leges, iuraq́. ſeruat:
Quo multæ magnæq́. ſecantur iudice lites:
Quo reſponſore, & quo cauſſæ teſte tenentur.
Sed uidet hunc omnis domus, & uicinia tota
Introrſum turpem, ſpecioſum pelle decora.
Nec furtum feci, nec fugi, ſi mihi dicat
Seruus: habes pretium: loris non ureris, aio.
Non hominem occidi. non paſces in cruce coruos.
Sum bonus, & frugi: renuit, negat atque Sabellus.
Cautus enim metuit foueam lupus: accipiterq́ue

Suſpe-

Suſpectos laqueos: & opertum miluius hamum.
Oderunt peccare boni uirtutis amore.
Tu nil admittes in te, formidine pœnæ.
Sit ſpes fallendi: miſcebis ſacra profanis.
Nam de mille fabæ modijs cum ſurripis unum:
Damnum eſt, non facinus mihi pacto lenius iſto.
Vir bonus, omne forũ quẽ ſpectat, et omne tribunal:
Quandocunque Deos uel porco, uel boue placat:
Iane pater clare, clare cum dixit Apollo:
Labra mouet metuens audiri: pulchra Lauerna
Da mihi fallere: da iuſtum, ſanctumq́. uideri:
Noctem peccatis, & fraudibus obijce nubem.
Quo melior ſeruo, quo liberior ſit auarus;
In triuijs fixum cum ſe demittit ob aſſem:
Non uideo. nam qui cupiet, metuet quoque. porro
Qui metuens uiuit, liber mihi non erit unquam.
Perdidit: arma locum uirtutis deſeruit, qui
Semper in augenda feſtinat, & obruitur re.
Vendere cum poſſis captiuum, occidere noli.
Seruiet utiliter. ſine paſcat durus: aretque:
Nauiget: ac medijs hiemet mercator in undis:
Annonæ proſit: portet frumenta, penusq́ue.
Vir bonus, & ſapiens audebit dicere, Pentheu
Rector Thebarum, quid me perferre, patiq́ue
Indignum coges? adimam bona. nempe pecus, rem
Lectos, argentum, tollas licet. in manicis, &
Compedibus ſæuo te ſub cuſtode tenebo.
Ipſe deus, ſimulatq́. uolam, me ſoluet, opinor,
Hoc ſentit, moriar. mors ultima linea rerum eſt.

AD SCAEVAM.

17

QVAMVIS Scæua ſatis per te tibi cōſulis: et ſcis,
Quo tandem pacto deceat maioribus uti:
Diſce docendus adhuc, quæ cenſet amiculus: ut ſi
Cæcus iter monſtrare uelit: tamen aſpice, ſi quid
Et nos, quod cures proprium feciſſe, loquamur.
Si te grata quies, & primam ſomnus in horam
Delectat: ſi te puluis, ſtrepitusq́. rotarum,
Si lædit caupona: Ferentinum ire iubebo.
Nam neque diuitibus contingunt gaudia ſolis:
Nec uixit male, qui natus, moriensq́. fefellit.
Si prodeſſe tuis, paulloq́. benignius ipſum
Te tractare uoles: accedes ſiccus ad unctum.
Si pranderet olus patienter; regibus uti
Nollet Ariſtippus. ſi ſciret regibus uti,
Faſtidiret olus, qui me notat. utriùs horum
Verba probes, & facta, doce: uel iunior, audi,
Cur ſit Ariſtippi potior ſententia. nanque
Mordacem Cynicum ſic eludebat, (ut aiunt)
Scurror ego ipſe mihi: populo tu. rectius hoc, &
Splendidius multo eſt. equus ut me portet: alat rex:
Officium facio. tu poſcis uilia: uerum es
Dante minor: quamuis fers te nullius egentem.
Omnis Ariſtipppum decuit color, et ſtatus, et res:
Tentantem maiora, fere præſentibus æquum.
Contra, quem duplici panno patientia uelat:
Mirabor, uitæ uia ſi conuerſa decebit.
Alter purpureum non exſpectabit amictum:

Quidlibet indutus celeberrima per loca uadet:
Perſonamq́. feret non inconcinnus utranque.
Alter Mileti textam cane peius & angue
Vitabit chlamydem: morietur frigore, ſi non
Rettuleris pannum. refer: & ſine uiuat ineptus.
Res gerere, & captos oſtendere ciuibus hoſtes:
Attingit ſolium Iouis: & cæleſtia tentat.
Principibus placuiſſe uiris, non ultima: laus eſt.
Non cuiuis homini contingit adire Corinthum.
Sedit, qui timuit, ne non ſuccederet: eſto.
Quid? qui peruenit, fecit'ne uiriliter? atqui
Hic eſt, aut nuſquã, quod quærimus. hic onus horret,
Vt paruis animis, & paruo corpore maius:
Hic ſubit: & perfert. aut uirtus nomen inane eſt:
Aut decus, & pretium recte petit experiens uir.
Coram rege ſuo de paupertate tacentes,
Plus poſcente ferent. diſtat, ſumas'ne pudenter:
An rapias. atqui rerum caput hoc erat, hic fons.
Indotata mihi ſoror eſt, paupercula mater,
Et fundus nec uendibilis, nec paſcere firmus,
Qui dicit: clamat, uictum date. ſuccinit alter:
Et mihi diuiduo findetur munere quadra.
Sed tacitus paſci ſi poſſet coruus: haberet
Plus dapis, & rixæ multo minus, inuidiæque.
Brunduſium comes, aut Surrentũ ductus amœnum,
Qui queritur ſalebras, & acerbum frigus, et imbres
Aut ciſtam effractam, & ſubducta uiatica plorat:
Nota refert meretricis acumina, ſæpe catellam,
Sæpe periſcelidem raptam ſibi flentis: uti mox

Nulla

Nulla fides damnis, uerisq́. doloribus adſit.
Nec ſemel irriſus triuijs attollere curat
Fracto crure Planum: licet illi plurima manet
Lacryma: per ſanctum iuratus dicat Oſirin:
Credite: non ludo: crudeles tollite claudum.
Quære peregrinum, uicinia rauca reclamat.

AD LOLLIVM.

18

SI bene te noui, metues liberrime Lolli
Scurrantis ſpeciem præbere, profeſſus amicum.
Vt matrona meretrici diſpar erit, atque
Diſcorlor infido ſcurræ diſtabit amicus.
Eſt huic diuerſum uitio uitium prope maius,
Aſperitas agreſtis, & inconcinna, grauiſque:
Quæ ſe commendat tonſa cute, dentibus atris:
Dum uult libertas mera dici, ueraq́. uirtus.
Virtus eſt medium uitiorum, utrinque reductum.
Alter in obſequium plus æquo pronus, & imi
Deriſor lecti, ſic nutum diuitis horet;
Sic iterat uoces, & uerba cadentia tollit:
Vt puerum ſæuo credas dictata magiſtro
Reddere: uel partes mimum tractare ſecundas.
Alter rixator de lana ſæpe caprina
Propugnat, nugis armatus: ſcilicet ut non
Sit mihi prima fides: & uere quod placet, ut non
Acriter elatrem: pretium ætas altera ſordet.
Ambigitur quid enim? Caſtor ſciat, an Docilis plus:
Brundiſium Numici melius uia ducat, an Appi.

Quem damnoſa Venus, quem præceps alea nudat:
Gloria quem ſupra uires, & ueſtit & ungit:
Quem tenet argenti ſitis importuna, famesq́ue:
Quem paupertatis pudor, et fuga: diues amicus
Sæpe decem uitijs inſtructior, odit et horret.
Aut ſi non odit, regit: ac ueluti pia mater
Plus quàm ſe ſapere, & uirtutibus eſſe priorem
Vult: & ait prope uera. meæ, contendere noli,
Stultitiam patiuntur opes. tibi paruula res eſt.
Arcta decet ſanum comitem toga. deſine mecum
Certare. Eutrapelus cuicunque nocere uolebat:
Veſtimenta dabat pretioſa. beatus enim iam
Cum pulchris tunicis ſumet noua conſilia, & ſpes:
Dormiet in lucem: ſcorto poſtponet honeſtum
Officium: nummos alienos poſcet: ad imum
Thrax erit: aut olitoris aget mercede caballum.
Arcanum neque tu ſcrutaberis ullius unquam:
Commiſſumq́. teges, & uino tortus, & ira.
Nec tua laudabis ſtudia: aut aliena reprendes:
Nec cum uenari uolet ille, poemata panges.
Gratia ſic fratrum geminorum Amphionis, atque
Zethi diſſiluit: donec ſuſpecta ſeuero
Conticuit lyra. fraternis ceſſiſſe putatur
Moribus Anphion. tu cede potentis amici
Lenibus imperijs: quotiesq́. educet in agros
Aetolis onerata plagis iumenta, canesq́ue,
Surge: & inhumanæ ſenium depone camœnæ:
Cœnes ut pariter pulmenta laboribus empta.
Romanis ſolenne uiris opus, utile famæ,

Vitæq́ue,

Vitæq. , & membris : præſertim cum ualeas , et
Vel curſu ſuperare canem , uel uiribus aprum
Poſſis : adde , uirilia quod ſpecioſius arma
Non eſt qui tractet. ſcis quo clamore coronæ
Pœlia ſuſtineas campeſtria : denique ſæuam
Militiam puer , et Cantabrica bella tuliſti
Sub duce , qui templis Parthorum ſigna refixit :
Et nunc , ſi quid abeſt Italis adiudicat armis .
Ac ne te retrahas , et inexcuſabilis abſis :
Quamuis nil extra numerum feciſſe , modumq́.
Curas : interdum nugaris rure paterno .
Partitur lintres exercitus : Actia pugna
Te duce per pueros hoſtili more refertur .
Aduerſarius eſt frater . lacus , Adria : donec
Alterutrum uelox uictoria fronde coronet .
Conſentire ſuis ſtudijs qui crediderit te ,
Fautor utroque tuum laudabit pollice ludum .
Protinus ut moneam , ſiquid monitoris eges tu :
Quid de quoque uiro , & cui dicas , ſæpe uideto .
Percontatorem fugito : nam garrulus idem eſt .
Nec retinent patulæ commiſſa fideliter aures :
Et ſemel emiſſum uolat irreuocabile uerbum .
Non ancilla tuum iecur ulceret ulla , puer ue
Intra marmoreum uenerandi limen amici ,
Ne dominus pueri pulchri , caræ ue puellæ
Munere te paruo beet : aut incommdus angat .
Qualem commendes , etiã atq; etiam aſpice:ne mox
Incutiant aliena tibi peccata pudorem .
Fallimur : et quondam , non dignum tradimus : ergo

Quem ſua culpa premet, deceptus omitte tueri:
Vt penitus notum ſi tentent crimina ſerues,
Tuterisq. tuo fidentem præſidio, qui
Dente Theonino cum circumroditur, ecquid
Ad te poſt paullo uentura pericula ſentis?
Nam tua res agitur, paries cum proximus ardet:
Et neglecta ſolent incendia ſumere uires.
Dulcis inexpertis cultura potentis amici.
Expertus metuit. tu dum tua nauis in alto eſt:
Hoc age: ne mutata, retrorſum te ferat aura.
Oderunt hilarem triſtes, triſtemq. iocoſi,
Sedatum celeresq; agilem gnauumq. remiſſi:
Potores bibuli media de nocte falerni
Oderunt porrecta negantem pocula: quamuis
Nocturnos iures te formidare uapores.
Deme ſupercilio nubem. plerunque modeſtus
Occupat obſcuri ſpeciem, taciturnus acerbi.
Inter cuncta leges, & percontabere doctos:
Qua ratione queas traducere leniter æuum:
Ne te ſemper inops agitet; uexetq. cupido:
Ne pauor, & rerum mediocriter utilium ſpes.
Virtutem doctrina paret: natura'ne donet:
Quid minuat curas: quid te tibi reddat amicum:
Quid pure tranquillet: honos, an dulce lucellum,
An ſecretum iter, & fallentis ſemita uitæ.
Me quoties reficit gelidus Digentia riuus,
Quem Mandela bibit rugoſus frigore pagus,
Quid ſentire putas? quid credis amice precari?
Sit mihi, quod nunc eſt, etiam minus: ut mihi uiuã
Quod

Quod ſupereſt æui: ſi quid ſupereſſe uolunt Di.
Sit bona librorum, & prouiſæ frugis in annum
Copia: neu fluitem dubiæ ſpe pendulus horæ.
Hæc ſatis eſt orare Iouem, qui donat, & aufert:
Det uitam: det opes: æquum mi animũ ipſe parabo.

AD MAECENATEM.

19

PRISCO ſi credis Mæcenas docte Cratino:
Nulla placere diu, nec uiuere carmina poſſunt,
Quæ ſcribuntur aquæ potoribus: ut male ſanos
Adſcribit Liber Satyris, Faunisq́. poetas.
Vina fere dulces oluerunt mane camœnæ:
Laudibus arguitur uini uinoſus Homerus.
Ennius ipſe pater nunquam niſi potus ad arma
Proſiluit dicenda: forum, putealq́. Libonis
Mandabo ſiccis: adimam cantare ſeueris.
Hoc ſimul edixit: non ceſſauere poetæ
Nocturno certare mero: putere diurno.
Quid? ſiquis uultu toruo ferus, & pede nudo,
Exiguæq́. togæ ſimulet textore Catonem:
Virtutem'ne repræſentet, moresq́. Catonis?
Rupit Hyarbitam Timægenis æmula lingua:
Dum ſtudet urbanus, tenditq́. diſertus haberi.
Decipit exemplar uitijs imitabile. quòd ſi
Pallerem caſu: biberent exangue cuminum.
O imitatores ſeruum pecus, ut mihi ſæpe
Bilem, ſæpe iocum ueſtri mouere tumultus.
Libera per uacuum poſui ueſtigia princeps.

Non aliena meo preſſi pede. qui ſibi fidit,
Dux, regit examen. Parios ego primus iambos
Oſtendi Latio, numeros animosq́. ſecutus
Archilochi, non res, & agentia uerba Lycambem.
At ne me folijs ideo breuioribus ornes:
Quod timui mutare modos, & carminis artem:
Tẽperat Archilochi muſam pede maſcula Sappho:
Temperat Alcæus: ſed rebus, & ordine diſpar.
Nec ſocerum quærit, quem uerſibus oblinat atris:
Nec ſponſæ laqueum famoſo carmine nectit.
Hunc ego non alio dictum prius ore, Latinis
Vulgaui fidicen. iuuat immemorata ferentem
Ingenuis oculisq́. legi, manibusq́. teneri.
Scire uelis, mea cur ingratus opuſcula lector
Laudet, ametq́. domi: premat extra limen iniquus.
Non ego uentoſæ plebis ſuffragia uenor
Impenſis cœnarum, & tritæ munere ueſtis.
Non ego nobilium ſcriptorum auditor, & ultor,
Grammaticas ambire tribus, & pulpita dignor.
Hinc illæ lacrymæ. ſpiſſis indigna theatris
Scripta pudet recitare; & nugis addere pondus:
Si dixi: rides ait: & Iouis auribus iſta
Seruas. fidis enim manare poetica mella
Te ſolum, tibi pulcher. ad hæc ego naribus uti
Formido: et luctantis acuto ne ſecer ungui:
Diſplicet iſte locus, clamo: et diludia poſco.
Ludus enim genuit trepidum certamen, et iram:
Ira truces inimicitias, et funebre bellum.

AD LIBRVM SVVM. 20

VERTVMNVM, *Ianumq́. liber ſpectare uideris.*
Scilicet ut proſtes Soſiorum punice mundus:
Odiſti claueis, et grata ſigilla pudico:
Paucis oſtendi gemis: et communia laudas,
Non ita nutritus. fuge, quò diſcedere geſtis.
Non erit emiſſo reditus. quid miſer egi?
Quid uolui? dices: ubi quis te læſerit: et ſcis
In breue te cogi: cum plenus languet amator.
Quòd ſi non odio peccantis deſipit augur:
Carus eris Romæ: donec te deſerat ætas.
Contrectatus ubi manibus ſordeſcere uulgi
Cœperis: aut tineas paſces taciturnus inertes:
Aut fugies Vticam: aut unctus mitteris Ilerdam.
Ridebit monitor non exauditus: ut ille
Qui male parentem in rupes detruſit aſellum
Iratus. quis enim inuitum ſeruare laboret?
Hoc quoque te manet, ut pueros elementa docentem
Occupet extremis in uicis balba ſenectus.
Cum tibi ſol tepidus plures admouerit aures;
Me libertino natum patre, et in tenui re
Maiores pennas nido extendiſſe loqueris:
Vt quantum generi demas, uirtutibus addas.
Me primis uerbis belli placuiſſe, domiq́ue,
Corporis exigui, præcanum, ſolibus aptum,
Iraſci celerem, tamen ut placabilis eſſem.
Forte meum ſiquis te percontabitur æuum:
Me quater undenos ſciat impleuiſſe decembres:
Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

Q. HORATII FLACCI
EPISTOLARVM
LIBER II.

AD AVGVSTVM.

CVM tot ſuſtineas, et tanta negotia ſolus:
Res Italas armis tuteris: moribus ornes:
Legibus emendes: in publica commoda peccem,
Si longo ſermone morer tua tempora Cæſar.
Romulus, & Liber pater, & cum Caſtore Pollux
Poſt ingentia facta, Deorum in templa recepti,
Dum terras, hominumq́. colunt genus: aſpera bella
Componunt: agros aſſignant; oppida condunt:
Plorauere ſuis non reſpondere fauorem
Speratum meritis. diram qui contudit hydram:
Notaq́. fatali portenta labore ſubegit:
Comperit inuidiam ſupremo fine domari.
Vrit enim fulgore ſuo, qui prægrauat artes
Infra ſe poſitas: extinctus amabitur idem.
Præſenti tibi maturos largimur honores:
Iurandasq́. tuum per nomen ponimus aras,
Nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes:
Sed tuus hic populus ſapiens, & iuſtus in uno,
Te noſtris ducibus, te Graijs anteferendo,

Cetera nequaquam ſimili ratione, modoq́.
Aeſtimat: et niſi quæ terris ſemota, ſuisq́.
Temporibus defuncta uidet: faſtidit, & odit:
Sic fautor ueterum, ut tabulas peccare uetantes,
Quas bis quinque uiri ſanxerunt, fœdera regum
Vel Gabijs, uel cum rigidis æquata Sabinis,
Pontificum libros, annoſa uolumina uatum,
Dictitet Albano muſas in monte locutas.
Si, quia Græcorum ſunt antiquiſſima quæque
Scripta, uel optima: Romani penſantur eadem
Scriptores trutina: non eſt quod multa loquamur.
Nil intra eſt oleam, nil extra eſt in nuce duri.
Venimus ad ſummum fortunæ. pingimus; atque
Pſallimus; & luctamur Achiuis doctius unctis.
Si meliora dies, ut uina, poemata reddit;
Scire uelim, pretium chartis quotus arroget annus.
Scriptor abhinc annos centum qui decidit, inter
Perfectos, ueteresq́. referri debet, an inter
Viles, atque nouos? excludat iurgia finis.
Eſt uetus, atque probus, centum qui perficit annos.
Quid? qui deperijt minor uno menſe, uel anno:
Inter quos referendus erit? ueteres'ne poetas?
An quos & præſens, & poſtera reſpuet ætas?
Iſte quidem ueteres inter ponetur honeſte:
Qui uel menſe breui, uel toto eſt iunior anno.
Vtor permiſſo, caudæq́. pilos ut equinæ
Paullatim uello: & demo unum: demo etiam unum
Dum cadat eluſus ratione ruentis acerui,
Qui redit ad faſtos, & uirtutem æſtimat annis:

Mira-

Miraturq. nihil, niſi quod Libitina ſacrauit.
Ennius et ſapiens, et fortis, et alter Homerus,
Vt critici dicunt, leuiter curare uidetur,
Quò promiſſa cadant, et ſomnia Pythagorea.
Næuius in manibus non eſt: et mentibus hæret
Pene recens: adeo ſanctum eſt uetus omne poema.
Ambigitur quoties uter ùtro ſit prior: aufert
Pacuius docti famam ſenis: Accius alti:
Dicitur Afrani toga conueniſſe Menandro:
Plautus ad exemplar Siculi properare Epicarmi:
Vincere Cæcilius grauitate: Terentius arte:
Hos ediſcit, & hos arcto ſtipata theatro
Spectat Roma potens: habet hos, numeratq. poetas
Ad noſtrum tempus Liui ſcriptoris ab æuo.
Interdum uulgus rectum uidet: eſt ubi peccat.
Si ueteres ita miratur, laudatq. poetas;
Vt nihil anteferat; nihil illis comparet; errat.
Si quædam nimis antiquæ, ſi pleraque dure
Dicere credat eos: ignaue multa, fatetur:
Et ſapit: & mecum facit: & Ioue iudicat æquo.
Non equidem inſector: delendaq. carmia Liui
Eſſe reor: memini quæ plagoſum mihi paruo
Orbilium dictare: ſed emendata uideri,
Pulchraque, et exactis minimum diſtantia, miror.
Inter quæ uerbum emicuit ſi forte decorum, &
Si rurſus paullo concinnior unus, & alter,
Iniuſte totum ducit, uenditq. poema.
Indignor quidquam reprehendi; non quia craſſe
Compoſitum, illepide'ue putetur: ſed quia nuper:

Nec

Nec ueniam antiquis, ſed honorem, et præmia poſci.
Recte nec ne crocum, floresq́. perambulet Attæ
Fabula, ſi dubitem; clament perijſſe pudorem
Cuncti pene patres: ea cum reprehendere coner,
Quæ grauis Aeſopus, quæ doctus Roſcius egit.
Vel quia nil rectum, niſi quod placuit ſibi, ducunt:
Vel quia turpe putant parere minoribus: & quæ
Imberbes didicere, ſenes perdenda fateri.
Iam ſaliare Numæ carmen qui laudat, & illud,
Quod mecum ignorat, ſolus uult ſcire uideri:
Ingenijs non ille fauet, plauditq́. ſepultis:
Noſtra ſed impugnat: nos, noſtraq́. liuidus odit.
Quod ſi tam Græcis nouitas inuiſa fuiſſet,
Quàm nobis: quid nunc eſſet uetus? aut quid haberet
Quod legeret, tereretq́. uiritim publicus uſus?
Vt primum poſitis nugari Græcia bellis
Cœpit: et in uitium fortuna labier æqua:
Nunc athletarum ſtudijs, nunc arſit equorum:
Marmoris, aut eboris fabros, aut æris amauit:
Suſpendit picta uultum, mentemq́. tabella:
Nunc tibicinibus, nunc eſt gauiſa tragœdis:
Sub nutrice puella, uelut ſi luderet infans:
Quod cupide petijt, mature plena reliquit.
Quid placet aut odio eſt, quod non mutabile credas?
Hoc paces habuere bonæ, uentiq́. ſecundi.
Romæ dulce diu fuit, & ſolenne recluſa
Mane domo uigilare; clienti promere iura;
Cautos nominibus certis expendere nummos;
Maiores audire: minori dicere, per quæ

Creſcere

Creſcere res poſſet, minui damnoſa libido.
Mutauit mentem populus leuis: & calet uno
Scribendi ſtudio. pueri, patresq́. ſeueri
Fronde comas uincti cenant, & carmina dictant.
Ipſe ego, qui nullos me affirmo ſcribere uerſus:
Inuenior Parthis mendacior: & prius orto
Sole, uigil calamum, & chartas, & ſcrinia poſco.
Nauem agere ignarus nauis timet. abrotanum ægro
Nõ audet, niſi qui didicit, dare. quod medicorum eſt,
Promittunt medici. tractant fabrilia fabri.
Scribimus indocti, doctiq́. poemata paſſim.
Hic error tamen, et leuis hæc inſania, quantas
Virtutes habeat, ſic collige. uatis auarus
Non temere eſt animus: uerſus amat: hoc ſtudet unũ:
Detrimenta, fugas ſeruorum, incendia ridet:
Non fraudem ſocio, puero non cogitat ullam
Pupillo: uiuit ſiliquis, et pane ſecundo:
Militiæ quanquam piger, & malus, utilis urbi.
Si das hoc, paruis quoque rebus magna iuuari:
Os tenerum pueri, balbumq́. poeta figurat:
Torquet ab obſcenis iam nunc ſermonibus aurem:
Mox etiam pectus præceptis format amicis,
Aſperitatis, & inuidiæ corrector, & iræ.
Recte facta refert: orientia tempora notis
Inſtruit exemplis: inopem ſolatur, & ægrum.
Caſtis cum pueris ignara puella mariti
Diſceret unde preces, uatem ni muſa dediſſet?
Poſcit opem chorus, & præſentia numina ſentit:
Cæleſtes implorat aquas docta prece blandus:

Auertit

Auertit morbos: metuenda pericula pellit,
Impetrat et pacem, et locupletem frugibus annum.
Carmine Di ſuperi placantur, carmine manes.
Agricolæ priſci, fortes, paruoq́. beati,
Condita poſt frumenta, leuantes tempore feſto
Corpus, et ipſum animum ſpe finis dura ferentem,
Cum ſocijs operum, et pueris, et coniuge fida
Tellurem porco, Siluanum lacte piabant,
Floribus et uino Genium memorem breuis æui.
Feſcennina per hunc inuenta licentia morem
Verſibus alternis opprobria ruſtica fudit,
Libertasq́. recurrentes accepta per annos
Luſit amabiliter: donec iam ſæuus apertam
In rabiem uerti cœpit iocus: et per honeſtas
Ire domos impune minax. doluere cruento
Dente laceſſiti. fuit intactis quoque cura
Condicione ſuper communi. quin etiam lex,
Pœnaq́. lata, malo quæ nollet carmine quenquam
Deſcribi. uertere modum, formidine fuſtis
Ad benedicendum, delectandumq́. redacti.
Græcia capta, ferum uictorem cepit: et artes
Intulit agreſti Latio. ſic horridus ille
Defluxit numerus Saturnius: et graue uirus
Munditiæ pepulere. ſed in longum tamen æuum
Manſerunt, hodieq́. manent ueſtigia ruris.
Serus enim Græcis admouit acumina chartis
Et poſt Punica bella quietus, quærere cœpit,
Quid Sophocles, et Theſpis, et Aeſchylus utile ferrẽt.
Tentauit quoque rem ſi digne uertere poſſet:

Et placuit ſibi natura ſublimis, & acer.
Nam ſpirat tragicum ſatis: & feliciter audet:
Sed turpem putat in ſcriptis, metuitq. lituram.
Creditur, ex medio quia res acceſſit, habere
Sudoris minimum: ſed habet comœdia tanto
Plus oneris, quanto ueniæ minus. aſpice, Plautus
Quo pacto partes tutetur amantis ephebi:
Vt patris attenti, lenonis ut inſidioſi:
Quantus ſit Dorſennus edacibus in paraſitis:
Quàm non adſtricto percurrat pulpita ſocco.
Geſtit enim nummum in loculos dimittere poſthac
Securus, cadat, an recto ſtet fabula talo.
Quem tulit ad ſcenam uentoſo gloria curru,
Exanimat lentus ſpectator; ſedulus inflat.
Sic leue, ſic paruum eſt, animum quod laudis auarũ
Subruit, aut reficit. ualeat res ludicra: ſi me
Palma negata, macrum; donata reducit opimum.
Sæpe etiam audacem fugat hoc, terretq́. poetam,
Quod numero plures, uirtute & honore minores,
Indocti, ſtolidiq́ue, & depugnare parati,
Si diſcordet eques: media inter carmina poſcunt
Aut urſum, aut pugiles. his nam plebecula gaudet.
Verũ equitis quoque iam migrauit ab aure uoluptas
Omnis ad incertos oculos, & gaudia uana.
Quattuor aut plures aulæa premuntur in horas:
Dum fugiunt equitum turmæ, peditumq́. cateruæ.
Mox trahitur manibus regum fortuna retortis.
Eſſeda feſtinant, pilenta, petorita, naues:
Captiuum portatur ebur, captiua Corinthus.

Si fo-

Si foret in terris, rideret Democritus: ſeu
Diuerſum confuſa genus panthera camelo,
Siue elephas albus uulgi conuerteret ora:
Spectaret populum ludis attentius ipſis,
Vt ſibi præbentem mimo ſpectacula plura.
Scriptores autem narrare putaret aſello
Fabellam ſurdo. nam quæ peruincere uoces
Eualuere ſonum, referunt quem noſtra theatra?
Garganum mugire putes nemus, aut mare Tuſcum
Tanto cum ſtrepitu ludi ſpectantur, & artes,
Diuitiæq. peregrinæ. quibus oblitus arctor
Cum ſtetit in ſcena: concurrit dextera leuæ.
Dixit adhuc aliquid? nil ſane. quid placet ergo?
Lana Tarentino uiolas imitata ueneno.
Ac ne forte putes me, quæ facere ipſe recuſem,
Cum recte tractent alij; laudare maligne:
Ille per extentum funem mihi poſſe uidetur
Ire poeta: meum qui pectus inaniter angit,
Irritat, mulcet, falſis terroribus implet,
Vt magus: et modo me Thebis, modo ponit Athenis.
Verum age, & his, qui ſe lectori credere malunt,
Quàm ſpectatoris faſtidia ferre ſuperbi:
Curam redde breuem: ſi munus Apolline dignum
Vis complere libris: & uatibus addere calcar:
Vt ſtudio maiore petant Helicona uirentem.
Multa quidem nobis facimus mala ſæpe poetæ:
Vt uineta egomet cedam mea: cum tibi librum
Solicito damus, aut feſſo: cum lædimur, unum
Siquis amicorum eſt auſus reprendere uerſum:

o *Cum*

Cum loca iam recitata reuoluimus irreuocati:
Cum lamentamur, non apparere labores
Noſtros, & tenui deducta poemata filo:
Cum ſperamus eò rem uenturam, ut ſimulatque
Carmina reſcieris nos fingere; commodus ultro
Accerſas; & egere uetes; & ſcribere cogas.
Sed tamen eſt operæpretium cognoſcere, quales
Aedituos habeat belli ſpectata, domiq.
Virtus, indigno non committenda poetæ.
Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
Chœrilus: incultis qui uerſibus, & male natis
Rettulit acceptos, regale numiſma, Philippos.
Sed ueluti tractata notam, labemq́. remittunt
Atramenta: fere ſcriptores carmine fœdo
Splendida facta linunt. idem rex ille, poema
Qui tam ridiculum, tam care prodigus emit:
Edicto uetuit ne quis ſe, præter Apellem,
Pingeret: aut alius Lyſippo duceret æra
Fortis Alexandri uultum ſimulantia. quòd ſi
Iudicium ſubtile uidendis artibus illud
Ad libros, et ad hæc muſarum dona uocares:
Bœotum in craſſo iurares aere natum.
At neque dedecorant tua de ſe iudicia, atque
Munera, quæ multa dantis cum laude tulerunt,
Dilecti tibi Virgilius, Variusq́. poetæ:
Nec magis expreſſi uultus per ahenea ſigna,
Quàm per uatis opus mores, animiq. uirorum
Clarorum, apparent. nec ſermones ego mallem
Repentes per humum, quam res componere geſtas:
Terrarumq́.

Terrarumq́. ſitus, et flumina dicere, et arces
Montibus impoſitas, et barbara regna, tuisq́.
Auſpicijs totum confecta duella per orbem,
Clauſtraq́. cuſtodem pacis cohibentia Ianum,
Et formidatam Parthis te principe Romam:
Si quantum cuperé, poſſem quoque. ſed neq. paruũ
Carmen maieſtas recipit tua: nec meus audet
Rem tentare pudor, quam uires ferre recuſent.
Sedulitas autem, ſtulte quem diligit, urget:
Præcipue cum ſe numeris commendat, et arte.
Diſcit enim citius, meminitq́. libentius illud,
Quod quis deridet, quàm quod probat, et ueneratur.
Nil moror officium, quòd me grauat: ac neq. ficto
In peius uultu proponi cereus uſquam,
Nec praue factis decorari uerſibus opto:
Ne rubeam pingui donatus munere: et una
Cum ſcriptore meo capſa porrectus aperta,
Deferar in uicum uendentem tus, et odores,
Et piper, et quidquid chartis amicitur ineptis.

AD IVLIVM FLORVM.

FLORE, *bono, claroq́. fidelis amice Neroni,*
Siquis forte uelit puerum tibi uendere natum
Tibure, uel Gabijs: et tecum ſic agat: hic et
Candidus, et talos a uertice pulcher ad imos,
Fiet, eritq́. tuus, nummorum millibus octo,
Verna miniſterijs ad nutus aptus heriles,
Litterulis Græcis imbutus, idoneus arti

Cuilibet: argilla quiduis imitabitur uda.
Quin etiam canet indoctum, ſed dulce bibenti.
Multa fidem promiſſa leuant: ubi plenius æquo
Laudat uenales, qui uult extrudere, merces.
Res urget me nulla: meo ſum pauper in ære.
Nemo hoc mangonum faceret tibi. non temere a me
Quiuis ferret idem. ſemel hic ceſſauit: &, ut fit,
In ſcalis latuit metuens pendentis habenæ.
Des nummos: excepta nihil te ſi fuga lædat.
Ille ferat pretium, pœnæ ſecurus, opinor.
Prudens emiſti uitioſum: dicta tibi eſt lex.
Inſequeris tamen hunc: & lite moraris iniqua.
Dixi me pigrum proficiſcenti tibi: dixi
Talibus officijs prope mancum: ne mea ſæuus
Iurgares ad te quòd epiſtola nulla ueniret.
Quid tum profeci? mecum facientia iura
Si tamen attentas? quereris ſuper hoc etiam; quod
Expectata tibi non mittam carmina mendax.
Luculli miles collecta uiatica multis
Aerumnis, laſſus dum noctu ſtertit, ad aſſem
Perdiderat: poſt hoc uehemens lupus, et ſibi, et hoſti
Iratus pariter, ieiunis dentibus acer,
Præſidium regale loco deiecit, ut aiunt,
Summe munito, & multarum diuite rerum.
Clarus ob id factum, donis ornatur honeſtis:
Accipit & bis dena ſuper ſeſtertia nummum.
Forte ſub hoc tempus caſtellum euertere prætor
Neſcio quod cupiens, hortari cœpit eundem
Verbis, quæ timido quoque poſſent addere mentem.
I bone

I bone, quo uirtus tua te uocat: i pede fauſto,
Grandia laturus meritorum præmia. quid ſtas?
Poſt hæc ille catus, quantum uis ruſticus, Ibit,
Ibit eo, quò uis, qui zonam perdidit, inquit.
Romæ nutriri mihi contigit: atque doceri,
Iratus graijs quantum nocuiſſet Achilles.
Adiecere bonæ paullo plus artis Athenæ.
Scilicet ut poſſem curuo dignoſcere rectum:
Atque inter ſiluas Academi quærere uerum.
Dura ſed amouere loco me tempora grato:
Ciuilisq. rudem belli tulit æſtus in arma;
Cæſaris Auguſti non reſponſura lacertis.
Vnde ſimul primum me dimiſere Philippi,
Deciſis humilem pennis, inopemq. paterni
Et laris, & fundi: paupertas impulit audax,
Vt uerſus facerem. ſed, quod non deſit, habentem,
Quæ poterunt unquam ſatis expurgare cicutæ:
Ni melius dormire putem, quàm ſcribere uerſus?
Singula de nobis anni prædantur euntes:
Eripuere iocos, Venerem, conuiuia, ludum:
Tendunt extorquere poemata. quid faciam uis?
Denique non omnes eadem mirantur: amantque.
Carmine tu gaudes: hic delectatur iambis:
Ille Bioneis ſermonibus, & ſale nigro.
Tres mihi conuiuæ prope diſſentire uidentur
Poſcentes uario multum diuerſa palato.
Quid dē? quid non dem? renuis tu, quòd iubet alter.
Quod petis, id ſane eſt inuiſum, acidumq. duobus.
Præter cetera, Romæ me ne poemata cenſes

Scribere poſſe, inter tot curas, totq. labores?
Hic ſponſum uocat: hic auditum ſcripta, relictis
Omnibus officijs: cubat hic in colle Quirini:
Hic extremo in Auentino: uiſendus uterque.
Interualla uides humane commoda. uerum
Puræ ſunt plateæ: nihil ut meditantibus obſtet.
Feſtinat calidus mulis, geruliſq. redemptor.
Torquet nunc lapidem, nũc ingens machina tignum:
Triſtia robuſtis luctantur funera plauſtris:
Hac rabioſa fugit canis: hac lutulenta ruit ſus.
I nunc, & uerſus tecum meditare canoros.
Scriptorũ chorus omnis amat nemus: et fugit urbes,
Rite cliens Bacchi ſomno gaudentis, et umbra.
Tu me inter ſtrepitus nocturnos, atque diurnos
Vis canere, et contracta ſequi ueſtigia uatum.
Ingenium, ſibi quod uacuas deſumpſit Athenas
Et ſtudijs annos ſeptem dedit; inſenuitq.
Libris, et curis: ſtatua taciturnius exit
Plerunque; & riſu populum quatit: hic ego rerum
Fluctibus in medijs, & tempeſtatibus urbis
Verba lyræ motura ſonum connectere digner?
Frater erat Romæ conſulti rhetor: ut alter
Alterius ſermone meros audiret honores:
Gracchus ut hic illi foret: hic ut Mucius illi.
Qui minus argutos uexat furor iſte poetas?
Carmina compono; hic elegos, mirabile uiſu,
Cælatumq. nouem muſis opus. aſpice primum,
Quanto cum faſtu, quanto molimine circum
Spectemus uacuam Romanis uatibus ædem.

Mox

Mox etiam, ſi forte uacat, ſequere, et procul audi,
Quid ferat: & quare ſibi nectat uterque coronam.
Cædimur: & totidem plagis conſumimus hoſtem,
Lento Samnites ad lumina prima duello.
Diſcedo Alcæus puncto illius: ille meo quis?
Quis, niſi Callimachus? ſi plus adpoſcere uiſus:
Fit Mimnermus; & optiuo cognomine creſcit.
Multa fero; ut placem genus iritabile uatum,
Cum ſcribo, & ſupplex populi ſuffragia capto.
Idem finitis ſtudijs, & mente recepta,
Obturem patulas impune legentibus aures.
Ridentur, mala qui componunt carmina: uerum
Gaudent ſcribentes; & ſe uenerantur; & ultro
Si taceas, laudant, quidquid ſcripſere, beati.
At qui legitimum cupiet feciſſe poema;
Cum tabulis animum cenſoris ſumet honeſti:
Audebit quæcunque parum ſplendoris habebunt,
Et ſine pondere erunt, et honore indigna ferentur,
Verba mouere loco; quamuis inuita recedant:
Et uerſentur adhuc intra penetralia Veſtæ.
Obſcurata diu populo, bonus eruet: atque
Proferet in lucem ſpecioſa uocabula rerum:
Quæ priſcis memorata Catonibus, atque Cethegis,
Nunc ſitus informis premit, & deſerta uetuſtas.
Adſciſcet noua; quæ genitor produxerit uſus:
Vehemens, & liquidus, puroq. ſimillimus amni,
Fundet opes; Latiumq. beabit diuite lingua.
Luxuriantia compeſcet: nimis aſpera ſano
Leuabit cultu: uirtute carentia tollet:

Ludentis ſpeciem dabit; & torquebitur: ut qui
Nunc ſatyrum, nunc agreſtem Cyclopa mouetur.
Prætulerim ſcriptor delirus, inersq. uideri:
Dum mea delectent mala me, uel denique fallant:
Quàm ſapere, & ringi. fuit haud ignobilis Argis,
Qui ſe credebat miros audire tragœdos
In uacuo lætus ſeſſor, plauſorq. theatro.
Cetera qui uitæ ſeruaret munia recto
More; bonus ſane uicinus, amabilis hoſpes,
Comis in uxorem, poſſet qui ignoſcere ſeruis:
Et ſigno læſo non inſanire lagenæ:
Poſſet qui rupem, & puteum uitare patentem.
Hic ubi cognatorum opibus, curisq. refectus,
Expulit belleboro morbum, bilemq. meraco;
Et redit ad ſeſe: pol me occidiſtis amici;
Non ſeruaſtis, ait: cui ſic extorta uoluptas:
Et demptus per uim mentis gratiſſimus error.
Nimirum ſapere eſt abiectis utile nugis;
Et tempeſtiuum pueris concedere ludum:
Ac non uerba ſequi fidibus modulanda Latinis:
Sed ueræ numerosque, modosq. ediſcere uitæ.
Quo circa mecum loquor hæc; tacitusq. recordor:
Si tibi nulla ſitim finiret copia lymphæ;
Narrares medicis. quòd quanto plura paraſti,
Tanto plura cupis; nulli ne faterier audes?
Si uulnus tibi, monſtrata radice, uel berba
Non fieret leuius: fugeres radice, uel berba
Proficiente nihil curarier. audieras, cui
Rem Di donarent, illi decedere prauam

Stultitiam

Stultitiam: et cum ſis nihilo ſapientior, ex quo
Plenior es: tamen uteris monitoribus iſdem?
At ſi diuitiæ prudentem reddere poſſent:
Si cupidum, timidumq́. minus te: nempe ruberes,
Viueret in terris te ſiquis auarior uno.
Si proprium eſt, quod quis libra mercatur, & ære;
Quædam (ſi credis conſultis) mancipat uſus:
Qui te paſcit ager, tuus eſt: & uillicus Orbi
Cum ſegetes occat, tibi mox frumenta daturus.
Te dominum ſentit. das nummos: accipis uuam,
Pullos, oua, cadum temeti: nempe modo iſto
Paullatim mercaris agrum, fortaſſe trecentis,
Aut etiam ſupra nummorum millibus emptum.
Quid refert, uiuas numerato, nuper, an olim?
Emptor Aricini quondam, Veientis & arui,
Emptum cænat olus; quamuis aliter putat: emptis
Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum.
Sed uocat uſque ſuum: qua populus adſita certis
Limitibus uicina refugit iurgia: tanquam
Sit proprium cuiquam, puncto quod mobilis horæ,
Nũc prece, nunc pretio. nunc ui, nunc ſorte ſuprema,
Permutet dominos: & cedat in altera iura.
Sic quia perpetuus nulli datur uſus: & hæres
Hæredum alterius, uelut unda ſuperuenit undam:
Quid uici proſunt, aut horrea? quíue Calabris
Saltibus adiecti Lucani? ſi metit Orcus
Grandia cum paruis, non exorabilis auro?
Gẽmmas, marmor, ebur, Tyrrhena ſigilla, tabellas,
Argentum, ueſtes Getulo murice tinctas,

Sunt

Sunt qui non habeant; eſt qui non curet habere.
Cur alter fratrum ceſſare, & ludere, & ungi
Præferat Herodis palmetis pinguibus: alter
Diues, & importunus, ad umbram lucis ab ortu,
Silueſtrem flammis, & ferro mitiget agrum:
Scit genius; ne tale comes qui temperat aſtrum:
Naturæ Deus humanæ, mortalis in unum-
Quodque caput, uultu mutabilis, albus, & ater.
Vtar: & ex modico, quantum res poſcet, aceruo
Tollam: nec metuam, qui de me iudicet hæres:
Quòd non plura datis inuenerit. & tamen idem
Scire uolam, quantum ſimplex, hilarisq. nepoti
Diſcrepet: & quantum diſcordet parcus auaro:
Diſtat enim, ſpargas tua prodigus: an neq. ſumptum
Inuitus facias: neque plura parare labores:
Ac potius, puer ut feſtis quinquatribus, olim
Exiguo gratoq́. fruaris tempore raptim.
Pauperies immunda domus procul abſit. ego, utrum
Naue ferar magna, an parua, ferar unus et idem.
Non agimur tumidis uelis aquilone ſecundo:
Non tamen aduerſis ætatem ducimus auſtris
Viribus, ingenio, ſpecie, uirtute, loco, re,
Extremi primorum, extremis uſque priores.
Non es auarus: abi. quid cetera? num ſimul iſta
Cum uitio fugere? caret tibi pectus inani
Ambitione? caret mortis formidine, et ira?
Somnia, terrores magicos, miracula, ſagas,
Nocturnos lemures, portentaq́. Theſſala rides?
Natales grate numeras? ignoſcis amicis?
Lenior

Lenior, et melior fis accedente ſenecta?
Quid te exempta iuuat ſpinis de pluribus una?
Viuere ſi recte neſcis; decede peritis.
Luſiſti ſatis: ediſti ſatis, atque bibiſti:
Tempus abire tibi eſt: ne potum largius æquo
Rideat, et pulſet laſciua decentius ætas.

Q. HO-

Q. HORATII FLACCI
DE ARTE POETICA
LIBER.
AD PISONES.

HVMANO capiti ceruicem pictor equinam
Iungere ſi uelit, et uarias inducere plumas,
Vndiq; collatis membris: ut turpiter atrum
Deſinat in piſcem mulier formoſa ſuperne:
Spectatum admiſſi riſum teneatis amici?
Credite Piſones iſti tabulæ fore librum
Perſimilem, cuius, uelut ægri ſomnia, uanæ
Fingentur ſpecies: ut nec pes, nec caput uni
Reddatur formæ. pictoribus, atque poetis
Quidlibet audendi ſemper fuit æqua poteſtas.
Scimus, et hanc ueniá petimusq́ue, damusq́. uiciſſim.
Sed non ut placidis coeant immitia: non ut
Serpentes auibus geminentur, tigribus agni.
Inceptis grauibus plerunque, et magna profeſſis
Purpureus, late qui ſplendeat, unus, et alter
Aſſuitur pannus: cum lucus, et ara Dianæ,
Et properantis aquæ per amœnos ambitus agros,
Aut flumen Rhenum, aut pluuius deſcribitur arcus.
Sed nunc non erat his locus: et fortaſſe cupreſſum

Scis ſimulare. quid hoc, ſi fractis enatat expes
Nauibus, ære dato qui pingitur? amphora cœpit
Inſtitui: currente rota cur urceus exit?
Denique ſit quod uis ſimplex duntaxat, & unum,
Maxima pars uatum, pater, & iuuenes patre digni,
Decipimur ſpecie recti. breuis eſſe laboro,
Obſcurus fio. ſectantem leuia, nerui
Deficiunt, animiq́ue: profeſſus grandia turget:
Serpit humi, tutus nimium, timidusq́. procellæ.
Qui uariare cupit rem prodigialiter unam:
Delphinum ſiluis appingit, fluctibus aprum.
In uitium ducit culpæ fuga: ſi caret arte.
Aemilium circa ludum faber Imus & ungues
Exprimet: & molles imitabitur ære capillos:
Infelix operis ſumma: quia ponere totum
Neſciet. hunc ego me, ſiquid componere curem,
Non magis eſſe uelim: quàm prauo uiuere naſo
Spectandum nigris oculis, nigroq́. capillo.
Sumite materiam ueſtris qui ſcribitis æquam
Viribus: & uerſate diu, quid ferre recuſent,
Quid ualeant humeri. cui lecta potenter erit res,
Nec facundia deſeret hunc, nec lucidus ordo.
Ordinis hæc uirtus erit, & uenus: aut ego fallor:
Vt iam nunc dicat: iam nunc debentia dici
Pleraque differat, & præſens in tempus omittat.
Hoc amet; hoc ſpernat promiſſi carminis auctor.
In uerbis etiam tenuis, cautusq́. ſerendis,
Dixeris egregie: notum ſi callida uerbum
Reddiderit iunctura nouum. ſi forte neceſſe eſt

Indicijs

Indicijs monſtrare recentibus abdita rerum:
Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
Continget: dabiturq́. licentia ſumpta pudenter.
Et noua, fictaq́. nuper habebunt uerba fidem: ſi
Græco fonte cadant, parce detorta. quid autem
Cæcilio, Plautoq́. dabit Romanus ademptum
Virgilio, Varioque? ego cur acquirere pauca
Si poſſum, inuideor? cum lingua Catonis, & Enni
Sermonem patrium ditauerit: & noua rerum
Nomina protulerit? licuit, ſemperq́. licebit,
Signatum præſente nota producere nomen.
Vt ſiluæ folijs pronos mutantur in annos:
Prima cadunt: ita uerborum uetus interit ætas:
Et iuuenum ritu florent modo nata, uigentq́ue.
Debemur morti nos, noſtraq́ue: ſiue receptus
Terra Neptunus, claſſes Aquilonibus arcet,
Regis opus: ſterilis ue diu palus, aptaq́. remis
Vicinas urbes alit: & graue ſentit aratrum:
Seu curſum mutauit iniquum frugibus amnis,
Doctus iter melius: mortalia facta peribunt:
Nedum ſermonum ſtet honos, & gratia uiuax.
Multa renaſcentur, quæ iam cecidere cadentq́ue,
Quæ nunc ſunt in honore uocabula: ſi uolet uſus:
Quem penes arbitrium eſt, et uis, et norma loquẽdi.
Res geſtæ regumq́ue, ducumq́ue, & triſtia bella
Quo ſcribi poſſent numero, monſtrauit Homerus.
Verſibus impariter iunctis querimonia primum,
Poſt etiam incluſa eſt uoti ſententia compos.
Quis tamen exiguos elegos emiſerit auctor:

Gramma-

Grammatici certant: & adhuc ſub iudice lis eſt.
Archilochum proprio rabies armauit iambo.
Hunc ſocci cepere pedem, grandesq. cothurni,
Alternis aptum ſermonibus, et populares
Vincentem ſtrepitus, et natum rebus agendis.
Muſa dedit fidibus diuos, puerosq. deorum,
Et pugilem uictorem, et equum certamine primũ,
Et iuuenum curas, & libera uina referre.
Deſcriptas ſeruare uices, operumq. colores,
Cur ego, ſi nequeo, ignoroque, poeta ſalutor?
Cur neſcire, pudens praue, quàm diſcere malo?
Verſibus exponi tragicis res comica non uult.
Indignatur item priuatis, ac prope ſocco
Dignis carminibus narrari cena Thyeſtæ.
Singula quæque locum teneant ſortita decenter.
Interdum tamen & uocem comœdia tollit:
Iratusq. Chremes tumido delitigat ore.
Et tragicus plerunque dolet ſermone pedeſtri.
Telephus, & Peleus, cum pauper, et exſul uterque,
Proijcit ampullas, & ſeſquipedalia uerba:
Si curat cor ſpectantis tetigiſſe querela.
Non ſatis eſt pulchra eſſe poemata: dulcia ſunto:
Et quocunque uolent; animum auditoris agunto.
Vt ridentibus arrident: ita flentibus adſunt
Humani uultus. ſi uis me flere; dolendum eſt
Primum ipſi tibi: tunc tua me infortunia lædent.
Telephe, uel Peleu, male ſi mandata loqueris,
Aut dormitabo, aut ridebo. triſtia mæſtum
Vultum uerba decent: iratum, plena minarum:
Luden-

Ludentem, laſciua: ſeuerum, ſeria dictu.
Format enim natura prius nos intus ad omnem
Fortunarum habitum: iuuat: aut impellit ad iram:
Aut ad humum mœrore grauit deducit; & angit:
Poſt effert animi motus interprete lingua.
Si dicentis erunt fortunis abſona dicta:
Romani tollent equites, peditesq. cachinnum.
Intererit multum Dauus ne loquatur, an heros;
Maturus ne ſenex, an adhuc florente iuuenta
Feruidus; an matrona potens, an ſedula nutrix;
Mercator ne uagus, cultor ne uirentis agelli;
Colchus, an Aſſyrius; Thebis nutritus, an Argis.
Aut famam ſequere: aut ſibi conuenientia finge
Scriptor. honoratum ſi forte reponis Achillem:
Impiger, iracundus, inexorabilis, acer,
Iura neget ſibi nata: nihil non arroget armis.
Sit Medea ferox, inuictaque: flebilis Ino:
Perfidus Ixion: Io uaga: triſtis Oreſtes.
Siquid inexpertum ſcenæ committis; et audes
Perſonam formare nouam: ſeruetur ad imum,
Qualis ab incepto proceſſerit: et ſibi conſtet.
Difficile eſt proprie communia dicere: tuq.
Rectius Iliacum carmen deducis in actus:
Quàm ſi proferres ignota, indictaq. primus.
Publica materies priuati iuris erit: ſi
Nec circa uilem, patulumq. moraberis orbem:
Nec uerbum uerbo curabis reddere, fidus
Interpres: nec deſilies imitator in arctum:
Vnde pedem proferre pudor uetet, aut operis lex.

Nec

Nec ſic incipies, ut ſcriptor Cyclicus olim,
Fortunam Priami cantabo, & nobile bellum.
Quid dignum tanto feret hic promiſſor hiatu?
Parturient montes: naſcetur ridiculus mus.
Quanto rectius hic, qui nil molitur inepte.
Dic mihi muſa uirum, captæ poſt tempora Troiæ,
Qui mores hominum multorum uidit, & urbes.
Non fumum ex fulgore, ſed ex fumo dare lucem
Cogitat: ut ſpecioſa dehinc miracula promat,
Antiphatem, Scyllamq́ue, et cũ Cyclope Charybdim.
Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
Nec gemino bellum Troianum orditur ab ouo.
Semper ad euentum feſtinat: et in medias res
Non ſecus, ac notas, auditorem rapit: et quæ
Deſperat tractata niteſcere poſſe, relinquit.
Atque ita mentitur: ſic ueris falſa remiſcet,
Primo ne medium, medio ne diſcrepet imum.
Tu quid ego, et populus mecum deſideret, audi.
Si plauſoris eges aulæa manentis, et uſque
Seſſuri, donec cantor, uos plaudite, dicat:
Aetatis cuiuſque notandi ſunt tibi mores:
Mobilibusq́. decor naturis dandus, & annis.
Reddere qui uoces iam ſcit puer: et pede certo
Signat humum; geſtit paribus colludere: et iram
Colligit, ac ponit temere: et mutatur in horas.
Imberbis iuuenis, tandem cuſtode remoto,
Gaudet equis, canibusq́ue, et aprici gramine campi,
Cereus in uitium flecti, monitoribus aſper,
Vtilium tardus prouiſor, prodigus æris,

P *Sublimis,*

Defendat :

Defendat: neu quid medios intercinat actus.
Quod non propoſito conducat, & hæreat apte.
Ille bonis faueatq́., & conſilietur amicis,
Et regat iratos, & amet peccare timentes.
Ille dapes laudet menſæ breuis: ille ſalubrem
Iuſtitiam, legesq́., & apertis otia portis.
Ille tegat commiſſa: deosq́. precetur, & oret,
Vt redeat miſeris, abeat fortuna ſuperbis.
Tibia non ut nunc orichalco uincta, tubæq́.
Aemula, ſed tenuis, ſimplexq́. foramine pauco
Aſpirare & adeſſe choris erat utilis; atque
Non dum ſpiſſa nimis complere ſedilia flatu.
Quò ſane populus numerabilis, ut pote paruus,
Et frugi caſtusq́., uerecundusq́. coibat,
Poſtquam cœpit agros extendere uictor: & urbem
Latior amplecti murus: uinoq́. diurno
Placari Genius feſtis impune diebus:
Acceſſit numerisq́., modisq́. licentia maior.
Indoctus quid enim ſaperet, liberq́. laborum,
Ruſticus, urbano confuſus, turpis honeſto?
Sic priſcæ motumq́., & luxuriam addidit arti
Tibicen: traxitq́. uagus per pulpita ueſtem.
Sic etiam fidibus uoces creuere ſeueris:
Et tulit eloquium inſolitum facundia præceps:
Vtiliumq́. ſagax rerum, & diuina futuri
Sortilegis non diſcrepuit ſententia Delphis.
Carmine qui tragico uilem certauit ob hircum.
Mox etiam agreſtes ſatyros nudauit: & aſper
Incolumi grauitate iocum tentauit. eo quod

Scribere poſſe, inter tot curas, totq́. labores?
Hic ſponſum uocat: hic auditum ſcripta, relictis
Omnibus officijs: cubat hic in colle Quirini:
Hic extremo in Auentino: uiſendus uterque.
Interualla uides humane commoda. uerum
Puræ ſunt plateæ: nihil ut meditantibus obſtet.
Feſtinat calidus mulis, geruliſq́. redemptor.
Torquet nunc lapidem, nũc ingens machina tignum:
Triſtia robuſtis luctantur funera plauſtris:
Hac rabioſa fugit canis: hac lutulenta ruit ſus.
I nunc, & uerſus tecum meditare canoros.
Scriptorũ chorus omnis amat nemus: et fugit urbes,
Rite cliens Bacchi ſomno gaudentis, et umbra.
Tu me inter ſtrepitus nocturnos, atque diurnos
Vis canere, et contracta ſequi ueſtigia uatum.
Ingenium, ſibi quod uacuas deſumpſit Athenas
Et ſtudijs annos ſeptem dedit; inſenuitq́.
Libris, et curis: ſtatua taciturnius exit
Plerunque; & riſu populum quatit: hic ego rerum
Fluctibus in medijs, & tempeſtatibus urbis
Verba lyræ motura ſonum connectere digner?
Frater erat Romæ conſulti rhetor: ut alter
Alterius ſermone meros audiret honores:
Gracchus ut hic illi foret: hic ut Mucius illi.
Qui minus argutos uexat furor iſte poetas?
Carmina compono; hic elegos, mirabile uiſu,
Cælatumq́. nouem muſis opus. aſpice primum,
Quanto cum faſtu, quanto molimine circum
Spectemus uacuam Romanis uatibus ædem.

Mox

Mox etiam, ſi forte uacat, ſequere, et procul audi,
Quid ferat: & quare ſibi nectat uterque coronam.
Cædimur: & totidem plagis conſumimus hoſtem,
Lento Samnites ad lumina prima duello.
Diſcedo Alcæus puncto illius: ille meo quis?
Quis, niſi Callimachus? ſi plus adpoſcere uiſus:
Fit Mimnermus; & optiuo cognomine creſcit.
Multa fero; ut placem genus iritabile uatum,
Cum ſcribo, & ſupplex populi ſuffragia capto.
Idem finitis ſtudijs, & mente recepta,
Obturem patulas impune legentibus aures.
Ridentur, mala qui componunt carmina: uerum
Gaudent ſcribentes; & ſe uenerantur; & ultro
Si taceas, laudant, quidquid ſcripſere, beati.
At qui legitimum cupiet feciſſe poema;
Cum tabulis animum cenſoris ſumet honeſti:
Audebit quæcunque parum ſplendoris habebunt,
Et ſine pondere erunt, et honore indigna ferentur,
Verba mouere loco; quamuis inuita recedant:
Et uerſentur adhuc intra penetralia Veſtæ.
Obſcurata diu populo, bonus eruet: atque
Proferet in lucem ſpecioſa uocabula rerum:
Quæ priſcis memorata Catonibus, atque Cethegis,
Nunc ſitus informis premit, & deſerta uetuſtas.
Adſciſcet noua; quæ genitor produxerit uſus:
Vehemens; & liquidus, puroq. ſimillimus amni,
Fundet opes; Latiumq. beabit diuite lingua.
Luxuriantia compeſcet: nimis aſpera ſano
Leuabit cultu: uirtute carentia tollet:

Ludentis ſpeciem dabit; & torquebitur: ut qui
Nunc ſatyrum, nunc agreſtem Cyclopa mouetur.
Prætulerim ſcriptor delirus, inersq. uideri:
Dum mea delectent mala me, uel denique fallant:
Quàm ſapere, & ringi. fuit haud ignobilis Argis,
Qui ſe credebat miros audire tragœdos
In uacuo lætus ſeſſor, plauſorq. theatro.
Cetera qui uitæ ſeruaret munia recto
More; bonus ſane uicinus, amabilis hoſpes,
Comis in uxorem, poſſet qui ignoſcere ſeruis:
Et ſigno læſo non inſanire lagenæ:
Poſſet qui rupem, & puteum uitare patentem.
Hic ubi cognatorum opibus, curisq. refectus,
Expulit helleboro morbum, bilemq. meraco;
Et redit ad ſeſe: pol me occidiſtis amici;
Non ſeruaſtis, ait: cui ſic extorta uoluptas:
Et demptus per uim mentis gratiſſimus error.
Nimirum ſapere eſt abiectis utile nugis;
Et tempeſtiuum pueris concedere ludum:
Ac non uerba ſequi fidibus modulanda Latinis:
Sed ueræ numerosque, modosq. ediſcere uitæ.
Quo circa mecum loquor hæc; tacitusq. recordor:
Si tibi nulla ſitim finiret copia lymphæ;
Narrares medicis. quòd quanto plura paraſti,
Tanto plura cupis; nulli ne faterier audes?
Si uulnus tibi, monſtrata radice, uel herba
Non fieret leuius: fugeres radice, uel herba
Proficiente nihil curarier. audieras, cui
Rem Di donarent, illi decedere prauam

Stultitiam

Stultitiam: et cum ſis nihilo ſapientior, ex quo
Plenior es: tamen uteris monitoribus iſdem?
At ſi diuitiæ prudentem reddere poſſent:
Si cupidum, timidumq́. minus te: nempe ruberes,
Viueret in terris te ſiquis auarior uno.
Si proprium eſt, quod quis libra mercatur, & ære;
Quædam (ſi credis conſultis) mancipat uſus:
Qui te paſcit ager, tuus eſt: & uillicus Orbi
Cum ſegetes occat, tibi mox frumenta daturus.
Te dominum ſentit. das nummos: accipis uuam,
Pullos, oua, cadum temeti: nempe modo iſto
Paullatim mercaris agrum, fortaſſe trecentis,
Aut etiam ſupra nummorum millibus emptum.
Quid refert, uiuas numerato, nuper, an olim?
Emptor Aricini quondam, Veientis & arui,
Emptum cænat olus; quamuis aliter putat: emptis
Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum.
Sed uocat uſque ſuum: qua populus adſita certis
Limitibus uicina refugit iurgia: tanquam
Sit proprium cuiquam, puncto quod mobilis horæ,
Nũc prece, nunc pretio. nunc ui, nunc ſorte ſuprema,
Permutet dominos: & cedat in altera iura.
Sic quia perpetuus nulli datur uſus: & hæres
Hæredum alterius, uelut unda ſuperuenit undam:
Quid uici proſunt, aut horrea? qui'ue Calabris
Saltibus adiecti Lucani? ſi metit Orcus
Grandia cum paruis, non exorabilis auro?
Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena ſigilla, tabellas,
Argentum, ueſtes Getulo murice tinctas,

Sunt

Sunt qui non habeant; eſt qui non cúret habere.
Cur alter fratrum ceſſare, & ludere, & ungi
Præferat Herodis palmetis pinguibus: alter
Diues, & importunus, ad umbram lucis ab ortu,
Silueſtrem flammis, & ferro mitiget agrum:
Scit genius; ne tale comes qui temperat aſtrum:
Naturæ Deus humanæ, mortalis in unum-
Quodque caput, uultu mutabilis, albus, & ater.
Vtar: & ex modico, quantum res poſcet, aceruo
Tollam: nec metuam, qui de me iudicet hæres:
Quòd non plura datis inuenerit. & tamen idem
Scire uolam, quantum ſimplex, hilarisq́. nepoti
Diſcrepet: & quantum diſcordet parcus auaro:
Diſtat enim, ſpargas tua prodigus: an neq. ſumptum
Inuitus facias: neque plura parare labores.
Ac potius, puer ut feſtis quinquatribus, olim
Exiguo gratoq́. fruaris tempore raptim.
Pauperies immunda domus procul abſit. ego, utrum
Naue ferar magna, an parua, ferar unus et idem.
Non agimur tumidis uelis aquilone ſecundo:
Non tamen aduerſis ætatem ducimus auſtris
Viribus, ingenio, ſpecie, uirtute, loco, re,
Extremi primorum, extremis uſque priores.
Non es auarus: abi. quid cetera? num ſimul iſta
Cum uitio fugere? caret tibi pectus inani
Ambitione? caret mortis formidine, et ira?
Somnia, terrores magicos, miracula, ſagas,
Nocturnos lemures, portentaq́. Theſſala rides?
Natales grate numeras? ignoſcis amicis?
Lenior

Lenior, et melior ſis accedente ſenecta?
Quid te exempta iuuat ſpinis de pluribus una?
Viuere ſi recte neſcis; decede peritis.
Luſiſti ſatis: ediſti ſatis, atque bibiſti:
Tempus abire tibi eſt: ne potum largius æquo
Rideat, et pulſet laſciua decentius ætas.

Q. HO-

Q. HORATII FLACCI
DE ARTE POETICA
LIBER.
AD PISONES.

HVMANO *capiti ceruicem pictor equinam*
Iungere ſi uelit, et uarias inducere plumas,
Vndiq; collatis membris: ut turpiter atrum
Deſinat in piſcem mulier formoſa ſuperne:
Spectatum admiſſi riſum teneatis amici?
Credite Piſones iſti tabulæ fore librum
Perſimilem, cuius, uelut ægri ſomnia, uanæ
Fingentur ſpecies: ut nec pes, nec caput uni
Reddatur formæ. pictoribus, atque poetis
Quidlibet audendi ſemper fuit æqua poteſtas.
Scimus, et hanc ueniá petimusq́ue, damusq́. uiciſſim.
Sed non ut placidis coeant immitia: non ut
Serpentes auibus geminentur, tigribus agni.
Inceptis grauibus plerunque, et magna profeſſis
Purpureus, late qui ſplendeat, unus, et alter
Aſſuitur pannus: cum lucus, et ara Dianæ,
Et properantis aquæ per amœnos ambitus agros,
Aut flumen Rhenum, aut pluuius deſcribitur arcus.
Sed nunc non erat his locus: et fortaſſe cupreſſum

Scis

Scis ſimulare. quid hoc, ſi fractis enatat expes
Nauibus, ære dato qui pingitur? amphora cœpit
Inſtitui: currente rota cur urceus exit?
Denique ſit quod uis ſimplex duntaxat, & unum,
Maxima pars uatum, pater, & iuuenes patre digni,
Decipimur ſpecie recti. breuis eſſe laboro,
Obſcurus fio. ſectantem leuia, nerui
Deficiunt, animiq́ue: profeſſus grandia turget:
Serpit humi, tutus nimium, timidusq. procellæ.
Qui uariare cupit rem prodigialiter unam:
Delphinum ſiluis appingit, fluctibus aprum.
In uitium ducit culpæ fuga: ſi caret arte.
Aemilium circa ludum faber Imus & ungues
Exprimet: & molles imitabitur ære capillos:
Infelix operis ſumma: quia ponere totum
Neſciet. hunc ego me, ſiquid componere curem,
Non magis eſſe uelim: quàm prauo uiuere naſo
Spectandum nigris oculis, nigroq́. capillo.
Sumite materiam ueſtris qui ſcribitis æquam
Viribus: & uerſate diu, quid ferre recuſent,
Quid ualeant humeri. cui lecta potenter erit res,
Nec facundia deſeret hunc, nec lucidus ordo.
Ordinis hæc uirtus erit, & uenus: aut ego fallor:
Vt iam nunc dicat: iam nunc debentia dici
Pleraque differat, & præſens in tempus omittat.
Hoc amet; hoc ſpernat promiſſi carminis auctor.
In uerbis etiam tenuis, cautusq́. ſerendis,
Dixeris egregie: notum ſi callida uerbum
Reddiderit iunctura nouum. ſi forte neceſſe eſt

Indicijs monſtrare recentibus abdita rerum:
Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
Continget: dabiturq. licentia ſumpta pudenter.
Et noua, fictaq. nuper habebunt uerba fidem: ſi
Græco fonte cadant, parce detorta. quid autem
Cæcilio, Plautoq. dabit Romanus ademptum
Virgilio, Varioque? ego cur acquirere pauca
Si poſſum, inuideor? cum lingua Catonis, & Enni
Sermonem patrium ditauerit: & noua rerum
Nomina protulerit? licuit, ſemperq. licebit,
Signatum præſente nota producere nomen.
Vt ſiluæ folijs pronos mutantur in annos:
Prima cadunt: ita uerborum uetus interit ætas:
Et iuuenum ritu florent modo nata, uigentque.
Debemur morti nos, noſtraque: ſiue receptus
Terra Neptunus, claſſes Aquilonibus arcet,
Regis opus: ſterilis ue diu palus, aptaq. remis
Vicinas urbes alit: & graue ſentit aratrum:
Seu curſum mutauit iniquum frugibus amnis,
Doctus iter melius: mortalia facta peribunt:
Nedum ſermonum ſtet honos, & gratia uiuax.
Multa renaſcentur, quæ iam cecidere cadentque,
Quæ nunc ſunt in honore uocabula: ſi uolet uſus:
Quem penes arbitrium eſt, et uis, et norma loquẽdi.
Res geſtæ regumque, ducumque, & triſtia bella
Quo ſcribi poſſent numero, monſtrauit Homerus.
Verſibus impariter iunctis querimonia primum,
Poſt etiam incluſa eſt uoti ſententia compos.
Quis tamen exiguos elegos emiſerit auctor:

Grammatici certant: & adhuc ſub iudice lis eſt.
Archilochum proprio rabies armauit iambo.
Hunc ſocci cepere pedem, grandesq́. cothurni,
Alternis aptum ſermonibus, et populares
Vincentem ſtrepitus, et natum rebus agendis.
Muſa dedit fidibus diuos, puerosq́. deorum,
Et pugilem uictorem, et equum certamine primũ,
Et iuuenum curas, & libera uina referre.
Deſcriptas ſeruare uices, operumq́. colores,
Cur ego, ſi nequeo, ignoroq́ue, poeta ſalutor?
Cur neſcire, pudens praue, quàm diſcere malo?
Verſibus exponi tragicis res comica non uult.
Indignatur item priuatis, ac prope ſocco
Dignis carminibus narrari cena Thyeſtæ.
Singula quæque locum teneant ſortita decenter.
Interdum tamen & uocem comœdia tollit:
Iratusq́. Chremes tumido delitigat ore.
Et tragicus plerunque dolet ſermone pedeſtri.
Telephus, & Peleus, cum pauper, et exſul uterq́ue,
Proijcit ampullas, & ſeſquipedalia uerba:
Si curat cor ſpectantis tetigiſſe querela.
Non ſatis eſt pulchra eſſe poemata: dulcia ſunto:
Et quocunque uolent; animum auditoris agunto.
Vt ridentibus arrident: ita flentibus adſunt
Humani uultus. ſi uis me flere; dolendum eſt
Primum ipſi tibi: tunc tua me infortunia lædent.
Telephe, uel Peleu, male ſi mandata loqueris,
Aut dormitabo, aut ridebo. triſtia mæſtum
Vultum uerba decent: iratum, plena minarum:

Luden-

Ludentem, laſciua: ſeuerum, ſeria dictu.
Format enim natura prius nos intus ad omnem
Fortunarum habitum: iuuat: aut impellit ad iram:
Aut ad humum mœrore grauit deducit; & angit:
Poſt effert animi motus interprete lingua.
Si dicentis erunt fortunis abſona dicta:
Romani tollent equites, peditesq. cachinnum.
Intererit multum Dauus ne loquatur, an heros;
Maturus ne ſenex, an adhuc florente iuuenta
Feruidus; an matrona potens, an ſedula nutrix;
Mercator ne uagus, cultor ne uirentis agelli;
Colchus, an Aſſyrius; Thebis nutritus, an Argis.
Aut famam ſequere: aut ſibi conuenientia finge
Scriptor. honoratum ſi forte reponis Achillem:
Impiger, iracundus, inexorabilis, acer,
Iura neget ſibi nata: nihil non arroget armis.
Sit Medea ferox, inuictaque: flebilis Ino:
Perfidus Ixion: Io uaga: triſtis Oreſtes.
Siquid inexpertum ſcenæ committis; et audes
Perſonam formare nouam: ſeruetur ad imum,
Qualis ab incepto proceſſerit: et ſibi conſtet.
Difficile eſt proprie communia dicere: tuq.
Rectius Iliacum carmen deducis in actus:
Quàm ſi proferres ignota, indictaq. primus.
Publica materies priuati iuris erit: ſi
Nec circa uilem, patulumq. moraberis orbem:
Nec uerbum uerbo curabis reddere, fidus
Interpres: nec deſilies imitator in arctum:
Vnde pedem proferre pudor uetet, aut operis lex.

Nec

Nec ſic incipies, ut ſcriptor Cyclicus olim,
Fortunam Priami cantabo, & nobile bellum.
Quid dignum tanto feret hic promiſſor hiatu?
Parturient montes: naſcetur ridiculus mus.
Quanto rectius hic, qui nil molitur inepte.
Dic mihi muſa uirum, captæ poſt tempora Troiæ,
Qui mores hominum multorum uidit, & urbes.
Non fumum ex fulgore, ſed ex fumo dare lucem
Cogitat: ut ſpecioſa dehinc miracula promat,
Antiphatem, Scyllamque, et cũ Cyclope Charybdim.
Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
Nec gemino bellum Troianum orditur ab ouo.
Semper ad euentum feſtinat: et in medias res
Non ſecus, ac notas, auditorem rapit: et quæ
Deſperat tractata niteſcere poſſe, relinquit.
Atque ita mentitur: ſic ueris falſa remiſcet,
Primo ne medium, medio ne diſcrepet imum.
Tu quid ego, et populus mecum deſideret, audi.
Si plauſoris eges aulæa manentis, et uſque
Seſſuri, donec cantor, uos plaudite, dicat:
Aetatis cuiuſque notandi ſunt tibi mores:
Mobilibusq. decor naturis dandus, & annis.
Reddere qui uoces iam ſcit puer: et pede certo
Signat humum; geſtit paribus colludere: et iram
Colligit, ac ponit temere: et mutatur in horas.
Imberbis iuuenis, tandem cuſtode remoto,
Gaudet equis, canibusque, et aprici gramine campi,
Cereus in uitium flecti, monitoribus aſper,
Vtilium tardus prouiſor, prodigus æris,

Sublimis, cupidusque, & amata relinquere pernix.
Conuerſis ſtudijs, ætas, animusq́. uirilis
Quærit opes, & amicitias: inſeruit honori:
Commiſiſſe cauet, quod mox mutare laboret,
Multa ſeuem circumueniunt incommoda: uel quod
Quærit, & inuentis miſer abſtinet, ac timet uti:
Vel quod res omnes timide, gelideq́. miniſtrat,
Dilator, ſpe longus, iners, auidusq́. futuri,
Difficilis, querulus, laudator temporis acti
Se puero, cenſor, caſtigatorq́. minorum.
Multa ferunt anni uenientes commoda ſecum:
Multa recedentes adimunt, ne forte ſeniles
Mandentur iuueni partes, pueroq́. uiriles:
Semper in adiunctis, æuoq́. morabimur aptis.
Aut agitur res in ſcenis: aut acta refertur.
Segnius irritant animos demiſſa per aurem,
Quàm quæ ſunt oculis ſubiecta fidelibus: & quæ
Ipſe ſibi tradit ſpectator. non tamen intus
Digna geri promes in ſcenam: multaq́. tolles
Ex oculis, quæ mox narret facundia præſens.
Nec pueros coram populo Medea trucidet:
Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus:
Aut in auem Progne uertatur: Cadmus in anguē.
Quodcunque oſtendis mihi ſic incredulus odi.
Ne ue minor, neu ſit quinto productior actu
Fabula, quæ poſci uult, & ſpectata reponi.
Nec deus interſit; niſi dignus uindice nodus
Inciderit: nec quarta loqui perſona laboret.
Actoris partes chorus, officiumq́. uirile

Defendat: neu quid medios intercinat actus.
Quod non propoſito conducat, & hæreat apte.
Ille bonis faueatq., & conſilietur amicis,
Et regat iratos, & amet peccare timentes.
Ille dapes laudet menſæ breuis: ille ſalubrem
Iuſtitiam, legesq., & apertis otia portis.
Ille tegat commiſſa: deosq. precetur, & oret,
Vt redeat miſeris, abeat fortuna ſuperbis.
Tibia non ut nunc orichalco uincta, tubæq.
Aemula, ſed tenuis, ſimplexq. foramine pauco
Aſpirare & adeſſe choris erat utilis; atque
Non dum ſpiſſa nimis complere ſedilia flatu.
Quò ſane populus numerabilis, ut pote paruus,
Et frugi caſtusq., uerecundusq. coibat,
Poſtquam cœpit agros extendere uictor: & urbem
Latior amplecti murus: uinoq. diurno
Placari Genius feſtis impune diebus:
Acceſſit numerisq., modisq. licentia maior.
Indoctus quid enim ſaperet, liberq. laborum,
Ruſticus, urbano confuſus, turpis honeſto?
Sic priſcæ motumq., & luxuriam addidit arti
Tibicen: traxitq. uagus per pulpita ueſtem.
Sic etiam fidibus uoces creuere ſeueris:
Et tulit eloquium inſolitum facundia præceps:
Vtiliumq. ſagax rerum, & diuina futuri
Sortilegis non diſcrepuit ſententia Delphis.
Carmine qui tragico uilem certauit ob hircum.
Mox etiam agreſtes ſatyros nudauit: & aſper
Incolumi grauitate iocum tentauit. eo quod

Illecebris erat, & grata nouitate morandus
Spectator functusq́. ſacris, & potus, & exlex.
Verum ita riſores, ita commendare dicaces
Conueniet ſatyros; ita uertere ſeria ludo:
Ne, quicunque deus, quicunque adhibebitur heros,
Regali conſpectus in auro nuper, & oſtro,
Migret in obſcuras humili ſermone tabernas:
Aut dum uitat humum, nubes, & inania captet
Effutire leues indigna tragœdia uerſus.
Vt feſtis matrona moueri iuſſa diebus:
Intererit ſatyris paullum pudibunda proteruis.
Non ego inornata, & dominantia nomina ſolum,
Verbaq́ue, Piſones, ſatyrorum ſcriptor amabo:
Nec ſic cnitar tragico differre colori;
Vt nihil interſit Dauus ne loquatur, an audax
Pithias, emuncto lucrata Simone talentum:
An cuſtos, famulusq́. Dei Silenus alumni.
Ex noto fictum carmen ſequar: ut ſibi quiuis
Speret idem: ſudet multum, fruſtraq́. laboret
Auſus idem. tantum ſeries, iuncturaq́. pollet:
Tantum de medio ſumptis accedit honoris.
Siluis deducti caueant me iudice Fauni;
Ne uelut innati triuijs, ac pæne forenſes,
Aut nimium teneris iuuenentur uerſibus unquam:
Aut immunda crepent, ignominioſaq́. dicta.
Offenduntur enim, quibus eſt equus, et pater, et res:
Nec, ſi quid fricti ciceris probat, & nucis emptor,
Aequis accipiunt animis: donant ue corona.
Syllaba longa breui ſubiecta, uocatur Iambus,

Pes

Pes citus: unde etiam trimetris accreſcere iuſſit
Nomen iambeis: cum ſenos redderet ictus,
Primus ad extremum ſimilis ſibi. non ita pridem,
Tardior ut paullo, grauiorq. ueniret ad aureis:
Spondeos ſtabilis in iura paterna recepit
Commodus, & patiens: non ut de ſede ſecunda
Cederet, aut quarta ſocialiter. hic & in Acci
Nobilibus trimetris apparet rarus, & Enni.
In ſcenam miſſos magno cum pondere uerſus,
Aut operæ celeris nimium, curaq. carentis,
Aut ignoratæ premit artis crimine turpi.
Non quiuis uidet immodulata poëmata iudex:
Et data romanis uenia eſt indigna poetis.
Iccirco ne uager, ſcribamq. licenter? an omneis
Viſuros peccata putem mea? tutus, & intra
Spem ueniæ cautus, uitaui denique culpam:
Non laudem merui. uos exemplaria Græca
Nocturna uerſate manu, uerſate diurna.
At ueſtri proaui Plautinos & numeros, &
Laudauere ſales, nimium patienter utrunque,
Ne dicam ſtulte, mirati: ſi modo ego, & uos
Scimus inurbanum lepido ſeponere dicto.
Legitimumq. ſonum digitis callemus, & aure.
Ignotum tragicæ genus inueniſſe camœnæ
Dicitur; & plauſtris uexiſſe poemata Theſpis:
Quæ canerent agerentq. peruncti fecibus ora.
Poſt hunc perſonæ, pallæq. repertor honeſtæ
Aeſchylus & modicis inſtrauit pulpita tignis:
Et docuit, magnumq. loqui, nitiq. cothurno.

Succeſſit uetus his comœdia, non ſine multa
Laude: ſed in uitium libertas excidit, & uim
Dignam lege regi. lex eſt accepta: chorusq́.
Turpiter obticuit, ſublato iure nocendi.
Nil intentatum noſtri liquere poetæ:
Nec minimum meruere decus, ueſtigia Græca
Auſi deſerere, & celebrare domeſtica facta:
Vel qui prætextas, uel qui docuere togatas.
Nec uirtute foret, claris ue potentius armis,
Quàm lingua, Latium: ſi non offenderet unum-
Quenque poetarum limæ labor, & mora. uos o
Pompilius ſanguis carmen reprehendite, quod non
Multa dies, & multa litura coercuit: atque
Perfectum, decies non caſtigauit ad unguem.
Ingenium miſera quia fortunatius arte
Credit: & excludit ſanos Helicone poetas
Democritus: bona pars non ungues ponere curat,
Non barbam: ſecreta petit loca: balnea uitat.
Nanciſcetur enim pretium, nomenq́. poetæ:
Si tribus Anticyris caput inſanabile nunquam
Tonſori Licino commiſerit. O ego læuus,
Qui purgor bilem ſub uerni temporis horam.
Non alius faceret meliora poemata. uerum
Nil tanti eſt. ergo fungar uice cotis: acutum
Reddere quæ ferrum ualet, exors ipſa ſecandi.
Munus, & officium, nil ſcribens ipſe, docebo:
Vnde parentur opes: quid alat, formetq́. poetam:
Quid deceat: quid non: quò uirtus, quò ferat error.
Scribendi recte, ſapere eſt & principium, & fons.

Rem

Rem tibi Socraticæ poterunt oſtendere chartæ:
Verbaq́. prouiſam rem non inuita ſequentur.
Qui didicit, patriæ quid debeat; & quid amicis
Quo ſit amore parens, quo frater amãdus, et hoſpes,
Quod ſit conſcripti, quod iudicis officium: quæ
Partes in bellum miſſi ducis: ille profecto
Reddere perſonæ ſcit conuenientia cuique.
Reſpicere exemplar uitæ, morumq́. iubebo
Doctum imitatorem: & ueras hinc ducere uoces.
Interdum ſpecioſa iocis, morataq́. recte
Fabula, nullius ueneris, ſine pondere, & arte,
Valdius oblectat populum, meliusq́. moratur:
Quàm uerſus inopes rerum, nugæq. canoræ.
Graijs ingenium, Graijs dedit ore rotundo
Muſa loqui, præter laudem nullius auaris.
Romani pueri longis rationibus aſſem
Diſcunt in partes centum diducere. dicat
Filius Albini, ſi de quincunce remota eſt
Vncia: quid ſuperat? poteras dixiſſe triens. heus
Rem poteris ſeruare tuam. redit uncia: quid fit?
Semis: ad hæc animos ærugo, & cura peculi,
Cum ſemel imbuerit: ſperamus carmina fingi
Poſſe linenda cedro, & leui ſeruanda cupreſſo?
Aut prodeſſe uolunt, aut delectare poetæ:
Aut ſimul & iucunda, & idonea dicere uitæ.
Quidquid præcipies, eſto breuis, ut cito dicta
Percipiant animi dociles: teneantq́. fideles.
Omne ſuperuacuum pleno de pectore manat.
Ficta uoluptatis cauſſa, ſint proxima ueris.

Nec quodcunque uolet, poſcat ſibi fabula credi:
Neu pranſæ Lamiæ uiuum puerum extrahat aluo.
Centuriæ ſeniorum agitant expertia frugis:
Celſi prætereunt auſtera poemata Rhamnes.
Omne tulit punctum, qui miſcuit utile dulci,
Lectorem delectando, pariterq. monendo.
Hic meret æra liber Soſiis: hic & mare tranſit;
Et longum noto ſcriptori prorogat æuum.
Sunt delicta tamen, quibus ignouiſſe uelimus.
Ná neq. chorda ſonú reddit, qué uult manus, et més:
Poſcentiq. grauem perſæpe remittit acutum:
Nec ſemper feriet quodcunque minabitur arcus.
Verum ubi plura nitent in carmine: non ego paucis
Offendar maculis: quas aut incuria fudit:
Aut humana parum cauit natura. quid ergo?
Vt ſcriptor ſi peccat idem librarius uſque,
Quamuis eſt monitus, uenia caret: & citharœdus
Ridetur; chorda qui ſemper oberrat eadem:
Sic mihi, qui multum ceſſat, fit Chœrilus ille,
Quem bis, terq. bonum, cum riſu miror: & idem
Indignor, quandoque bonus dormitat Homerus.
Verum opere in longo fas eſt obrepere ſomnum.
Vt pictura, poeſis erit, quæ, ſi propius ſtes,
Te capiet magis: & quædam, ſi longius abſtes.
Hæc amat obſcurum: uolet hæc ſub luce uideri,
Iudicis argutum quæ non formidat acumen.
Hæc placuit ſemel: hæc decies repetita placebit.
O maior iuuenum, quamuis & uoce paterna
Fingeris ad rectum, & per te ſapis: hoc tibi dictum

Tolle

Tolle memor: certis medium, & tolerabile rebus
Recte concedi. conſultus iuris, & actor
Cauſſarum mediocris, abeſt uirtute diſerti
Meſſallæ: nec ſcit quantum Caſcellius Aulus:
Sed tamen in pretio eſt. mediocribus eſſe poetis
Non homines, non Di, non conceſſere columnæ.
Vt gratas inter menſas ſymphonia diſcors,
Et craſſum unguentum, et Sardo cũ melle papauer,
Offendunt: poterat duci quia cœna ſine iſtis:
Sic animis natum, inuentumq́. poema iuuandis,
Si paullum ſummo diſceſſit: uergit ad imum.
Ludere qui neſcit, campeſtribus abſtinet armis:
Indoctusq́. pilæ, diſci'ue, trochi'ue quieſcit:
Ne ſpiſſæ riſum tollant impunæ coronæ.
Qui neſcit, uerſus tamen audet fingere. quid ni?
Liber & ingenuus, præſertim cenſus equeſtrem
Summam nummorum, uitioq́. remotus ab omni.
Tu nihil inuita, dices, faciesq́. Minerua:
Id tibi iudicium eſt, ea mens. ſiquid tamen olim
Scripſeris; in Metij deſcendat iudicis aures,
Et patris, et noſtras: nonumq́. prematur in annum.
Membranis intus poſitis delere licebit,
Quod non edideris. neſcit uox miſſa reuerti.
Silueſtres homines ſacer, interpresq́. Deorum
Cædibus, & uictu fœdo deterruit Orpheus.
Dictus ob hoc lenire tigres, rapidosq́. Leones.
Dictus & Amphion Thebanæ conditor arcis
Saxa mouere ſono teſtudinis, & prece blanda
Ducere quo uellet. fuit hæc ſapientia quondam,

Publica

Publica priuatis ſcernere, ſacra profanis:
Concubitu prohibere uago: dare iura maritis:
Oppida moliri: leges incidere ligno.
Sic honor, & nomen diuinis uatibus, atque
Carminibus uenit. poſt hos inſignis Homerus,
Tirtæusq. mares animos in Martia bella
Verſibus exacuit. dictæ per carmina ſortes:
Et uitæ monſtrata uia eſt: & gratia regum
Pierijs tentata modis: ludusq. repertus,
Et longorum operum finis: ne forte pudori
Sit tibi muſa lyræ ſolers, & cantor Apollo.
Natura fieret laudabile carmen, an arte,
Quæſitum eſt. ego nec ſtudium ſine diuite uena,
Nec rude quid proſit uideo ingenium: alterius ſic
Altera poſcit opem res: & coniurat amice.
Qui ſtudet optatam curſu contingere metam,
Multa tulit, fecitq. puer: ſudauit, & alſit:
Abſtinuit Venere, & uino. qui Pythia cantat
Tibicen: didicit prius, extimuitq. magiſtrum.
Nunc ſatis eſt dixiſſe, ego mira poemata pango.
Occupet extremum ſcabies. mihi turpe relinqui eſt:
Et quod non didici, ſane neſcire fateri.
Vt præco ad merces turbam qui cogit emendas:
Aſſentatores iubet ad lucrum ire poeta
Diues agris, diues poſitis in fœnore nummis.
Si uero eſt, unctum qui recte ponere poſſit:
Et ſpondere leui pro paupere: & eripere atris
Litibus implicitum: mirabor, ſi ſciet inter-
Noſcere mendacem, uerumq. beatus amicum.

Tu ſeu donaris, ſeu quid donare uoles cui:
Nolito ad uerſus tibi factos ducere plenum
Lætitiæ. clamabit enim, pulchre, bene, recte:
Palleſcet ſuper his: etiam ſtillabit amicis
Ex oculis rorem: ſaliet: tundet pede terram.
Vt qui conducti plorant in funere, dicunt,
Et faciunt prope plura dolentibus ex animo: ſic
Deriſor uero plus laudatore mouetur.
Reges dicuntur multis urgere culullis,
Et torquere mero, quem perſpexiſſe laborent:
An ſit amicitia dignus. ſi carmina condes:
Nunquam te fallant animi ſub uulpe latentes.
Quinctilio ſiquid recitares, corrige ſodes
Hoc, aiebat, & hoc. melius te poſſe negares:
Bis, terq. expertum fruſtra, delere iubebat:
Et male tornatos incudi reddere uerſus.
Si defendere delictum, quàm uertere malles:
Nullum ultra uerbum: aut operam ſumebat inanẽ:
Quin ſine riuali teq. & tua ſoles amares.
Vir bonus, & prudens uerſus reprehendet inertes:
Culpabit duros incomptis allinet atrum
Tranſuerſo calamo ſignum: ambitioſa recidet
Ornamenta: parum claris lucem dare coget:
Arguet ambigue dictum: mutanda notabit:
Fiet Ariſtarchus: nec dicet, cur ego amicum
Offendam in nugis? hæ nugæ ſeria ducent
In mala deriſum ſemel, exceptumq. ſiniſtre.
Vt mala quem ſcabies, aut morbus regius urget,
Aut fanaticus error, & iracunda Diana:

Væſanum

Veſanum tetigiſſe timent, fugiuntq́. poetam,
Qui ſapiunt: agitant pueri: incautiq́. ſequuntur.
Hic, dum ſublimes uerſus ructatur, & errat:
Si ueluti merulis intentus decidit auceps
In puteum, foueam'ue: licet, ſuccurrite, longum
Clamet, io ciues: non ſit, qui tollere curet.
Siquis curet opem ferre, et demittere funem:
Qui ſcis, an prudens huc ſe deiecerit? atque
Seruari nolit? dicam, Siculiq́. poetæ
Narrabo interitum. Deus immortalis haberi
Dum cupit Empedocles: ardentem frigidus Aetnam
Inſiluit. ſit ius, liceatq́. perire poetis.
Inuitum qui ſeruat, idem facit occidenti.
Nec ſemel hoc fecit: nec ſi retractus erit: iam
Fiet homo: et ponet famoſæ mortis amorem.
Nec ſatis apparet, cur uerſus factitet: utrum
Minxerit in patrios cineres: an triſte bidental
Mouerit inceſtus. certe furit: ac uelut urſus,
Obiectos caueæ ualuit ſi frangere clathros:
Indoctum, doctumq́. fugat recitator acerbus.
Quem uero arripuit, tenet, occiditq́. legendo,
Non miſſura cutem niſi plena cruoris hirudo.

Q. HO-

Q. HORATII FLACCI SERMONVM

LIBER I.

SATYRA PRIMA.

QVI FIT, *Mæcenas, ut nemo, quam ſibi ſortem*
Seu ratio dederit; ſeu ſors obiecerit, illa
Contentus uiuat: laudet diuerſa ſequentes?
O fortunati mercatores, grauis annis
Miles ait, multo iam fractus membra labore.
Contra mercator, nauim iactantibus auſtris,
Militia eſt potior. quid enim? concurritur: horæ
Momento aut cita mors uenit, aut uictoria læta.
Agricolam laudat iuris, legumq́. peritus.
Sub galli cantum, conſultor ubi oſtia pulſat.
Ille datis uadibus, qui rure extractus in urbem eſt;
Solos felices uiuentes clamat in urbe.
Cetera de genere hoc (adeo ſunt multa) loquacem
Delaſſare ualent Fabium. ne te morer: audi,
Quo rem deducam. ſiquis deus, en ego, dicat,
Iam faciam, quod uultis. eris tu, qui modo miles,
Mercator: tu conſultus modo, ruſticus, hinc uos,
Vos hinc mutatis diſcedite partibus. eia
Quid ſtatis? nolunt. atqui licet eſſe beatis.

Quid

Quid cauſſæ eſt, merito quin illis Iupiter ambas
Iratus buccas inflet? neque ſe fore poſthac
Tam facilem dicat, uotis ut præbeat aurem?
Præterea, ne ſic, ut qui iocularia, ridens
Percurram: quanquam ridentem dicere uerum
Quid uetat? ut pueris olim dant cruſtula blandi
Doctores; elementa uelint ut diſcere prima.
Sed tamen amoto quæramus ſeria ludo.
Ille grauem duro terram qui uertit aratro:
Perfidus hic caupo, miles, nautæque, per omne
Audaces mare qui currunt: hac mente laborem
Seſe ferre, ſenes ut in otia tuta recedant,
Aiunt: cum ſibi ſint congeſta cibaria: ſicut
Paruula, nam exemplo eſt magni formica laboris,
Ore trahit quodcunque poteſt: atque addit aceruo,
Quem ſtruit, aut ignara, ac non incauta futuri.
Quæ, ſimul inuerſum contriſtat aquarius annum;
Non uſquam prorepit: & illis utitur ante
Quæſitis patiens. cum te neque feruidus æſtus
Dimoueat lucro: neque hiems, ignis, mare, ferrum:
Nil obſtet tibi: dum ne ſit te ditior alter.
Quid iuuat immenſum te argenti pondus, & auri
Furtim defoſſa timidum deponere terra?
Quòd ſi comminuas, uilem redigatur ad aſſem.
At ni id fit, quid habet pulchri conſtructus aceruus?
Millia frumenti tua triuerit area centum.
Non tuus hoc capiet uenter plus, quàm meus: ut ſi
Reticulum panis uenales inter onuſto
Forte uehas humero: nihilo plus accipias, quàm

Qui

Qui nil portarit. uel dic, quid referat intra
Naturæ fines uiuenti, iugera centum, an
Mille aret? at ſuaue eſt ex magno tollere aceruo.
Dum ex paruo nobis tantundem haurire relinquas:
Cur tua plus laudes cumeris granaria noſtris?
Vt tibi ſi ſit opus liquidi non amplius urna,
Vel cyatho: & dicas, magno de flumine mallem,
Quàm ex hoc fonticulo tantundem ſumere. eo fit,
Plenior ut ſiquos delectet copia iuſto:
Cum ripa ſimul auulſos ferat Aufidus acer.
At qui tantuli eget, quanto eſt opus; is neque limo
Turbatam haurit aquã; neque uitã amittit in undis.
At bona pars hominum decepta cupidine falſo,
Nil ſatis eſt, inquit: quia tanti, quantũ habeas, ſis.
Quid facias illi? iubeas miſerum eſſe libenter:
Quatenus id facit. ut quidam memoratur Athenis
Sordidus, ac diues, populi contemnere uoces
Sic ſolitus: populus me ſibilat: at mihi plaudo
Ipſe domi: ſimul ac nummos contemplor in arca.
Tantalus a labris ſitiens fugientia captat
Flumina. quid rides? mutato nomine de te
Fabula narratur. congeſtis undique ſaccis
Indormis inhians: & tanquam parcere ſacris
Cogeris: aut pictis tanquam gaudere tabellis.
Neſcis, quid ualeat nummus: quem præbeat uſum.
Panis ematur, olus, uini ſextarius: adde,
Quis humana ſibi doleat natura negatis.
An uigilare metu exanimem, noctesque, diesque
Formidare malos fures, incendia, ſeruos,

Ne te compilent, fugientes: hoc iuuat? horum
Semper ego optarim pauperrimus eſſe bonorum.
At ſi condoluit tentatum frigore corpus:
Aut alius caſus lecto te affixit: habes qui
Aſſideat; fomenta paret; medicum roget, ut te
Suſcitet: ac reddat natis, cariſq́. propinquis.
Non uxor ſaluum te uult, non filius. omnes
Vicini oderunt; noti, pueri, atque puellæ.
Miraris, cum tu argento poſt omnia ponas;
Si nemo præſtet, quem non merearis, amorem?
At ſi cognatos, nullo natura labore
Quos tibi dat, retinere uelis, ſeruareq́. amicos:
Infelix operam perdas: ut ſiquis aſellum
In campum doceat parentem currere frænis.
Denique ſit finis quærendi: quoq́. habeas plus:
Pauperiem metuas minus: & finire laborem
Incipias, parto quod auebas: nec facias, quod
Vuidius quidam (non longa eſt fabula) diues,
Vt metiretur nummos: ita ſordidus, ut ſe
Non unquam ſeruo melius ueſtiret: ad uſque
Supremum tempus, ne ſe penuria uictus
Opprimeret, metuebat. at hunc liberta ſecuri
Diuiſit medium fortiſſima Tyndaridarum.
Quid mi igitur ſuades? ut uiuam Menius? aut ſic,
Vt Nomentanus? pergis pugnantia ſecum
Frontibus aduerſis componere. non ego auarum
Cum ueto te fieri: uappam iubeo, ac nebulonem.
Eſt inter Tanaim quiddam, ſocerumq́. Viſelli.
Eſt modus in rebus: ſunt certi denique fines;

Quos ultra, citraq. nequit conſiſtere rectum,
Illuc, unde abij, redeo. nemon ut auarus
Se probet: ac potius laudet diuerſa ſequentes:
Quodque aliena capella gerat diſtentius uber,
Tabeſcat? neque ſe maiori pauperiorum
Turbæ comparet? hunc, atq. hũc ſuperare laboret?
Sic feſtinanti ſemper, locupletior obſtat:
Vt cum carceribus miſſos rapit ungula currus:
Inſtat equis auriga, ſuos uincentibus, illum
Præteritum temnens extremos inter euntem.
Inde fit; ut raro, qui ſe uixiſſe beatum
Dicat: & exacto contentus tempore uitæ
Cedat, uti conuiua ſatur, reperire queamus.
Iam ſatis eſt. ne me Criſpini ſcrinia Lippi
Compilaſſe putes, uerbum non amplius addam.

SATYRA II.

AMBVBAIARVM *collegia, pharmacopolæ,*
Mendici, mimæ, balatrones, hoc genus omne
Mæſtum, ac ſolicitum eſt cantoris morte Tigelli.
Quippe benignus erat. contra hic, ne prodigus eſſe
Dicatur metuens, inopi dare nolit amico;
Frigus quo, duramq. famem depellere poſſit.
Hunc ſi perconteris, aui cur, atque parentis
Præclaram ingrata ſtringat malus ingluuie rem
Omnia conductis coemens obſonia nummis:
Sordidus, atque animi quod parui nolit haberi;
Reſpondet. laudatur ab his: culpatur ab illis.

Fuſidius uappæ famam timet, ac nebulonis,
Diues agris, diues poſitis in fœnore nummis.
Quinas hic capiti mercedes exigit: atque
Quanto perditior quiſque eſt, tanto acrius urget.
Nomina ſectatur modo ſumpta ueſte uirili
Sub patribus duris tironum. maxime, quis non,
Iupi ter, ex clamet; ſimulatque audiuit? at ipſe
Pro queſtu ſumptum facit. hic, uix credere poſſis,
Quàm ſibi non ſit amicus; ita ut pater ille, Terenti
Fabula quem miſerum nato uixiſſe fugato
Inducit; non ſe pejus cruciauerit, atque hic.
Siquis nunc quærat, quò res hæc petinet? illuc.
Dum uitant ſtulti uitia; in contraria currunt.
Malchinus tunicis demiſſis ambulat: eſt qui
Inguen ad obſcœnum ſubductis uſque facetus.
Paſtillos Rufillus oret: Gorgonius hircum.
Nil medium eſt. ſunt qui nolint tetigiſſe, niſi illas,
Quarum ſubſuta talos tegat inſtita ueſte.
Contra, alius nullam, niſi olenti in fornice ſtantem.
Quidam notus homo, cum exiret fornice: macte
Virtute eſto, inquit ſententia dia Catonis.
Nam ſimulac uenas inflauit tetra libido:
Huc iuuenes æquum eſt deſcendere: non alienas
Permolere uxores. nolim laudarier, inquit,
Sic me, mirator cunni Cupennius albi.
Audire eſt operæ pretium, procedere recte
Qui mœchis non uultis: ut omni parte laborent:
Vtq; illis multo corrupta dolore uoluptas,
Atque hæc rara, cadat dura inter ſæpe pericla.

Hic ſe præcipitem tecto dedit: ille flagellis
Ad mortem cæſus: fugiens hic decidit acrem
Prædonũ in turbã: dedit hic pro corpore nummos:
Hunc perminxerunt calones. quin etiam illud
Accidit; ut quidam teſtes, caudamq́. ſalacem
Demeteret ferro. iure omnes: Galba negabat.
Tutior at quanto merx eſt in claſſe ſecunda?
Libertinarum dico: Salluſtius in quas
Non minus inſanit: quam qui mœchatur. aut hic ſi
Qua res, qua ratio ſuaderet: quaq́. modeſte
Munificum eſſe licet, uellet bonus, atque benignus
Eſſe: daret quantum ſatis eſſet: nec ſibi damno,
Dedecoriq́. foret: uerum hoc ſe amplectitur uno;
Hoc amat, & laudat: matronã nullam ego tango.
Vt quondam Marſæus amator Originis, ille
Qui patrium mimæ donat: fundumq́. laremq́ue:
Nil fuerit mi, inquit, cum uxoribus unquam alienis:
Verum eſt cum mimis: eſt cum meretricibus. unde
Fama malũ grauius, quàm res, trahit. an tibi abũde
Perſonam ſatis eſt, non illud, quidquid ubique
Officit, euitare? bonam deperdere famam,
Rẽ patris oblimare, malum eſt ubicunq. quid inter-
Eſt in matrona, ancilla, pecces'ue togata?
Villius in Fauſta Syllæ gener, hoc miſer uno
Nomine deceptus, pœnas dedit uſque, ſuperq́.
Quàm ſatis eſt, pugnis cæſus, ferroq́. petitus,
Excluſus fore, cum Longarenus foret intus.
Huic ſi mutonis uerbis mala tanta uidentis
Diceret hæc animus; quid uis tibi? nunquid ego a te

Magno prognatum depoſco conſule cunnum,
Velatumq́. ſtola, mea cum conferbuit ira?
Quid reſponderet? magno patre nata puella eſt.
At quanto meliora monet, pugnantiaq́. iſtis
Diues opis natura ſuæ. tu ſi modo recte
Diſpenſare uelis: ac non fugienda petendis
Immiſcere. tuo uitio, rerum ne labores,
Nil referre putas? quare, ne pœniteat te,
Deſine matronas ſectarier: unde laboris
Plus haurire mali eſt: quàm ex re decerpere fructus.
Nec magis huic inter niueos, uirideſq́. lapillos,
Sit licet hoc Chærinte tuũ, tenerũ eſt femur, aut crus
Rectius: atque etiam melius perſæpe togatæ.
Adde huc, quòd mercem ſine fucis geſtat: aperte
Quod uenale habet, oſtendit: nec, ſiquid honeſti eſt,
Iactat, habetq́. palam: quærit quo turpia celet.
Regibus hic mos eſt: ubi equos mercantur, apertos
Inſpiciunt: ne, ſi facies (ut ſæpe) decora
Molli fulta pede eſt: emptorem inducat hiantem,
Quod pulchræ clunes, breue quod caput, ardua cer-
Hoc illi recte: ne corporis optima Lynceis (uix.
Contemplere oculis: Hypſea cæcior, illa,
Quæ mala ſunt, ſpectes. o crus, o brachia: uerum
Depygis, naſuta, breui latere, ac pede longo eſt.
Matronæ, præter faciem, nil cernere poſſis,
Cetera, ni Catia eſt, demiſſa ueſte tegentis.
Si interdicta petes, uallo circundata, (nam te
Hoc facit inſanum) multæ tibi tum officient res:
Cuſtodes, lectica, ciniflones, paraſitæ,

Ad talos ſtola demiſſa, & circundata palla
Plurima: quæ inuideant pure apparere tibi rem.
Altera nil obſtat: Cois tibi pæne uidere eſt,
Vt nudam: ne crure malo, ne ſit pede turpi:
Metiri poſſis oculo latus. an tibi mauis
Inſidias fieri, pretiumq́. auellier, ante,
Quàm mercem oſtendi? leporem uenator, ut alta
In niue ſectatur: poſitum ſic, tangere nolit;
Cantat, et apponit. meus eſt amor huic ſimilis: nam
Tranſuolat in medio poſita: & fugientia captat.
Hiſcine uerſiculis ſperas tibi poſſe dolores,
Atque æſtus, curasq́. graues e pectore pelli?
Nonne cupidinibus ſtatuit natura modum quem?
Quid latura, ſibi quid ſit dolitura negatum,
Quærere plus prodeſt; & inane abſcindere ſoldo.
Num, tibi cum fauces urit ſitis: aurea quæris
Pocula? num eſuriens faſtidis omnia præter
Pauoné, rhombúq́.? tument tibi cú inguina: num, ſi
Ancilla, aut uerna eſt præſto puer; impetus in quem
Continuo fiat; malis tentigine rumpi?
Non ego: nanq. parabilé amo Veneré, facilemq́ue.
Illam poſt paullo, ſed pluris, ſi exierit uir.
Gallis hanc Philodemus ait: ſibi, quæ neque magno
Stet pretio: neque cunctetur, cum eſt iuſſa, uenire.
Candida, rectaq́. ſit, munda hactenus, ut neq. lóga,
Nec magis alba uelit, quam det natura, uideri.
Hæc ubi ſuppoſuit dextro corpus mihi leuum:
Ilia, & Aegeria eſt: do nomen quodlibet illi.
Nec uereor ne, dum futuo, uir rure recurrat:

Ianua frangatur : latret canis : undique magno
Pulſa domus ſtrepitu reſonet : uel pallida lecto
Deſiliat mulier : miſeram ſe conſcia clamet :
Cruribus hæc metuat : doti deprenſa : egomet mi.
Diſcincta tunica fugiendum eſt , ac pede nudo :
Ne nummi pereant , aut pyga , aut denique fama.
Deprendi miſerum eſt . Fabio uel iudice uincam.

SATYRA III.

OMNIBVS *hoc uitiũ eſt cantoribus , inter amicos*
Vt nunquam inducant animum cantare, rogati :
Iniuſſi nunquam deſiſtant . Sardus habebat
Ille Tigellius hoc . Cæſar , qui cogere poſſet ,
Si peteret per amicitiam patris , atque ſuam ; non
Quicquam proficeret . ſi collibuiſſet ; ab ouo
Vſque ad mala citaret , Io Bacche , modo ſumma
Voce,modo hac reſonans,quæ chordis quattuor ima.
Nil æquale homini fuit illi : ſæpe uelut qui
Currebat fugiens hoſtem . perſæpe uelut qui
Iunonis ſacra ferret . habebat ſæpe ducentos ,
Sæpe decem ſeruos . modo reges , atque tetrarchas ,
Omnia magna loquens:modo,ſit mihi mẽſa tripes,et
Concha ſalis puri , & toga , quæ defendere frigus ,
Quamuis craſſa , queat . decies centena dediſſes
Huic parco paucis contento : quinque diebus
Nil erat in loculis . noctes uigilabat ad ipſum
Mane : diem totum ſtertebat . nil fuit unquam
Sic impar ſibi . nunc aliquis dicat mihi , quid tu ?

Nulla ne habes uitia? immo alia, haud fortaſſe mino
Menius abſentem Neuiũ cum carperet: heus tu(ra.
Quidam ait, ignoras te? an ut ignotum dare nobis
Verba putas? egomet mi ignoſco, Menius inquit.
Stultus, & improbus hic amor eſt, dignusq́. notari.
Cum tua peruideas oculis mala lippus inunctis,
Cur in amicorum uitijs tam cernis acutum,
Quã aut aquila, aut ſerpẽs Epidaurius? at tibi cõtra
Euenit: inquirant uitia ut tua rurſus & illi.
Iracundior eſt paullo, minus aptus acutis
Naribus horum hominum: rideri poſſit, eo quòd
Ruſticius tonſo toga defluit, & male laxus
In pede calceus hæret. at eſt bonus; ut melior uir
Non alius quiſquã: at tibi amicus: at ingeniũ ingens
Inculto latet hoc ſub corpore. denique te ipſum
Concute: nunqua tibi uitiorum inſeuerit olim
Natura, aut etiam conſuetudo mala. nanque
Neglectis urenda filix innaſcitur agris.
Illuc præuertamur: amatorem quod amicæ
Turpia decipiunt cæcum uitia: aut etiam ipſa hæc
Delectant: ueluti Balbinum polypus Agnæ.
Vellem in amicitia ſic erraremus: & iſti
Errori nomen uirtus poſuiſſet honeſtum.
At pater ut gnati, ſic nos debemus amici,
Si quod ſit uitium, non faſtidire. ſtrabonem
Appellat pætum pater: & pullum, male paruus
Si cui filius eſt: ut abortiuus fuit olim
Siſyphus. hunc uarum, diſtortis cruribus: illum
Balbutit ſcaurum, prauis fultum male talis.

Parcius hic uiuit; frugi dicatur ineptus
Et iactantior hic paullo eſt: concinnus amicis
Poſtulat, ut uideatur. at eſt turculentior. atque
Plus æquo liber: ſimplex, fortisq. habeatur.
Caldior eſt: acres inter numeretur. opinor
Hæc res & iungit, iunctos & ſeruat amicos.
At nos uirtutes ipſas inuertimus: atque
Sincerum cupimus uas incruſtare. probus quis
Nobiſcum uiuit, multum demiſſus homo? illi
Tardo cognomen pingui damus. hic fugit omnes
Inſidias: nulliq. malo latus obdit apertum:
Cum genus hoc inter uitæ uerſetur: ubi acris
Inuidia atque uigent ubi crimina. pro bene ſano,
Ac non incauto, fictum, aſtutumq. uocamus.
Simplicior ſiquis: qualem me ſæpe libenter
Obtulerim tibi Mæcenas: ut forte legentem,
Aut tacitum impellam, quouis ſermone moleſtus:
Communi ſenſu plane caret, inquimus. eheu
Quàm temere in noſmet legem ſancimus iniquam.
Nam uitijs nemo ſine naſcitur. optimus ille eſt,
Qui minimus urgetur. amicus dulcis, ut æquum eſt,
Cum mea compenſet uitijs bona: pluribus hiſce
(Si modo plura mihi bona ſunt) inclinet: amari
Si uolet, hac lege in trutina ponetur eadem.
Qui, ne tuberibus proprijs offendat amicum,
Poſtulat: ignoſcat uerrucis illius æquum eſt
Peccatis ueniam poſcentem, reddere rurſus.
Denique, quatinus excidi penitus uitium iræ,
Cetera item nequeunt ſtultis hærentia: cur non
Pon-

Ponderibus, modulisq́. ſuis ratio utitur? ac res
Vt quæque eſt, ita ſupplicijs delicta coercet?
Siquis eum ſeruum, patinam qui tollere iuſſus,
Semeſos piſces, tepidumq́. ligurierit ius,
In cruce ſuffigat: Labeone inſanior inter
Sanos dicatur. quanto hoc furioſius, atque
Maius peccatum eſt? paullum deliquit amicus:
Quod niſi concedas, habeare inſuauis. acerbus
Odiſti: & fugis, ut Druſonem debitor æris:
Qui, niſi cum triſtes miſero uenere kalendæ,
Mercedé, aut nummos unde unde extricat: amaras,
Porrecto iugulo, hiſtorias, captiuus ut, audit.
Comminxit lectum potus: menſa'ue catillum
Euandri manibus tritum deiecit: ob hanc rem:
Aut poſitum ante mea quia pullum in parte catini
Suſtulit eſuriens, minus hoc iucundus amicus
Sit mihi? quid faciam, ſi furtum fecerit? aut ſi
Prodiderit commiſſa fide? ſponſum'ue negarit?
Quis paria eſſe fere placuit peccata, laborant,
Cum uentú ad uerú eſt: ſenſus, moresq́. repugnant,
Atque ipſa utilitas iuſti prope mater, & æqui.
Cum prorepſerunt primis animalia terris,
Mutú, et turpe pecus, glandé, atque cubilia propter,
Vnguibus, et pugnis, dein fuſtibus, atque ita porro
Pugnabant armis, quæ poſt fabricauerat uſus:
Donec uerba, quibus uoces, ſenſusq́. notarent,
Nominaq́. inuenere. dehinc abſiſtere bello;
Oppida cœperunt munire; & ponere leges,
Nequis fur eſſet, neu latro, neu quis adulter.

Nam

Nam fuit ante Helenam cunnus deterrima belli
Cauſſa: ſed ignotis perierunt mortibus illi,
Quos Venerem incertam rapientes, more ferarum,
Viribus editior cædebat: ut in grege taurus.
Iura inuenta metu iniuſti fateare neceſſe eſt:
Tempora ſi, faſtosq́. uelis euoluere mundi:
Nec natura poteſt iuſto ſecernere iniquum:
Diuidit ut bona diuerſis, fugienda petendis:
Nec uincet ratio hoc; tantundem ut peccet, idemq́.
Qui teneros caules alieni fregerit horti:
Et qui nocturnus diuum ſacra legerit. adſit
Regula; peccatis quæ pœnas irroget æquas:
Ne ſcutica dignum, horribili ſectere flagello:
Nam ut ferula cædas meritum maiora ſubire
Verbera; non uereor: cum dicas eſſe pares res
Furta latrocinijs: & magnis parua, mineris
Falce reciſurum ſimili te, ſi tibi regnum
Permittant homines. ſi diues, qui ſapiens eſt,
Et ſutor bonus, & ſolus formoſus, & eſt rex:
Cur optas, quod habes? non noſti, quid pater, inquit,
Chryſippus dicat: ſapiens crepidas ſibi nunquam,
Nec ſoleas fecit: ſutor tamen eſt ſapiens. quo?
Vt quamuis tacet Hermogenes: cantor tamen, atque
Optimus eſt modulator; ut Alfenus uafer omni
Abiecto inſtrumento artis, clauſaq́. taberna,
Sutor erat: ſapiens operis ſic optimus omnis
Eſt opifex: ſi rex ſolus. uellunt tibi barbam
Laſciui pueri: quos tu niſi fuſte coerces;
Vrgeris turba circum te ſtante, miſerq́.

Rumperis: & latras magnorum maxima regum.
Ne longum faciam: dum tu quadrante lauatum
Rex ibis: neque te quiſquam ſtipator, ineptum
Præter Criſpinum: ſectabitur: & mihi dulces
Ignoſcent, ſiquid peccauero ſtultus, amici:
Inq. uicem illorum patiar delicta libenter:
Priuatusq. magis uiuam te rege beatus.

SATYRA IIII.

EVPOLIS, *atq. Cratinus, Ariſtophanesq. poetæ,*
Atque alij, quorum comœdia priſca uirorum eſt:
Siquis erat dignus deſcribi, quòd malus, aut fur,
Quòd mœchus foret, aut ſicarius, aut alioqui
Famoſus: multa cum libertate notabant.
Hinc omnis pendet Lucillius hoſce ſecutus,
Mutatis tantum pedibus, numerisq. facetus,
Emunctæ naris, durus componere uerſus.
Nam fuit hoc uitioſus: in hora ſæpe ducentos,
Vt magnum, uerſus dictabat ſtans pede in uno;
Cum flueret lutulentus. erat, quod tollere uelles.
Garrulus, atque piger ſcribendi ferre laborem,
Scribendi recte: nam ut multum, nil moror. ecce
Criſpinus minimo me prouocat: accipe ſi uis,
Accipe iam tabulas. detur nobis locus, hora,
Cuſtodes: uideamus uter plus ſcribere poſſit.
Di bene fecerunt: inopis me, quodq. puſilli
Finxerunt animi; raro, & perpauca loquentis.
At tu concluſas hircinis follibus auras

Vſque

Vſque laborantes, dum ferrum molliat ignis,
Vt mauis, imitare. beatus Fannius, ultro
Delatis capſis, & imagine: cum mea nemo
Scripta legat, uulgo recitare timentis, ob hanc rem:
Quòd ſunt, quos genus hoc minime iuuat: ut pote plu
Culpari dignos. quem uis media erue turba: (res
Aut ob auaritiam, aut miſera ambitione laborat.
Hic nuptarum inſanit amoribus: hic puerorum,
Hunc capit argenti ſplendor, ſtupet Albius ære:
Hic mutat merces ſurgente a ſole ad eum, quo
Veſpertina tepet regio: quin per mala præceps
Fertur: uti puluis collectus turbine, nequid
Summa deperdat metuens: aut ampliet ut rem.
Omnes hi metuunt uerſus: odere poetas.
Fœnum habet in cornu: longe fuge. dum modo riſum
Excutiat ſibi, non hic cuiquam parcet amico.
Et quodcunque ſemel chartis illeuerit; omnes
Geſtiet a furno redeuntes ſcire, lacuq.
Et pueros, & anus. agedum pauca accipe contra.
Primum ego me illorum, dederim quibus eſſe poetas,
Excerpam numero. neque enim concludere uerſum
Dixeris eſſe ſatis: neque ſiquis ſcribat, uti nos,
Sermoni propiora; putes hunc eſſe poetam.
Ingenium cui ſit, cui mens diuinior, atque os
Magna ſonaturum: des nominis huius honorem.
Idcirco quidam comœdia, nec ne poema
Eſſet, quæſiuere: quòd acer ſpiritus, ac uis
Nec uerbis, nec rebus ineſt: niſi quòd pede certo,
Differt ſermoni ſermo merus. at pater ardens
Sæuit;

Sæuit; quod meretrice nepos inſanit amica
Filius: uxorem grandi cum dote recuſet:
Ebrius &, magnum quod dedecus, ambulet ante
Noctem cum facibus. nunquid Pomponius iſtis
Audiret leuiora; pater ſi uiueret? ergo
Non ſatis eſt puris uerſum perſcribere uerbis:
Quem ſi diſſoluas, quiuis ſtomachetur eodem,
Quo perſonatus, pacto pater. his, ego quæ nunc,
Olim quæ ſcripſit Lucillius, eripias ſi
Tẽpora certa, modoſque: et quod prius ordine uerbũ
Poſterius facias, præponens ultima primis: (eſt:
Non, ut ſi ſoluas, Poſtquam diſcordia tetra
Belli ferratos poſtes, portasq. refregit:
Inuenias etiam diſiecti membra poetæ.
Hactenus hæc: alias iuſtum ſit necne, poema.
Nunc illud tantum quæram, merito ne tibi ſit
Suſpectum genus hoc ſcribendi. Sulcius acer
Ambulat, & Caprius, rauci male, cumq. libellis,
Magnus uterque timor latronibus: at bene ſiquis,
Et uiuat puris manibus: contemnat utrunque.
Vt ſis tu ſimilis Celi, Byrrhique latronum:
Non ego ſim Capri neque Sulci: cur metuas me?
Nulla taberna meos habeat, neque pila libellos:
Quis manus inſudet uulgi, Hermogeniſq. Tigelli.
Non recito cuiquam, niſi amicis, idq. coactus.
Non ubiuis, coram'ue quibuslibet. in medio qui
Scripta foro recitent, ſunt multi: quiq. lauantes.
Suaue locus uoci reſonat concluſus. inanes

Hoc iuuat, haud illud quærentes, num ſine ſenſu,
Tempore num faciant alieno. lædere gaudes
Inquis: & hoc ſtudio prauus facis. unde petitum
Hoc in me iacis? eſt auctor quis denique eorum;
Vixi cum quibus? abſentem qui rodit amicum:
Qui non defendit alio culpante: ſolutos
Qui captat riſus hominum, famamq. dicacis:
Fingere qui non uiſa poteſt: commiſſa tacere
Qui nequit: hic niger eſt: hunc tu Romane caueto.
Sæpe tribus lectis uideas cenare quaternos:
E quibus unus auet, quauis aſpergere cunctos
Præter eũ, qui præbet, aquã: poſt, hũc quoque, potus.
Condita cum uerax aperit præcordia Liber.
Hic tibi comis, & urbanus, liberq. uidetur
Infeſto nigris. ego ſi riſi, quòd ineptus
Paſtillos Rufillus olet, Gorgonius hircum:
Liuidus, & mordax uideor tibi? mentio ſiqua
De Capitolini furtis iniecta Petilli
Te coram fuerit: defendas, ut tuus eſt mos,
Me Capitolinus conuictore uſus, amicoque
A puero eſt: cauſſaq. mea permulta rogatus
Fecit: & incolumis lætor quòd uiuit in urbe:
Sed tamen admiror; quo pacto iudicium illud
Fugerit. hic nigræ ſuccus loliginis, hæc eſt
Aerugo mera: quod uitium procul abſore chartis,
Atque animo prius, ut ſi quid promittere de me
Poſſum aliud: uere promitto. liberius ſi
Dixero quid, ſi forte iocoſius: hoc mihi iuris
Cum uenia dabis. inſueuit pater optimus hoc me,
Vt

Vt fugerem, exemplis uitiorum quæque notando.
Cum me hortaretur parce, frugaliter, atque
Viuerem uti contentus eo, quod mi ipſe paraſſet:
Non ne uides, Albi ut male uiuat filius? utque
Barus inops? magnum documeutum, ne patriam ré
Perdere quis uelit. a turpi meretricis amore
Cum deterreret: Sectani diſſimilis ſis.
Ne ſequerer mœchas, conceſſa cum Venere uti
Poſſem: deprehenſi non bella eſt fama Treboni,
Aiebat. ſapiens uitatu, quidq́. petitu
Sit melius, cauſſas reddet tibi: mi ſatis eſt, ſi
Traditum ab antiquis morem ſeruare, tuamq́ue,
Dum cuſtodis eges, uitam famamq́. tueri
Incolumem poſſim. ſimulac durauerit ætas
Membra, animumq́. tuum: nabis ſine cortice. ſic me
Formabat puerum dictis: & ſiue iubebat
Vt facerem quid: habes auctorem, quo facias hoc:
Vnum ex iudicibus ſelectis obijciebat.
Siue uetabat: an hoc inhoneſtum, & inutile factu
Nec ne ſit, addubites? flagret rumore malo cum
Hic, atque ille. auidos uicinum funus ut ægros
Exanimat: mortisq́. metu ſibi parcere cogit:
Sic teneros animos aliena opprobria ſæpe
Abſterrent uitijs. ex hoc ego ſanus ab illis,
Perniciem quæcunque ferunt: mediocribus, et queis
Ignoſcas, uitijs teneor. fortaſſis & iſtinc
Largiter abſtulerit longa ætas, liber amicus,
Conſilium propriũ. neque enim cum lectulus, aut me
Porticus excepit: deſum mihi. rectius hoc eſt:

Ho

Hoc faciens, uiuam melius: ſic dulcis amicis
Occurram. hoc quidam non belle. nunquid ego illi
Imprudens olim faciam ſimile? hæc ego mecum
Compreſſis agito labris. ubi quid datur oci:
Illudo chartis. hoc eſt mediocribus illis
Ex uitijs unum: cui ſi concedere nolis;
Multa poetarum ueniat manus; auxilio quæ
Sit mihi: nam multo plures ſumus: ac ueluti te
Iudæi cogemus in hanc concedere turbam.

SATYRA V.

EGRESSVM *magna me excepit Aricia Roma*
Hoſpitio modico: rhetor comes Heliodorus
Græcorum longe doctiſſimus: inde Forum Appi
Differtum nautis, cauponibus atque malignis.
Hoc iter ignaui diuiſimus, altius ac nos
Præcinctis unum. minus eſt grauis Appia tardis.
Hic ego, propter aquá, quòd erat deterrima, uétri
Indico bellum, cenantes haud animo æquo
Expectans comites. iam nox inducere terris
Vmbras, & cælo diffundere ſigna parabat.
Tum pueri nautis, pueris conuicia nautæ
Ingerere. huc appelle. trecentos inſeris: ohe
Iam ſatis eſt. dum æs exigitur: dum mula ligatur:
Tota abit hora. mali culices, ranæq. paluſtres
Auertunt ſomnos, abſentem cantat amicam
Multa prolutus uappa nauta, atque uiator
Certatim. tandem feſſus dormire uiator

Incipit:

Incipit: ac miſſæ paſtum retinacula mulæ
Nauta piger ſaxo religat: ſtertitq́. ſupinus.
Iamq́. dies aderat: cum nil procedere lyntrem
Sentimus: donec cerebroſus proſilit unus:
Ac mulæ, nautæq́. caput, lumboſq́. ſaligno
Fuſte dolat. quarta uix demum exponimur hora.
Ora, manusq́. tua lauimus Feronia lympha.
Millia tum pranſi tria repſimus: atque ſubimus
Impoſitum ſaxis late candentibus Anxur.
Huc uenturus erat Mæcenas optimus, atque
Cocceius, miſſi magnis de rebus uterque
Legati, auerſos ſoliti componere amicos.
Hic oculis ego nigra meis collyria lippus
Illinere. interea Mæcenas aduenit, atque
Cocceius, Capitoq́. ſimul Fonteius, ad unguem
Factus homo, Antoni, non ut magis alter, amicus.
Fundos Aufidio Luſco prætore libenter
Linquimus, inſani ridentes præmia ſcribæ,
Prætextam, & latum clauum, prunæq́. catillum.
In Mamurrarum laſſi deinde urbe manemus,
Murena præbente domum, Capitone culinam,
Poſtera lux oritur multo gratiſſima: nanque
Plotius, & uarius Sinueſſæ, Virgiliusq́.
Occurrunt: animæ, quales neque candidiores
Terra tulit: neque quis me ſit deuinctior alter.
O qui complexus, & gaudia quanta fuerunt.
Nil ego contulerim iucundo ſanus amico.
Proxima Campano ponti quæ uillula, tectum
Præbuit: & parochi quæ debent, ligna, ſalemque,

Hinc muli Capuæ clitellas tempore ponunt.
Luſum it Mæcênas: dormitum ego, Virgiliusque.
Nanque pila lippis inimicum, & ludere crudis.
Hinc nos Coccei recipit pleniſſima uilla:
Quæ ſuper eſt Caudi cauponas. nunc mihi paucis
Sarmenti ſcurræ pugnam, Meſſiq. Cicerri
Muſa uelim memores: & quo patre natus uterque
Contulerit lites. Meſſi clarum genus Oſci.
Sarmenti domina extat: ab his maioribus orti
Ad pugnam uenere. prior Sarmentus, equi te
Eſſe feri ſimilem dico. ridemus: & ipſe
Meſſius, accipio: caput & mouet. o tua cornu
Ni foret execto frons, inquit: quid faceres? cum
Sic mutilus minitaris? at illi fœda cicatrix
Setoſam leui frontem turpauerat oris.
Campanum in morbú, in faciem permulta iocatus,
Paſtorem ſaltaret uti Cyclopa rogabat:
Nil illi larua, aut tragicis opus eſſe cothurnis.
Multa Cicerrus ad hæc: donaſſet iam ne cathenam
Ex uoto laribus, quærebat. ſcriba quod eſſet:
Deterius nihilo dominæ ius eſſe. rogabat
Denique, cur nunquam fugiſſet: cui ſatis una
Farris libra foret, gracili ſic, tamq. puſillo.
Prorſus iucunde cœnam produximus illam.
Tendimus hinc recta Beneuẽtum: ubi ſedulus hoſpes
Pæne macros arſit, dum turdos uerſat in igne.
Nam uaga per ueterem dilapſo flamma culinam
Vulcano, ſummum properabat lambere tectum.
Conuiuas auidos cœnam, ſeruosq. timentes
Tum

Tum rapere, atque omnes reſtinguere uelle uideres.
Incipit ex illo montes Apulia notos
Oſtentare mihi: quos torret Atabulus: & quos
Nunquam erepſemus: niſi nos uicina Triuici
Villa recepiſſet lacrymoſo non ſine fumo,
Vdos cum folijs ramos urente camino.
Hic ego mendacem ſtultiſſimus uſque puellam
Ad mediam noctem exſpecto. ſomnus tamen aufert
Intentum Veneri. tum immundo ſomnia uiſu
Nocturnam ueſtem maculant, uentremq. ſupinum.
Quattuor hinc rapimur, uiginti & millia, rhedis,
Manſuri oppidulo, quod uerſu dicere non eſt:
Signis perfacile eſt. uenit uiliſſima rerum
Hic aqua: ſed panis longe pulcherrimus: ultro
Callidus ut ſoleat humeris portare uiator.
Nam Canuſi lapidoſus, aquæ non ditior urna,
Qui locus a forti Diomede eſt conditus olim.
Flentibus hinc Varius diſcedit mæſtus amicis.
Inde Rubos feſſi peruenimus: utpote longum
Carpentes iter, & factum corruptius imbri.
Poſtera tempeſtas melior: uia pejor, aduſque
Bari mœnia piſcoſi. dehinc Gnatia lymphis
Iratis extructa dedit riſusq́ue, iocoſq́ue:
Dum flamma ſine, tura liqueſcere limine ſacro
Perſuadere cupit. credat Iudæus appella:
Non ego. nanque deos didici ſecurum agere æuum:
Nec ſiquid miri faciat natura: Deos id
Triſtes ex alto cœli dimittere tecto.
Brundiſium longe finis chartæq́ue, uiæq́ue.

SATYRA VI.

NON, *quia Mæcenas Lydorum quidquid Etruſcos*
Incoluit fines, nemo generoſior eſt te:
Nec, quòd auus tibi maternus fuit, atque paternus
Olim qui magnis legionibus imperitarint:
Vt plerique ſolent, naſo ſuſpendis adunco
Ignotos; ut me libertino patre natum.
Cum referre negas, quali ſit quiſque parente
Natus, dum ingenuus. perſuades hoc tibi uere:
Ante poteſtatem Tulli, atque ignobile regnum,
Multos ſæpe uiros nullis maioribus ortos,
Et uixiſſe probos, amplis & honoribus auctos.
Contra Leuinum Valeri genus, unde Superbus
Tarquinius regno pulſus fuit, unius aſſis
Non unquam pretio pluris licuiſſe, notante
Iudice, quem noſti, populo: qui ſtultus honores
Sæpe dat indignis: & famæ ſeruit ineptus:
Qui ſtupet in titulis, & imaginibus. quid oportet
Nos facere a uulgo longe, lateq. remotos?
Nanque eſto: populus Leuino mallet honorem,
Quàm Decio mandare nouo: cenſorq. moueret
Appius, ingenuo ſi non eſſem patre natus.
Vel merito, quoniam in propria non pelle quieſſem.
Sed fulgente trahit conſtrictos gloria curru
Non minus ignotos generoſis. quo tibi Tulli
Sumere depoſitum clauum, fieriq. tribunum?
Inuidia accreuit: priuato quæ minor eſſet.

Nam

Ná ut quiſque inſanus nigris medium impedijt crus
Pellibus; & latum demiſit pectore clauum:
Audit continuo, quis homo hic? aut quo patre natus?
Vt ſiqui ægrotet, quo morbo Barrus: haberi
Et cupiat formoſus: eat quacunque: puellis
Inijciat curam quærendi ſingula: quali
Sit facie, ſura quali, pede, dente, capillo:
Sic qui promittit, ciues, urbem ſibi curæ,
Imperium fore, & Italiam, & delubra deorum:
Quo patre ſit natus, num ignota matre inhoneſtus,
Omnes mortales curare, & quærere cogit.
Tu ne Syri Damæ, aut Dionyſi filius, audes
Deijcere e ſaxo ciues? aut tradere Cadmo?
At Nouius collega gradu poſt me ſedet uno.
Namq; eſt ille, pater quod erat meus. hoc tibi Paul
Et Meſſalla uideris. at hic ſi ploſtra ducenta, (lus
Concurrantq́. foro tria funera: magna ſonabit
Cornua quod, uincatq́. tubas. ſaltem tenet hoc nos.
Nunc ad me redeo libertino patre natum:
Quem rodunt omnes libertino patre natum;
Nunc, quia Mæcenas tibi ſum conuictor: at olim
Quod mihi pareret legio Romana tribuno.
Diſſimile hoc illi eſt: quia non ut forſan honorem
Iure mihi inuideat quiuis: ita te quoque amicum:
Præſertim cautum dignos aſſumere, praua
Ambitione procul. felicem dicere non hoc
Me poſſum caſu: quòd te ſortitus amicum.
Nulla etenim mihi te fors obtulit. optimus olim
Virgilius, poſt hunc Varius dixere, quid eſſem.

Vt ueni coram: ſingultim pauca locutus,
Infans nanque pudor prohibebat plura profari:
Non ego me claro natum patre, non ego circum
Me Satureiano uectari rura caballo,
Sed quod eram, narro. reſpondes (ut tuus eſt mos)
Pauca. abeo: & reuocas nono poſt menſe: iubesq́.
Eſſe in amicorum numero. magnum hoc ego duco:
Quòd placui tibi, qui turpi ſecernis honeſtum:
Non patre præclaro, ſed uita, & pectore puro.
Atqui ſi uitijs mediocribus, ac mea paucis
Mendoſa eſt natura, alioqui recta: uelut ſi
Egregio inſperſos reprendas corpore næuos:
Si neque auaritiam, neque ſordes, ac mala luſtra
Obijciet uere quiſquam mihi: purus, & inſons,
(Vt me collaudem) ſi uiuo, & carus amicis:
Cauſſa fuit pater his: qui macro pauper agello
Noluit in Flaui ludum me mittere Magni:
Quò pueri magnis e centurionibus orti,
Leuo ſuſpenſi loculos, tabulamq́. lacerto,
Ibant octonis referentes idibus æra.
Sed puerum eſt auſus Romam portare, docendum
Artes, quas doceat quiuis eques, atque ſenator
Semet prognatos. ueſtem, ſeruosq́. ſequentes
In magno ut populo ſi quis uidiſſet: auita
Ex re præberi ſumptus mihi crederet illos.
Ipſe mihi cuſtos incorruptiſſimus omnes
Circum doctores aderat. quid multa? pudicum,
Qui primus uirtutis honos, ſeruauit ab omni
Non ſolum facto, uerum opprobrio quoque turpi:

Nec

Nec timuit, ſibi ne uitio quis uerteret, olim
Si præco paruas, aut, ut fuit ipſe, coactor
Mercedes ſequerer: neq. ego eſſem queſtus. ob hoc,
Laus illi debetur, & a me gratia maior.. (nunc
Nil me pæniteat ſanum patris huius: eoq́ue,
Non, ut magna dolo factum negat eſſe ſuo pars,
Quòd non ingenuos habeat, claroſq́. parentes:
Sic me defendam. longe mea diſcrepat iſtis
Et uox, & ratio. nam ſi natura iuberet
A certis annis æuum remeare peractum:
Atque alios legere ad faſtum, quoſcunque parentes
Optaret ſibi quiſque: meis contentus, honeſtos
Faſcibus, & ſellis nolim mihi ſumere, demens
Iudicio uulgi, ſanus fortaſſe tuo: quòd
Nollé onus haud unquam ſolitus portare moleſtum.
Nam mihi continuo maior quærenda foret res:
Atque ſalutandi plures: ducendus & unus,
Et comes alter: uti ne ſolus, rus ue, peregre ue,
Exirem: plures calones, atque caballi
Paſcendi: ducenda petorita. nunc mihi curto
Ire licet mulo, uel, ſi libet uſque, Tarentum:
Mãtica cũm lumbos onere ulceret, atq. eques armos.
Obijceret nemo ſordes mihi; quas tibi Tulli:
Cum Tiburte uia prætorem quinque ſequuntur
Te pueri laſanum portantes, œnophorumq́ue.
Hoc ego commodius, quàm tu præclare ſenator,
Millibus atque alijs uiuo. quacunque libido eſt,
Incedo ſolus: percontor quanti olus, ac far:
Fallacem circum, ueſpertinumq́. pererro

Sæpe forum: aſſiſto diuinis: inde domum me
Ad porri, & ciceris refero, laganiq. catinum
Cœna miniſtratur pueris tribus: & lapis albus
Pocula cum cyatho duo ſuſtinet: aſtat echinus
Vilis: cum patera guttus, Campana ſupellex.
Deinde eo dormitum, non ſolicitus, mihi quòd cras
Surgendum ſit mane; obeundus Marſia: qui ſe
Vultum ferre negat Nouiorum poſſe minoris.
Ad quartam iaceo; poſt hanc uagor: aut ego lecto,
Aut ſcripto, quod me tacitum iuuet. ungor oliuo:
Non quo fraudatis immundus Naca lucernis.
Aſt ubi me feſſum ſol acrior ire lauatum
Admonuit: fugio rabioſi tempora ſigni.
Pranſus non auide, quantum interpellet inani
Ventre diem durare: domeſticus otior. hæc eſt
Vita ſolutorum miſera ambitione, grauique:
His me conſolor, uicturum ſuauius; ac ſi
Quæſtor auus, pater atque meus, patruusq. fuiſſent,

SATYRA VII.

PROSCRIPTI *Regis Rupili pus, atque uenenum*
Hybrida quo pacto ſit Perſius ultus, opinor
Omnibus & lippis notum, & tonſoribus eſſe.
Perſius hic permagna negotia diues habebat
Clazomenis: etiam lites cum Rege moleſtas:
Durus homo, atque odio qui poſſet uincere Regem:
Confidens, tumidusque, adeo ſermonis amari,
Siſennas, Barros ut equis præcurret albis.

Ad

Ad Regem redeo. poſtquam nihil inter utrunque
Conuenit. hoc etenim ſunt omnes iure moleſti;
Quo fortes, quibus aduerſum bellum incidit. inter
Hectora Priamiden, animoſum atque inter Achillẽ
Ira fuit capitalis: ut ultima diuideret mors:
Non aliam ob cauſſam, niſi quod uirtus in utroque
Summa fuit. duo ſi diſcordia uexat inertes:
Aut ſi diſparibus bellum incidat; ut Diomedi
Cum Lycio Glauco: diſcedat pigrior, ultro
Muneribus miſſis. Bruto prætore tenente
Ditem Aſiam, Rupili, et Perſi par pugnat: uti non
Compoſitus melius cum Bitho Bacchius. in ius
Acres procurrunt, magnum ſpectaculum uterque.
Perſius exponit cauſſam: ridetur ab omni
Conuentu: laudat Brutum: laudatq́. cohortem.
Solem Aſiæ Brutum appellat: ſtellasq́. ſalubres
Appellat comites, excepto rege: canem illum,
Inuiſum agricolis ſidus, ueniſſe. ruebat
Flumen ut hibernum, fertur quo rara ſecuris.
Tum Præneſtinus ſalſo, multumq́. fluenti
Expreſſa arbuſto regerit conuicia, durus
Vindemiator, & inuictus, cui ſæpe uiator
Ceſſiſſet, magna compellans uoce cucullum.
At Græcus, poſtquam eſt Italo perfuſus aceto,
Perſius; exclamat: per magnos Brute Deos te
Oro: qui reges conſueris tollere: cur non
Húc regẽ iugulas? operũ hoc (mihi crede) tuorũ eſt.

SAT. I.

SATYRA VIII.

OLIM *truncus eram Ficulnus, inutile lignum:*
Cum faber incertus, ſcamnum, faceret ne priapum:
Maluit eſſe Deum. Deus inde ego furum auiumq.
Maxima formido: nam fures dextra coercet,
Obſcenoq. ruber porrectus ab inguine palus:
Aſt importunas uolucres in uertice arundo
Terret fixa: uetatq. nouis conſidere in hortis.
Huc prius anguſtis eiecta cadauera cellis
Conſeruus uili portanda locabat in arca.
Hoc miſeræ plebi ſtabat commune ſepulcrum,
Pantolabo ſcurræ, Nomentanoq. nepoti.
Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
Hic dabat: hæredes monimentum ne ſequerentur.
Nunc licet Aeſquilijs habitare ſalubribus: atque
Aggere in aprico ſpatiari: quo modo triſtes
Albis informem ſpectabant oſſibus agrum.
Cum mihi non tantum furesque, feræq. ſuetæ
Hunc uexare locum, curæ ſunt, atque labori
Quantum, carminibus quæ uerſant, atque uenenis
Humanos animos. has nullo perdere poſſum,
Nec prohibere modo, ſimulac uaga Luna decorum
Protulit os: quin oſſa legant, herbasq. nocentes.
Vidi egomet nigra ſuccinctam uadere palla
Canidiam pedibus nudis, paſſoq. capillo,
Cum ſagana maiore ululantem, pallor utraſque.
Fecerat horrendas aſpectu. ſcalpere terram

Vnguibus,

Vnguibus, & pullam diuellere mordicus agnam
Cœperunt. cruor in foſſam confuſus: ut inde
Manes elicerent animas reſponſa daturas.
Lanea & effigies erat, altera cerea: maior
Lanea, quæ pœnis compeſceret inferiorem.
Cerea ſuppliciter ſtabat ſeruilibus, utq.
Iam peritura, modis. Hecaten uocat altera. ſæuam
Altera Tiſiphonen. ſerpentes, atque uideres
Infernas errare canes: Lunamq́. rubentem,
Ne foret his teſtis, poſt magna latere ſepulcra.
Mentior at ſiquid: merdis caput inquiner albis
Coruorum: atque in me ueniat mictum, atq. cacatū,
Iulius, & fragilis Pedatia, furq́. Voranus.
Singula quid memorem? quo pacto alterna loquētes
Vmbræ cum Sagana reſonarent triſte, & acutum?
Vtq́. lupi barbam uariæ cum dente colubræ
Abdiderint furtim terris? & imagine cerea
Largior arſerit ignis? & ut non teſtis inultus
Horruerim uoces furiarum & facta duarum?
Nam, diſploſa ſonat quantum ueſica, pepedi
Diffiſa nate ficus. at illæ currere in urbem.
Canidiæ dentes, altum Saganæ caliendrum
Excidere, atque herbas, atque incantata lacertis
Vincula, cum magno riſuque, iocoq. uideres.

SATYRA IX.

IBAM *forte uia ſacra (ſicut meus eſt mos)*
Neſcio quid meditans nugarum, totus in illis.

*Occurrit quidam notus mihi nomine tantum:
Arreptaq́. manu, quid agis dulciſſime rerum?
Suauiter, ut nũc eſt, inquã: & cupio omnia, quæ uis.
Cum aſſectaretur, nunquid uis? occupo; at ille,
Noris nos, inquit. docti ſumus. hic ego, pluris
Hoc inquam, mihi eris. miſere diſcedere quærens.
Ire modo ocyus: interdum conſiſtere: in aurem
Dicere neſcio quid puero: cum ſudor ad imos
Manaret talos. o te Bollane cerebri
Felicem, aiebam tacitus. cum quidlibet ille
Garriret: uicos, urbem laudaret. ut illi
Nil reſpondebam: miſere cupis, inquit, abire.
Iandudum uideo: ſed nil agis: uſque tenebo,
Perſequar. hinc quò nunc iter eſt tibi? ni opus eſt te
Circumagi: quendam uolo uiſere, non tibi notum.
Trans Tiberim longe cubat is prope Cæſaris hortos.
Nil habeo quod agã: et nõ ſum piger. uſq. ſequar te.
Demitto auriculas: ut iniquæ mentis aſellus,
Cum grauius dorſo ſubijt onus. incipit ille.
Si bene me noui, non Viſcum pluris amicum,
Non Varium facies. nam quis me ſcribere plures,
Aut citius poſſit uerſus? quis membra mouere
Mollius? inuideat quod & Hermogenes, ego canto.
Interpellandi locus hic erat. eſt tibi mater?
Cognati? quis te ſaluo eſt opus? haud mihi quiſquam.
Omnes compoſui felices. nunc ego reſto.
Confice. nanque inſtat fatum mihi triſte: Sabella
Quod puero cecinit, diuina mota anus urna.
Hunc neque dira uenena, nec hoſticus auferet enſis,*

Nec

Nec laterum dolor, aut tuſſis, nec tarda podagra.
Garrulus hunc quando conſumet cũque. loquaces
Si ſapiat, uitet: ſimulac adoleuerit ætas.
Ventum erat ad Veſtæ, quarta iam parte diei
Præterita: & caſu tunc reſpondere uadato
Debebat: quod ni feciſſet: perdere litem.
Si me amas, inquit, paullum hic ades: inteream, ſi
Aut ualeo ſtare: aut noui ciuilia iura:
Et propero, quò ſcis. dubius ſum, quid faciã, inquit:
Te ne relinquam, an rem. me ſodes. non faciam, ille,
Et præcedere cœpit. ego, contendere durum eſt,
Cum uictore ſequor. Mæcenas quõ modo tecum?
Hinc repetit, paucorũ hominũ, et mẽtis bene ſanæ?
Nemo dexterius fortuna eſt uſus. Haberes
Magnum adiutorem: poſſet qui ferre ſecundas:
Hunc hominem ſi uelles tradere. diſpeream,
Summoſſes omnes. non iſto uiuimus illic,
Quo tu rere, modo. domus hac nec purior ulla eſt:
Nec magis his aliena malis. nil mi officit unquam:
Ditior hic, aut eſt quia doctior. eſt locus uni-
Cuique ſuus. magnum narras, uix credibile. atqui
Sic habet. accendis, quare cupiam magis illi
Proximus eſſe. uelis tantummodo: quæ tua uirtus,
Expugnabis. & eſt qui uinci poſſit: eoq́.
Difficiles aditus primos habet. haud mihi deero:
Muneribus ſeruos corrumpam: non, hodie ſi
Excluſus fuero, deſiſtam: tempora quæram:
Occurram in triuijs: deducam. nil ſine magno
Vita labore dedit mortalibus. hæc dum agit: ecce

Fuſcus

Fuſcus Ariſtius occurrit mihi carus: & illum
Qui pulchre noſſet. conſiſtimus. unde uenis? &
Quò tendis? rogat: & reſpondet. uellere cœpi:
Et prenſare manu lentiſſima brachia, nutans,
Diſtorquens oculos: ut me eriperet. male ſalſus
Ridens diſſimulare. meum iecur urere bilis.
Certe neſcio quid ſecreto uelle loqui te
Aiebas mecum: memini bene: ſed meliori
Tempore dicam. hodie triceſima ſabbata. uin tu
Curtis Iudæis oppedere? nulla mihi inquam
Relligio eſt. At mi. ſum paullo infirmior, unus
Multorum: ignoſces: alias loquar. hunccine ſolem
Tam nigrum ſurrexe mihi? fugit improbus: ac me
Sub cultro linquit. caſu uenit obuius illi
Aduerſarius: &, quò tu turpiſſime? magna
Exclamat uoce: & licet anteſtari? ego uero
Oppono auriculam. rapit in ius. clamor utrinque:
Vndique concurſus: ſic me ſeruauit Apollo.

SATYRA X.

NEMPE *incompoſito dixi pede currere uerſus*
Lucilli. quis tam Lucilli fautor inepte eſt,
Vt non hoc fateatur? ad idem, quod ſale multo
Vrbem defricuit: charta laudatur eadem.
Nec tamẽ hoc tribuens, dederim quoq; cetera. nã ſic
Et laberi mimos, ut pulchra poemata, mirer.
Ergo non ſatis eſt riſu diducere rictum
Auditoris: & eſt quædam tamen hic quoque uirtus.

Eſt breuitate opus: ut currat ſententia: neu ſe
Impediat uerbis laſsas onerantibus aures.
Et ſermone opus eſt modo triſti, ſæpe iocoſo,
Defendente uicem modo rhetoris, atque poetæ,
Interdum urbani, parentis uiribus, atque
Extenuantis eas conſulto. ridiculum acri
Fortius, & melius magnas plerunque ſecat res.
Illi ſcripta quibus comœdia priſca uiris eſt;
Hoc ſtabant: hoc ſunt imitandi: quos neque pulcher
Hermogenes unquam legit, neque ſimius iſte
Nil præter Caluum & doctus cantare Catullum.
At magnum fecit: quòd uerbis græca latinis
Miſcuit. o ſeri ſtudiorum, qui ne putatis
Difficile, & mirum Rhodio quod Pitholeonti
Contigit? at ſermo lingua concinnus utraque
Suauior: ut Chio nota ſi commiſta Falerni eſt.
Cum uerſus facias, teipſum percontor: an & cum
Dura tibi peragenda rei ſit cauſſa Petilli?
Scilicet oblitus patriæque, patriſq. Latini
Cum Pedius cauſſas exudet Poplicola, atque
Coruinus: patrijs intermiſcere petita
Verba foris malis, Canuſini more bilinguis.
Atque ego cum græcos facerem, natus mare citra,
Verſiculos: uetuit me tali uoce Quirinus
Poſt mediam noctem uiſus, cum ſomnia uera:
In ſiluam non ligna feras inſanius: ac ſi
Magnas Græcorum malis implere cateruas.
Turgidus Alpinus, iugulat dũ Memnona; dumque
Diffingit Rheni luteum caput; hæc ego ludo:

Quæ nec in æde ſonent certantia iudice Tarpa:
Nec redeant iterum, atque iterũ ſpectanda theatris.
Arguta meretrice potes, Dauoq́. Chremeta
Eludente ſenem, comis garrire libellos
Vnus uiuorum Fundani. Pollio regum
Facta canit: pede ter percuſſo forte epos acer,
Vt nemo, Varius ducit. molle atque facetum
Virgilio annuerunt gaudentes rure camœnæ.
Hoc erat, experto fruſtra Varrone Atacino,
Atque quibuſdã alijs, melius quod ſcribere poſſem,
Inuentore minor: neque ego illi detrahere auſim
Hærentem capiti multa cum laude coronam.
At dixi fluere hunc lutulentum, ſæpe ferentem
Plura quidem tollenda relinquendis. age quæſo,
Tu nihil in magno doctus reprendis Homero?
Nil comis Tragici mutat Lucillius Acci?
Non ridet uerſus Enni grauitate minores,
Cum de ſe loquitur non ut maiore reprenſis?
Quid uetat, & noſmet Lucilli ſcripta legentes
Quærere; num illius, num rerum dura negarit
Verſiculos natura magis factos, & euntes
Mollius? at ſiquis pedibus quid claudere ſenis
Hoc tantum contentus, amet ſcripſiſſe ducentos
Ante cibum uerſus; totidem cenatus: Etruſci
Quale fuit Caſſi rapido feruentius amni
Ingenium: capſis quem fama eſt eſſe, libriſque
Ambuſtum proprijs. fuerit Lucillius inquam
Comis & urbanus: fuerit limatior idem,
Quàm rudis, & Græcis intacti carminis auctor:

Quamq.

Quamq. poetarum ſeniorum turba: ſed ille,
Si foret hoc noſtrum fato dilatus in æuum;
Detereret ſibi multa: recideret omne, quod ultra
Perfectum traheretur: & in uerſu faciendo
Sæpe caput ſcaberet; uiuos & roderet ungues.
Sæpe ſtilum uertas, iterum quæ digna legi ſint,
Scripturus: neque te ut miretur turba labores,
Contentus paucis lectoribus. an tua demens
Vilibus in ludis dictari carmina malis?
Nõ ego: nã ſatis eſt equitẽ mihi plaudere: ut audax,
Contemptis alijs, exploſa Arbuſcula dixit.
Men' moueat cimex Pantilius? aut crucier, quòd
Vellicet abſentem Demetrius? aut quòd ineptus
Fannius Hermogenis lædat conuiua Tigelli?
Plotius, & Varius, Mæcenas, Virgiliusque,
Valgius, & probet hæc Octauius optimus, atque
Fuſcus: & hæc utinam Viſcorum laudet uterque.
Ambitione relegata te dicere poſſum
Pollio, te Meſſalla tuo cum fratre, ſimulque
Vos Bibule, & Serui, ſimul his te candide Furni:
Complures alios, doctos ego quos, & amicos
Prudens prætereo: quibus hæc, ſint qualiacunque,
Arridere uelim, doliturus, ſi placeant ſpe
Deterius noſtra. Demetri, teq. Tigelli
Diſcipulorum inter iubeo plorare cathedras.
I puer, atque meo citus hæc ſubſcribe libello.

Q. HORATII FLACCI SERMONVM LIBER II.

SATYRA PRIMA.

SVNT, *quibus in ſatyra uidear nimis acer: et ultra*
Legem tendere opus. ſine neruis altera quidquid
Compoſui pars eſſe putat: ſimileſq. meorum
Mille die uerſus deduci poſse. Trebati,
Quid faciam, præſcribe. quieſcas. ne faciam, inquis,
Omnino uerſus? aio. peream male. ſi non
Optimum erat: uerum nequeo dormire. ter uncti
Tranſnanto Tiberim, ſomno quibus eſt opus alto:
Irriguumq. mero ſub noctem corpus habento.
Aut, ſi tantus amor ſcribendi te rapit: aude
Cæſaris inuicti res dicere, multa laborum
Præmia laturus. cupidum pater optime uires
Deficiunt. neque enim quiuis horrentia pilis
Agmina, nec fracta pereuntes cuſpide Gallos,
Aut labentis equo deſcribat uulnera Parthi.
Attamen & iuſtum poteras, & ſcribere ſortem
Scipiadam, ut ſapiens Lucillius. haud mihi deero,
Cum res ipſa feret. niſi dextro tempore Flacci
Verba per attentam non ibunt Cæſaris aurem.

Cui

Cui male ſi palpere, recalcitrat undique tutus.
Quanto rectius hoc: quàm triſti lædere uerſu
Pantolabum ſcurram, Nomentanumq́. nepotem?
Cum ſibi quiſque timet; quanquã eſt intactus, et odit.
Quid faciam? ſaltat Milonius: ut ſemel icto
Acceſſit feruor capiti, numerusq́. lucernis.
Caſtor gaudet equis: ouo prognatus eodem,
Pugnis. quot capitum uiuunt, totidem ſtudiorum
Millia. me pedibus delectat claudere uerba
Lucilli ritu, noſtrum melioris utroque.
Ille uelut, fidis arcana ſodalibus olim
Credebat libris: neque, ſi male geſſerat unquam:
Decurrens aliò; neque ſi bene. quo fit: ut omnis
Votiua pateat ueluti deſcripta tabella,
Vita ſenis. ſequor hũc: Lucanus an Apulus, anceps:
Nam Venuſinus arat finem ſub utrunque colonus,
Miſſus ad hoc, pulſis (uetus eſt ut fama) Sabellis.
Quò ne per uacuum Romano incurreret hoſtis:
Siue quod Apula gens, ſeu quod Lucania bellum
Incuteret uiolenta. ſed hic ſtilus haud petet ultro
Quenquam animantem: et me ueluti cuſtodiet enſis
Vagina tectus. quem cur diſtringere coner
Tutus ab infeſtis latronibus? o pater, & rex
Iupiter ut pereat poſitum rubigine telum
Nec quiſquam noceat cupido mihi pacis. at ille,
Qui me commorit, (melius non tangere, clamo)
Flebit: & inſignis tota cantabitur urbe.
Seruius iratus leges minitatur, & urnam:
Canidia Albuti, quibus eſt inimica, uenenum:

Grande malum Turius, ſiquis ſe iudice certet.
Vt quo quiſque ualet, ſuſpectos terreat: utq́.
Imperet hoc natura potens: ſic collige mecum.
Dente lupus, cornu taurus petit. unde, niſi intus
Monſtratum? Scæuæ uiuacem crede nepoti
Matrem. nil faciet ſceleris pia dextera. mirum:
Vt neq. calce lupos quenquã, neque dente petit bos.
Sed mala tollet anum uitiato melle cicuta.
Ne longum faciam, ſeu me tranquilla ſenectus
Exſpectat: ſeu mors atris circumuolat alis:
Diues, inops, Romæ, ſeu fors ita iuſſerit, exul,
Quiſquis erit uitæ ſcribam color. o puer, ut ſis
Vitalis metuo, & maiorum nequis amicus
Frigore te feriat. quid cum eſt Lucillius auſus
Primus in hunc operis componere carmina morem?
Detrahere & pellem, nitidus qua quiſque per ora
Cederet, introrſum turpis? num Lælius, aut qui
Duxit ab oppreſſa meritum Carthagine nomen,
Ingenio offenſi? aut læſo doluere Metello?
Famoſisq́. Lupo cooperto uerſibus? atqui
Primores populi arripuit, populumq́. tributim,
Scilicet uni æquus uirtuti, atque eius amicis.
Quin, ubi ſe a uulgo, & ſcena, in ſecreta remorant
Virtus Scipiadæ, & mitis ſapientia Læli:
Nugari cum illo, & diſcincti ludere, donec
Decoqueretur olus, ſoliti. quicquid ſum ego, quam
Infra Lucilli cenſum, ingeniumq́ue, tamen me(uis
Cum magnis uixiſſe inuita fatebitur uſque
Inuidia: & fragili quærens illidere dentem,

Offendet

Offendet ſolido. niſi quid tu docte Trebati
Diſſentis. equidem nihil huic diffingere poſſum.
Sed tamen ut monitus caueas, ne forte negoci
Incutiat tibi quid ſanctarum inſcitia legum:
Si mala condiderit in quem quis carmina, ius eſt,
Iudiciumque. eſto, ſiquis mala: ſed bona ſiquis
Iudice condiderit laudatur Cæſare. ſiquis
Opprobrijs dignum latrauerit, integer ipſe:
Soluentur riſu tabulæ. tu miſſus abibis.

SATYRA II.

QVAE *uirtus, & quanta bonis ſit uiuere paruo:*
Nec meus hic ſermo eſt: ſed quem precipit Ofellus
Ruſticus, anormis, ſapiens, craſſaq. Minerua:
Diſcite non inter lances, menſasq. nitentes:
Cum ſtupet inſanis acies fulgoribus: & cum
Accliuis falſis animus, meliora recuſat:
Verum hic impranſi mecum diſquirite. cur hoc?
Dicam ſi potero. male uerum examinat omnis
Corruptus iudex. leporem ſectatus, equo ue
Laſſus ab indomito, uel ſi Romana fatigat
Militia, aſſuetum græcari: ſeu pila uelox,
Molliter auſterum ſtudio fallente laborem,
Seu te diſcus agit: pete cedentem aera diſco.
Cum labor extuderit faſtidia: ſiccus, inanis
Sperne cibum uilem: niſi Hymettia mella Falerno
Ne biberis diluta. foris eſt promus: & atrum
Defendens piſces hiemat mare. cum ſale panis

Latrantem ſtomachum bene leniet. unde putas? aut
Qui partum? non in caro nidore uoluptas
Summa, ſed in te ipſo eſt. tu pulmentaria quære
Sudando. pinguem uitijs, albumque, nec oſtrea,
Nec ſcarus, aut poterit peregrina iuuare lagois.
Vix tamen eripiam, poſito pauone, uelis quin
Hoc potius, quàm gallina tergere palatum,
Corruptus uanis rerum: quia ueneat auro
Rara auis: & picta pandat ſpectacula cauda:
Tanquam ad rem attineat quicquã. nũ ueſceris iſta,
Quam laudas, pluma? cocto num adeſt honor idem?
Carne tamen quamuis diſtat nihil hac magis illa:
Imparibus formis deceptum te patet. eſto,
Vnde datum, ſentis, lupus hic Tiberinus, an alto
Captus hiet, pontes ne inter iactatus, an amnis
Oſtia ſub Tuſci? laudas inſane trilibrem
Mulũ: in ſingula quem minuas pulmenta neceſſe eſt.
Ducit te ſpecies. uideo. quò pertinet ergo
Proceros odiſſe lupos? quia ſcilicet illis
Maiorem natura modum dedit: his breue pondus.
Ieiunus ſtomachus raro uulgaria temnit.
Porrectum magno magnum ſpectare catino
Vellem, ait harpyis gula digna rapacibus. at uos
Præſentes auſtri coquite horum obſonia: quamuis
Putet aper rhombusq. recens: mala copia quando
Aegrum ſolicitat ſtomachum: cum rapula plenus,
Atque acidas mauult inulas. nec dum omnis abacta
Pauperies epulis regum. nam uilibus ouis,
Nigrisq. eſt oleis hodie locus. haud ita pridem

Galloni præconis erat acipenſere menſa
Infamis. quid? tũ rhombos minus æquora alebant?
Tutus erat rhombus, tutoq. ciconia nido;
Donec uos auctor docuit prætorius. ergo
Siquis nunc mergos ſuaueis edixerit aſſos:
Parebit praui docilis Romana iuuentus.
Sordidus a tenui uictu diſtabit, Ofello
Iudice. nam fruſtra uitium uitaueris illud;
Si te aliò prauum detorſeris. Auidienus,
Cui Canis ex uero dictum cognomen adhæret:
Quinquenneis oleas eſt, & ſilueſtria corna:
Ac, niſi mutatum, parcit diffundere uinum: &
Cuius odorem olei nequeas perferre. licebit
Ille repotia, natales, alios ue dierum
Feſtos albatus celebret: cornu ipſe bilibri
Caulibus inſtillat ueteris non parcus aceti.
Quali igitur uictu ſapiens utetur? & horum
Vtrũ imitabitur? hac urget lupus: hac canis angit.
Mundus erit, qui non offendat ſordibus: atque
In neutram partem cultus miſer. hic neque ſeruis,
Albuti ſenis exmplo, dum munia didit,
Sæuus erit: nec ſic ut ſimplex Neuius, unctam
Conuiuis præbebit aquam. uitiũ hoc quoq. magnũ.
Accipe nunc, uictus tenuis quæ quantaq́. ſecum
Afferat. in primis ualeas bene. nam uariæ res
Vt noceant homini, credas, memor illius eſcæ,
Quæ ſimplex olim tibi ſederit. at ſimul aſſis
Miſcueris elixa; ſimul conchylia turdis:
Dulcia ſe in bilem uertent: ſtomachoq́. tumultum

Lenta feret pituita. uides, ut pallidus omnis
Cœna deſurgat dubia? quin corpus onuſtum
Heſternis uitijs animum quoque prægrauat una:
Atque affigit humo diuinæ particulam auræ.
Alter, ubi dicto citius, curata ſopori
Membra dedit: uegetus præſcripta ad munia ſurgit.
Hic tamen ad melius poterit tranſcurrere quondam
Siue diem feſtum rediens adduxerit annus:
Seu recreare uolet tenuatum corpus: ubiq.
Accedent anni: & tractari mollius ætas
Imbecilla uolet. tibi quidnam accedet ad iſtam,
Quam puer & ualidus præſumis, mollitiem? ſeu
Dura ualetudo inciderit, ſeu tarda ſenectus?
Rancidum aprum antiqui laudabant: non quia naſus
Illis nullus erat: ſed credo hac mente, quòd hoſpes
Tardius adueniens, uitiatum commodius, quàm
Integrum edax dominus conſumeret. hos utiná inter
Heroas natum tellus me prima tuliſſet.
Das aliquid famæ? quæ carmine gratior aurem
Occupat humanam. grandes rhombi, patinæq́.
Grande ferunt una cum damno dedecus. adde
Iratum patruum, uicinos, te tibi iniquum,
Et fruſtra mortis cupidum, cum deerit egenti
Aes, laquei pretium. iure, inquit, Traſius iſtis
Iurgatur uerbis. ego uectigalia magna,
Diuitiasq. habeo tribus amplas regibus. ergo
Quod ſuperat, non eſt melius quo inſumere poſſis?
Cur eget indignus quiſquam te diuite? quare
Templa ruunt antiqua Deum? cur improbe caræ

Non

Non aliquid patriæ tanto emetiris aceruo?
Vni nimirum tibi recte ſemper erunt res?
O magnus poſt hac inimicis riſus. uter nam
Ad caſus dubios fidet ſibi certius? hic, qui
Pluribus aſſuerit mentem, corpusq́. ſuperbum;
An, qui contentus paruo, metuensq́. futuri,
In pace, ut ſapiens, aptarit idonea bello?
Quo magis his credas: puer hunc ego paruus Ofellum
Integris opibus noui, non latius uſum,
Quàm nunc acciſis. uideas metato in agello
Cum pecore, & gnatis fortem mercede colonum,
Non ego, narrantem, temere edi in luce profeſta
Quicquam præter olus famoſæ cum pede pernæ.
At mihi cum longum poſt tempus uenerat hoſpes:
Siue operum uacuo gratus conuiua per imbrem
Vicinus: bene erat, non piſcibus urbe petitis,
Sed pullo, atque hædo: tum penſilis uua ſecundas,
Et nux ornabat menſas, cum duplice ficu.
Poſt hoc ludus erat culpa potare magiſtra:
Ac uenerata Ceres, ut culmo ſurgeret alto,
Explicuit uino contractæ ſeria frontis.
Sæuiat, atque nouos moueat fortuna tumultus:
Quantum hinc imminuet? quãto aut ego parcius, aut
O pueri nituiſtis, ut huc nouus incola uenit? (uos
Nam propriæ telluris herum natura neque illum,
Nec me, nec quenquam ſtatuit. nos expulit ille:
Illum aut nequities, aut uafri inſcitia iuris,
Poſtremo expellet certe uiuacior hæres.
Nunc ager Vmbreni ſub nomine, nuper Ofelli
Dictus,

Dictus, erit nulli proprius: ſed cedet in uſum
Nunc mihi, nunc alij. quocirca uiuite fortes:
Fortiaq. aduerſis opponite pectora rebus.

SATYRA III.

SIC *raro ſcribis, ut toto non quater anno*
Membranam poſcas, ſcriptorum quæque retexens,
Iratus tibi, quòd uini, ſomniq. benignus.
Nil dignum ſermone canas. quid fiet? ab ipſis
Saturnalibus huc fugiſti. ſobrius ergo
Dic aliquid dignum promiſſis. incipe. nil eſt.
Culpantur fruſtra calami: immeritusq. laborat
Iratis natus paries dijs, atque poetis.
Atqui uultus erat multa, & præclara minantis,
Si uacuum tepido cepiſſet uillula tecto.
Quorſum pertinuit ſtipare Platona Menandro?
Eupolin, Archilochum, comites educere tantos?
Inuidiam placare paras uirtute relicta?
Contemnere miſer. uitanda eſt improba Siren
Deſidia: aut quidquid uita meliore paraſti,
Ponendum æquo animo. Di te Damaſippe, Deæq.
Verum ob conſilium donent tonſore. ſed unde
Tam bene me noſti? poſtquam omnis res mea Ianũ
Ad medium fracta eſt: aliena negotia curo,
Excuſſus proprijs. olim nam quærere amabam,
Quo uafer ille pedes lauiſſet Siſyphus ære:
Quid ſcalptum infabre, quid fuſum durius eſſet.
Callidus huic ſigno ponebam millia centum:

Hortos,

Hortos, egregiasq́. domos, mercarier unus
Cum lucro noram. unde frequentia Mercuriale
Impoſuere mihi cognomen compita: noui:
Et morbi miror purgatum te illius. atqui
Emouit ueterem mire nouus: ut ſolet, in cor
Traiecto lateris miſeri, capitisq́. dolore.
Vt lethargicus hic cum fit pugil, & medicum urget
Dum nequid ſimile huic, eſto ut libet. o bone ne te
Fruſtrere: inſanis & tu: ſtultiq́. prope omnes:
Siquid Stertinius ueri crepat: unde ego mira
Deſcripſi docilis præcepta hæc, tempore, quo me
Solatus iuſſit ſapientem paſcere barbam:
Atque a Fabricio non triſtem ponte reuerti.
Nam male re geſta cum uellem mittere operto
Me capite in flumen: dexter ſtetit: caue faxis
Te quicquam indignũ. pudor inquit te malus urget:
Inſanos qui inter uereare inſanus haberi.
Primum nã inquirã, quid ſit furere. hoc ſi erit in te
Solo: nil uerbi, pereas quin fortiter, addam.
Quem mala ſtultitia, & quæcunque inſcitia ueri
Cæcum agit: inſanum Chryſippi porticus, & grex
Autumat hæc populos, hæc magnos formula reges,
Excepto ſapiente, tenet. nunc accipe quare
Deſipiant omnes, æque ac tu: qui tibi nomen
Inſano poſuere. uelut ſiluis, ubi paſſim
Palantes error certo de tramite pellit:
Ille ſiniſtrorſum, hic dextrorſum abit unus utrique
Error: ſed uarijs illudit partibus. hoc te
Crede modo inſanum: nihilo ut ſapientior ille,
Qui

Qui te deridet, caudam trahat. eſt genus unum
Stultitiæ nihilum metuenda timentis: ut ignes,
Vt rupes, fluuiosq́. in campo obſtare quæratur.
Alterum et huic uarium, et nihilo ſapientius, ignes,
Per medios fluuiosq́. ruentis. clamet amica,
Mater, honeſta ſoror, cum cognatis, pater, uxor,
Hic foſſa eſt ingens: hic rupes maxima: ſerua:
Non magis audierit: quàm Fuſius ebrius olim,
Cum Ilionam edormit: Catienis mille ducentis
Mater te appello, clamantibus. huic ego uulgum
Errori ſimilem cunctum inſanire docebo.
Inſanit ueteres ſtatuas Damaſippus emendo.
Integer eſt mentis Damaſippi creditor? eſto:
Accipe, quod nunquam reddas mihi, ſi tibi dicam
Tu ne inſanus eris, ſi acceperis? an magis excors
Reiecta præda, quam præſens Mercurius fert?
Scribe decem Nerio: non eſt ſatis: adde Cicutæ
Nodoſi tabulas: centum, mille adde cathenas:
Effugiet tamen hæc ſceleratus uincula Proteus.
Cum rapies in iura, malis ridentem alienis:
Fiet aper: modo auis: modo ſaxũ: et cum uolet, arbor.
Si male rem gèrere inſani eſt: contra, bene ſani:
Putidius multo cerebrum eſt (mihi crede) Perilli
Dictantis, quod tu nunquam reſcribere poſſis.
Audire, atque togam iubeo componere, quiſquis
Ambitione mala, aut argenti pallet amore:
Quiſquis luxuria, triſti'ue ſuperſtitione,
Aut alio mentis morbo calet: huc propius me,
Dum doceo inſanire omnes, uos ordine audite.

Danda

Danda eſt ellebori multo pars maxima auaris:
Neſcio an Anticyram ratio illis deſtinet omnem.
Hæredes Staberi ſummam incidere ſepulcro.
Ni ſic feciſſent: gladiatorum dare centum
Dānati populo paria; atque epulum, arbitrio Arri,
Frumenti quantum metit Africa. ſiue ego praue,
Seu recte, hoc uolui: ne ſis patruus mihi. credo
Hoc Staberi prudentem animum uidiſſe. quid ergo
Senſit cum ſummam patrimoni inſculpere ſaxo
Hæredes uoluit? quoad uixit, credidit ingens
Pauperiem uitium: & cauit nihil acrius; ut ſi
Forte minus locuples uno quadrante periret;
Ipſe uideretur ſibi nequior. omnis enim res,
Virtus, fama, decus, diuina, humanaq. pulchris
Diuitijs parent: quas qui conſtruxerit, ille
Clarus erit, fortis, iuſtus, ſapiens etiam, & rex,
Et quidquid uolet. hoc, ueluti uirtute paratum,
Sperauit magnæ laudi fore. quid ſimile iſti
Græcus Ariſtippus? qui ſeruos proijcere aurum
In media iuſſit Libya: quia tardius irent
Propter onus ſegnes: uter eſt inſanior horum?
Nil agit exemplum, litem quod lite reſoluit.
Siquis emat citharas, emptas comportet in unum,
Nec ſtudio citharæ, nec muſæ deditus ulli:
Si ſcalpra, & formas non ſutor: nautica uela
Auerſus mercaturis: delirus, & amens
Vndique dicatur merito. quid diſcrepat iſtis,
Qui nummos, aurumq. recondit, neſcius uti
Compoſitis, metuensq. uelut contingere ſacrum?

Siquis

Siquis ad ingentem frumenti ſemper aceruum
Porrectus uigilet cum longo fuſte: neque illinc
Audeat eſuriens dominus contingere granum:
Ac potius folijs parcus ueſcatur amaris:
Si poſitis intus Chij, ueterisq́. Falerni
Mille cadis, nihil eſt, tercentum millibus, acre
Potet acetum: age, ſi & ſtramentis incubet, unde-
Octoginta annos natus, cui ſtragula ueſtis,
Blattarum, ac tinearum epulæ, putreſcat in arca:
Nimirum inſanus paucis uideatur; eo quòd
Maxima pars hominum morbo iactatur eodem.
Filius, aut etiam libertus ut ebibat hæres:
Dis inimice ſenex cuſtodis? ne tibi deſit?
Quantulum enim ſummæ curtabit quiſque dierum,
Vngere ſi caules oleo meliore, caputq́ue
Cœperis impexa fœdum porrigine? quare,
Siquid uis ſatis eſt: periuras, ſurripis, aufers
Vndique? tun ſanus? populum ſi cædere ſaxis
Incipias, ſeruos'ue tuos, quos ære pararis:
Inſanum te omnes pueri, clamentq́. puellæ.
Cum laqueo uxorem interimis, matremq́. ueneno:
Incolumi capite es? quid enim? neq. tu hoc facis Ar-
Nec ferro: ut demens genitricé occidit Oreſtes. (gis
An tu reris eum occiſa inſaniſſe parente?
Ac non ante malis dementem actum furijs, quàm
In matris iugulo ferrum tepefecit acutum?
Quin ex quo eſt habitus male tutæ mentis Oreſtes:
Nil ſane fecit, quod tu reprehendere poſſis:
Non Pyladen ferro uiolare, auſus'ue ſororem

Electram:

Electram : tantum male dicit utrique , uocando
Hanc furiam, hunc aliud, iuſſit quod ſplendida bilis.
Pauper Opimius argenti poſiti intus, & auri,
Qui Veientanum feſtis potare diebus
Campana ſolitus trulla, uappamq́. profeſtis :
Quondam lethargo grandi eſt oppreſſus : ut hæres
Iam circum loculos , & claues lætus , ouansque
Curreret. hunc medicus multum celer , atque fidelis
Excitat hoc pacto. menſam poni iubet : atque
Effundi ſaccos nummorum : accedere plures
Ad numerandũ. hominem ſic erigit . addit & illud ,
Ni tua cuſtodis : auidus iam hoc auferet hæres .
Men'uiuo ? ut uiuas igitur, uigila. hoc age.quid uis ?
Deficient inopem uenæ te : ni cibus , atque
Ingens accedat ſtomacho fultura ruenti .
Quid ceſſas ? agedum ſume hoc ptiſanarium orizæ .
Quanti emptæ? paruo. quanti ergo? octuſſibus.eheu
Quid refert morbo , an furtis, peream ne rapinis ?
Quiſnam igitur ſanus? qui non ſtultus . quid auarus?
Stultus & inſanus . quid ſi quis non ſit auarus :
Continuo ſanus ? minime . cur Stoice ? dicam .
Non eſt cardiacus , Craterum dixiſſe putato ,
Hic æger. recte eſt igitur ? ſurgetq́. ? negabit :
Quòd latus , aut renes morbo tententur acuto .
Non eſt periurus , neque ſordidus . immolet æquis
Hic porcum laribus . uerum ambitioſus , et audax .
Nauiget Anticyram.quid enim differt?barathro ne
Dones quidquid habes , an nunquam utare paratis ?
Seruius Oppidius Canuſi duo prædia diues

Antiquo

Antiquo cenſu, natis dediſſe duobus
Fertur: & hoc moriens pueris dixiſſe uocatis
Ad lectum: Poſtquam te talos Aule, nucesque
Ferre ſinu laxo, donare, & ludere uidi:
Te Tiberi numerare: cauis abſcondere triſtem:
Extimui, ne uos ageret ueſania diſcors:
Tu Nomentanum, tu ne ſequerere Cicutam,
Quare per diuos oratus uterque penates,
Tu caue ne minuas: tu ne maius facias id,
Quod ſatis eſſe putat pater: & natura coercet.
Præterea ne uos titillet gloria, iure-
Iurando obſtringam ambos: uter ædilis fuerit, uel
Veſtrum prætor, is inteſtabilis, & ſacer eſto.
In cicere, atque faba, bona tu perdasq́. lupinis,
Lætus ut in circo ſpaciere, aut æneus ut ſtes,
Nudus agris, nudus nummis inſane paternis?
Scilicet ut plauſus, quos fert Agrrippa, feras tu
Aſtuta ingenuum uulpes imitata leonem?
Nequis humaſſe uelit Aiacem Atrida uetas cur?
Rex ſum. nil ultra quæro plebeius. & æquam
Rem imperito: ac ſi cui uideor non iuſtus, inulto
Dicere, quæ ſentit, permitto maxime regum
Di tibi dent capta claſſem deducere Troia.
Ergo conſulere, & mox reſpondere licebit?
Conſule. cur Aiax heros ab Achille ſecundus
Putreſcit, toties ſeruatis clarus Achiuis?
Gaudeat ut populus Priami, Priamusq́. inhumato
Per quem tot iuuenes patrio caruere ſepulcro?
Mille ouium inſanus morti dedit, inclytum Vlyxem
Et

Et Menelaum una mecum ſe occidere clamans.
Tu cum pro uitula ſtatuis dulcem Aulide natam
Ante aras: ſpargisq́. mola caput improbe ſalſa:
Rectú animis ſeruas? quorſum? inſanus quid.n. Aiax
Fecit, cum ſtrauit ferro pecus? abſtinuit uim
Vxore, & gnato, mala multa precatus Atridis:
Non ille aut Teucrum, aut ipſum uiolauit Vlyſſem.
Verum ego, ut hærentes aduerſo littore naues
Eriperem: prudens placaui ſanguine diuos.
Nempe tuo furioſe? meo, ſed non furioſus.
Qui ſpecies alias ueris, ſceleris q́. tumultu
Permiſtas capiet, commotus habebitur: atque,
Stultitia ne erret, nihilum diſtabit, an ira.
Aiax immeritos dum occidit, deſipit, agnos?
Cum prudens ſcelus ob titulos admittis inanes:
Stas animo? et purum eſt uitio tibi, cum tumidum eſt
Siquis lectica nitidam geſtare amet agnam: (cor?
Huic ueſtem ut gnatæ, paret ancillas: paret aurum:
Rufam, aut Puſillam appellet: fortiq́. marito
Deſtinet uxorem: interdicto huic omne adimat ius
Prætor: & ad ſanos abeat tutela propinquos.
Quid ſiquis gnatam pro muta deuouet agna:
Integer eſt animi? ne dixeris. ergo ubi praua
Stultitia; hic eſt ſumma inſania. qui ſceleratus,
Et furioſus erit: quem cepit uitrea fama,
Hunc circuntonuit gaudens Bellona cruentis.
Nunc age luxuriam, et Nomentanum arripe mecú.
Vincit enim ſtultos ratio inſanire nepotes.
Hic ſimul accepit patrimoni mille talenta:

Edicit, piſcator uti, pomarius, auceps,
Vnguentarius, ac Tuſci turba impia uici,
Cum ſcurris fartor, cum uelabro omne macellum,
Mane domum ueniant. quid tum? uenere frequentes.
Verba facit leno. quidquid mihi, quidquid et horum
Cuiq. domi eſt; id crede tuum: uel nunc pete, uel cras.
Accipe, quid contra iuuenis reſponderit æquus.
In niue Lucana dormis ocreatus: ut aprum
Cœnem ego: tu piſces hiberno ex æquore uellis:
Segnis ego, indignus qui tantum poſſideam. aufer:
Sume tibi decies: tibi tantundem: tibi triplex,
Vnde uxor media currat de nocte uocata.
Filius Aeſopi detractam ex aure Metellæ,
Scilicet ut decies ſolidum exſorberet, aceto
Diluit inſignem baccam. qui ſanior, ac ſi
Illud idem in rapidum flumen, iaceret ue cloacam?
Quinti progenies Arri, par nobile fratrum,
Nequitia & nugis, prauorum & amore gemellum,
Luſcinias ſoliti impenſo prandere coemptas.
Quorſum abeant ſani? creta an carbone notandi?
Aedificare caſas, ploſtello adiungere mures,
Ludere par impar, equitare in arundine longa,
Siquem delectet barbatum: amentia uerſet.
Si puerilius his ratio eſſe euincet amare:
Nec quicquam differre, utrum ne in puluere trimus
Quale prius ludas opus: an meretricis amore
Solicitus plores: quæro, facias ne, quod olim
Mutatus Polemon? ponas inſignia morbi,
Faſciolas, cubital, focalia: potus ut ille

Dicitur

Dicitur ex collo furtim carpſiſſe coronas:
Poſtquam eſt impranſi correptus uoce magiſtri.
Porrigis irato puero cum poma: recuſat.
Sume Catelle: negat. ſi non des: optat. amator
Excluſus qui diſtat? ait ubi ſecum, eat, an non,
Quò rediturus erat non arceſſitus: & hæret
Inuiſis foribus: nec nunc cum me uocet ultro
Accedam? an potius mediter finire dolores?
Excluſit: reuocat: redeam? non ſi obſecret. ecce
Seruus non paullo ſapientior. o here, quæ res
Nec modum habet, neque conſilium ratione, modoq́.
Tractari non uult. in amore hæc ſunt mala, bellum
Pax rurſum. hæc ſiquis tempeſtatis prope ritu
Mobilia, & cæca fluitantia ſorte, laboret
Reddere certa: ſibi nihilo plus explicet: ac ſi
Inſanire paret certa ratione, modoq́ue.
Quid? cum Picenis excerpens ſemina pomis
Gaudes: ſi cameram percuſti forte: penes te es?
Quid cum balba feras annoſo uerba palato;
Aedificante caſas qui ſanior? adde cruorem
Stultitiæ: atque ignẽ gladio ſcrutare. modo inquam
Hellade percuſſa Marius cum præcipitat ſe,
Ceritus fuit? an commotæ crimine mentis
Abſolues hominem, & ſceleris damnabis eundem,
Ex more imponens cognata uocabula rebus?
Libertinus erat, qui circum compita ſiccus
Lautis mane ſenex manibus currebat. & unum,
Quoddam magnum addens, unũ me ſurpite morti,
Dis etenim facile eſt, orabat: ſanus utriſque

Auribus, atque oculis: mentem, niſi litigioſus
Exciperet dominus, cum uẽderet. hoc quoque uulgus
Chryſippus ponit fœcunda in gente Meneni.
Iupiter ingentes qui das, adimisq́. dolores:
Mater ait pueri menſes iam quinque cubantis,
Frigida ſi puerum quartana reliquerit: illo
Mane die, quo tu indicis ieiunia: nudus
In Tiberi ſtabit. caſus, medicus ue leuarit
Aegrum, ex præcipiti: mater delira necabit
In gelida fixum ripa: febrimq́. reducet.
Quo ne malo mentem concuſſa? timore Deorum:
Hæc mihi Stertinius ſapientum octauus amico
Arma dedit: poſthac ne compellarer inultus.
Dixerit inſanum qui me, totidem audiet: atque
Reſpicere ignoto diſcet pendentia tergo.
Stoice, poſt damnum ſic uendas omnia pluris:
Qua me ſtultitia (quoniam non eſt genus unum)
Inſanire putas? ego nam uideor mihi ſanus.
Quid? caput abſciſſum demens cum portat Agaue
Gnati infelicis: ſibi tum furioſa uidetur?
Stultum me fateor (liceat concedere ueris)
Atque etiam inſanum: tantum hoc ediſſere, quo me
Aegrotare putes animi uitio. accipe: primum
Aedificas: hoc eſt longos imitaris, ab imo
Ad ſummum totus moduli bipedalis: & idem
Corpore maiorem rides Turbonis in armis
Spiritum, & inceſſum: qui ridiculus minus illo?
An quodcunque facit Mæcenas: te quoq. uerum eſt,
Tanto diſſimilem, & tanto certare minorem?

Abſentis

Abſentis ranæ pullis uituli pede preſſis
Vnus ubi effugit: matri denarrat; ut ingens
Bellua cognatos eliſerit. illa rogare,
Quanta ne? nũ tandem, ſe inflans, ſic magna fuiſſet.
Maior dimidio. num tanto? cum magis, atque
Se magis inflaret: non, ſi te ruperis, inquit,
Par eris. hæc a te non multum abludit imago.
Adde poemata nunc: hoc eſt oleum adde camino:
Quæ ſiquis ſanus fecit: ſanus facis & tu.
Non dico horrendam rabiem, iam deſine cultum
Maiorem cenſu. teneas Damaſippe tuis te:
Mille puellarum, puerorum mille furores.
O maior tandem parcas inſane minori.

SATYRA IIII.

VNDE, et quo Catius? non eſt mihi tempus auenti
Ponere ſigna nouis præceptis: qualia uincunt
Pythagoram, Anytiq. reum, doctumq. Platona.
Peccatum fateor: cum te ſic tempore leuo
Interpellarim: ſed des ueniam bonus oro.
Quòd ſi interciderit tibi nunc aliquid: repetes mox.
Siue eſt naturæ hoc, ſiue artis, mirus utroque.
Quin id erat curæ: quo pacto cuncta tenerem.
Vtpote res tenues, tenui ſermone peractas.
Ede hominis nomen: ſimul an Romanus, an hoſpes.
Ipſa memor præcepta canam: celabitur auctor.
Longa quibus facies ouis erit; illa memento,
Vt ſucci melioris, & ut magis alba rotundis

Ponere: nanque marem cohibent calloſa uitellum.
Caule ſuburbano, qui ſiccis creuit in agris,
Dulcior. irriguo nihil eſt elutius horto.
Si ueſpertinus ſubito te oppreſſerit hoſpes;
Ne gallina malum reſponſet dura palato,
Doctus eris uiuam miſto merſare falerno.
Hoc teneram faciet. pratenſibus optima fungis
Natura eſt: alijs male creditur. ille ſalubres
Aeſtates peraget; qui nigris prandia moris
Finiet: ante grauem quæ legerit arbore ſolem.
Aufidius forti miſcebat mella Falerno,
Mendoſe; quoniam uacuis committere uenis,
Nil niſi lene decet. leni præcodia mulſo
Prolueris melius. ſi dura morabitur aluus:
Mutulus, & uiles pellent obſtantia conchæ,
Et lapathi breuis herba, ſed albo non ſine Coo.
Lubrica naſcentes implent conchylia lunæ.
Sed non omne mare eſt generoſæ fertile teſtæ.
Murice Baiano melior lucrina Peloris.
Oſtrea Circæis, Miſeno oriuntur Echini.
Pectinibus patulis iactat ſe molle Tarentum.
Nec ſibi cœnarum quiuis temere arroget artem:
Ni prius exacta tenui ratione ſaporum.
Nec ſatis eſt cara piſces auertere menſa,
Ignarum quibus eſt ius aptius: & quibus aſſis
Languidus in cubitum iam ſe conuiua reponet.
Vmber, & iligna nutritus glande, rotundas
Curuet aper lances carnem uitantis inertem.
Nam Laurens malus eſt, uluis, & arundine pinguis.

Vinea

Vinea ſummittit capreas non ſemper edules.
Fœcundi leporis ſapiens ſectabitur armos.
Piſcibus, atque auibus quæ natura, & foret ætas;
Ante meum nulli patuit quæſita palatum.
Sunt quorum ingenium noua tantú cruſtula promit.
Nequaquam ſatis in re una conſumere curam.
Vt ſiquis ſolum hoc, mala ne ſint uina, laboret,
Quali perfundat piſces ſecurus oliuo.
Maſſica ſi cælo ſupponas uina ſereno:
Nocturna, ſi quid craſſi eſt, tenuabitur aura:
Et decedet odor neruis inimicus: at illa
Integrum perdunt lino uitiata ſaporem.
Surrentina uafer qui miſcet fece Falerna
Vina: columbino limum bene colligit ouo:
Quatenus ima petit, uoluens aliena uitellus.
Toſtis marcentem ſquillis recreabis, & Afra
Potorem cochlea. nam lactuca innatat acri
Poſt uinum ſtomacho: perna magis, ac magis hillis
Flagitat in morſus refici: quin omnia malit,
Quæcunque immundis feruent allata popinis.
Eſt operæpretium duplicis pernoſcere iuris
Naturam. ſimplex è dulci conſtat oliuo:
Quod pingui miſcere mero, muriaq. decebit:
Non alia quàm quæ Byzantia putruit orca.
Hoc ubi confuſum ſectis inferbuit herbis:
Corycioq. croco ſparſum ſtetit: inſuper addes
Preſſa Venafranæ, quod bacca remiſit oliuæ,
Picenis cedunt pomis Tiburtia ſucco:
Nam facie præſtant. Venucula conuenit ollis.

Rectius Albanam fumo duraueris uuam.
Hanc ego cum malis, ego fæcem primus, & alec,
Primus & inueni piper album, cum ſale nigro
Incretum, puris circumpoſuiſſe catillis.
Immane eſt uitium, dare millia terna macello:
Anguſtoq. uagos piſces urgere catino.
Magna mouent ſtomacho faſtidia: ſeu puer unctis
Tractauit calicem manibus: dum furta ligurit:
Siue grauis ueteri crateræ limus adhæſit.
Vilibus in ſcopis, in mappis, in ſcobe, quantus
Conſiſtit ſumptus? neglectis, flagitium ingens.
Ten' lapides uarios lutulenta radere palma:
Et Tyrias dare circum illota toralia ueſtes:
Oblitum, quanto curam, ſumptumq. minorem
Hæc habeant: tanto reprendi iuſtius illis:
Quæ, niſi diuitibus nequeunt contingere menſis;
Docte Cati per amicitiam, diuosq. rogatus
Ducere me auditum, perges quocunque, memento.
Nam quamuis referas memori mihi pectore cuncta:
Non tamen interpres tantundem iuueris. adde
Vultum, habitumq. hominis: quem tu uidiſſe beatus
Non magnipendis: quia contigit: at mihi cura
Non mediocris ineſt, fontes ut adire remotos,
Atque haurire queam uitæ præcepta beatæ.

SATYRA V.

HOC *quoque Tireſia, præter narrata, petenti*
Reſponde: quibus amiſſas reparare queam res

Artibus

Artibus, atque modis. quid rides? iam ne doloſo
Non ſatis eſt Ithacam reuehi: patriosq́. penates
Aſpicere? o nulli quidquam mentite, uides ut
Nudus, inopsq́. domum redeam te uate: neq. illic,
Aut apotheca procis intacta eſt, aut pecus. atqui
Et genus, & uirtus, niſi cum re, uilior alga eſt.
Quando pauperiem miſsis ambagibus horres:
Accipe, qua ratione queas diteſcere. turdus,
Siue aliud primum dabitur tibi: deuolet illuc:
Res ubi magna nitet domino ſene. dulcia poma,
Et quoſcunque feret cultus tibi fundus honores,
Ante larem guſtet uenerabilior lare diues.
Qui quamuis periurus erit, ſine gente, cruentus
Sanguine fraterno, fugitiuus: ne tamen illi
Tu comes exterior, ſi poſtulet, ire recuſes.
Vis ne tegam ſpurco Damæ latus? haud ita Troiæ
Me geſsi certans ſemper melioribus. ergo
Pauper eris. fortem hoc animum tolerare iubebo.
Et quondam maiora tuli. tu protinus, unde
Diuitias, ærisq́. ruam, dic augur, aceruos.
Dixi equidem: & dico; captes aſtutus ubique
Teſtamenta ſenum: neu ſi uafer unus, & alter
Inſidiatorem præroſo fugerit hamo:
Aut ſpem deponas: aut artem illuſus omittas.
Magna minor ue foro ſi res certabitur olim:
Viuet uter locuples ſine gnatis, improbus ultro
Qui meliorem audax uocet in ius: illius eſto
Defenſor. fama ciuem, cauſſaq́. priorem
Sperne: domi ſi gnatus erit, fœcunda ue coniux.

Quinte

Quinte puta, aut Publi (gaudent prænomine molles
Auriculæ) tibi me uirtus tua fecit amicum.
Ius anceps noui: cauſſas defendere poſſum.
Eripiet quiuis oculos citius mihi, quàm te
Contemptum caſſa nuce pauperet. hæc mea cura eſt
Ne quid tu perdas: neu ſis iocus. ire domum, atque
Pelliculam curare iube. ſis cognitor ipſe.
Perſta, atque obdura: ſeu rubra canicula findet
Infantes ſtatuas: ſeu pingui tentus omaſo
Furius hibernas cana niue conſpuet Alpes.
Non ne uides, aliquis cubito ſtantem prope tangens
Inquiet: ut patiens, ut amicis aptus, ut acer?
Plures annabunt thunni: & cetaria creſcent.
Si cui præterea ualidus male filius in re
Præclara ſublatus aletur: ne manifeſtum
Cælibis obſequium nudet te: leniter in ſpem
Arrepe officioſus: ut & ſcribare ſecundus
Hæres: &, ſiquis caſus puerum egerit orco:
In uacuum uenias. perraro hæc alea fallit.
Qui teſtamentum tradet tibi cunque legendum:
Abnuere, & tabulas a te remouere memento:
Sic tamen, ut limis rapias, quid prima ſecundo
Cera uelit uerſu. ſolus, multis ne cohæres,
Veloci percurre oculo: plerunque recoctus
Scriba ex quinqueuiro coruum deludet hiantem:
Captatorq. dabit riſus Naſica Corano.
Num furis? an prudens ludis me, obſcura canendo?
O Laertiade quicquid dicam, aut erit, aut non.
Diuinare etenim magnus mihi donat Apollo.

Quid

Quid tamen iſta uelit ſibi fabula, ſi licet, ede.
Tempore quo iuuenis Parthis horrendus ab alto
Demiſſum genus Aenea, tellure, mariq.
Magnus erit: forti nubet procera Corano
Filia Naſicæ metuentis reddere ſoldum.
Tum gener hoc faciet: tabulas ſocero dabit: atque
Vt legat, orabit, multum Naſica negatas
Accipiet tandem: & tacitus leget, inuenietq.
Nil ſibi legatum, præter plorare, ſuiſque.
Illud ad hæc iubeo: mulier ſi forte doloſa,
Libertus ue ſenem delirum temperet: illis
Accedas ſocius: laudes: lauderis ut abſens,
Adiuuat hoc quoque: ſed uincit longe prius ipſum
Expugnare caput. ſcribet mala carmina uecors:
Laudato. ſcortator erit: caue te roget: ultro
Penelopen facilis potiori trade. putas ne,
Perduci poterit, tam frugi, tamq. pudica?
Quam nequiere proci recto depellere curſu.
Venit enim magnum donandi parca iuuentus,
Nec tantum Veneris, quantum ſtudioſa culinæ,
Sic tibi Penelope frugi eſt. quæ ſi ſemel uno
De ſene guſtarit, tecum partita lucellum:
Vt canis, a corio nunquam abſterrebitur uncto.
Me ſene quod, dicã, factum eſt. anus improba Thebis
Ex teſtamento ſic eſt elata: cadauer
Vnctum oleo nudis humeris tulit hæres:
Scilicet elabi ſi poſſet mortua: credo,
Quod nimium inſtiterat uiuenti. cautus adito:
Ne deſis operæ: ne ue immoderatus abundes

Difficilem

Difficilem, & moroſum offendet garrulus. ultrò
Non etiam ſileas. Dauus ſis comicus: atque
Stes capite obſtipo, multum ſimilis metuenti.
Obſequio graſſare: mone, ſi increbuit aura,
Cautus uti uelet carum caput: extrahe turba
Oppoſitis humeris. aurem ſubſtringe loquaci.
Importunus amat laudari. donec ohe iam
Ad cælum manibus ſublatis dixerit. urge: &
Creſcentem timidis infla ſermonibus utrem.
Cum te ſeruitio longo, curaq́. leuarit:
Et certum uigilans, quartæ ſit partis Vlyſſes
Audieris hæres, ergo nunc Dama ſodalis
Nuſquam eſt? unde mihi tam fortem, tamq́. fidelem?
Sparge ſubinde: & ſi paullum potes, illacrymare. eſt
Gaudia prodentem uultum celare. ſepulcrum
Commiſſum arbitrio ſine ſordibus extrue, funus
Egregie factum laudet uicinia. ſiquis
Forte cohæredum ſenior male tuſſiet: huic tu
Dic, ex parte tua ſeu fundi, ſiue domus ſit
Emptor, gaudentem nummo te addicere. ſed me
Imperioſa trahit Proſerpina. uiue ualeque.

SATYRA VI.

HOC *erat in uotis: modus agri non ita magnus*
Hortus ubi, & tecto uicinus iugis aquæ fons,
Et paullum ſiluæ ſuper his foret. auctius, atque
Di melius fecere. bene eſt. nihil amplius oro
Maia nate: niſi ut propria hæc mihi munera faxis:

Si

Si neque maiorem feci ratione mala rem:
Nec ſum facturus uitio, culpa'ue minorem.
Si ueneror ſtultus nihil horum: O ſi angulus ille
Proximus accedat: qui nunc deformat agellum:
O ſi urnam argenti fors qua mihi monſtret: ut illi
Theſauro inuento, qui mercenarius agrum
Illum ipſum mercatus arauit diues amico
Hercule: ſi quod adeſt, gratum iuuat: hac prece te oro
Pingue pecus domino facias, & cetera, præter
Ingenium: utq́. ſoles, cuſtos mihi maximus adſis.
Ergo ubi me in montes, et in arcem ex urbe remoui:
Quid prius illuſtrem ſatyris, muſaq́. pedeſtri?
Nec mala me ambitio perdit, nec plumbeus auſter,
Autumnusq́. grauis, Libitinæ queſtus acerbæ.
Matutine pater, ſeu Iane libentius audis,
Vnde homines operum primos, uitæq́. labores
Inſtituunt (ſic Dis placitum) tu carminis eſto
Principium. Romæ ſponſorem me rapis: eia
Ne prior officio quiſquam reſpondeat: urge.
Siue aquilo radit terras: ſeu bruma niualem
Interiore diem gyro trahit: ire neceſſe eſt:
Poſt modo, quod mi obſit clare, certumq́. locuto.
Luctandum in turba: facienda iniuria tardis.
Quid uis inſane, & quas res agis? improbus urget
Iratis precibus. tu pulſes, omnē, quod obſtat,
Ad Mæcenatem memori ſi mente recurras.
Hoc iuuat: & melli eſt: non mentiar. at ſimul atras
Ventum eſt Aeſquilias: aliena negotia centum
Per caput, & circa ſaliunt latus. ante ſecundam

Roſcius

Roſcius orabat ſibi adeſſes ad puteal cras.
De re communi ſcribæ magna, atque noua te
Orabant hodie meminiſſes Quinte reuerti.
Imprimat his cura Mæcenas ſigna tabellis.
Dixeris experiar: ſi uis, potes, addit: & inſta.
Septimus octauo propior iam fugerit annus:
Ex quo Mæcenas me cœpit habere ſuorum
In numero: duntaxat ad hoc, quem tollere rheda
Vellet, iter faciens: & cui concredere nugas
Hoc genus. hora quota eſt? Thrax eſt Gallina Syro- (par
Matutina parũ cautos iam frigora mordent:
Et quæ rimoſa bene deponuntur in aure.
Per totum hoc tempus ſubiector in diem, & horam
Inuidiæ: noſter ludos ſpectauerat una:
Luſerat in campo, fortunæ filius omnes.
Frigidus a roſtris manat per compita rumor.
Quicunque obuius eſt, me conſulit: o bone (nam te
Scire, Deos quoniam propius contingis, oportet)
Nunquid de Dacis audiſti? nil equidem. ut tu
Semper eris deriſor ad omnes Di exagitent me:
Si quidquam. quid? militibus promiſſa, Triquetra
Prædia Cæſar, an eſt Itala tellure daturus?
Iurantem me ſcire nihil, mirantur, ut unum
Scilicet egregij mortalem, altiq. ſilenti.
Perditur hæc inter miſero lux, non ſine uotis.
O rus, quando ego te aſpiciam? quandoq. licebit,
Nunc ueterum libris, nunc ſomno, et inertibus horis
Ducere ſolicitæ iucunda obliuia uitæ?
O quando faba Pythagoræ cognata, ſimulq.

Vncta ſatis pingui ponentur oluſcula lardo?
O noctes, cenæq. Deum: quibus ipſe, meiq.
Ante larem proprium ueſcor: uernasq. procaces
Paſco libatis dapibus, prout cuique libido eſt.
Siccat inæquales calices conuiua, ſolutus
Legibus inſanis: ſeu quis capit acria fortis
Pocula: ſeu modicis humeſcit lætius. ergo
Sermo oritur, non de uillis, domibus ue alienis
Nec male necne Lepos ſaltet: ſed quod magis ad nos
Pertinet: & neſcire malum eſt, agitamus. utrum ne
Diuitijs homines, an ſint uirtute beati,
Quid ue ad amicitias, uſus, rectum ne trahat nos,
Et quæ ſit natura boni, ſummumq. quid eius.
Ceruius hæc inter uicinus garrit aniles
Ex re fabellas. nam ſiquis laudat Arelli
Solicitas ignarus opes: ſic incipit. Olim
Ruſticus urbanum murem mus paupere fertur
Accepiſſe cauo, ueterem uetus hoſpes amicum,
Aſper, & attentus quæſitis, ut tamen arctum
Solueret hoſpitijs animum: quid multa? neque illi
Sepoſiti ciceris, nec longæ inuidit auenæ:
Aridum & ore ferens acinum, ſemeſaq. lardi
Fruſta dedit, cupiens uaria faſtidia cœna
Vincere, tangentis male ſingula dente ſuperbo:
Cum pater ipſe domus palea porrectus in horna
Eſſet ador, loliumq. dapis meliore relinquens.
Tãdem urbanus ad hunc, quid te iuuat, inquit, amice
Prærupti nemoris patientem uiuere dorſo?
Vis tu homines, urbemq. feris præponere ſiluis?

Carpe

Carpe uiam (mihi crede) comes : terreſtria quando
Mortales animas uiuunt ſortita : neque ulla eſt ,
Aut magno , aut paruo leti fuga . quo bene circa
Dum licet , in rebus iucundis uiue beatus :
Viue memor , quàm ſis æui breuis . hæc ubi dicta
Agreſtem pepulere : domo leuis exilit . inde
Ambo propoſitum peragunt iter , urbis auentes
Mœnia nocturni ſubrepere . iamq́. tenebat
Nox medium cæli ſpatium ; cum ponit uterque
In locuplete domo ueſtigia : rubro ubi cocco
Tincta ſuper lectos canderet ueſtis eburnos :
Multaq́. de magna ſupereſſent fercula cœna :
Quæ procul extructis inerant heſterna caniſtris .
Ergo ubi purpurea porrectum in ueste locauit
Agreſtem : ueluti ſuccinctus curſitat hoſpes :
Continuatq́. dapes : nec non uernaliter ipſis
Fungitur officijs , prælambens omne , quod affert .
Ille cubans gaudet mutata ſorte : boniſq́.
Rebus agit lætum conuiuam : cum ſubito ingens
Valuarum ſtrepitus lectis excuſſit utrunque .
Currere per totum pauidi conclaue : magisq́.
Exanimes trepidare : ſimul domus alta Moloſſis
Perſonuit canibus . tum ruſticus , haud mihi uita
Eſt opus hac ait : & ualeas . me ſilua , cauusq́.
Tutus ab inſidijs tenui ſolabitur eruo .

SATYRA VII.

IANDVDVM *auſculto : et cupiés tibi dicere ſeruus*

Pauca ,

Pauca, reformido. Dauus ne? ita Dauus, amicum
Mancipiũ domino, & frugi, quod ſit ſatis; hoc eſt,
Vt uitale putes. age, libertate Decembri,
(Quando ita maiores uoluerunt) utere: narra.
Pars hominum uitijs gaudet conſtanter: & urget
Propoſitũ: pars multa natat, modo recta capeſſens,
Interdum prauis obnoxia. ſæpe notatus
Cum tribus anellis, modo leua Priſcus inani
Vixit inæqualis: clauum ut mutaret in horas:
Aedibus ex magnis ſubito ſe conderet, unde
Mundior exiret uix libertinus honeſte.
Iam mœchus Romæ, iam mallet doctus Athenis
Viuere, Vertumnis; quotquot ſunt, natus iniquis.
Scurra Volanerius, poſtquam illi iuſta chiragra
Contudit articulos: qui pro ſe tolleret, atque
Mitteret in pyrgum talos, mercede diurna
Conductum pauit. quanto conſtantior idem
In uitijs: tanto leuius miſer, ac prior ille:
Qui iam contento, iam laxo fune laborat.
Non dices hodie, quorſum hæc tam putida tendant
Furcifer? ad te inquam. quo pacto peſſime? laudas
Fortunam, & mores antiquæ plebis: & idem
Siquis ad illa Deus ſubito te agat: uſque recuſes:
Aut quia non ſentis, quod clamas rectius eſſe:
Aut quia non firmus rectum defendis: & hæres,
Nequidquam ceno cupiens euellere plantam.
Romæ rus optas: abſentem ruſticus urbem
Tollis ad aſtra leuis. ſi nuſquam es forte uocatus
Ad cenam; laudas ſecurum olus: ac uelut uſquam

Vinctus eas; ita te felicem dicis; amasq́ue:
Quòd nuſquam tibi ſit potandum. iuſſerit ad ſe
Mæcenas ſerum ſub lumina prima uenire
Conuiuam: nemo n' oleum feret ocyus? ecquis
Audit? cum magno blateras clamore: fugisq́ue.
Miluius, & ſcurræ tibi non referenda precati
Diſcedunt. etenim fateor, me dixerit ille
Duci uentre leuem: naſum nidore ſupinor,
Imbecillus, iners, ſin quid uis, adde popino,
Tu cum ſis, quod ego, & fortaſſis nequior, ultro
Inſectere uelut melior? uerbisq́. decoris
Obuoluas uitium? quid ſi me ſtultior ipſo
Quingentis empto drachmis deprenderis? aufer
Me uultu terrere: manum, ſtomachumq́. teneto:
Dum, quæ Criſpini docuit me ianitor, edo.
Te coniux aliena capit: meretricula Dauum.
Peccat uter noſtrum cruce dignius? acris ubi me
Natura incendit: ſub clara nuda lucerna
Quæcunque excepit turgentis uerbera caudæ,
Clunibus aut agitauit equum laſciua ſupinum:
Dimittit neque famoſum, neque ſolicitum, ne
Ditior, aut formæ melioris meiat eodem.
Tu cum proiectis inſignibus, annulo equeſtri,
Romanoq́. habitu, prodis ex iudice Dama
Turpis, odoratum caput obſcurante lacerna:
Non es quod ſimulas: metuens induceris: atque
Altercante libidinibus tremis oſſa pauore.
Quid refert uri uirgis, ferroq́. necari?
Auctoratus eas, an turpi clauſus in arca,

Quò

Quò te demiſit peccati conſcia herilis
Contractum: genibus tangas caput? eſt ne marito
Matronæ peccantis in ambos iuſta poteſtas?
In corruptorem uel iuſtior? illa tamen ſe
Non habitu, mutat'ue loco: peccat'ue ſuperne,
Cum te formidet mulier: neque credat amanti.
Ibis ſub furcam prudens: dominoq. furenti,
Cõmittes rem omnem, et uitá, et cũ corpore famã.
Euaſti. credo metues: doctusq. cauebis.
Quæres, quando iterum paueas: iterumq. perire
Poſſis. o toties ſeruus. quæ bellua ruptis,
Cum ſemel effugit: reddit ſe praua cathenis?
Nõ ſum mœchus, ais. neq. ego hercule fur: ubi uaſa
Prætereo ſapiens argentea. tolle periclum:
Iam uaga proſiliet frænis natura remotis.
Tu ne mihi dominus, rerum imperijs, hominumq.
Tot, tantisq. minor? quem ter uindicta, quaterq.
Impoſita haud unquam miſera formidine priuet?
Adde ſupradictis: quod non leuius ualeat. nam
Siue uicarius eſt, qui ſeruo paret: uti mos
Veſter ait: ſeu conſeruus: tibi quid ſum ego? nempe
Tu, mihi qui imperitas, alijs ſeruis miſer: atque
Duceris, ut neruis alienis mobile lignum.
Quis nam igitur liber? ſapiens: ſibi qui imperioſus:
Quẽ neq. pauperies, neq. mors, neq. uincula terrẽt.
Reſponſare cupidinibus, contemnere honores
Fortis, et in ſeipſo totus teres, atque rotundus:
Externi nequid ualeat per leue morari.
In quem manca ruit ſemper fortuna. potes ne

Ex his, ut proprium quid noſcere? quinque talenta
Poſcit te mulier: uexat: foribusq́. repulſum
Perfundit gelida. rurſus uocat. eripe turpi
Colla iugo, liber. liber ſum, dic age. non quis.
Vrget enim dominus mentem non leuis: et acres
Subiectat laſſo ſtimulos; uerſatq́. negantem.
Vel cum Pauſiaca torpes inſane tabella:
Qui peccas minus, atq.ego? cũ Fului, Rutubæque,
Aut Placedeiani contento poplite miror
Prœlia rubrica picta, aut carbone: uelut ſi
Re uera pugnent: feriant: uitentq́. mouentes
Arma uiri. nequam, & ceſſator Dauus: at ipſe
Subtilis ueterum iudex, & callidus audis.
Nil ego, ſi ducor libo fumante: tibi ingens
Virtus atque animus cœnis reſponſat opimis.
Obſequium uentris mihi pernicioſius eſt cur?
Tergo plector enim. qui tu impunitior? illa,
Quæ paruo ſumi nequeunt cum obſonia captas.
Nempe inamareſcunt epulæ ſine fine petitæ:
Illuſiq́. pedes uitioſum ferre recuſant
Corpus. an hic peccat, ſub noctem qui puer uuam
Furtiua mutat ſtrigili: qui prædia uendit:
Nil ſeruile gulæ parens habet? adde, quòd idem
Non horam tecum eſſe potes: non otia recte
Ponere: teq́. ipſum uitas fugitiuus, ut erro,
Iam uino quærens, iam ſomno fallere curam,
Fruſtra: nã comes atra premit, ſequiturq́. fugacem.
Vnde mihi lapidẽ? quorſum eſt opus? unde ſagittas?
Aut inſanit homo: aut uerſus facit. ocyus hinc te

Ni rapis: accedes opera agro nona Sabino.

SATYRA VIII.

Vt Naſidieni iuuit te cena beati?
Nam mihi quærenti conuiuam, dictus here illic
De medio potare die. Sic, ut mihi nunquam
In uita fuerit melius. da, ſi graue non eſt:
Quæ prima iratum uentrem placauerit eſca.
In primis Lucanus aper, leni fuit auſtro
Captus, ut aiebat cenæ pater. acria circum
Rapula, lactucæ, radices, qualia laſſum
Peruellunt ſtomachum, ſiſer, alec, fecula coa.
His ubi ſublatis, puer alte cinctus, aceruam
Gauſape purpureo menſam perterſit: & alter
Sublegit quodcunque iaceret inutile: quodq́.
Poſſet cenantes offendere: ut Attica uirgo
Cum ſacris Cereris, procedit fuſcus Hydaſpes
Cecuba uina ferens, Alcon chium maris expers.
Hic herus, Albanum Mæcenas, ſiue Falernum
Te magis appoſitis delectat: habemus utrunque.
Diuitias miſeras. Siquis cœnantibus una
Fundani pulchre fuerit tibi, noſſe laboro.
Sũmus ego, et prope me Viſcus Turinus, & infra,
Si memini, Varius, cum Seruilio Balatrone
Vibidius: quos Mæcenas adduxerat umbras.
Nomentanus erat ſuper ipſum, Porcius infra,
Ridiculus totas ſimul abſorbere placentas.
Nomentanus ad hoc, qui ſi quid forte lateret,

Indice monſtraret digito. nam cetera turba,
Nos inquam, cenamus aueis, conchylia, piſces
Longe diſſimilem noto celantia ſuccum.
Vt uel continuo patuit: cum paſſeris atque,
Inguſtata mihi porrexerit ilia rhombi.
Poſt hoc me docuit melimela rubere minorem
Ad lunam delecta. quid hoc interſit: ab ipſo
Audieris melius. tum Vibidius Balatroni.
Nos niſi damnoſe bibimus: moriemur inulti.
Et calices poſcunt maiores. uertere pallor
Tum Parochi faciem nil ſic metuentis, ut acres
Potores: uel quod maledicunt liberius: uel
Feruida quod ſubtile exſurdant uina palatum.
Inuertunt Aliphanis uinaria tota
Vibidius, Balatroque; ſecutis omnibus imis.
Conuiuæ lecti nihilum nocuere lagenis.
Affertur ſquillas inter murena natantes
In patina porrecta. ſub hoc herus, hæc grauida, īquit,
Capta eſt, deterior poſt partum carne futura.
His miſtum ius eſt oleo, quod prima Venafri
Preſſit cella: garo de ſuccis piſcis Iberi,
Vino quinquenni, uerum citra mare nato,
Dum coquitur: cocto Chium ſic conuenit, ut non
Hoc magis ullum aliud: pipere albo, non ſine aceto,
Quod Methymnæam uitio mutauerat uuam.
Erucas uirides, inulas ego primus amaras
Monſtraui incoquere, illutos Curtillos echinos,
Vt melius muria quàm teſta marina remittat.
Interea ſuſpenſa graues aulæa ruinas

In patinam fecere, trahentia pulueris atri,
Quantum non aquilo Campanis excitat agris.
Nos maius ueriti, poſtquam nihil eſſe pericli
Senſimus: erigimur. Rufus poſito capite, ut ſi
Filius immaturus obiſſet: flere. quis eſſet
Finis? ni ſapiens ſic Nomentanus amicum
Tolleret: heu fortuna, quis eſt crudelior in nos
Te deus? ut ſemper gaudes illudere rebus
Humanis. Varius mappa compeſcere riſum
Vix poterat. Balatro ſuſpendens omnia naſo,
Hæc eſt condicio uiuendi, aiebat: eoq́.
Reſponſura tuo nunquam eſt par fama labori.
Te ne, ut ego accipiar laute, torquerier omni
Solicitudine diſtrictum? ne panis aduſtus,
Ne male conditum ius apponatur? ut omnes
Præcincti recte pueri, comptiq́. miniſtrent?
Adde hos præterea caſus: aulæa ruent ſi;
Vt modo: ſi patinam pede lapſus frangat agaſo.
Sed conuiuatoris, uti ducis, ingenium res
Aduerſæ nudare ſolent: cælare ſecundæ.
Naſidienus ad hæc: tibi Di, quæcunque preceris,
Commoda dent: ita uir bonus es, conuiuaq́. comis.
Et ſoleas poſcit. tum in lecto quoque uideres
Stridere ſecreta diuiſos aure ſuſurros.
Nullos his mallem ludos ſpectaſſe: ſed illa
Redde age, quæ deinceps riſiſti. Vibidius dum
Quærit de pueris, num ſit quoque fracta lagæna:
Quod ſibi poſcenti non dentur pocula: dumq́.
Ridetur fictis rerum Balatrone: ſecundo

Naſidiene redis mutatæ frontis, ut arte
Emendaturus fortunam. deinde ſecuti
Mazonomo pueri magno diſcerpta ferentes
Membra gruis ſparſi ſale multo, non ſine farre,
Pinguibusq́ue & ficis paſtum iecur anſeris albi,
Et leporum auulſos, ut multo ſuauius, armos,
Quàm ſi cum lumbis quis edat. tum pectore aduſto
Vidimus & merulas poni, & ſine clune palumbes.
Suauis res, ſi non cauſſas narraret earum, &
Naturas dominus: quem nos ſic fugimus ulti,
Vt nihil omnino guſtaremus: uelut illis
Canidia afflaſſet peior ſerpentibus Afris.

F I N I S,

M. ANTONII MVRETI IN HORATIVM SCHOLIA.

IN ODAS.

MOECENAS] *In omnibus antiquis libris non Horatij modo, ſed Varronis, Cornelij Taciti, Plinij, & aliorum, Mæcenas, non, ut uulgo, Mecœnas, legitur. itaque, quod apud Dionem* μαικήνας *ſcribitur, uidendum' ne* μοικήνας *legi debeat. quanquam, ſi quis malit Mæcenatem ſcribere, non pugnabo; dum hoc teneatur, in prima, non in ſecunda huius nominis ſyllaba eſſe diphthongum. Quo autem nomine politiſsimus hic, & Muſarum ſtudijs deditos adiuuandi ſtudioſiſſimus homo fuerit, permirum eſt, e tanta turba eruditorum, quos ille tam prolixe, tamq. munifice fouerat, qui poſteritati proderet, neminem extitiſſe. itaque nomen ipſius hodie obliuione ſepultum, in hominum ignoratione uerſatur: quod ualde abhorret a magnificis illis pollicitationibus, quibus poetæ ad fautores ſuos uti ſolent. Cornelius Tacitus lib.* VIII, *Cillenium Mæcenatem nominat; corrupte, ut puto. Dion autem lib.* LV, *Acyli cuiuſdã meminit, quem libertum Mæcenatis fuiſſe dicit. eius*

uerba

uerba ſunt. καὶ πρῶτος (de Mæcenate *autem loquitur*) σημεῖά τινα γραμμάτων πρὸς τάχος ἐξεῦρε, καὶ αὐτὰ διὰ ἀκύλου ἀπελευθέρου συχνοὺς ἐξεδίδαξε. *ac uidi, qui eo loco uel* ἀκιλλίου, *uel* ἀκυλλίου *legendum ſuſpicarentur. porro cum liberti, ut notum eſt, patronorum ſibi nomina aſſumerent, ex eo loco acutior fortaſſe aliquis poterit, qua ex gente Mæcenas fuerit, coniicere.*

Hunc ſi mobilium turba Quiritium] *Cur, mobilium, quàm, ut erat in aliis, nobilium, maluerim, cauſſa eſt. primum, quòd in mandandis honoribus, non nobiles modo, ſed etiam quamlibet obſcuri, ut notum eſt, ſuffragii ius habebant. deinde quod ad indicandam comitiorum leuitatem, & inconſtantiam, epitheton hoc accommodatiſſimum uiſum eſt. de qua Cicero pro Murena, & pro Plancio copioſiſſime diſputat.*

Nec polyhymnia
Lesboum refugit tendere barbiton] *Polyhymniam* πεντασυλλάβως *dixit & Ouidius.*

Diſſenſere deæ, quarum Polyhymnia cœpit
Prima. *& alias:*
Finierat uoces Polyhymnia. dicta probarunt
Clioque, & curuæ ſcita Thalia lyræ.

quo fit, ut hoc loco nihil mutandum putem.

IN ODEN III.

Audax Iapeti genus] *Videtur expreſſiſſe epitheton*

ton αἰπυμήτης, *quod ei apud Aeſchylum a Vulcano tribuitur:*

Τῆς ὀρθοβούλου θέμιδος αἰπυμῆτα παῖ.

facit autem hoc Horatius libentiſſime, ut qui Græcos poetas (quod alijs præcipit) nocturna, diurnaq́. uerſaſſet manu, cum loquendi complures modos, tū præcipue deorum, heroumq́. epitheta ab eis ſumat. ſic ſupra uocauit augurem Apollinem, id eſt, μάντιν, *&* *ridentem Venerem, id eſt,* φιλομειδῆ.

Expertus uacuum Daedalus aera] *Vacuum aera, ſumpſit a Pindaro.* ἐρήμας δι' αἰθέρος.

Nil mortalibus arduum eſt.] *Similis eſt Oppiani ſen tentia, principio libri quincti.*

Ὡς οὐδὲν μερόπεσσιν ἀμήχανον, οὔτ' ἐνὶ γαίῃ
Μητρὶ καμεῖν, οὐ κόλπον, ἀν' ἠερόεντα θαλάσσης.

IN ODEN VI.

Ad P. Sextium conſulem.] *Omnino deprauata eſt hæc inſcriptio. Optimus interpretum, Porphyrio, conſularem, non, conſulem, legit. ego legendum arbitror,* Ad L. Sextium conſularem. *fuit autem L. Sextius conſul una cum Cn. Calpurnio Piſone, anno ab* V. C. DCCXI.

Iam te premet nox, fabulæq́. manes.] *Qui pro, manes, hoc loco legunt, inanes: ipſi profecto ſunt plane inanes. ille autem neſcio quis, qui ſe Iouem, ut aiunt, lapidem iurare paratum ait, ita ſcripſiſſe Horatium, eo minus mihi fidem facit, quod homi-*

minibus iurandi cupidis, et iuſiurandũ ſibi ultro depoſcentibus, ſcio id temere deferendum non eſſe. tale eſt hoc Horatij, quale illud Perſij, - cinis, et manes, et fabula fies. omnino enim apud ueteres, etiã qui immortales eſſe animos non inficiabantur, maiorem tamen partẽ, fabuloſa putabant, quæ de inferis dicerentur. Cicero in Catilinam. Itaque, ut aliqua in uita formido improbis eſſet poſita, apud inferos eiuſmodi quadam illi antiqui ſupplicia impijs conſtituta eſſe uoluerunt: quod uidelicet intelligebant, his remotis, non eſſe mortem ipſam pertimeſcendam. ac ne quis eum aut ſeruiſſe cauſſæ, aut de aliena magis, quàm de ſua ſententia locutum putet, libro primo Tuſculanarum diſputationum; hoc eſt, eo libro, quo uel maxime immortalitatem animi ſtabilire, ac conſtituere conatur, ſupplicia tamen inferorum, tanquam poetarum ac pictorum portenta deridet.

IN ODEN VI.

Nec curſus duplicis per mare Vlyſſei.] *Curſus duplices exponunt, itionem, & reditionem. ego illam alteram ueterum interpretum ſententiam malo: ut nomen, duplicis, referatur ad Vlyſſem: quem minime ſimplicem fuiſſe accepimus, ſed uerſutum & fraudulentum. tales autem duplices eleganter dicuntur. Catullus:*

Nam mihi quam dederit duplex Amathuntia curã,
Scitis. Euripides in Rhœſo - φιλῶ λέγειν

Τ᾽ἀλη-

Τ' ἀληθὲς αἰεὶ, κ' οὐ διπλοῦς πέφυκ' ἀνήρ. *et paullo poſt.*
Τοιοῦτός εἰμι κ' αὐτὸς ἀ᾽ιθεῖαν λόγων
Τέμνων κέλευθον, κ' οὐ διπλοῦς πέφυκ' ἀνήρ.

IN ODEN VII.

Ad Numantium Plancum.] *Pertinaciter errarunt librarij, & ut hoc, & alijs in hoc poeta locis Numatium pro Munatio perpetuo ſcriberent. Eſt autem hic L. Munatius Plancus, qui cum M. Aemilio Lepido conſul fuit.*

Bimaris'ue Corinthi] ἀμφιθαλάσσου. *ut docui capite ſeptimo libri primi uariarum lectionum.*

Plurimus in Iunonis honorem aptum dicet equis Argos, diteſq. Mycenas.] *Hæc quoque epitheta de Græcis poetis ſumpta ſunt. aptũ enim equis Argos, eſt* ἵππιον. *Euripides in Iphigenia in Tauris:*

Οταν δ' ἐς ἑλλάδ' ἵππιόν τ' Αργος μόλῃς.

& ἱππόβοτον. *Theocritus.*

Αὐτὸς ἐπεὶ μάλα πολλὰ θοῶν ἐξήρατ' ἀγώνων
Αργει ἐν ἱπποβότῳ κειμήλια.

Dites autem Mycenas uocat, πολυχρύσους *Sophocles in Electra:*

φάσκειν Μυκήνας τὰς πολυχρύσους ὁρᾶν.

nam, patientem Lacedæmona cur dixerit, nemini ignotum eſſe arbitror. Lariſſam autem opimam accipio, ἐριβώλακα. *Homerus:*

Οὐδέποτ' ἐν φθίῃ ἐριβώλακι βωτιανείρῃ

Καρ-

Καρπὸν ἐδηλήσαντο.

Et præceps Anio, & Tiburni lucus.] *Iam pridem admonui, Tiburni, hoc loco, non, ut antea, Tiburti, legendum eſſe. ſic emendandus eſt etiam locus Papinij e ſilua, qua Tiburtinum Manlij laudat. ubi enim uulgo legitur:*

- illa recubat Tiberinus in umbra:

ueteres, etiam impreſſi, libri habent:

illa recubat Tiburnus in umbra:

Teucer Salamina patremque] *Hac de re ita commemorat C. Velleius poſteriore uolumine. Teucer non receptus a patre Telamone, ob ſegnitiam non uindicatæ fratris iniuriæ, Cyprum appulſus, cognominem patriæ ſuæ Salamina conſtituit. de oraculo autem, quod ſibi ab Apolline datum dicit, ita ipſe apud Euripidem in Helena loquitur.*

Ὅπῃ νεὼς ςείλαιμ' ἂν ὔριον πτερὸν,
Εἰς γῆν ἐναλίαν Κύπρον, οὗ μ' ἐθέσπισεν
Οἰκεῖν Ἀπόλλων, ὄνομα νησιωτικὸν
Σαλαμῖνα θέμενον τῆς ἐκεῖ χάριν πάτρας.

IN ODEN IX.

Vides ut alta.] *Non dubium eſt, quin imitatus fuerit uerſus illos Alcæi, qui apud Athenæum libro x. leguntur: quod & alij quidam annotarunt: qui me hoc labore eos recitandi leuaſſent, ſi in eis recte diſtinguendis pluſculum uel diligentiæ, uel artis adhibuiſſent. Sunt autem hi.*

Τει

Υει μὲν ὁ ζεὺς, ἐν δ᾽ ὀρανῷ μέγας
Χειμὼν. πεπάγασι δ᾽ ὑδάτων ῥοαί.

*

Κάββαλλε τὸν χειμῶν᾽. ἐπὶ μὲν τιθεὶς
Πῦρ, ἐν δὲ κιρνὰς οἶνον ἀφειδέως
Μελιχρόντε.

in eorum autem uerſuum primo ſcio me a ceterorum ſcriptura recedere. nam apud Athenæum quidem legitur, ἐν δ᾽ ἀρανῷ. *quæ uox quid ſignificet, illi uiderint qui eam retinuerunt. in libris Henrici Stephani, præſtanti adoleſcentis ingenio, atque doctrina, legitur,* ἐν δ᾽ ὠρανῷ *ad ſenſum aptiſſime, ad uerſus rationem parum aptè. quàuis igitur* ὀρανὸς *pro* οὐρανὸς *alibi non legerim; ipſa me tamen metri ratio adducit, ita ut legendum putem. primum enim* ὠρανὸς *pro* οὐρανος *dici poſſe, omnes ſciunt. cum autem Aeoles o pro* ω *ſæpe ponant, ut cum* ὄραν *uocant, quam ceteri Græci* ὥραν, ὀτειλὴν, *quam alij* ὠτειλὴν: *quid ni potuerit Alcæus, qui Aeolice ſcripſit, ex* ὠρανὸς *facere* ὀρανός? *quam ſententiã illud quoque adiuuat quòd Etymologici auctor* ὐρανὸν παρὰ τὸ ὁρᾷν *dictũ, eſſe tradit: ut ſit* ὐρανὸς, *quaſi* ὁρανός. *Aperui opinionem meam, qua cedam, ſi aut qui* ἀρανῷ *legunt, ſenſum; aut qui* ὠρανῷ, *uerſum explicare potuerint.*

IN ODEN XI.

Tu ne quæſieris, (ſcire nefas) etc.] *Nefas hoc loco ualet* ἀδύνατον, *ut & infra,*

Durum

Durum : ſed leuius fit patientia,
Quidquid corrigere eſt nefas.
ponitur et eodem ſenſu a Cicerone in quodam loco ex Timæo.

IN ODEN XII.

Quem uirum, aut heroa] *Expreſſit illud Pindari e ſecundo εἴδει Olympiorum*
Ἀναξιφόρμιγγες ὕμνοι,
Τίνα θεὸν, τίν' ἥρωα,
Τίνα δ' ἄνδρα κελαδήσομεν;

Quid prius dicam ſolitis parentum laudibus?] *Hunc locum quo modo ceteri exponant, uidere eſt. ego leuiter deprauatum eſſe, & ita corrigendum puto.*
Quid prius dicam? ſolitis parentem
Laudibus, qui res hominum, ac Deorum,
Qui mare, & terras, uariiſq. mundum
Temperat horis.
ut Iouem ipſum, parentem nominet. ei autem loco Qui mare & terras, &c. germaniſſimus eſt ille ex libro tertio:
Qui terram inertem, qui mare temperat
Ventoſum, & urbes, regnaq. triſtia,
Diuosque, mortalesq. turmas
Imperio regit unus æquo.

Nec uiget quidquam ſimile, aut ſecundum: Proximos illi tamen occupauit Pallas honores.]

nores.] *Negat, quidquam eſſe ſecundum Ioui: et Pallada tamen proximos illi honores occupaſſe. nimirum quia aliud ſecundum eſt, aliud proximum. ſecundum eſt, quod ſtatim ſequitur: proximum etiam, quod longe remotum eſt. Itaque Nonius, proximum, inquit, dicebant ueteres: non ſolum adhærens, & adiunctum, uerumetiam longe remotum, ſi tamen inter duo diſcreta nihil medium extitiſſet. Virgilius Aeneidos lib.* v. *Proximus huic, longo ſed proximus interuallo.*

Hunc equis, illum ſuperare pugnis Nobilem.] *Sic alibi:*

Caſtor gaudet equis: ouo prognatus eodem
Pugnis. *Vtrobique autem expreſſit uerſum Homericum ex undecimo Odyſſeæ,*

Κάϛορά θ' ἱππόδαμον, καὶ πὺξ ἀγαθὸν πολυδεύκεα.

Illa autem,

Defluit ſaxis agitatus humor,
Concidunt uenti, fugiuntq. nubes,
Et minax; (ſic Di uoluere) ponto
Vnda recumbit:

expreſſa uidentur ex illis Theocriti, in Dioſcuris:

Αἶψα δ' ἀπολήγουσ' ἄνεμοι, λιπαρὰ δὲ γαλάνα
Αμπέλαγος, νεφέλαι δὲ διέδραμον ἄλλυδις ἄλλαι.

IN ODEN XVI.

O nauis] *Aliud agebat Quinctilianus, cum tradidit, in hac ode populum R. nauis nomine intelligi.*

multa enim hic ſunt, quæ nullo modo ad populum R. referri queunt. Sed non eſt inuſitatum, magnis interdum uiris eiuſmodi non nulla excidere.

Tu, niſi uentis Debes ludibrium, caue.] *Debere ludibrium, Græcum loquendi genus eſt. ita enim illi dicunt,* ὀφλισκάνειν γέλωτα, ὀφλισκάνειν μωρίαν, *& ſimilia. Lucianus in Ioue tragœdo:* ἐν πλήθει δὲ εἰπεῖν ἀτολμότατός ἐστι, καὶ τὴν φωνὴν ἰδιώτης, καὶ μιξοβάρβαρος, ὥστε γέλωτα ὀφλισκάνειν διὰ τοῦτο ἐν ταῖς συνουσίαις. *Euripides Alceſtide:*

Αἰνῶ μὲν αἰνῶ: μωρίαν δ' ὀφλισκάνεις.

Idem Iphigenia in Tauris - δύ' ἐξ ἑνὸς

Κακὼ συνάπτει, μωρίαν τ' ὀφλισκάνει.

IN ODEN XVII.

Nec martiales hœdilia lupos.] *Nihil mutandum eſt. ionicum enim* ἀπὸ ζόνος *pro choriambo poſuit, more ueteribus non inuſitato, pedes* ἰσοχρόνους *alios pro alijs uſurpandi.*

IN ODEN XVIII.

Nullam Vare ſacra] *Hoc quoque Alcæi eſt.* μηδὲν ἄλλο φυτεύσῃς πρότερον δένδρον ἀμπέλω. *in quo tamen* δένδρεον, *non* δένδρον, *metri cauſſa legendum puto.*

Quis poſt uina] *Apud Nonium uerſus hic ita legitur:*

Quis poſt uina grauẽ militiam, aut pauperiẽ crepat? *neque dubium eſt, quin ita legi debeat. Sic & alias locutus eſt Horatius:*

Sulcos, & uineta crepat mera.

At ne quis modici] *Multa in hanc ſententiam apud Theognidem leguntur: quorum hæc concluſio eſt denique:*

Οἶνος πινόμενος πουλὺς κακός. ἢν δέτις αὐτὸν
Πίνῃ ἐπισαμένως, οὐ κακὸς ἀλλ' ἀγαθός.

Vinum autem immoderāte ſumptum nocere, indicauit & Lucilius, cuius hæc ſunt e libro xxx.

Scito etenim bene longinquum mortalibu' morbum,
In uino eſſe, ubi qui inuitauit dapſilius ſe.

IN ODEN XXII.

Non eget Mauri iaculis] *Mauris iaculis, legendum eſſe, & Acro affirmat, & ueteres libri comprobant.*

Siue facturus per inhoſpitalẽ Caucaſum] ἀπάνθρωπον *uocat Aeſchylus. interpretes autem ipſius admonent,* τέλος εἶναι τῆς οἰκουμένης.

Terminum curis uagor expeditus] *Expeditis, legendum eſt, ex Porphyrione, & antiquis libris.*

IN ODEN XXIII.

Nam ſeu mobilibus ueris inhorruit Ad-

uentus foliis] *Hanc ſcripturam agnoſcunt et ueteres interpretes. neque tamen repudianda uidetur hæc, quæ in antiquis quibuſdam reperitur libris:*

Nam ſeu mobilibus uitis inhorruit
Ad uentum folijs.

IN ODEN XXVII.

Vino & lucernis medus acinaces Immane quantum diſcrepat?] Ακινάκης, *ait Iulius Pollux*, περσικὸν ξιφίδιόν τι τῷ μηρῷ προσηρτημένον. *Heſychius autem*, ἀκινάκης, δόρυ περσικὸν, ξίφος. *Idem etiam Suidas, idem incertus auctor libelli* περὶ σχημάτων ῥητορικῶν. *Si igitur omnium conſenſu, Perſarum geſtamen eſt, cur Horatius Medum, non Perſicum Acinacen uocat? nimirum, quia hoſce populos, propter ipſorum uicinitatem, antiqui ſcriptores plerunque confundere ſolebant. Sic Xerxen Iuuenalis Medum uocat:*

Aut perfoſſus Athos, epotaq. flumina Medo:
quem tamen Perſam fuiſſe conſtat: & Catullus,
Cum Medi irrupere nouum mare:

Cũ tamẽ de Perſis proprie intelligat. ac illud ipſum bellum, quo profligatus eſt Xerxes, Iſocrates in panathenaico περσικὸν πόλεμον *uocat: at Ariſtoteles* τὰ μηδικὰ, *cuius uerba e ſecundo libro* πολιτικῶν *libet recitare, ut, quoniam, niſi fallor, leuiter deprauata ſunt, quo modo emendanda uideantur, admoneam. Sunt igitur hæc.* τῆς ναυαρχίας γὰρ ἐν τοῖς μηδι-

μηδικοῖς ὁ δῆμος αἴτιος γενόμενος, ἐφρονηματίσθη. *ubi homo doctiſſimus Sepulueda* ναυαγίας *legendum putat: quod mihi quidem minime probatur. legendum autem arbitror,* ναυμαχίας*: tum quia ſententia melior efficitur; tum quia Iſocratem eadem de re loquentem, hoc ipſo uerbo uſum eſſe uideo, in panegyrico,* οὐδεὶς δὲ πρὸς ἡμᾶς οὕτως ἔχει δυσμενῶς, ὅστις οὐκ ἂν ὁμολογήσειε, διὰ μὲν τὴν ναυμαχίαν ἡμᾶς τῷ πολέμῳ κρατῆσαι, ταύτης δὲ τὴν ἡμετέραν πόλιν αἰτίαν γενέσθαι. *et in panathenaico,* οἱ δὲ ἡμέτεροι θεμιστοκλέα, τὸν ὁμολογουμένως ἅπασιν αἴτιον εἶναι δόξαντα, καὶ τοῦ τὴν ναυμαχίαν γενέσθαι κατὰ τρόπον, καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων τῶν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ κατορθωθέντων.

Immane quantum diſcrepat.] *Simile exemplum citat Nonius, in dictione Inſanum, e ſecundo libro hiſtoriarum Salluſtij:*

Immane quantum animi exarſere.

IN ODEN XXVIII.

Occidit et Pelopis genitor] *Hoc argumentum, quo, æquo animo ferendam eſſe mortem, ex eo demonſtrat, quod multi præſtantiores eam iam oppetierint, copioſiſſime tractat Lucretius libro III.*

Hoc etiam tibi tute interdum dicere poſſis;
Lumina ſic etiam Solis bonus Ancu' reliquit,
Qui melior, quàm tu, multis fuit improbe rebus.

totum locum uideat, qui uolet: eſt enim & longiſſimus, & ſupra quàm dici poteſt, longe pulcherrimus.

Sed princeps Homerus eo argumento uſus fuerat, cuius illa ſunt ex Iliados φ.

Αλλὰ φίλος θάνε καὶ σύ. τίη ὀλοφύρεαι οὕτως;
Κάτθανε καὶ Πάτροκλος, ὅπερ σέο πολλὸν ἀμείνων.
Οὐχ ὁράας, οἷος κἀγὼ καλός τε μέγας τε;
Πατρὸς δ' εἰμ' ἀγαθοῖο, θεὰ δέ μ' ἐγείνατο μήτηρ:
Αλλ' ἐπί τοι κἀμοὶ θάνατος, καὶ μοῖρα κραταιή.
Εσεται ἢ ἠὼς, ἢ δείλης, ἢ μέσον ἦμαρ.

IN ODEN XXXIV.

- Inſignem attenuat Deus,

Obſcura promens.] *Hanc ſententiam ſumpſit, ut opinor, ab Heſiodo ſub principium* ἔργων.

Ρεῖα μὲν γὰρ βριάει, ῥέα δὲ βριάοντα χαλέπτει,
Ρεῖα δ' ἀρίζηλον μινύθει, καὶ ἄδηλον ἀέξει
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, ὃς ὑπέρτατα δώματα ναίει.

idem etiam ualet, quod Hecuba loquitur apud Euripidem in Troadibus.

Ορῶ τὰ τῶν θεῶν. ὡς τὰ μὲν πυργοῦσ' ἄνω
Τὰ μηδὲν ὄντα, τὰ δὲ δοκοῦντ' ἀπώλεσαν.

IN ODEN XXXVII.

Nunc eſt bibendum] *Alcæus apud Athenæum libro* x,

Νῦν χρὴ μεθύσκειν, καί τινα πρὸς βίαν
Πίνειν, ἐπειδὴ κάθτανε Μύρσιλος.

profecto enim, quamuis apud Athenæum legitur πο-

νεῖν,

νεῖν, tamen conſtat, legendum, πίνειν. quod mirum eſt non animaduertiſſe eos, qui ante me hoc annotarunt. nam quòd male diſtinxerunt uerſus, quoquo modo ignoſci poterat, ſi ſaltem hanc tam inſignem mendam ſuſtuliſſent.

IN LIBRVM II.

IN ODEN V.

Non dum ſubacta ferre iugum ualet
Ceruice] *Eadem metaphora uſus eſt & Plautus in Curculione.*

- Iam ne ea fert iugum?
Tam a me pudica eſt, quàm mea ſi ſoror ſiet.

IN ODEN VII.

- Non ego ſanius
Bacchabor Edonis.] *Quidam emendare hunc locum uoluit, ſcribendumq. admonuit Hedonis, non Edonis. inepte. ἠδωνοὶ, enim, non ut ille putauit, ἡδονοὶ populi illi Thraciæ uocantur. neque ſolet Horatius in tertia horum carminum ſede iambum, ſed ſpondeum ponere.*

IN ODEN IX.

- Deſine mollium
Tandem querelarum] *Græca conſtructio eſt, ut recte admonet Porphyrio, non, ut alij uaticinantur,*

cinantur, hypallage. Homerus:
Αλλ᾽ἄγε λῆγ᾽, ἔριδος, μὴ δὲ ξίφος ἕλκεο χειρί.

IN ODEN X.

Rectius uiues.] *Quoniam hic Horatius oſtendit, tutiſſimam eſſe eorum uitam, qui mediocritatem retinent: libet apponere, quæ in hanc ſententiam diuine, ut omnia, Ariſtoteles* IIII πολιτικῶν *ſcripſit.* καὶ σώζονται δ᾽ ἐν ταῖς πόλεσιν οὗτοι *(loquitur autem* περὶ τῶν μέσων*)* μάλιστα τῶν πολιτῶν, οὔτε γὰρ αὐτοὶ τῶν ἀλλοτρίων, ὥσπερ οἱ πένητες, ἐπιθυμοῦσιν, οὔτε τῆς τούτων ἕτεροι, καθάπερ τῆς τῶν πλουσίων οἱ πένητες. καὶ διὰ τὸ μήτ᾽ ἐπιβουλεύεσθαι, μήτ᾽ ἐπιβουλεύειν, ἀκινδύνως διάγουσι. διὰ τοῦτο καλῶς ηὔξατο φωκυλίδης,
Πολλὰ μέσοισιν ἄριστα. μέσος θέλω ἐν πόλει εἶναι.

IN ODEN XIII.

Dulci laborum decipitur ſono.] *Non dubium eſt, quin hoc loco reſpexerit ad uariam ſignificationem uerbi* λανθάνειν*: ut & alibi:*
Nec uixit male, qui natus moriensq. fefellit.
ibi enim, fefellit, eſt, ἔλαθε. *& alibi – fallentis ſemita uitæ.*

IN ODEN XVI.

Non enim gazæ] *In eandem ſententiam extant*

tant uerſus Varronis,

Non ſit theſauris, non auro pectu' ſolutum,
Non animis demunt curas. ac religiones
Perſarum montes, non atria diuiti' Craſſi.

Longa Tithonum minuit ſenectus] *Ea de cauſſa Clearchus apud Athenæum libro primo, ait, Melanthium quendam in optando ſapientiorem Tithono fuiſſe. nam Tithonus cum immortalitatem optaſſet, neque illud addidiſſet, ut ne unquam ſeneſceret, ſenio confectus, & uoluptatum omnium priuatus uſu, in thalamo languebat; Melanthius uero, quo uoluptatibus iјs, quæ guſtatu percipiuntur, melius frui poſſet, collum ſibi gruis optauit. hoc autem poſterius uotum etiam Philoxeni Eryxiј fuiſſe, idem Athenæus paullo ſupra dixerat. ſed in impreſſis libris mendum eſt, non difficile illud quidem ad tollendum, eiuſmodi tamen, ut imperitiorem fallere aliquem poſſit. legitur enim* φιλόξενον τὸν δ'ρύξιδος, *cũ legi debeat,* φιλόξενον τὸν ἐρύξιον. *ita autem legendũ eſſe, conſtat ex Ariſtotele, tertio Ethicorum, ubi hoc ipſum eiuſdem uotum exponitur.*

IN ODEN XVII.

Nec Dis amicum eſt] *De hoc loquendi genere ſcripſi cap.* XII. *lib.* II. *Var. lect.*

IN ODEN XVIII.

Trahunt honeſtæ purpuras clientæ.]

Ita

Ita legendum eſſe, non, ut antea, clientes, admonuit me Chariſius libro primo, cuius hæc uerba ſunt. Cliens communis eſt. inuenimus tamen & clientam apud Afranium in Pompa. Interim tua clienta. & apud Horatium. Nec Laconicas mihi Trahunt honeſtæ purpuras clientæ.

IN ODEN XX.

Superne, naſcunturq. leues] *Superna, non ſuperne, legendum eſſe, & metri ratio et ueteres libri probant. eſt autem figura loquendi græca.*

IN LIBRVM III.

IN ODEN II.

Dulce & decorum eſt pro patria mori.]
Tyrtæus:

Τεθνάμεναι γὰρ καλὸν ἐπὶ προμάχοισι πεσόντα
Ἀνδρ' ἀγαθὸν, περὶ ᾗ πατρίδι μαρνάμενον.

& Caſſandra apud Euripidem in Troadibus:

Τρῶες δὲ πρῶτον μὲν, τὸ κάλλιστον κλέος,
Ὑπὲρ πάτρας ἔθνησκον.

Mors & fugacem perſequitur uirum.]
Simonides:

Ὁ δ' αὖ θάνατος ἐφῆκε καὶ τὸν φυγόμαχον.

Teſtis

IN ODEN IV.

Qui Lyciæ tenet

Dumeta] *Tenet, eſt,* ἀμφιβέβηκε.

Teſtis mearum centimanus gigas

Sententiarum]. *In quibuſdam ueteribus, Gyas: de quo amplius quærendum puto. uide quæ ſcripſi cap.* XIII. *lib.* VI. *uar. lect.*

IN ODEN XI.

Quæ uelut latis equa trima campis] *Henricus Stephanus, utriuſque linguæ peritiſſimus adoleſcens, cuius ego e ſingulari ingenio, placidiſſimisq́. moribus, ſextum iam menſem, incredibilem in hac urbe haurio ſuauitatem, iam pridem indicauit Anacreontis locũ, e quo hic Horatij expreſſus uideretur.*

IN ODEN XVII.

Per memores genus omne faſtus] *In alijs libris faſtus, in alijs faſtos, eodem tamen ſenſu, legi, & affirmare ipſi poſſumus, & iam pridem teſtatum reliquerat Priſcianus.*

IN ODEN XXIX.

Iam clarus occultum Andromedes pater

Oſtendit ignem.] *Expreſſum ex illo Alcæi,*

Τέγγε πνεύμονας οἴνῳ. τὸ γὰρ ἄστρον περιτέλλεται

Ἁ δ' ὥρα χαλεπὰ, πάντα δὲ διψᾷ ὑπὸ καύματος.

IN ODEN II.

Monte decurrrens uelut amnis] *Non abſimilis eſt Homerica illa comparatio, qua Vlyſſis orationem hibernis niuibus confert. Iliados* III,

Ἀλλ᾽ ὅτε δὴ ῥ᾽ ὄπα τε μεγάλην ἐκ ςήθεος ἵει,
Καὶ ἔπεα νιφάδεσσιν ἐοικότα χειμερίῃσιν,
Οὐκ ἂν ἔπειτ᾽ Ὀδυσῆϊ ἐρίσειε βροτὸς ἄλλος.

Qua notam duxit, niueus uideri] *Talia ſunt illa,*

Et uultus nimium lubricus aſpici: & illa Theocriti καλὸς ἰδέσθαι, δεινὸς ἰδεῖν, *& ſimilia.*

IN ODEN VI.

Rite creſcentem face noctilucam] *Expreſſit epitheton* νυκτιλαμπῆ, *quod apud Dionyſium Halic. in quibuſdam Simonidis uerſibus legitur.*

IN ODEN VII.

Quis ſcit, an adiiciant] *Euripides Alceſtide:*

Βροτοῖς ἅπασι κατθανεῖν ὀφείλεται.
Κοὐκ ἔςι θνητῶν ὅς τις ἐξεπίςαται,
Τὴν αὔριον μέλλουσαν εἰ βιώσεται.

Diluuiem minatur] *In quibuſdam ueteribus, meditatur: quod mihi quidem neſcio quomodo uenuſtius uidetur.*

Te non pauentis funera Galliæ] *Libet hoc loco duo grauiſſimorum auctorum teſtimonia proferre, quibus ſingularem quandam imperterriti, & inuicti periculis animi magnitudinem in gente noſtra ex omni antiquitatis memoria uiguiſſe intelligatur. ac primum quidem Ariſtotelis eſt, qui tertio de moribus ad Nicomachum affirmat,* τοὺς κελτοὺς μήτε σεισμοὺς, μήτε κύματα φοβεῖσθαι. *Alterum autem Aeliani, qui libro duodecimo de uaria hiſtoria de Gallis ita commemorat.* Ανθρώπων δὲ ἐγὼ ἀκούω φιλοκινδυνοτάτους εἶναι τοὺς κελτούς. τῶν ᾀσμάτων οὖν ὑποθέσεις ποιοῦνται τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἀποθανόντας ἐν τῷ πολέμῳ καλῶς. καὶ μάχονται δὲ ἐστεφανωμένοι. ἀλλὰ καὶ τρόπαια ἐγείρουσιν. ἅμα τε ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις σεμνυνόμενοι, καὶ ὑπομνήματα αὐτῶν τῆς ἀρετῆς ἀπολείποντες ἑλληνικῶς. οὕτως δὲ αἰσχρὸν νομίζουσι τὸ φεύγειν, ὡς μηδὲ ἐκ τῶν οἰκιῶν κατολισθαινουσῶν, καὶ ἐμπιπλουσῶν πολλάκις ἀποδιδράσκειν. ἀλλὰ μὴ πιμπραμένων αὐτῶν παραλαμβανομένους ὑπὸ τοῦ πυρὸς, πολλοὶ δὲ ἐπικλύζουσαν τὴν θάλασσαν ὑπομένουσιν. εἰσὶ δὲ καὶ οἱ ὅπλα λαμβάνοντες ἐμπίπτουσι τοῖς κύμασι, καὶ τὴν φορὰν αὐτῶν εἰσδέχονται, γυμνὰ τὰ ξίφη, καὶ τὰ δόρατα προσείοντες, ὥσπερ οὖν ἢ φοβῆσαι δυνάμενοι, ἢ τρῶσαι.

Cvr *epodos liber hic uocetur, non equidem ſatis intelligo. ac uidi ueterem librum, in quo hic quinctus odarum liber inſcribebatur. quæ ad hanc inſcriptionem confirmandam afferuntur a grammaticis, leuia ſane ſunt, & huiuſmodi, ut nullo negotio refelli queant.*

IN ODEN II.

Vel hœdus ereptus lupo] *Plutarchus lib. ſecundo* συμποσιακῶν *tradit earum pecudum, quas lupus momorderit, carnem quidem teneriorem, ac delicatiorem fieri: lanam autem corrumpi, ac contrahere id uitium, ut poſtea pediculos gignat. hinc intelligi poteſt, cur ereptum lupo hœdum Horatius dixerit: quod interpretes parum, ut uidetur, animaduerterant.*

IN EPISTOLAS.

IN EPISTOLAM I.

Feruet auaritia] *Vide quæ ſcripſi capite quarto libri primi Variarum lectionum.*

Per mare pauperiē fugiens, per ſaxa, per ignes.] *Reſpexiſſe uidetur ad Theognidis uerſus, quibus per mare, per ſaxa fugiendam eſſe pauperiem monet.*

Ἣν δὴ χρὴ φεύγοντα καὶ ἐς μεγακήτεα πόντον
Ῥίπτειν, καὶ πετρῶν Κύρνε κατ' ἠλιβάτων.
Olim quod uulpes ægroto cauta leoni
Reſpondit referã: quia me ueſtigia terrent
Omnia te aduerſum ſpectãtia, nulla retrorſum.] *Locum hunc, ut opinor, e Lucilio acceperat Horatius, e cuius* xxx *libro hi uerſus apud Nonium reperiuntur:*
Quid ſibi uult, quare fit, ut intro uerſus, ut ad te
Spectent, atque ferant ueſtigia ſe omnia prorſus?

IN EPISTOLAM II.

Semper auarus eget] *Nulla eſt diuitiarum tanta uis, quæ explere animum hominis auari queat. quam in ſententiam extant præclari uerſus Varronis ex Eumenidibus.* - *denique auarus*
Quis ſanus? cui ſi ſtet terra, & traditus orbis,
Furunculo tamen, ac morbo ſtimulatus eodem,
Ex ſeſe ipſe aliquid quærat, cogatq; peculi.
& apud Ariſtophanem eſt, ἁπάντων εἶναι πλησμονὴν, πλὴν πλούτου, τούτου δὲ μηδένα μεστὸν γενέσθαι πώποτε. *& Theognis; ſeu quis alius: ſunt enim qui Soloni tribuant:*
Πλούτου δ' οὐδὲν τέρμα πεφασμένον ἀνδράσι κεῖται.
Οἳ γὰρ νῦν ἡμέων πλεῖστον ἔχουσι βίον,
Διπλάσιον σπεύδουσι.
Præclarę autem Ariſtoteles primo politicorũ huius ἀκορίας *cauſſam aperuit. Hominum enim quidam diuitias*

uitias, ut finem, appetunt; quidam, ut inſtrumenta uiuendi. illi ne ſatiari poſſint, eo fit, quia finis ipſius infinita eſt appetitio; hi autem iccirco facile explentur, quia nulla eſt neque ars, neque facultas, quæ infinita uel multitudine, uel magnitudine inſtrumenta deſideret.

Ira furor breuis eſt.] *Idem, & totidem pæne uerbis dixit nobiliſſimus philoſophus Themiſtius in oratione quam ſcripſit de amicitia.* ἐγὼ δὲ οἶμαι, *inquit,* τὴν ὀργὴν μανίαν ὀλιγοχρόνιον εἶναι. *& antea Ennius, ut eſt apud M. Tullium, iram inſaniæ initium dixerat.*

-animum rege] *Animum ita dixit, ut Græci* θυμὸν: *ſignificat autem ea uox iræ principium. Diogenes Laertius in Zenone:* ὁ δὲ θυμός ἐστιν ὀργὴ ἀρχομένη.

IN EPISTOLAM III.

Quantæ conueniat Numatius.] *Deprauatus locus, ita autem reſtituendus eſt: Quàm te conueniat Munatius. hoc enim ſignificat, cupere ſe ſcire, ſerio ne Munatius cum ipſo in gratiá redierit, et ecquid eũ: ut amicorũ mos eſt, alloquatur.*

IN EPISTOLAM V.

Quò mihi fortuna ſi non cõceditur uti?] *Lego, Quò mihi fortunas, ſi non conceditur uti?*

uti? et uero, cur ita legi debeat, multæ ſunt cauſſæ: quas minimo negotio uidere intelligentes poſſunt.

IN EPISTOLAAM VI.

Quidquid ſub terra eſt, in apricum profe-
ret ætas:]
Defodiet, condetq. nitentia.] *Sententiam hanc, uideri poteſt, ſumpſiſſe a Sophocle, apud quem ita loquitur Aiax:*

Ἅπανθ' ὁ μακρὸς, κἀναρίθμητος χρόνος
φύει τ' ἄδηλα, καὶ φανέντα κρύπτεται.

Si uirtus hæc una poteſt dare] *Antiquus Bernardini Lauredani, adoleſcentis clariſſimi, liber, Si uirtus hoc una poteſt dare. neque dubium eſt, quin ita legi debeat.*

Mercemur ſeruũ, qui dictet nomina, ſæuũ,
Qui fodiat latus.] *Legendum ſuſpicor,*
- læuum Qui fodiat latus.

Si Mimnermus uti cēſet, ſine amore iocisq.
Nil eſt iucundum; uiuas in amore iocisque.
Magna huius poetæ apud ueteres fuit auctoritas: quod alibi oſtendit Horatius:
Diſcedo Alcæus puncto illius: ille meo quis?
Quis, niſi Callimachus? ſi plus appoſcere uiſus,
Fit Mimnermus.
ſed & Propertius,
Plus in amore ualet Mimnermi uerſus Homero.
uerſus autem, quibus ea ſententia efficiebatur, quã

de hic mētio eſt, eos apud Stobæum reperiſſe uideor.

Τίς δὲ βίος, τί δὲ τερπνὸν ἄνδυ χρυσῆς ἀφροδίτης;
Τεθναίην, ὅτ' ἐμοὶ μηκέτι ταῦτα μέλοι.

IN EPISTOLAM VII.

Haud male Telemachus.] *Locus eſt* Ὀδυσ. δ. *ubi cùm Menelaus longum cum Telemacho ſermonem ita cluſiſſet:*

Καὶ τότε σ' εὖ πέμψω, δώσω δέ τι ἀγλαὰ δῶρα
Τρεῖς ἵππους, καὶ δίφρον ἐΰξοον:

interiectis aliquot uerſibus, reſpondet Telemachus.

Δῶρον δ' ὅττι κέμοι δοίης, κειμήλιον ἔσω,
Ιππους δ' εἰς Ιθάκην οὐκ ἄξομαι, ἀλλά σοι αὐτῷ
Ενθάδε λείψω ἄγαλμα· σὺ γὰρ πεδίοιο ἀνάσσεις
Ευρέος, ᾧ ἐνὶ μὲν λωτὸς πολὺς, ἐν δὲ κύπειρον,
Πυροί τε, ζειαί τ' ἠδ' ἄρυφυὲς κρῖ λευκόν.
Ενδ' Ιθάκῃ οὔτ' ἂν δρόμοι εὐρέες, οὔτε τι λειμών.
Αἰγίβοτος, καὶ μᾶλλον ἐπήρατος ἱπποβότοιο.
Οὐ γάρ τις νήσων ἱππήλατος οὐδ' εὐλείμων,
Αἵ θ' ἁλὶ κεκλίαται, Ιθάκη δέ τε καὶ περὶ πασέων.

IN EPISTOLAM XII.

Si uentri bene, ſi lateri eſt.] *Dictum hoc ui detur de Metrodori ſententia, qui ſummum bonum definiebat firma corporis affectione, et explorata ſpe, ſemper ita fore: ut eſt apud Ciceronē quincto Tuſculanarum diſputationum. Id autem docuerat philoſophus*

phus ille in libro, quem inſcripſerat, περὶ τοῦ μείζονα εἶναι τὴν παρ' ἡμᾶς αἰτίαν πρὸς εὐδαιμονίαν τῆς ἐκ τῶν πραγμάτων*, idq́. ita ſua lingua expreſſerat, ut diceret,* τέλος ἀγαθῶν εἶναι τὸ σαρκὸς εὐπαθὲς κατάστημα, καὶ τὸ περὶ ταύτης *(ſed forte melius legeretur* περὶ τούτου*)* πιστὸν ἔλπισμα*. Auctor Clemens Alexandrinus libro ſecundo* στρωματ.

IN EPISTOLAM XV.

non hercule miror,
Aiebat, ſi qui comedunt bona] *Ita eſt aperte in libro Bernardini Lauredani: & ita in impreſſis pæne omnibus legebatur, multis annis antequam Petrus Victorius, homo doctiſſimus, uariarum lectionum libros edidiſſet.*

IN EPISTOLAM XVI.

Vir bonus, & prudens audebit dicere, Pentheu,
Rector Thebarum, quid me perferre, patiq́.
Indignum coges?] *Superiore anno elucubratus eram annotationum in uarios auctores libellos duos: quos cum edere cogitarem, accidit quiddam ut eos ad tempus aliquod premere ſatius ducerem. quoniã igitur, quando eos editurus ſim aut potius, editurus necne ſim, ne ipſe quidem, ſi quis roget, ſatis explorate ſcio, libet interim communicare cum ſtudioſis caput*

primum prioris libri: quo hos ipſos Horatij uerſus aliqua ex parte interpretabar. in eo igitur ita ſcriptum eſt.

Vir bonus, & prudens audebit dicere: Pentheu,
Rector Thebarum, quid me perferre, patiq.
Indignum coges? Adimam bona: nempe pecus, ré,
Lectos, argentum. tollas licet. In manicis, &
Compedibus ſæuo te ſub cuſtode tenebo.
Ipſe Deus, ſimul atque uolam, me ſoluet, opinor,
Hoc ſentit, moriar. mors ultima linea rerum eſt.

His uerſibus Horatius exprimere, quaſiq. ante oculos ſtatuere uoluit eam animi libertatem, quam ueteres philoſophi, ac Stoici præter ceteros, in omnibus ſapientibus, neque præterea in quibuſdam alijs, eſſe dicebant: qua fieret, ut illi tyrannorum minas, imperia, potentiam pro nihilo putarent, ac libere icirco apud eos, intrepideq. loquerentur: quippe qui præclare intelligerent, ea modo fortunæ ludibria, in quibus ipſi nullam beatæ uitæ partem ponerent, a tyrannis eripi poſſe: bona animi, quæ ipſi non ſumma tantum, ſed ſola etiam uere bona ducerent, firmiora eſſe, quàm ut ullam eiuſmodi uim reformidare deberent: uinciri poſſe corpora; animos nullis uinculis coerceri: mortem denique, cuius metu ceteri homines fanda infanda omnia & paterentur, & facerent, ipſi ſibi nunquam refugiendam, non nunquam etiam ultro accerſendam, ſemper quidem æquiſſimo animo ſubeundá putarent. Hoc igitur Horatius exprimere cum uellet, præſtantiſſimi poetæ Euripidis locum ſi

bi

bi ad imitandum propoſuit, eumq. leuiter inflexum, & immutatú, apte admodum, ſcienterq. ad id, quod docere inſtituerat, accommodauit. Quibus enim uerbis ſcenicus ille philoſophus, ut eum ueteres nominarunt, Liberum patrem, cum Pentheum alloqueretur, utentem fecerat; iiſdem noſter hic quemlibet ſapientem aduerſus tyrannos uti poſſe docuit: ipſumq., in ea re explicanda, retinuit Penthei nomen, ut qué ipſe cuius poetæ locum imitatus eſſet, poſteris indicaret. Ipſa igitur Euripidis uerba ponam: qua ex re duplicem utilitatem ſtudioſos percepturos eſſe confido: quòd & Horatij locum intelligent, & eius exemplo diſcent, quo modo in Græcorú poetarum lectione uerſari, eosq. in uſum ſuum conuertere debeant. Euripides Bacchis:

Διο. εἴφ', ὅ,τι παθεῖν δεῖ. τί με τὸ δεινὸν ἐργάσῃ;
Πεν. πρῶτον μὲν ἁβρὸν βόστρυχον τεμῶ σέθεν.
Διο. ἱερὸς ὁ πλόκαμος. τῷ θεῷ δ' αὐτὸν τρέφω.
Πεν. ἔπειτα θύρσον τόνδ' παράδος ἐκ χεροῖν.
Διο. αὐτός μ' ἀφαιροῦ. τόνδε Διονύσου φορῶ:
Πεν. εἱρκταῖσί τ' ἔνδον σῶμα σὸν φυλάξομεν.
Διο. λύσει μ' ὁ δαίμων αὐτὸς, ὅταν ἐγὼ θέλω.

Admirari autem licet, quanto & ingenio, & iudicio Latinus poeta, quæ inflectere ad inſtitutum ſuú non poterat, ea prætermiſerit, aliaq. eorum loco accommodate ad ſignificandum id, quod uolebat, interpoſuerit. quod eodem modo facere omnes debent, qui ueterum ſcripta cum laude imitari uolunt.

Si pranderet olus patienter] *Diogenes Laertius in Ariſtippo:* παριόντα ποτὲ αὐτὸν λάχανα πλύνων Διογένης ἔσκωψε καί φησιν, εἰ ταῦτα ἔμαθες προσφέρεσθαι, οὐκ ἂν τυράννων αὐλὰς ἐθεράπευες. ὁ δὲ, καὶ σὺ, εἶπεν, εἴπερ ᾔδεις ἀνθρώποις ὁμιλεῖν, οὐκ ἂν λάχανα ἔπλυνες.

Omnis Ariſtippum decuit color, et ſtatus, & res.] *Laertius de eo:* ἦν δὲ ἱκανὸς ἁρμόσασθαι καὶ τόπῳ, καὶ χρόνῳ, καὶ προσώπῳ, καὶ πᾶσαν περίστασιν ἁρμονίας ὑποκρίνασθαι.

IN EPISTOLAM XVIII.

Exiguæq. togæ ſimulet textore Catonem] *In quibuſdam ueteribus, pro textore, legitur teſquore, ignota quidem mihi uox: ſed uideant alij, credibile ſit, an minus, teſquorem pro ſqualore dixiſſe Horatium. id enim quoſdam non ineruditos homines ſuſpicari uideo.*

IN EPISTOLAM
DE ARTE POETICA.

Poteram *facile ſuperſedere hoc labore annotandi quidquam in epiſtolam de arte poetica: tot enim eruditi homines in eam ſcripſerunt, ſcribuntq. quotidie, ut ea breui pauciores aliquanto uerſus, quàm*

quàm interpretes, habitura uideatur. ſuſpenſo igitur, ut aiũt, brachio eam percurrere ſatis habebo, et uelu ti dicis cauſſa, pauca quædam annotare: quæ an alij iam notauerint, neſcio: non enim ſane niſi per admodum paucorum ſcripta legi: ſed cum omnes, qui tractamus litteras, ijſdem fere utamur libris; nullo modo fieri poteſt, ut non eadem animaduertantur a pluribus. itaque mirari ſoleo, cum quidam uentoſi homines conqueruntur, ea notare alios, quæ ipſi quo que antea uiderint: in eoq. ita diſputant, grauem ſibi, minimeq. tolerandam iniuriam fieri. nullam eſſe rationem, quæ ipſis quoque in mentem uenerint, ea dicere alios ſine honorifica ipſorum appellatione. atque operæpretium eſt quorundam ea in re cognoſcere amentiam. deprehenſi enim ſunt, qui cum legiſſent commentariolum, quem proximo ſuperiore an no in Catullum edidi, miſſis ad amicos litteris me accuſarent, quòd quædam afferrem, ut mea, quæ ipſi plus triginta iam annos in libris ſuis notata haberẽt. quaſi uero magnopere mihi laborandum fuerit, quid in ſuo libro notaſſet is, quem ego natum mehercule neſciebam. ſed, ut ad rem: ſi quid ab alijs dictum, tacito ipſorum nomine, attulero, teſtificor id me eo facere, quia, quod bona ipſorum uenia dictũ ſit, quid quid mihi datur otij, ſoleo non paullo libentius in ueterum quàm in recentiorum ſcriptorum lectione con ſumere: non quòd hos contemnam, ſed quòd a quibus ipſi didicerunt, ab ijſdem uolo ego quoque, ſi li ceat, diſcere.

Telephus & Peleus] *Quædam ſcitu digna attulit in hunc locum Victorius lib.* XIV *uariarum lectionum, quibus hoc addo, fabulam illam, in qua mendicus Telephus ita magnifice loquens inducebatur, Euripidis fuiſſe, ut teſtatur interpres Ariſtophanis in locum illum e Nubibus,*

Τήλεφος εἶναι μυσὸς φάσκων,
Ἐκ πηριδίου . .
Γνώμας τρώγων πανδελετείους.

mendicum etiam fuiſſe eum, affirmat Timocles in iābicis quibuſdam, quibus ad omnes pæne calamitates, propoſitis magnorum uirorum exemplis, rationem quandam minuendi doloris tradidit. ita enim ſcribit.

– ὢν μὲν γὰρ πένης,
Πτωχότερον αὑτοῦ καταμαθὼν τὸν τήλεφον
Γενόμενον, οὕτω τὴν πενίαν ῥᾷον φέρει.

de mendicitate autem Pelei commemorabo ea, quæ apud eundem interpretem legi: ſimul enim loco cuidam ex odis, ubi eiuſdem mentio eſt, lucis aliquid afferetur. Peleus igitur continentiſſimus fuiſſe proditur. cumque aliquando contigiſſet, ut Hippolyte, Acaſti uxor, eum adamaſſet, neque potuiſſet blanditijs ad explendam cupiditatem ſuam adducere, calumniata eſt eum apud uirum, quòd ſibi uim afferre uoluiſſet. Quod cum Acaſtus reſciuiſſet, comprehenſum eum, in ſolitudinemq. perductum, ac ſpoliatum armis, dimiſit, fore dicens, ſi iuſtus eſſet, ut e periculo euaderet. cum autem in eum irruere pararent feræ, miſerunt ei Dij per Mercurium, enſem a

Vulcano fabricatum. atque ita ſeruatus eſt. Narratur & alio quodam modo. Peleus cum inſidijs exceptum Phocum fratrem una cum Telamone in patria interfeciſſet, exſulatum ijt in Phthiam, ad Eurytum Actoris filium: a quo expiatus eſt. illinc cum ad uenationem apri Calydonij profectus eſſet, in Eurytum incidit, eumq́. nolens interemit. Rurſum igitur ex Phthia fugiens, Iocum ad Acaſtum uenit: ab eoq́. expiatus eſt. Aſtydamia uero, Acaſti uxor, eius amore capta, cum eum (qua præditus erat temperantia) ad faciendum adulterium pellicere nequijſſet, tentatam ſe ab eo, apud uirum mentita eſt. at is, quem expiarat, interficere quidem noluit: ſed ducit eum ad uenationem in montem Pelion, ibiq́. ſopitum relinquens, cum prius enſem ipſius ſub ſtercore bubulo occultaſſet, domum reuertitur. ille uero ſomno ſolutus, neque reperto enſe, parum abfuit, quin interficeretur a Centauris: ſed Chironis ope ſeruatus eſt.

ut ſibi quiuis

Speret idem; ſudet multum, fruſtraq́. laboret, Auſus idem.] *Eadem ſententia uſus eſt Iſocrates in panathenaico, qui cum dixiſſet ſe illo compto orationis genere nō uſurum, quo fuerat uſus adoleſcens:* ἀλλὰ, *inquit,* ὡς ἅπαντες μὲν ἂν ἐλπίσειαν, ἢ βουληθεῖεν, οὐδεὶς δ' ἂν δυνηθείη ῥᾳδίως, πλὴν τῶν πονεῖν ἐθελόντων, καὶ σφόδρα προσεχόντων τὸν νοῦν.

Indignor, quandoque bonus dormitat Homerus.] *Quandoque, hic ualet, quandocunque, ut & Petrus Victorius admonuit. ſic & alias*

apud

apud hunc ipſum ſcriptorem accipitur: ut,
Et quandoque potentior
Largis muneribus riſerit æmuli,
Albanos prope te lacus
Ponet marmoream ſub trabe Cypria, & lib. IV.
Concines maiore poeta plectro
Cæſarem, quandoque trahet feroces
Per ſacrum cliuum merita decorus
Fronde Sicambros.

Vt qui conducti plorant in funere, dicunt,
Et faciũt prope plura dolẽtibus ex animo]

Comparationem hanc ſumpſit ex Lucillio, ex cuius libro XXII *a Nonio citantur hi uerſus:*
- mercede quæ
Conductæ flent alieno in funere præſicæ,
Multo & capillos ſcindunt, & clamant magis.

IN SATYRAS.

SATYRA IX LIBRI PRIMI.

- ſum paullo infirmior, unus
Multorum. ignoſces. alias loquatur.]

Vnus multorum, dixit, pro unus e ſimplici plebe. more greco, εἷς τῶν πολλῶν.

SATYRA X.

- uetuit tali me uoce Quirinus
Poſt mediam noctẽ uiſus, cũ ſomnia uera.]

Vera

Vera eſſe ſomnia, quæ poſt mediam noctem fiunt, affirmat & Theocritus: qui cum dixiſſet:

Νυκτὸς ὅτε τρίτατον λάχος ἵσαται, ἐγγύθι δ᾽ ἠώς.

addit paullo poſt:

Εὖ τε καὶ ἀτρεκέων ποιμαίνεται ἔθνος ὀνείρων.

Verſiculos natura magis factos, & euntes Mollius] *Factos, ualet, exquiſite ornatos: ut & Græci* πεποιημένους.

IN SATYRAM III.

LIBRI II.

Mater te appello] *Principium eſt uerſus e uetere quapiam tragœdia, quod ponitur & a Cicerone in oratione pro Sextio. primo autem libro Tuſculanarum diſputationum etiam reliquũ uerſus ponitur: Mater te appello, quæ curã ſomno ſuſpenſam leuas, Neque te mei miſeret. ſurge, & ſepeli natum.*

Nequis humaſſe uelit Aiacẽ Atrida, uetas cur?

Rex ſum] *Oſtendi ſupra in epiſtolis locum quendam expreſſum ex Euripidis Bacchis. poſſem hoc loco idem facere, & deſcribere Sophoclis ex Aiace maſtigophoro uerſus, e quibus hic Teucri & Menelai dialogus expreſſus eſt. ſed quia multi uerſus huc transferendi forent: ſatis habeo locum indicaſſe, ex quo eos, qui uolet, petat.*

IN SATYRAM IV.

Mutulus & uiles.] *In manuſcripto Bernardini*

dini Lauredani, etiamq. in impreſſis, quos ego quidem uiderim, omnibus, aut mutilus, aut Mitulus legebatur.

Murice baiano] *Tales quidam uerſus Antiphanis, aliorumq. ueterum poetarum, apud Athenæum libro primo leguntur, quos cum ijs conferre, neque inutile, neque iniucundum fuerit.*

IN SATYRAM VI.

- terreſtria quando (eſt
Mortales animas uiuunt ſortita: neque ulla
Aut magno, aut paruo leti fuga. quo bene
- circa
Dum licet, in rebus iucundis uiue beatus:
Viue memor, quàm ſis æui breuis.] *Quam orationem hic Horatius tribuit minimo animalculo muri, eandem tribuit Euripides fortiſſimo heroum Herculi, quem in Alceſtide ita loquentem facit:*

Ταῦτ' οὖν ἀκούσας καὶ μαθῶν ἐμοῦ πάρα,
Εὔφραινε σαυτὸν, πῖνε, τὸν καθ' ἡμέραν
Βίον λογίζου σὸν. τὰ δ' ἄλλα τῆς τύχης.

IN SATYRAM VII.

Duceris, ut neruis alienis mobile lignũ] *In hoc uerſu explicando, piget dicere, quàm cæcutiant interpretes, quàmq. nihil afferant dignum, in quo uel refellendo ponatur opera. Eſt autem intelli-*

gendum, uocari ab Horatio neruis alienis mobile lignum, id, quod Græci uocant νευρόσπαστον. Eo autem nomine uocabantur exigua quædam ſimulacra hominum ita compacta, ut inſertis quibuſdam, ſiue neruis, ſiue fidiculis, ſingulæ earum partes alligatæ eſſent. itaque ut quis neruos illos traxerat, modo caput motitare, modo brachium porrigere, aut contrahere, modo uibrare oculos ſtatua uidebatur. quicunque tamen auctor eſt, ψευδαριστοτελείου illius libelli, qui de mundo ad Alexandrum inſcribitur, unico iſtæc omnia funiculo ſolita fieri tradit. eius uerba ſunt: ὁμοίως δὲ καὶ οἱ νευροσπάσται μίαν μήρινθον ἐπισπασάμενοι, ποιοῦσι καὶ αὐχένα κινεῖσθαι, καὶ χεῖρα τοῦ ζώου, καὶ ὦμον καὶ ὀφθαλμὸ, ἔστι δὲ ὅτε πάντα τὰ μέρη μετάτινος εὐρυθμίας. *ubi annotandum, ipſos quoque qui tales ſtatuas uulgo circumferrent,* νευροσπάστας, *uocari.*

FINIS.

ALDI MANVTII
DE METRIS HORATIANIS.

Genera metrorum, quibus in odis uſus eſt Horatius, ſunt undeuiginti.

Primi generis odæ tres.

Lib. 1. *ode* 1. *Mæcenas atauis edite regibus.*
l. 3. *O.* 30. *Exegi monumentum ære perennius.*
4. 8. *Donarem pateras, grataq. commodis.*
–– –∪∪– –∪∪– ∪∪

Secundi generis odæ XXVI.

1. 2. *Iam ſatis terris niuis, atque diræ.*
1. 10. *Mercuri facunde nepos Atlantis.*
1. 12. *Quem uirum, aut heroa lyra, uel acri.*
1. 20. *Vile potabis modicis Sabinum.*
1. 22. *Integer uitæ, ſceleriſq. purus.*
1. 25. *Parcius iunctas quatiunt feneſtras.*
1. 30. *O Venus regina Gnidi, Paphique.*
1. 32. *Poſcimus ſiquid uacui ſub umbra.*
1. 38. *Perſicos odi puer apparatus.*
2. 2. *Nullus argento color eſt auaris.*
2. 4. *Ne ſit ancillæ tibi amor pudori.*
2. 6. *Septimi Gades aditure mecum.*
2. 8. *Vlla ſi iuris tibi peierati.*
2. 10. *Rectius uiues Lycini, neque altum.*

Otium

2. 16. *Otium Diues rogat in patenti.*
3. 8. *Martijs cælebs quid agam kalendis.*
3. 11. *Mercuri nam te docilis magiſtro.*
3. 14. *Herculis ritu modo dictus o plebs.*
3. 18. *Faune nympharum fugientum amator.*
3. 20. *Non uides quanto moueas periclo.*
3. 22. *Montium cuſtos, nemorumq. Virgo.*
3. 27. *Impios parræ recinentis omen.*
4. 2. *Pindarum quiſquis ſtudet æmulari.*
4. 6. *Diue, quem proles Niobea magnæ.*
4. 11. *Eſt mihi nonum ſuperantis annum.*
5. 18. *Phœbe, ſyluarumq. potens diana.*

–∪ –– –∪∪ –∪ ––
–∪ –– –∪∪ –∪ –∪
–∪ –– –∪∪ –∪ ––
–∪∪

Tertij generis odæ XII.

1. 3. *Sic te diua potens Cypri.*
1. 13. *Cum tu Lydia Telephi.*
1. 19. *Mater ſæua Cupidinum.*
1. 36. *Et ture, & fidibus iuuat.*
3. 9. *Donec gratus eram tibi.*
3. 15. *Vxor pauperis Ibici.*
3. 19. *Quantum diſtat ab Inacho.*
3. 24. *Intactis opulentior.*
3. 25. *Quo me Bacche rapis tui.*
3. 28. *Feſto quid potius die.*

Intermiſſa

4. 1. *Intermiſſa Venus diu.*
4. 3. *Quem tu Melpomene.*

-- -uu- u-
-- -uu- -uu- uu

Quarti generis ode una.

1. 4. *Soluitur acris hiems grata uice ueris & fauoni.*

-uu -uu -- -uu -u -u -u
u- u- - -u -u --

Quincti generis odæ Septem.

1. 5. *Quis multa gracilis te puer in roſa.*
1. 14. *O nauis referent in mare te noui.*
1. 21. *Dianam teneræ dicitæ Virgines.*
1. 23. *Vitas inuleo me ſimilis Chloe.*
3. 7. *Quid fles Aſterie quem tibi candidi.*
3. 13. *O fons Blanduſiæ ſplendidior uitro.*
4. 13. *Audiuere Lyce Di mea uota Di.*

-- -uu- -uu- u-
-- -uu- -uu- uu
-- -uu --
-- -uu- uu

Sexti generis odæ IX

1. 6. *Scriberis Vario fortis & hoſtium*

Paſtor

1. 15. *Paſtor cum traheret per freta nauibus.*
1. 24. *Quis deſiderio ſit pudor, aut modus.*
1. 33. *Albi ne doleas plus nimio memor.*
2. 12. *Nolis longa feræ bella Numantiæ.*
3. 10. *Extremum Tanain ſi biberes Lyce.*
3. 16. *Incluſam Danaen turris ahenea.*
4. 5. *Diuis orte bonis optime Romulæ.*
4. 12. *Iam ueris comites quæ mare temperant.*

— — —uu— —uu— uu
— — —uu— —uu—uu
— — —uu— —uu— u—
— — —uu— uu

Septimi generis odæ III.

1. 7. *Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenem.*
1. 28. *Te maris & terræ, numeroq. carentis arenæ*
5. 12. *Quid tibi uis mulier nigris digniſſima barris.*

— — —uu— — — —uu— uu— — —
— — —uu —uu — —

Octaui generis ode unica.

1 8. *Lydia dic per omnes.*

–∪∪– ∪––
–∪–– –∪∪– –∪∪– ∪––

Noni generis odæ XXXVII.

1. 9. *Vides ut alta ſtet niue candidum*
1. 16. *O matre pulchra filia pulchrior*
1. 17. *Velox amœnum ſæpe Lucretilem*
1. 26. *Muſis amicus triſtitiam & metus.*
1. 27. *Natis in uſum lætitiæ ſcyphis.*
1. 29. *Icci beatis nunc Arabum inuides*
1. 31. *Quid dedicatum poſcit Apollinem*
1. 34. *Parcus Deorum cultor, & infrequens*
1. 35. *O diua gratum quæ regis Antium*
1. 37. *Nunc eſt bibendum, nunc pede libero*
2. 1. *Motum ex Metello conſule ciuicum*
2. 3. *Aequam memento rebus in arduis*
2. 5. *Nondum ſubacta ferre iugum ualet*
2. 7. *O ſæpe mecum tempus in ultimum*
2. 9. *Non ſemper imbres nubibus hiſpidos*
2. 11. *Quid bellicoſus Cantaber, & Scythes*
2. 13. *Ille & nefaſto te poſuit die*
2. 14. *Eheu fugaces Poſthume, Poſthume*
2. 15. *Iam pauca aratro iugera regiæ*
2. 17. *Cur me querelis exanimas tuis*
2. 19. *Bacchum in remotis carmina rupibus*
2. 20. *Non uſitata, nec tenui ferar*
3. 1. *Odi profanum uulgus, & arceo*
3. 2. *Anguſtam amici pauperiem pati*

Iuſtum

3. 3. *Iuſtum, & tenacem propoſiti uirum*
3. 4. *Deſcende cælo, & dic age tibia*
3. 5. *Cælo tonantem credidimus Iouem.*
3. 6. *Delicta maiorum immeritus lues*
3. 17. *Aeli uetuſto nobilis ab Lamo*
3. 21. *O nata mecum conſule Manlio*
3. 23. *Cælo ſupinas ſi tuleris manus*
3. 26. *Vixi puellis nuper idoneus*
3. 29. *Tyrrhena regum progenies tibi*
4. 4. *Qualem miniſtrum fulminis alitem.*
4. 9. *Ne forte credas interitura, quæ*
4. 14. *Quæ cura patrum, quæq. Quiritium*
4. 15. *Phœbus uolentem prælia me loqui.*

υ- υ- - -υυ -υυ
υ- υ- - -υυ -υυ
-- υ- -- υ- υ
-υυ -υυ -υ --

Decimi generis odæ tres.

-- υυ- -- υυ- υυ- --

1. 11. *Tu ne quæſieris ſcire, nefas, quem mihi, quem tibi.*
1. 18. *Nullam Vare ſacra uite prius ſeueris arborem*
4. 10. *O crudelis adhuc, & Veneris muneribus potens*

-- -υυ- -υυ- -υυ- υυ

Vndecimi generis ode una.

2. 18. *Non ebur, neque aureum.*

–∪ –∪ ∪∪
∪– ∪– ∪– ∪– ∪– ∪–

Duodecimi generis ode una.

3. 12. *Miſerarum eſt, neque amori dare ludum.*

∪∪–– ∪∪–– ∪∪–∪
∪∪–– ∪∪–– ∪∪––
∪∪–– ∪∪–– ∪∪––

Tertijdecimi generis ode una.

4. 7. *Diffugere niues, redeunt iam gramina campis.*

–– –∪∪ –∪∪ –– –∪∪ ––
–∪∪ –∪∪ –

Quartidecimi generis odæ decem.

5. 1. *Ibis liburnis inter alta nauium.*
5. 2. *Beatus ille, qui procul negotijs.*
5. 3. *Parentis olim ſiquis impia manu.*
5. 4. *Lupis & agnis quanta ſortito obtigit.*

5. 5. *At o deorum quiſquis in cælo regis.*
5. 6. *Quid immerentes hoſpites uexas canis.*
5. 7. *Quo quo ſceleſti ruitis, aut cur dexteris.*
5. 8. *Rogare longo putidam te ſæculo.*
5. 9. *Quando repoſtum Cæcubũ ad feſtas dapes*
5. 10. *Mala ſoluta nauis exit alite.*

-- u- -- u- u- uu
u- u- -- uu

Quinctidecimi generis ode una.

5. 11. *Pecti nil me ſicut antea iuuat.*

-- u- -- u- u- u-
-uu -uu - u- u- -- u-

Sextidecimi generis ode una.

5. 13. *Horrida tempeſtas cælum contraxit, & imbres.*

-uu -- -- -- -uu --
u- u- -- u- -uu uu-

Decimiſeptimi generis ode una.

5. 14. *Mollis inertia cur tantam diffuderit imis.*
6. 15. *Nox erat, & cælo fulgebat Luna ſereno.*

-υυ -υυ -- -- -υυ --

-- υ- -- υυ

Decimioctaui generis ode una.

5. 16. *Altera iam teritur bellis ciuilibus ætas.*

-υυ -υυ -- -- -υυ --

υυ -υ -υ -- -υ --

υ- υ- υ- υ- υ υυ -υ -υ

Vndeuigeſimi generis ode una.

5. 17. *Iam iam efficaci do manus ſcientiæ.*

-- υ- -- υ- υ- υ-

-υ -υ -υ -- -υ --

GENERA

GENERA METRORVM QVAE IN PRIMO LIBRO.

Ode prima Monocolos. Sunt enim omnes uerſus choriambici Aſclepiadei tetrametri acatalecti, qui conſtant è ſpondeo, & duobus choriambis, & Pyrrhichio uel iambo, hoc modo.

Mœce -- nās ătăuīs --ᴗ- ēdĭtē rē -ᴗᴗ- gĭbŭs ᴗᴗ
o et -- præsĭdĭūm ĕt -ᴗᴗ- dŭlcĕ decus -ᴗᴗ- meŭm ᴗᴗ

-- -ᴗᴗ- -ᴗᴗ- ᴗᴗ
-- -ᴗᴗ- -ᴗᴗ- ᴗᴗ

Ode II. Dicolos tetraſtophos. primi quique tres uerſus ſunt hendecaſyllabi ſapphici pentametri acatalecti, qui conſtant e trochæo, ſpondeo, dactylo, & duobus trochæis, uel ſpondeo ultimo, Sic.

Iām sā -- tīs tēr -- rīs nĭuĭs -ᴗᴗ ātquĕ -ᴗ dīræ --
Grăndĭ ᴗ nis mi -- sit pătĕr -ᴗᴗ ēt rū -ᴗ bente -ᴗ
Dēxte -ᴗ rā sā -- crās pŏpŭ -ᴗᴗ lătŭs -ᴗ ārcēs --

Quartus autem quiſque eſt Adonius dimiter catalecticus ex dactylo & ſpondeo uel trochæo, ſic.

-ᴗ -- -ᴗᴗ -ᴗ --
-ᴗ -- -ᴗᴗ -ᴗ -ᴗ
-ᴗ -- ᴗᴗ- -ᴗ --
-ᴗᴗ -ᴗ

Ode III. *Dicolos diſtrophos*. *Primus quiſque uerſus eſt choriambicus Gliconius trimeter acatalectus, conſtans e Spondeo, Choriambo, & Pyrrhichio, uel Iambo, ſic.*

Sīc tē--dīuă pŏtēns-uu- Cyprī u-

Secundus uero quiſque, Choriambicus, Aſclepiadeus tetrameter Acatalectus, e Spondeo, duobus Choriambis, & Pyrrhychio, uel Iambo, ſic.

Sic frā -- trēs Hĕlĕnæ - uu - lūcĭdă sy - uu - dĕră uu

-- -uu- u-

-- -uu--uu- uu

Ode IIII. *Dicolos diſtrophos*. *Primus quiſque uerſus eſt Dactylicus Archilochius heptameter Acatalectus, conſtans e quattuor primis pedibus ſpōdeis, uel Dactylis indifferenter ut in uerſu Heroico, deinde e tribus trochæis, uel ſpondeo ultimo, ſic.*

Sōluĭtŭr -uu ācrĭs hy -uu ĕms grā -- tā uĭcĕ -uu uĕrĭs -u ēt fă-u uŏni--

Secundus uero quiſque eſt Archilochius conſtans ex penthemimere iambica, id eſt ex iambo uel ſpondeo, Iambo, & ſyllaba. Deinde e tribus Trochæis, uel Spondeo ultimo, ſic.

Trăhūnt u- que sīc-- cās- māchĭ- u næ că u -ĭnās --

-uu -uu -- -uu -u -u --

-- u- - u . u --

Ode

Ode v. *Tricolos tetraſtrophos. Primi quique duo uerſus ſunt Aſclepiadei, qualis ille, Mæcenas atauis edite regibus. Scanduntur enim ſic.*

Quīs mūl -- tā grăcĭlīs -uu- tē puer īn -uu- rŏsă u-
Pērfū -- sūs lī quidī -uu- ūrgĕt ŏdō -uu- rĭbŭs u u

Tertius autem quiſque eſt Pherecratius Heroicus trimeter Acatalectus, conſtans e ſpondeo, Dactylo & Spondeo, ſic.

Grātō -- Pyrrhă sŭb -uu āntrō --

Quartus uero quiſque eſt Gliconius, qualis ille, Sic te diua potens Cypri. Scanditur enim hoc modo.

Cuī flā -- uām rĕlĭgās -uu- cōmām uu

-- -uu- -uu- u-

-- -uu- -uu- u-

-- -uu --

-- -uu -uu

Ode v i. *Dicolos tetraſtrophos. Primi quique tres uerſus ſunt Aſclepiadei, qualis ille, Mæcenas atauis edite regibus. Scanduntur enim, hoc modo.*

Scribĕ -- ris uărĭō - uu - fōrtĭs ĕt hō - uu - ſtĭŭm u u
Victōr -- Mœŏnĭī - uu - cārmĭnĭs ā - uu - lĭtē u u
Quām rēm -- cūnquē fĕ rōx - u u - nāuĭbŭs aŭt
- uu - ĕquis u -

Quartus autem Gliconius, qualis, Sic te diua potens Cypri. Scanditur ſic.

Milēs -- tē dŭcĕ gēs -- sĕ ĭt uu

–– –∪∪– –∪∪– ∪∪
–– –∪∪– –∪∪– ∪∪
–– –∪∪– –∪∪– ∪–
–– –∪∪– ∪∪

Ode VII. *Dicolos diſtrophos. primus quiſque uerſus eſt Heroicus Hexameter Catalecticus in duas ſyllabas, conſtans e ſex pedibus Dactylo, & Spondeo indifferenter in omnibus locis, quanquam in quinto aliquando Spondeus ponitur, & in ſexto Dactylus, ubi etiam ſæpe pro Spondeo Trochæus admittitur.*

Sed de uerſu Heroico multa diximus in inſtitutionibus noſtris grammaticis. ſcanditur autem ſic.

Lāūdā –– būnt ălĭ – ∪∪ ī clā –– rām Rhŏdŏn –∪∪ aūt Mĭty -∪∪ lēnēn -∪

Secundus autem quiſque eſt Dactylicus Alemanius tetrameter Catalecticus, habens quattuor ultimos pedes Heroici uerſus, ſic.

Aūt ĕphĕ - ∪∪ sūm bĭmă -∪∪ rīs uĕ Cŏ -∪∪ rīn thī ––

–– –∪∪ –– –∪∪ –∪∪ ––
–∪∪ –∪∪ –∪∪ ––

Ode VIII. *Dicolos diſtrophos. Primus quiſque uerſus eſt Ariſtophanius Dimeter Acatalectus, conſtans e Choriambo, & Bacchio, ſiue Amphimacro, hoc modo.*

Lydia

Lydiă dīc -υυ pĕr ōmnēs

Secundus autem quiſque eſt Choriambicus Alcaicus Tetrameter Acatalectus, conſtans ex Epitrito ſecundo, duobus Choriambis, & Bacchio, ſiue Amphibracho, hoc modo.

Tĕ dĕōs ō -υ-- rō sybărīm -υυ- cūr prŏpĕrēs -υυ- ămāndŏ υ--

-υυ- υ--

-υ-- -υυ- -υυ- υ--

Ode IX. Tricolos tetraſtrophos. Primi quique duo uerſus ſunt Dactylici Alcaici Acatalecti, qui conſtant ex Penthemimere Iambica, id eſt ex Iambo uel Spondeo, Iambo, & ſyllaba, quæ dicitur cæſura, deinde e duobus Dactylis, uel ultimo Amphimacro, hoc modo,

Vĭdēs υ- ūt āl υ- tā - ſtēt nĭuĕ υυ cāndĭdŭm -υυ
Sŏrā υ- cte, nēc υ- iām sūſtĭnĕ -υυ ānt ŏnŭs -υυ

Tertius autē quiſque eſt Iambicus Archilochius Dimeter Hypercatalectus conſtans quattuor pedibus primo & tertio Iambo, uel Spondeo, ſecundo et quarto Iambo duntaxat. deinde, ſupereſt ſyllaba, hoc modo.

Syluæ -- lăbō υ- rāntēs -- gelū υ- quæ ω

Quartus autem quiſque eſt Dactylicus Alcaicus Acatalectus, conſtans ex Dimetro Heroico, & Dimetro Trochaico, id eſt e duobus Dactylis, et duobus

riambici Alcaici Pentametri Acatalecti, qui conſtant e Spondeo, tribus Choriambis, & Pyrrhichio, uel Iambo, hoc modo.

Tū nē - - quæsiēris -υυ- scirĕ nĕfās -υυ- quēm mihi quēm -υυ- tibi υυ

Finēm - - di dederint -υυ- Leūcŏthŏē -υυ- nēc bă bylō -υυ- niōs υ-

---υυ--υυ--υυ- υυ

---υυ--υυ--υυ- υ-

Libro ſecundo.

Ode XVIII. *Dicolos diſtrophos. Primus quiſque uerſus eſt Iambicus Archilochius Dimeter Acatalectus, conſtans Amphimacro, et duobus Iambis, uel ultimo Pyrrhichio, hoc modo.*

Nōn ebŭr -υ- nequ' aū υ - reūm υυ

Secundus quiſque uerſus eſt Iambicus Archilochius dimeter Acatalectus, conſtans e quinque Iambis & ſyllaba, recepto tamē in locis imparibus etiam Spondeo, hoc modo.

Meă υ- reni υ- det in υ dŏmō υ- lăcū υ- năr υ

-υ- υ- υυ

υ- υ- υ- υ- υ- υ

Libro tertio.

Ode XII. *Dicolos triſtrophos. Primi quique duo uerſus ſunt Ionici a minore Sapphici trimetri Acatalecti, qui cōſtant e tribus Ionicis a minore uel ultimo Pæone*

Pæone tertio, hoc modo.

Miserār ēſt υυ- - neq ămōri υυ-- dăre lūdūm υυ- -
Neque dulci υυ-- mālă uinō υυ- - lăuer' aūt ēx υυ--

Tertius item uerſus eſt Ionicus a minore Sapphicus Acatalectus, ſed tetrameter, cōſtans e quattuor Ionicis a minore hoc modo.

ănimāri υυ-- mētūēntes υυ-- pătriæ uer υυ-- beră linguæ υυ--

υυ-- υυ-- υυ--
υυ-- υυ-- υυ--
υυ-- υυ-- υυ-- υυ--

Libro quarto.

Ode VII. Dicolos diſtrophos. Primus quiſque uerſus eſt Heroicus Hexameter Catalecticus, qualis, Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen, hoc modo.

Diffū-- gēre ni -υυ uēs rēde-υυ ūnt iām - - grāmină -υυ cāmpis--

Secundus quiſque eſt Dactylicus Archilochius dimeter Hypercatalectus, conſtans duobus Dactylis, & ſyllaba hoc modo.

ărbŏri -υυ būs qŭe cō -υυ mæ -

-- -υυ -υυ -- -υυ --
-υυ -υυ -

Ode prima Dicolos diſtrophos. Primus quiſque uerſus eſt Iambicus Hipponactius trimeter Acatalectus, conſtans e ſex Iambis, recepto tamen in locis imparibus etiam Spondeo, hoc modo.

ībis -- libur υ- nis in -- tĕr āl υ- tă nā υ- uiūm υυ

Secundus quiſque eſt Iábicus Archilochius Dimeter Acatalectus, cóſtans e quattuor Iambis, recepto tamē in locis imparibus etiam Spondeo, hoc modo.

ămi υ - cĕ prō υ- pūgnā -- cŭlă υυ

-- υ- -- υ- υ- υυ

-υ υ- -- υυ

Ode XI. *Dicolos diſtrophos. Primus quiſque uerſus eſt Iambicus Hipponactius trimeter Acatalectus; Qualis ille, Ibis Liburnis inter alta nauium, hoc modo.*

Pĕcti -- nĭhil υ- mē si -- cūt ān υ- tĕā υ- iŭuăt υυ

Secundus uero quiſque eſt Sapphicus, conſtans penthemimere heroica & Dimetro Iambico, id eſt e duobus Dactylis, & ſyllaba, deinde e quattuor Iambis, recepto tamē in locis imparibus etiam Spondeo, hoc modo.

Scribere -υυ uērsĭ cŭ -υυ lōs - ămō υ- re pēr υ -
cūlsūm -- grăui υ-

-- υ- -- υ- υ- υυ

-υυ -υυ- -υ- υ- -- υ-

Ode

Ode XIII. *Dicolos diſtrophos. Primus quiſque uerſus eſt Heroicus Hexameter Catalecticus, qualis ille, Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen, hoc modo.*

Hōrridă - υυ tēmpē -- ſtās coelūm cōn --
tāxĭt ĕt - υυ imbrĕis --

Secundus uero quiſque eſt Archilochius conſtans Dimetro Iambico & Penthemimere heroica, id eſt e quattuor Iambis, recepto tamen in locis imparibus etiam Spondeo. Deinde e duobus Dactylis, & ſyllaba, hoc modo.

Niuēs υ- que dē υ- dūcūnt -- Iŏuēm υ- nūnc mărę
- υυ nūnc sylu - υυ æ -

-υυ -- -- -- -υυ --

-υ- υ- -- υ- -υυ -υυ -

Ode XIIII. *Dicolos diſtrophos. Primus quiſque uerſus eſt, qualis, Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen, hoc modo.*

Mōllis in - υυ ērtĭă - υυ cūr tān -- tām diffū
derit - υυ imis --

Secundus autem quiſque eſt Iambicus Archilochius Dimeter Acatalectus, qualis ille, Amice propugnacula, hoc modo.

ōbli -- uio υ - nem sen -- sibus υυ

-υυ -υυ -- -- -υυ --

-- υ- -- υυ

Ode XVI. *Dicolos diſtrophos. Primus quiſque uerſus eſt Heroicus hexameter, hoc modo.*

altera -vv iam teri -vv tur bel -- lis ci -- uilibus -vv ætas --

Secundus uero quiſque eſt Iambicus Hipponactεus Trimeter, Qualis ille, Ibis Liburnis inter alta nauium, quanquam in hac ode ſecundus quiſque uerſus conſtat e ſolis Iambis, quod ſemel tantum legitur feciſſe Horatius. Quam ob rem uerſus ille, Eamus omnes execrata ciuitas, ſic eſt legendus, Eamus omnis execrata ciuitas. Quod & Porphyrioni placet, ut ſit figurata locutio, Eamus omnis ciuitas execrata, hæc & quæ poterunt reditus abſcindere dulces. Sunt enim omnes iambi, hoc modo.

Suis v- et ip v- sa Ro v- ma ui v- ribus v- ruit vv

-vv -vv -- -- -vv --

v- v- v- v- v- vv

Ode XVII. *Monocolos. Sunt enim omnes uerſus Iābi Hipponactei Trimetri Acatalecti, Qualis ille, Ibis Liburnis inter alta nauium, hoc modo.*

Iam ef -- fica v- ci do -- manus v- ſcien v- tiæ v-
Supplex -- et o v ro re -- gna per v- proſer -- pinæ v-

-- v- -- v- v- v-

-- v- -- v- -- v-

F I N I S.

EIVS-

EIVSDEM ALDI MANVTII IN HORATIVM SCHOLIA.

Ode prima libri primi.

EVTERPE cohibet, neque polymnia. Sic in omnibus legi exemplaribus, ſed non ſtat uerſus, quia pro choriambo, pæon quartus eſt, nĕque poly. *υυυυ. legēdũ igitur uel, Euterpe cohibet, nec Polyhymnia, uel, Euterpe cohibet, nec Polymneia. ſi Polyhymnia, ſcãdatur ſic,* Eūtēr -- pē cŏhĭbĕt -υυ- nēc pŏlyhy -υυ- mnĭă υυ, *ut componatur a* πολὺ *&* ὕμνος*, quaſi Multicinam, latine dixeris. id uidetur ſenſiſſe Phornutus in libro de natura Deorum, ubi ait* πολύμνια δὲ ἐςιν πολυΰμνητος ἀρετὴ, ἢ μᾶλλον, ἡ πολλοὺς ὑμνοῦσα, καὶ ὅσα περὶ τῶν γραμμάτων ὑμνεῖται, παρειληφῦα, καὶ τῆς ἐκ τε τῶν ποιημάτων, καὶ τῶν ἄλλων συγγραμμάτων ἱςορίας ὑθιμελουμένη. *Sic autem Polymneia, ſic* Eūtēr -- pē cŏhĭbĕt -υυ- nēc pŏlymnē -υυ- ĭă υυ. *nec obſtat, ly corripi ſequentibus m et n, cum faciant ſyllabam, quæ procedit, indifferentem, ſicuti muta cum liquida, ut apud Græcos. Cratinus,* ἀλλοςριογνόμοις ἐπιλήσμοσι μνημονικοῖσι. λήσμοσι *dactylus -υυ. Callimachus, ut citat Epheſtion, & Priſcianus,*

τῶς μὲν ὁ μνησάρχειος ἔφη ξένος. τῶς μὲν ὁ dactylus -υυ et tunc componitur ex πολὺ et μνεία, quod ſit multa memoria. nam Iouis at memoriæ filias eſſe muſas teſtatur Heſiodus in Theogonia, Μοῦσαι ὀλυμπιάδες κοῦραι διὸς αἰγιόχοιο. Τὰς ἐν πιερίῃ κρονίδῃ τέκε πατρὶ μιγεῖσα Μνημοσύνη, et diſſoluta diphthongo πολυμνεία πενταsυλλάβως καὶ ἰωνικῶς πολυμνηΐα, unde Polymneia, ſicut elegeia ἀπὸ τῆς ἐλεγηΐας ſecundum Ionas. Ouidius, Flebilis indignos Elegeia ſolue capillos. Quanquam Græci, tam proſa oratione, quàm carmine, πολύμνια τετραsυλλάβως cum accentu in antepenultima dicunt, uel altero y ex Polyhymnia, uel ε excluſo ex ει diphthongo. Heſiodus in Theogonia, τερψιχόρη τ' ἐρατώ τε, πολύμνιά τ' οὐρανίη τε. Sed abunde multa diximus in quarto inſtitutionum noſtrarum.

Ode VIII. ſecundi libri.

Sæpe Minaci, ſic legit Porphyrio, ſed legendum potius Minaci, ut ſit participium, id quòd et Acroni placet, ut ſit ordo, Nec priores, amantes ſcilicet relinquunt tectum piæ dominæ ſæpe minati, ſcilicet relicturos ſe eam. quod ualde miſerum, ut quod a ſeruis fieri conſueuit, id amatoribus non liceat, licèt contempti deſerturos ſe eam, quam amant, ſæpe minati fuerint. Expreſſit enim uim amoris, ut ait Acron. Nam qui capti amore ſunt, iniurias, contumelias cõtemptus, excluſiones, et id genus cetera pertinaciter

ter ferunt peiore condicione , quàm ſerui. Adde, quòd eas, quarum amore capti ſunt, appellant dominas, uti ſerui. nam dominus et ſeruus correllatiua ſunt. Pulchre Propertius amantium hanc expreſſit ſeruitutem, his uerſibus.

Tum mihi conſtantis deiecit lumina faſtus,
Et caput impoſitis preſſit amor pedibus.

Ode XII. Eiuſdem.

Simul unctos Tyberinis humeros la-
Vit in undis, eques ipſo melior Bel-
Lerophonte, neque pugno, neque ſegni pede uictus.

Tres hos uerſus ſiquis ſic ſcribat, primum neceſſe eſt diuidere dictiones, quod durum uidetur, licet ſuprà ode eadem ſit,

Neque dulci mala uino lauere, aut ex-

Deinde lĕrōphōnte eſt Pæon tertius, cum eſſe debeat Ionicus a minore, nam licet apud Græcos ὁ βελλεροφόντης primæ ſit declinationis τῶν ἰσοσυλλάβων, Homerus ἰλιάδος Ζ,

Τεθναίης ὦ προῖτ' ἢ κάκτανε βελλεροφόντην,

& paullo inferius,

ἡ δ' ἔτεκε τρία τέκνα δαΐφρονι βελλεροφόντῃ.

apud nos tamen eſt tertiæ, Bellerophontes Bellerophontis, ut εὐριπίδης εὐριπίδου Euripides Euripidis. Horatius ode VII. libri tertij.

Vt Prœtum mulier perfida credulum
Falſis impulerit criminibus, nimis

Caſto Bellerophonti.

Iuuenalis Satyra x. *Omnibus in Terris.*

Sed caſto quid forma nocet, quid profuit immo
Hippolyto graue propoſitum? quid Bellerophonti?

Quapropter iuſſi ego reſtituendos in ſuum locum quemadmodum habentur Viennæ in antiquo quodá Codice apud Stanislauum zaur, quod ad me amicus quidam meus miſit, hoc ordine.

Eques ipſo melior Bellerophonte,
Neque pugno, neque ſegni pede uictus,
Simul unctos Tyberinis humeros lauit in undis.

Hoc modo & ſeruantur integræ dictiones, & non claudicat uerſus in dictione Bellerophonte. nam primi duo uerſus conſtant e tribus Ionicis a minore, Tertius uero e quattuor, ut ſuo loco licet uidere.

Ode XVI. *Epodon.*

Eamus omnes execrata ciuitas. Sic habetur in omnibus, quæ quidem ipſe uiderim, exemplaribus. Sed quoniam in hac ode ſecundi quique uerſus conſtant e ſoli siambis, quod ſtudioſe feciſſe uidetur Horatius, omnis legendum eſt, ut ſit omnis ciuitas eamus, quæ eſt, ut Porphyrio ait, figurata elocutio, ut Pars in fruſta ſecant. hinc ſubiungit Porphyrio, aut omnis ciuitas eamus, inquit, aut pars maior remaneat, quæ mollis animi, & ſine ſpe eſt, expersq́. uirtutis. Eſt autem ordo, omnis ciuitas execrata hæc, & quæ poterunt abſcindere reditus dulces, eamus

mus

mus. execrata, hoc eſt execratione, & iureiurando interpoſito, ſic ſupra. Forte communiter quæritis, quid expediat, aut melior pars carere malis laboribus, nulla ſententia ſit potior hac, ire quocunque ferent pedes, quocunque Notus, aut Africus proteruus uocabit per undas, uelut ciuitas Phoceorum execrata agros, atque patrios lares profugit, reliquiq. fana habitanda apris, et lupis rapacibus. execrata agros, et patrios lares, ſic dixit, ut Salluſtius in Catilinario, interea plebs coniuratione patefacta, quæ primo cupida nouarum rerum nimis bello fauebat, mutata mente, Catilinæ conſilia execrari, Ciceronem ad cælum tollere, ueluti ex ſeruitute erepta gaudium, atque lætitiam agitabat.

Ode eadem.

Nos manet Oceanus circumuagus. arua beata Petamus arua diuites & inſulas. Sic eſt legendum, non arua beata petamus aura. tum ut ſecundus uerſus conſtet e ſolis iambis, ut ceteri, tum etiam quia bis dicẽdo, arua arua petamus beata, maiorem habet ad perſuadendum uehementiam, ut relinquant patriam. & circumuagus eſt proprium Oceani epitheton, quia uagatur circum omnem terram nec placet hic Porphyrionis expoſitio, Oceanus circum arua beata uagus, quia ualde ſiccum eſt, et quaſi imperfectum quod ſequitur, petamus arua, niſi addatur epitheton.

Tuusq. uenter paſtumeius, Videtur legendum partumeius, ut ſit a partu partumeius, quod fœcunda eſſet Canidia. id quod ex Acrone colligitur, cum dicit, Partumeium dicit filium Canidiæ, quem habere ſe fœcunditatis gratia lætatur. quanquam ipſe ſic conſtruo, & tuus uenter, Partumeius, id eſt fœcundus eſt tibi, quia ſubiungit, & obſtetrix lauit pannos rubros tuo cruore.

Ode eadem.

Vtcunque fortis exilis puerpera Porphyrio, & qui eum ſecuti ſunt, exilis nomen eſſe dicunt, cum ſit uerbi exilio ſecunda perſona, nec aliter ſtat uerſus, ut ſit Iambus in quarta ſede, in qua Spódeus eſſe non debet, quod et ipſe Horatius in Poetica ſic docet.

Spondeos ſtabiles in iura paterna recepit.
Commodus et patiens, non ut de ſede ſecunda
Cederet aut quarta ſocialiter. Quod ſi exilis hic nomẽ ſit, foret Spódeus in quarta ſede cõtra legẽ Trimetri Iábici, quali uſus eſt Horatius. ſcanditur autẽ ſic,
ūtcūn -- qué fōr ᴗ- tīs ĕx silīs ᴗ- pūĕr ᴗ- pĕră ᴗᴗ
quod non aduertiſſe Porphyrionem, miror.

IN ARTE POETICA.

Intererit multum Dauus ne loquatur, an heros.

miror

miror non aduertiſſe quoſdam non dici poſſe, an herus, ut in multis etiam eſt exemplaribus, idq. repugnante ſyllaba. Sunt qui legunt diues ne loquatur, an Irus. ſunt qui, Diuus ne loquatur, an Heros. ſed melius legitur Dauus ne loquatur, an Heros. ſic etiam eſt in meo antiquo exemplari.

In epiſtola v. primi libri.

Vt coeat par,
Iungaturq. pari Brutum tibi, Septimiumq.
Et, niſi cena prior, potiorq. puella, Sabinum
Detinet, Aſſumam. Locus eſt et pluribus umbris.
Sed nimis arcta præmunt olidæ conuiuia capræ.
Tu quotus eſſe uelis reſcribe.

in quibuſdam exemplaribus legitur Brutum tibi, Septitiumque, Sed quoniam præcedit, ut coeat par, iungaturq. pari, & ſequitur, Et niſi cena prior, potiorq. puella Sabinum detinet, Brutam imprimendum iuſſimus, quæ uidetur fuiſſe Amica Septitij, uel, ſi mauis Septimij, nam utrunque legitur. Deinde, quod in uno tantum legi exemplari, Aſſumam, pro ad ſummam reponendum curaui, præſertim, quod ſi ad ſummam dixeris, aliquod deſideratur uerbum. Eſt autem ordo, ut par coeat, & iungatur pari, aſſumant tibi Brutam, et Septitium, et Sabinum, niſi prior cena, et potior puella detinet ipſum ſcilicet eſt locus et pluribus umbris ideſt conuiuis, ſed capræ olidæ. i. graue olentes premunt, hoc eſt offendunt conuiuia nimis arcta, et hoc propter ma-

lum odorem, qui ſolet emitti, cum concauitas illa, quæ ſub alis eſt, nimis incaleſcit. Vnde Catullus.

Lædit te quædam mala fabula, qua tibi fertur,
Valle ſub alarum trux habitare caper.

umbra uero pro conuiua nonnunquam accipitur, ut hic, & in ſermonibus Satyra poſtrema.

Súmus ego. et prope me Viſcus Turinus, et infra,
Si memini, Varius, cum Seruilio Balatrone
Vibidius, quos Mæcenas adduxerat umbras,
Nomentanus erat ſuper ipſum, Porcius infra
Ridiculus totas ſimul abſorbere placentas.
Nomentanus ad hoc, ut, ſi quid forte lateret,
Indice monſtraret digito.

Quæ carmina ideo etiã adpoſui, ut conſtruerem. Eſt enim ordo. Summus ego (eram in menſa) & prope me Viſcus Turinus, &, ſi memini, infra (erat) Varius, & Vibidius cum Seruilio Balatrone. Nomentanus erat ſuper Mæcenatem, Porcius ridiculus abſorbendo totas placentas (erat) infra, Nomentanus ad hoc, ut digito indice monſtraret; ſiquid (cibi ſuauis) forte lateret, quos ipſe Mæcenas adduxerat umbras; hoc eſt ſecum duxerat ad conuiuium. Conuiuæ autem umbræ dicuntur, quod ſequantur inuitatos in conuiuium non ipſi etiam inuitati, ut umbra corpus. Quem morem Plutarchus Conuiuiorum libro V I I. *ſic ſcribit,* τὸ δὲ τῶν ὑποκλήτων ἔθος, οὓς νῦν σκιὰς καλοῦσιν, οὐ κεκλημένους αὐτοὺς, ἀλλ᾽ ὑπὸ τῶν κεκλημένων ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἀγομένους. ἐζητεῖτο πόθεν ἔσχε τὴν ἀρχήν. ἐδόκει δὲ ἀπὸ σωκράτους ἀριστόδημον ἀναπείσαντος, οὐ κεκλημένον εἰς ἀγά=

ἀγάθωνος ἰέναι σὺν αὐτῷ, καὶ παθόντα τι γελοῖον. (ἔλαθε γὰρ κατὰ τὴν ὁδὸν ὑπολειφθεὶς ὁ σωκράτης.) ὁ δὲ προεισῆλθεν ἀτεχνῶς σκιὰ προβαδίζουσα σώματος ἐξόπιθεν τὸ φῶς ἔχοντος.

Sed hæc Eraſmus meus Roterodamus prouerbiorum Chiliade prima, quæ octo ab hinc menſes curaui imprimenda, prouerbio nono, docte ut omnia, & copioſe docet. Inde igitur petat, qui melius ſcire uoluerit.

Epiſtola ultima ſecundi libri.

Non es auarus, abi. Quid? cetera iam ſimul iſto
Cum uitio fuge: rite caret tibi pectus inani
Ambitione? caret mortis formidine, & ira? Sic in omnibus fere exẽplarib. legitur. et poteſt ſic cõſtrui, Non es auarus, abi, Quid? iam fuge cetera ſimul cum iſto uitio. quaſi dicat, non potes. per quod intelligimus te eſſe etiam auarum, ſi ceteris hæres uitijs, ac teneris. Ipſe tamen, quod in uno tantum legi exẽplari, ſic iuſſi imprimendum, Non es auarus? abi.
Quid cetera? num ſimul iſto
Cum uitio fugere? caret tibi pectus inani
Ambitione? caret mortis formidine, & ira? hæc mihi uera lectio uiſa eſt. eligat ſibi quiſque utram uelit ſuo arbitratu.

Satyra. III. eiuſdem libri.

Illuc præuertamur; amatorem quod amicæ

Turpia

Turpia decipiunt cæcum uitia, aut etiam ipſa hæc Delectant, ueluti Balbinum Polypus Agnæ. Multi legunt Polypus metri cauſſa. ſed & Polypus legi poteſt, idq́. dorice. Quod docet Athenæus his uerbis. ἀρχέστρατος δέ φησι, πώλυποι ἔν τε Θάσῳ, καὶ Καρίᾳ εἰσὶν ἄριστοι, καὶ κέρκυρα τρέφει πολλοὺς. μεγάλους τε τὸ πλῆθος. Δωριεῖς δὲ αὐτὸν διὰ τοῦ ω μεγάλου καλοῦσιν πωλύπουν, ὡς ἐπίχαρμος. καὶ σιμωνίδης δ᾽ ἔφη πόλυπον διζήμενος, ἄττικοι δὲ πολύπουν. *Sic in Epigrammatis.*

ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ.

Πώλυπον εἰναλίῃ πότ᾽ ἐπὶ προβλῆτι τανυσθεὶς
Ιουλίῳ ψύχειν πολλὸν ἀνῆκε πόδα.

ΙΣΙΔΟΡΟΥ.

Πώλυπον ἀγρεύσας ποτὲ γωύνιχος, ἐξ ἁλὸς εἰς γῆν
Ἔῤῥιψεν δήσας θηρὸς ἱμαντοπέδης.

Quamobrem & hic, & in Epodis illud
Polypus an grauis hirſutis cubet hircus in alis
Per, o, non per, u, excudendum, Po, iuſſimus.

Eadem Satyra.

Chryſippus dicat, ſapiens crepidas ſibi nunquam Nec ſoleas fecit. cum Crepida Græcum ſit uocabulũ, et non per ε ψιλὸν, *ſed per* η μέγα, *ut ſic dixerim ſcribatur, nã ſicut, o, duplex eſt apud Græcos* μικρὸν

καὶ μέγα, ſic duplex ι, quorum alterum ψιλὸν, ἦτα alterum appellant, & declinetur, ἡ κρηπὶς τῆς κρηπῖδος τὴν κρηπῖδα, unde hæc crepida, crepidæ. miror Horatium, & cre, & pi, corripuiſſe, atque itidé Perſium feciſſe prima ſatyra.

Non hic, qui in crepidas Graiorum ludere geſtit

Tum Gelliũ lib. duodecimo, capite uigeſimo, tantum de prima ſyllaba correpta meminiſſe, cum & ſecunda corripiatur, quæ ſimiliter apud Græcos, ut prima, producitur. Theocritus ecloga ὁσυρακουσίαι ἢ ἀδωνιαζέσαις,

Παντᾶ κρηπῖδες; παντᾶ χλαμυδιφόροι ἄνδρες.

Vbi κρηπι -- Spondeus, & libro tertio Epigrammaton εἰς ἀνδρείους,

Καὶ τύμβῳ κρηπῖδα περίγραφε περσικὸν ἄρη.

βῳκρη Spondeus, -- πῖδαπε, dactylus. - υ υ. Verba autem Gellij hæc.

Omnia enim ferme id genus, quibus plantarum calces tantum in fine teguntur, cetera prope nuda, & teretibus habenis iuncta, ſunt, ſoleas dixerunt, nonnunquam græca uoce crepidulas. Gallicas autem uerbum eſſe opinor nouum, non diu ante ætatem M. Ciceronis uſurpati cœptum. Itaque ab eo ipſo poſitum eſt in ſecunda Antonianarum. Cum Gallicis, inquit, & lacerna cucurriſti. Neque in ea ſignificatione, id apud quenquam alium ſcriptum lego, grauioris duntaxat auctoritatis ſcriptorem. Sed, ut dixi crepidas, et crepidulas prima ſyllaba correpta id genus calciamentum appellauerunt. quod Græci

κρηπῖδας. hæc Gellius. Sed forte Horatius imprudenter lapſus eſt. & Perſius, & alij eum ſecuti ſunt, tanquam id uel licuiſſe ſibi Horatius uoluerit, uel ab antiquioribus acceperit. non enim adduci poſſum, ut credam, latinam eſſe uocem arbitratos crepidam, atque à crepo uel crepitu, qui inter ambulationem a crepidatis redditur, deriuari, ut exiſtimant nonnulli græcarum litterarum rudes. Quemadmodum, qui poſt Vergilium fuerunt Ouidius. Lucanus, Statius, & alij einarime dixerunt illum imitati, cum apud Græcos duæ ſint dictiones εἰν præpoſitio ἰωνικῶς et ἀρίμοις datiuus. Vergilius Aeneidos lib. ix. Tum ſonitu Prochyta alta tremit, durumq. cubile Inarime Iouis imperijs impoſta Typhoeo. Excuſamus aũt hic Virgiliũ, ſicuti ſtudioſe dixerit einarime licet apud Homerum legerit εἰν ἀρίμοις duas eſſe dictiones. Quid, ſi & ipſe minus aduertens lapſus eſt, Homo enim fuit. De qua dictione hæc Stephanus. Αριμα, ὅμηρος, εἰν ἀρίμοις, ὅθι φασὶ τυφωέος ἔμμεναι εὐνάς. οἱ μὲν ἐν κιλικίᾳ, οἱ δὲ ἐν συρίᾳ, οἱ δὲ ἐν πιθηκούσαις παρὰ τυῤῥηνοῖς φασι γενέσθαι τὸν μῦθον. τὸ ἐθνικὸν ἀριμαῖος. ἐκαλοῦντο καὶ ἄριμοι. Euſtathius poſtquam multa de Arimis dixit Iliad. β. hæc ſubiungit. συνακτέον ἐκ τῶν ῥηθέντων καὶ ὅτι οἱ ἄριμοι ἀρσενικῶς, καὶ τὰ ἄριμα οὐδετέρως λέγονται, τοπικὸν δὲ τῶν ἀρίμων ἀριμαῖος. Strabo quoque XIII. libro de Arimis hæc dicit. προστιθέασι δὲ καὶ διότι καὶ δρυμώδης ὁ τόπος, καὶ κεραυνοβόλος, καὶ ὅτι ἐν ταῦθα οἱ ἄριμοι, καὶ γὰρ οὕτως εἰν ἀρίμοις, ὅθι φασὶ τυφωέος ἔμμεναι εὐνάς. ἐπιφέρουσι

χώρᾳ

χώρῳ ἐνὶ δρυόεντι ὕδης ἐν πίονι δήμῳ. & paullo inferius citat hæc Pindari carmina ἀλλοῖος ἄπλατον κεράϊζε θεῶν τυφῶνα πεντηκοντακεφάλον ἀνάικα ζεῦ πάτερ ἐν ἀρίμοις ποτὲ. ecce, quod Homerus εἰν ἀρίμοις, Pindarus ἐν ἀρίμοις dixit. cur igitur Virgilius ex duabus dictionibus unã fecerit, mutata etiam declinatione einarime, einarimes, ſi non lapſus eſt, non uideo. forte pro εἰν ἀρίμοις, εἰν αρίμης. uidebatur ſibi legiſſe apud Homerum. Quemadmodum & M. Tullio aliquando contigit, quod & Gellius in noctibus, & Politianus in Miſcellaneis atteſtantur, et ipſe in epiſtolis ad Atticum μνημονικὸν ἁμάρτημα fuiſſe fatetur. Quod autem hunc uerſum Homeri imitatus fuerit, εἰν ἀρίμοις, ὅθι φασὶ τυφωέος ἔμμεναι εὐνάς., uel hinc colligitur, quod uidetur fere ad uerbum traduxiſſe. Ille enim dicit in Arimis, ubi aiunt Typhoeos eſſe cubilia. Virgilius,

Durumq. cubile Inarime Iouis imperijs poſtea Typhoeo.

Satyra VI. primi libri.

Non quo fraudatis immũdus Nata lucernis. ſcribendum immũdus Naca. Appellantur enim nacæ, ut ait Feſtus, fullones, quod Nauci ſint. i. nullius pretij. Omnia fere opera ex lana νάκοι dicuntur a Græcis. ſignificat autem νάκη pellem ouium. Suidas. προβάτων δοράν. & ſubiungit, νάκη ἔντριχον δέρμα, ἤτοι δορὰ προβάτων. ἡ ἀναλογία δὲ, ὡς βλάβη

βλάβος

βλάβος, καὶ νάπη νάπος, καὶ δίψα δίψος, οὕτω καὶ νάκη νάκος. ὥσπερ δέ φασιν ἡ ἀήτη, καὶ ἀρσενικῶς ἀήτης ἀήτου, καὶ ἀράχνη, καὶ ἀράχνης ἀράχνου; οὕτω καὶ ἡ νάκη, καὶ ὁ νάκος. τριχῶς οὖν ὁ νάκος ἡ νάκη καὶ τὸ νάκος. κῶος δὲ τὸ τῆς αἰγὸς δέρμα, καὶ κώδιον κῶας δὲ τὸ τοῦ προβάτου. *Naca igitur unico c ſcribendum. ponitur autem hic pro Fulone & homine nullius pretij, qualis ouium uilloſa pellis.*

Satyra x. *eiuſdem libri.*

In omnibus exemplaribus, quæ ipſa uiderim, uno excepto, deſunt hi octo uerſus.

Lucilli quàm ſis mendoſus, teſte Catone
Defenſore tuo peruincam, qui maleſactos
Emendare parat uerſus, hoc lenius, ille
Eſt quo uir melior, longe ſubtilior illo,
Qui multum puer & loris, & funibus udis
Exhortatus, ut eſſet opem qui ferre poetis
Antiquis poſſet, contra faſtidia noſtra
Grámaticorum equitum doctiſſimus, ut redeam illuc.

Horum uerſuum & ſi ſtilus uidetur Horatianus, tamen, quia & Acron, & Porphyrio incipiunt enarrare ab eo uerſu, nempe incompoſito dixi pede currere uerſus; puto eos eſſe adulterinos. quod ita ſit, nec ne, iudicent doctiores.

F I N I S.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

SANTIN
Restauro
74